
Josephine Cox
VELNIO
PINKLĖSE

JOSEPHINE COX

Velnio pinklėse

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
Lilija VANAGIENĖ

alma littera
Vilnius 1998

UDK 820-3
Co-297

Versta iš: Josephine Cox
THE DEVIL YOU KNOW
Headline Book Publishing
1996

ISBN 9986-02-600-8

DEDIKACIJA

Kai rašiau šią knygą, mano namas buvo pilnas išvaizdžių augalotų vyrų. Beveik visą laiką dulkini ir išsitepę, avintys auliniais batais, didumo sulig baržomis, jie linksmai darbavosi, kibirais gėrė arbatą ir šnekučiuodamiesi plušėjo. Jie visada šypsodavosi – nepaisant to, kad aš juos nuolat versdavau „truputį" pakeisti jų planus: paprašydavau papildomų langų arba pernešti šaldymo spintą su visu jos turiniu iš vienos namo pusės į kitą, perstatyti duris arba perkabinti virtuvės lubų šviestuvus. Jie net nesiskundė, kai aš „pragaišinau" jų įrankį, mėgindama pritvirtinti smarkaus vėjo blaškomą palaidą brezento gabalą.

Būdavo atvejų, kai aš vos nepradėdavau šaukti; kai pliaupiant lietui mano grindys būdavo pritryptos purvo; kai nuo kalimo man taip aidėdavo galvoje, kad visai nebegalėdavau susikaupti; kai kaimynų katė, nušokusi nuo pastolių, išriesdavo juodą gauruotą nugarą priešais sutrikusią vargšę mano rainiukę, pasiruošusią ligi mirties ginti savo teritoriją.

Kasdieną stebiuosi meistriškumu, kurio pagalba kuklus mano namelis keičiasi. Nuoširdžiai dėkoju jums visiems – pasišiaušusiems, murzinais besišypsančiais veidais, vinimis pakaustytais batais – kiekvienam didvyriui.

Kaip galėčiau šią knygą dedikuoti kam nors kitam?

TURINYS

PIRMA DALIS
1956
BAIMĖ

PIRMAS SKYRIUS

Sonė drebančiais pirštais trečią kartą pakėlė telefono ragelį. Ir vėl nesiryžo. Dievaži, kaip ji galėtų manyti, kad kas nors ja patikės? Tai, ką ji nugirdo, buvo taip keista, taip neįtikėtina, jog ji ir pati vos galėjo patikėti.

Ji nusijuokė, tačiau juokas buvo sausas, šiurkštus.

– Tu visada sugebėdavai išsirinkti netinkamą vyriškį, – pasakė ji savo atvaizdui prieškambario veidrodyje, – bet šį kartą susiradai patį velnią!

Prisiminus ką tik girdėtą pokalbį, per ją nuvilnijo jausmų banga. Ji pyko. Pyko ant jo. Pyko ant savęs. Bet klaiki baimė buvo dar stipresnė už pyktį.

Tonis Bridžmenas ją apgavo taip žiauriai ir taip niekšingai, kaip ji niekada nebūtų galėjusi įsivaizduoti.

Ašaros užplūdo jai akis. Nekantriai jas nusišluostė.

– Turėtum eiti į policiją, – tarė balsu. Bet paskui atmetė tą mintį. – Jie taip pat nepatikės. Juk nekalbama apie sumušimą ar išžaginimą. Tavęs neapiplėšė, tau negrasino ir, kiek žinai, Tonis Bridžmenas niekada gyvenime nebuvo nusižengęs įstatymams. – Jo vardą ji ištarė su kartėliu; jos veidas tapo griežtas. – Iš tiesų tas šunsnukis nepadarė nieko, kas domintų policiją; jis tik suplanavo žmogžudystę, o tuo niekas nepatikės.

Ji nežinojo, ką daryti.

– Viena pati tu, Sone, su tuo nesusidorosi, – nutarė

balsu. – Čia ne ta šimtmečių senumo pasaka, kai vyras žmonai atiduoda pirmenybę prieš meilužę. Čia viskas daug grėsmingiau.

Drebulio krečiama, ji apsidairė aplinkui, tarytum bijotų, kad jis galėtų būti kambaryje, stebėti ją. Klausytis.

Ji niekaip nesuprato, kodėl anksčiau nieko neįtarė. Dieve brangus, tikriausiai buvo akla. Bet tada meilė *buvo* akla! Bet, ak, jeigu ji šiandien nebūtų ten nuėjusi!.. Jos širdis apmirė. Nervingai juokdamasi ir žiūrėdama į savo atvaizdą prieškambario veidrodyje, ji kandžiai tarė:

– Juk žinai, kaip sakoma, ar ne? Tie, kurie slapta klausosi, apie save neišgirsta nieko gera.

Kaip ironiška. Ji atvyko į jo namus, džiugiai jaudinama minties, kad jie galės kelias minutes pabūti vieni. Norėjo su juo pasidalinti savo nuostabia žinia. Žinia, kurios jie abu laukė. Ką gi, dabar ji jau žino, ar ne? Žino, koks jis pabaisa, taip pat ir jo žmona. Prisiminė, kaip jie juokėsi; ką jie suplanavo. Kraujas sustingo jos gyslose. Net dabar, rimstant šokui ir grįžtant sveikam protui, tiesa buvo pernelyg šiurpi, jog ją svarstytų.

Ji nuėjo į jo namus ateities vilčių sklidina širdimi. Paliko juos priblokšta, apimta siaubo lyg beprotė važiavo keliu. Keista, galvojo ji, kaip meilė gali virsti neapykanta. Bet juk sakoma, kad meilė ir neapykanta – dvi tos pačios monetos pusės.

Ji dirstelėjo į duris.

– Paskubėk, Marta! – sušnibždėjo.

Žvilgsnis vėl grįžo prie veidrodžio. Į ją žvelgė išblyškęs ir sustingęs jos pačios atvaizdas. Vienintelis ją guodžiantis garsas klaikioje tyloje buvo nenumaldomas senovinio laikrodžio tiksėjimas. Tylus ritmas susiliejo su jos širdies plakimu. Ir kūdikio širdies joje.

Instinktyviai uždėjo delną ant šiek tiek suapvalėjusio

savo pilvo. Ššš! – ramindama dar negimusįjį, ji ramino ir save.

– Galvok, Sone, – šnibždėjo ji. – Ką daryti? Ką daryti?

Apimta nevilties, numetė ragelį ant atramos ir ėmė žingsniuoti po kambarį.

– Turėčiau kreiptis į policiją, – su kartėliu murmėjo ji. Giliai širdyje meldėsi, kad būtų suklydusi, kad ateitų rytojus ir viskas būtų tvarkoje, jis šypsotųsi jai, ir visi būgštavimai išsisklaidytų. Ji prisiminė jo šypseną, tą nuostabią gražią šypseną, kuria jis ją užsikariavo.

– Niekšingas šunsnukis!

Tą akimirką būtų galėjusi jį nužudyti plikomis rankomis. Rankomis, kurios niekaip nesiliovė drebėjusios. Kiekvieną jo kūno lopinėlį glamonėjusiomis rankomis.

Įkišusi ranką į spintelės stalčių išsitraukė cigarečių pakelį ir žiebtuvėlį – plonytį auksinį žiebtuvėlį su išgraviruotu užrašu: „Mano mielajai Sonei". Instinktyviai sviedė jį į patį kambario galą, kur jis, atšokęs nuo kilimo, nučiuožė po gėlių stovu.

Ant įstiklintų laukujų durų šmėkštelėjo šešėlis. Ji nervingai atsigręžė ir pažiūrėjo pro stiklą. „Marta?" Žengė į priekį laukdama. Melsdamasi, kad tai būtų ne jis. Prabėgo akimirka. Ten nieko nebuvo. Ji dar sykį įkišo ranką į stalčių, pagraibė ir nusikeikė: „Po velnių!" Numetusi žiebtuvėlį, neberado degtukų.

Čiupusi cigarečių pakelį, nužingsniavo į svetainę ir priėjo prie židinio. Pasistiebusi apieškojo židinio atbrailą, pirštais graibydama nuo vieno galo ligi kito. Su palengvėjimu atsidusdama pasiėmė degtukų dėžutę. Degant cigaretę, jos rankos nesuvaldomai drebėjo. Paskubėk, Marta! Kurgi ji?

Akimirką stabtelėjusi, ji ėmė svarstyti savo galimybes. Tačiau pasirinkimo iš tikrųjų neturėjo. Apimta nevilties,

atsisėdo į pintą krėslą netoli durų. Šįryt nubudusi ji atitraukė užuolaidas dar vienai gražiai vėlyvo pavasario dienai, džiaugdamasi, jog eina į darbą, susijaudinusi kaip vaikas, kad pamatys *jį*.

Tonis Bridžmenas dažnai ateidavo į pagrindinę kontoros patalpą ir jo gundantys, slapti žvilgsniai versdavo ją virpėti. Per pietus jie sėsdavo kiekvienas į savo automobilį ir nuvažiuodavo į skirtingas puses, kad po kiek laiko susitiktų Asplio miške. Sėdėdami erdviame jo „Jaguare", jie šnekėdavosi, bučiuodavosi, kurdavo bendros ateities planus. O dažnai, kai aplinkui niekas nevaikštinėdavo, jie mylėdavosi ant užpakalinės sėdynės. Jai tai buvo nuostabu. Jam – didesnio plano dalis.

Ji nuo pat pradžių nekentė viso to slaptumo, bet jis buvo nepalenkiamas.

– Tai būtina, tačiau laikina, – aiškino. – Niekas neturi sužinoti tol, kol aš išsiskirsiu su Silija ir mes galėsim netrukdomi drauge praleisti visą savo likusį gyvenimą.

Jis pažadėjo jai visą pasaulį. O ji kaip kvailė juo patikėjo. Galų gale vaikas, augantis joje, buvo jo.

Jai nepaprastai reikėjo tikėti juo. Tačiau gerai pagalvojusi prisiminė ne vieną kartą jautusi kažką negera. Abejojusi jo žodžiais. Abejojusi jo meile. Smulkmenos vertė ją jaustis nesaugiai. Kaip tąsyk, kai ji atsitiktinai sužinojo, kad jis užsakęs du tuzinus raudonų rožių, kurios turėjo būti įteiktos jo žmonai per jų vedybų sukaktį. Kitą kartą ji išsivedė savo tetą Martą pavaišinti ją gimtadienio proga ir pamatė Tonį su žmona, pasislėpusius kamputyje ir vakarieniaujančius žvakių šviesoje – jie atrodė kaip beprotiškai įsimylėjusi porelė. Smulkmenos. Nė viena jų neišdavė didesnės beprotybės.

Kai ėmė lėgti šokas ir pagaliau jai atsivėrė tiesa, Sonė pasijuto be galo pavargusi. Nugrimzdusi į krėslą prie židi-

nio, ji pasidėjo galvą ant rankų ir užmerkė akis, bandydama nusigręžti nuo tiesos, bandydama nuspręsti, ką daryti.

Be galo trokšdama, kad Marta grįžtų namo, ji priėjo prie lango ir pažvelgė į lauką. Vakaras buvo tvankus. Mažas sodelis, kuriuo ji žavėjosi, buvo pilnas žiedų; susipynusios įvairiaspalvės rožės sudarė spalvingą kvapą gniaužiantį reginį. Hortenzijos linko nuo savo milžiniškų rausvų žiedų svorio. Vyšnioje plasnojo žaliukės, tyliai čirpsėdamos viena kitai.

Ekstazės pagauta ji atvėrė langą. Svaigus tabako žiedų kvapas užplūdo kambarį. Ji persisvėrė per langą, mėgaudamasi veidą šildančia pavakario saule. Išbaidytos žaliukės nuskrido; likusi viena, ji uždarė langą. Pažįstamas namelis atrodė nykus ir apleistas. Sparčiai artėjo naktis.

Susijaudinusi ji du kartus perėjo kambarį. Įėjusi į prieškambarį, žvilgtelėjo į senovinį laikrodį. Buvo dešimt po devynių. „Šiuo metu ji jau turėtų būti grįžusi“.

Akies mirksniu Sonė atsidūrė lauke – žingsniavo taku link baltai dažytų vartelių; jos susirūpinęs žvilgsnis bėgiojo po gatvę. Tos mielos mažos moteriškutės, po tėvų mirties jai atstojusios motiną, vis dar nesimatė nė ženklo.

Staiga ji pasirodė – pažįstama figūra mėlynu drobiniu paltu ir raudonai raštuota kaklaskare, krypuojanti gatvele. Spalvos baisiai pjovėsi, tačiau Marta niekada nebuvo iš tų, kurie kvaršina sau galvą dėl stiliaus ar mados. Kartą Sonė bandė ją prikalbinti apsivilkti ką nors madingesnio, tačiau Marta ryžtingai ją apramino.

– Aš dėvėsiu tai, kas patogu! – pareiškė tvirtai, ir iš patirties buvo aišku, kad ji nepersigalvos.

Ją pamačius Sonei atlėgo. Apylinkėje visi gerai pažinojo Martą Mūn, mažą apvalainą moteriškutę palaidomis rudomis garbanomis. Pernelyg tiesmuka, tačiau šiltos, dosnios širdies, ji buvo mylima visų ją pažįstančių. Nepai-

sant šešiasdešimt aštuonerių metų amžiaus, žydrose jos akyse tebeblykčiojo šelmiškos ugnelės, o jos gyvybingumas kitiems net kvapą užgniauždavo.

Prisiartinusi prie savo numylėto namelio, Marta pašnekino didelį gelsvą katiną, žingsniuojantį jai palei kojas.

– Atėjai manęs pasitikti, ar ne? – paklausė putlių pirštų galais liesdama jo ausį. – Nieko tau neatnešiau, todėl gali prieš mane nevartyti savo įžūlių akių, – erzino jinai.

Pamačiusi savo tetą, Sonė nurimo ir nusisuko. Rymodama ant vartelių ji žvelgė į namelį. Jis buvo lyg iš atviruko – su kreivais kaminais, pakrypusiomis sienomis, senoviškais langais ir gražiomis gėlėtomis užuolaidomis. Suręstas iš senų, per vidurį įlinkusių ąžuolinių sijų. Jis jau daugelį kartų priklausė jų šeimai. Jame užaugo teta Marta ir brangioji jos motina. Dabar jis atspindėjo linksmą Martos charakterį, ir Sonei tai buvo malonu. Ji pamilo namelį taip, kaip pamilo Martą.

Staiga jai dingtelėjo, jog pasilikti čia dabar būtų pavojinga, o pažindama Martą, Sonė numanė, kad ta geraširdė būtybė greičiausiai spirsis važiuoti drauge. „Nieko iš to nebus“, – nusprendė ji nusiminusi. Nors jai ir labai reikėjo kam nors išsipasakoti, tačiau suprato, kad ne Martai.

– Negaliu jai pasakyti, – sumurmėjo garsiai. – Negaliu prašyti Martos užsikrauti tokią atsakomybę.

Ji krūptelėjo, išgirdusi pažįstamą balsą subarant:

– Kalbėti su savimi – beprotybės požymis.

Sonė atidarė vartelius ir įleido tetą.

– Juk tai – netiesa, ar ne?

Jai reikėjo patvirtinimo. Gal ne Tonis Bridžmenas beprotis. Gal beprotė ji pati.

Šypsena suraukė mielą tetos Martos veidą.

– Žinoma, ne! – barėsi ji. – Jei taip būtų, aš būčiau beprotė. Aš visada šnekuosi su savimi! – Ji įėjo pro varte-

lius. – Senajai Lizai Trent vėl užkliuvo mano pavardė, – sudirgusi pareiškė ji. – Nori žinoti, iš kur tokia neįprasta pavardė – „Mūn“. Sako, vienintelis jai žinomas žmogus, turėjęs tokią pavardę, buvo pakartas prieš dvidešimt metų už žmogžudystę, ir ji nenustebtų sužinojusi, jog tai buvęs mano giminaitis!

– Atrodo, kad judvi visada viena kitą glostot prieš plauką.

Marta sukikeno:

– Ateityje prieš ką nors sakydama ji gerai pagalvos, – išdidžiai pareiškė. – Pasakiau jai tiesiai šviesiai: *tau*, Liza Trent, labiau tinka šita pavardė negu man, nes tavo užpakalis didumo sulig mėnulio pilnatimi*.

Laiminga grįžusi namo, patenkinta atsikirtusi ramybės neduodavusiai landžiai įkyruolei ir džiaugdamasi bingo išlošusi penkis svarus, ji pratrūko kikenti. Kikeno krypuodama taku, kikeno joms einant į vidų, ir vis dar tebekikeno Sonei ruošiant arbatą.

Kai netrukus jos susėdo virtuvėje prie seno ąžuolinio stalo, ji pasakė Sonei:

– Man regis, aš mesiu tą bingo.

Sonė atsakė, kad ji kiekvieną savaitę tą sakanti ir kiekvieną savaitę vėl žaidžianti.

– Tu ten susitinki savo draugus, – priminė ji. – Kai aš būnu darbe kiaurą dieną, tau tai – vienintelė proga smagiai pamalti liežuviu.

Tai buvo dar viena priežastis, dėl kurios ji negalėjo pasakyti Martai teisybės. Jeigu ta geroji moteriškė užsispirtų iš čia išvažiuoti, jai to baisiai trūktų.

Marta tiriamai pažiūrėjo į ją.

*Žodžių žaismas: Martos pavardė „Mūn“ (Moon) – angl. the moon – mėnulis.

– Ar viskas tvarkoj? – paklausė.

Lyg sena lapė ji užuosdavo bėdą.

– Viskas gerai, – pamelavo Sonė, tačiau pajuto, kaip kaltės raudonis ėmė mušti jai kaklą.

– Puiku. – Jausdama Sonės susirūpinimą, tačiau laukdama, kad, radusi tinkamą progą, ji prisipažintų pati, Marta plepėjo apie visai nereikšmingus dalykus.

– Ar gerai sekėsi darbe? – galiausiai paklausė.

– Daug darbo.

– Tau patinka tavo darbas, ar ne? – Marta numanė, kas slegia jos dukterėčią. Iš tikrųjų tai pastebėjo jau prieš kurį laiką.

– Tarnyba, ir tiek.

Marta išmintingai nutylėjo. Ji gurkšnojo arbatą, susirūpinusiomis mėlynomis akimis stebėdama Sonę.

– Apie ką galvoji? – paklausė žvaliai.

Sonė išspaudė šypseną; jeigu tikėjosi, kad tai paslėps jos širdgėlą, klydo.

Kol Marta plepėjo, Sonė mintyse grįžo į Tonio Bridžmeno namus. Matė save susigūžusią po langu, žiūrinčią vidun, negalinčią susitaikyti su tuo, ką girdi.

Marta ją stebėjo ir svarstė. Ji įtarė, jog Sonė nėščia, tačiau jautė, kad ją slegia dar kažkas. Kažkas trikdo ją labiau negu nesantuokinis kūdikis – nors ir tai jau nemaža bėda.

Ji pažvelgė savo dukterėčiai tiesiai į akis.

– Atrodai susirūpinusi, mieloji. Tai visai nesusiję su Džonu Čepmenu, ar ne?

Akivaizdžiai priblokšta Sonė jai priminė:

– Tai buvo labai seniai. Dabar Džonas Čepmenas – laimingai vedęs vyras, turintis du mažus vaikučius. – Ji paniekinamai nusijuokė. – Aš niekada nesugebėdavau pasirinkti tinkamo vyriškio.

Marta nebuvo žiauri. Ji tik atsargiai priminė Sonei, kaip lengvai sugenda žmonių santykiai. Taip, Džonas Čepmenas ją įskaudino. Bet tai seniai praėjo – jaunos mergaitės jausmų protrūkis, kurio ji niekada nelaikė rimtu. *Dabar* buvo rimta. Ji ir Tonis. Sonė mėgino atsiriboti nuo tikrovės.

– Aš dažnokai sutinku Džoną gatvėje, – pranešė ji Martai. – Pasisveikinam ir pasišnekučiuojam. Nieko nėra. Iš tikrųjų niekada ir nebuvo.

– O dabar?

– Ką turi omeny?

– Ar... turi vaikiną?

Jai net nereikėjo klausti. Ji matė, kaip Sonė pražydo per pastaruosius metus. Paskutiniu metu ji rytais girdėdavo, kaip Sonę pykina. O dabar pamatė vos pastebimus išdavikiškus požymius tose gražiose žaliose akyse. Nutiko kažkas bloga. Kažkas blogiau nei anksčiau.

Išraudusi ligi pat plaukų pašaknių, Sonė išvengė atsakymo.

– Netrukus man bus dvidešimt penkeri – jau esu kiek per sena turėti vaikiną.

Daug kartų ji norėjo papasakoti Martai, tačiau jis draudė.

Marta taip lengvai nepasidavė.

– Juk tu man pasakytum, jeigu iš tiesų būtų kas bloga? – susirūpinusi paklausė.

– Visada sakydavau.

Bent tai buvo teisybė. Ligi šiol.

Jausdama pakankamai toli nuėjusi, Marta išsitraukė iš stalčiaus kryžiažodžių knygą. Grįžusi į savo krėslą, užsidėjo ant nosies galo akinius ir dėjosi įsigilinusi į sprendimo būdus.

Pildama abiem po antrą puodelį arbatos, Sonė įjungė

radiją. Gal jį suėmė. Gal jie jį demaskavo ir įkalino. „Nebūk kvaila!“ – sudraudė pati save. Kaip kas nors kitas galėtų tai žinoti? Žinojimas lyg juodas debesis pakibo virš jos galvos.

Niekas jai nepadės.

Devintos valandos žinios prasidėjo SSSR protestais dėl JAV aviacijos padarytų jos teritorijos pažeidimų.

– Kada jie išmoks pasitikėti vieni kitais? – sumurmėjo Sonė, išjungdama radiją.

– Kada mes visi išmoksim pasitikėti vieni kitais? – paklausė Marta, nepakeldama akių.

Sonė suprato, kur ji taiko, ir susigėdo.

– Turbūt netrukus eisiu gulti, – pasakė, nunešdama tuščius arbatos puodelius. – Jaučiu, rytoj bus sunki diena.

Ji vis dar nežinojo, ką jai daryti. Ji tikrai negalėjo eiti į darbą, tačiau negalėjo ir likti čia. Patiko jai tai ar ne, tačiau šioje situacijoje ji privalėjo atsižvelgti į Martą. Reikėjo kažką sugalvoti. Ir skubiai.

Valandėlę abi moterys buvo nugrimzdusios į savas mintis. Prabėgo dešimt minučių. Dvidešimt.

Sonė suplovė puodelius ir pabučiavo tetą, linkėdama labos nakties.

– Ar tikrai nieko nenorėsi prieš man išeinant?

– Nemanau, – atsakė Marta. Pagavusi nueinančios Sonės ranką, tyliai pasakė: – Aš čia, jeigu tau manęs prireiks. Tu tai žinai, ar ne?

Sonė širdingai spūstelėjo jai ranką.

– Žinau, – meiliai atsakė ji. – Bet nesirūpink. Aš jaučiuosi gerai. Iš tikrųjų.

Marta linktelėjo, tačiau nieko neatsakė. Jos neįtikino.

– Užrakinsiu duris, o tada eisiu miegoti.

Marta nustebo.

– Tu gali to nedaryti. – Rakinti duris buvo Martos dar-

bas. – Galėsiu užrakinti baigusi savo kryžiažodį. Dievaži! Pastaruosius keturiasdešimt metų aš kiekvieną vakarą užrakindavau šiuos namus.

– Vadinasi, tau metas vieną vakarą pailsėti.

Sonės pastaba atrodė nereikšminga, tačiau jos ketinimas buvo kuo rimčiausias.

Jai reikėjo apsaugoti namą nuo įsibrovėlių.

Buvo karšta ir drėgna. Paklodės lipo prie kūno ir kėlė niežulį. Ji negalėjo miegoti. Nebeįstengė netgi aiškiai galvoti.

Aidus senovinio laikrodžio garsas skverbėsi į jos kambarį, žemi melodingi dūžiai mušė valandas... *vienas... du... trys*. Kadaise tie malonūs garsai buvo tik šių namų širdies plakimo dalis... foną sudarantys garsai, raminantys, niekada netrikdantys. Dabar, pirmą kartą, laikrodžio dūžiams jau nutilus jie ilgai dar aidėjo jos galvoje.

Rodos, Sonei mėginant užmigti prabėgo ištisa amžinybė, tačiau jos protas tebebuvo pernelyg aktyvus, ta pati klaiki baimė pernelyg gyva. Ar Tonis galvoja apie ją? – spėliojo jinai. Ar jo širdis tokia juoda, kad niekada nebuvo nė akimirkos, kai jis tikrai ją mylėjo? Ar jo žmona palaikė jį iš ištikimybės, iš meilės... o gal tai buvo keistas kerštas? Ji prisiminė paskutinį žvilgtelėjimą į jos veidą. Silijos Bridžmen veidas buvo kerinčiai gražus – ir protingas, ir klastingas tuo pat metu. Ir piktas. *Abu jie buvo pikti!*

Pasiremdama ant vienos alkūnės, Sonė ištiesė ranką ir uždegė lempą prie lovos. Žvilgtelėjus į mažytį porceliano laikroduką, jos veide šmėkštelėjo nežymi šypsena – šitas dailus senovinis daikčiukas buvo jos draugės Patricijos Berton Kalėdinė dovana.

– Pusė keturių, – suvaitojo ji, vėl grimzdama į pagal-

ves. Ji jau kelias valandas gulėjo nemiegodama. Atrodė, tarsi visą gyvenimą.

Išlipusi iš lovos įsispyrė į šlepetes ir apsivilko chalatą, laisvai susijuosė diržą, priėjo prie lango ir pažvelgė į lauką. Danguje keistai susiliejo šviesa su tamsa, vos vos brėško. Visur tvyrojo ramybė. Ji atvėrė langą ir giliai įkvėpė. Pasirėmusi delnais, palinko į priekį ir akylomis žaliomis akimis apžvelgė taką. Apačioje per veją nuskuodė žiurkė, tolėliau slėnyje ūkavo pelėda.

– Viskas atrodo normalu, – sušnibždėjo ji. – Gal man tik pasivaideno? – Tačiau jai nepasivaideno.

Palikusi atvirą langą, ji nulipo žemyn ir, kad nepažadintų Martos, pratipeno pro jos kambarį. Pagalvojo, kaip būtų, jeigu ji paliktų Martą čia. Dar daugiau, kaip būtų, jeigu išvyktų iš čia ir pradėtų naują gyvenimą? Perspektyva išvykti baugino. Bet dar labiau baugino perspektyva likti čia.

Svetainėje ji nuėjo tiesiai prie židinio, kur nuo atbrailos pasiėmė cigaretes ir degtukus.

– Turiu mesti šitą šlykštų įprotį, – sumurmėjo, pūsdama dūmus pro šnerves. – Ypač dabar, kai yra tas kūdikis.

Ji vis dar tebevaikštinėjo po kambarį, kai nulipo Marta. Kurį laiką mažoji moteriškė stovėjo tarpduryje nepastebėta ir susirūpinusi žiūrėjo į ją. Po valandėlės tyliai pabeldė į duris.

– Galima įeiti? – paklausė, šiaip ar taip įeidama.

Išsigandusi Sonė staigiai atsigręžė.

– Čia – tavo namai, – atsakė, širsdama dėl įsibrovimo, širsdama ir ant savęs dėl tokios šiurkščios pastabos.

– Tikiuosi, čia – ir tavo namai, – atšovė Marta.

– Atleisk. Nenorėjau užgauti.

Marta atsisėdo į didelį seną krėslą greta tuščio židinio. Kai ji iš savo senelės paveldėjo krėslą, jis jau seniai buvo

atgyvenęs savo geriausias dienas. Dabar, restauruotas ir papuoštas pačios Martos siūtais naujais gėlėtais apvalkalais, jis buvo žavus baldas. Trumpomis storomis kojomis, su ranktūriais, pakankamai tvirtais išlaikyti puodelį su lėkštute, labai patogus krėslas daugeliu atžvilgių buvo panašus į Martą. Marta su meile pastatė jį į savo mėgstamiausią vietą – kampe tarp židinio ir kampinės sienos; sėdėdama jame ji galėjo žiūrėti pro stiklines verandos duris į gražų sodelį. Ne vieną malonią valandą Marta praleido ilsėdamasi senajame krėsle, stebėdama, kaip lauke Gamta audžia savo stebuklingą audinį.

Dabar ji patogiai įsikūrė, ketindama prisikapstyti prie savo dukterėčios problemos šaknų, kadangi neabejojo, jog tos šaknys bjaurios; tuo pat metu nesirengė pernelyg jos spausti, norėdama, kad Sonė be įkalbinėjimų išsipasakotų pati. Todėl tiktai pasakė:

– Tai vis dar nesugebėjai mesti rūkyti?

– Rūkydavau po dvidešimt per dieną, o dabar galiu apsiriboti dešimčia. Tai – jau pradžia. – Sonė nekantriai užgesino cigaretę į židinio groteles. – Tai būdavo malonu, bet žinau, kad turėsiu mesti.

– Kodėl?

Bet Marta jau žinojo priežastį.

Netikėtas tetos klausimas akimirką pribloškė Sonę.

– Nėra jokios priežasties, – atsakė, mėgindama išsisukti.

Marta supratingai nusišypsojo.

– Vadinasi, ne dėl to, kad tu nėščia?

Sonė įbedė į ją akis. Paskui, tarytum jai nuo pečių būtų nukritusi didžiulė našta, ji beveik kriste įkrito į priešais Martą stovintį krėslą. Pajautė milžinišką palengvėjimą. Tiesa išaiškėjo. Jai daugiau nebereikėjo apgaudinėti Martos. Kartu su palengvėjimu užplūdo ir slegiantis nuo-

vargis. Ne vien dėl nėštumo, nors ir tai jau pakankamai blogai. Buvo dar baisesnių dalykų. Ar ji išdrįs pasipasakoti? Ar išdrįs įtraukti Martą į tokį dalyką?

Atsirėmusi alkūnėmis į kelius, užsidengė veidą delnais ir prislopusiu balsu paklausė:

– Kaip sužinojai?

Marta papurtė galvą ir nusišypsojo.

– Iš savos patirties to nežinau, o gaila, – atsiduso ji. – Gal aš ir senmergė, ir visai sukriošusi, tačiau tikrai žinau, kada moteriškė nėščia... visa pražysta... rytais bloguoja. Pastarąsias savaites stebėjau tave ir dabar esu tikra. – Ji ištiesė ranką ir paėmė Sonės delną. – Aš visada maniau, kad, kai sunku, išsikalbėjus palengvėja.

Sonė pakėlė akis.

– Turėjau tau pasakyti, – prisipažino jinai. – Tai tik dėl to, kad... – Ji dvejojo. – *Jis* prašė mane nesakyti.

Marta jau buvo atspėjusi.

– *Jis* – tavo viršininkas, ponas Tonis Bridžmenas?

Netgi slegiama savo dilemos Sonė neištvėrė nenusijuokusi.

– Nuo tavęs niekada nieko nenuslėpsi!

– Todėl, kad aš – sena ragana, – erzino ją Marta. Netikėtai jos tonas tapo priekaištingas. – Juk jis vedęs, ar ne?

– Taip. – Meluoti nebuvo prasmės.

– Ar jis ketina skirtis?

Sonei teko nusišypsoti.

– Nemanau.

Marta linktelėjo.

– Suprantu! – Pyktis blykstelėjo ryškiai mėlynose jos akyse. – Dabar, kai tau užtaisė vaiką, tas niekšas nieko nebenori apie tave girdėti, ar ne?

Sonei knietėjo pasakyti teisybę, tačiau ji ramiai atsakė:

– Lyg ir taip.

Marta suprato, kad Sonė nenori daugiau nieko sakyti. Ji suprato ir dar kai ką. Baimė! Kaip tik tuo metu, kai Sonė į ją žvilgtelėjo, jos akyse Marta tarytum pamatė blykstelint siaubą.

– Pasakyk man, širdele, – paragino, slinkdamasi prie savo krėslo krašto. – Pasakyk man viską.

Smalsaus Martos žvilgsnio sutrikdyta Sonė atsistojo, nuėjo prie židinio ir ištiesusi rankas atsirėmė į jo atbrailą; instinktyviai jautė, kad būtų gerai, jei pasakytų Martai. Ji suprastų. Žinotų, ką daryti. Bet kaip pradėti? Tai ir buvo sunkiausia. Tvirtai nusprendė, jog nuo pat pradžių. Taip geriausia.

Ir ji pradėjo:

– Mudu su Toniu susitikinėjam jau daugiau nei metus. – Jos šypsnys buvo saldžiarūgštis. – Aš jį taip mylėjau. – „Dabar viskas baigta“, – pasakė pati sau. Gailėtis nebuvo prasmės. – Jis man sakė, kad tarp jo žmonos ir jo seniai nieko nebėra... „Ji gyvena savo gyvenimą, o aš – savo“, – kalbėjo jis man.

Marta suprato.

– Viskas buvo melas, ar ne?

Sonė atsisuko veidu į ją. Dabar ji nekantravo, troško prisipažinti, kas ją slegia.

– Kaip visiška kvailė tikėjau kiekvienu jo žodžiu! – apmaudžiai kalbėjo ji. – Nors pastaruoju metu jau buvau pradėjusi abejoti. Man užkliūdavo kai kurios smulkmenos – tai, ką jis padarydavo ar pasakydavo. Tos smulkmenos man parodė, jog jis apskritai nėra doras. – Ji panarino galvą. – Ak, teta Marta, kaip aš galėjau leistis taip apgaunama?

– Visi mes klystam, – Marta labai stengėsi niekada griežtai neteisti. Nedarė to ir dabar. – Pasakok toliau, mieloji.

– Kai tik aš suabejodavau, jis kuo skubiausiai mane nuramindavo. Tarp jo ir žmonos viskas baigta, sakė jis, ir jie abu norį skyrybų. Kadangi ji esanti kerštinga moteriškė, jis prašė manęs slėpti mūsų romaną. – Ji pritildė balsą. – Niekada niekam neprasitariau.

Smarkiai susijaudinusi ji pačiupo cigaretes ir degtukus nuo židinio atbrailos. Įbrėžė degtuką, užpūtė, paskui degtukus ir cigaretes vėl padėjo atgal.

– Vis dėlto turėjau tau pasakyti, – nusiminusi prisipažino ji.

– O aš būčiau tau liepusi mesti jį kaip karštą bulvę! – pareiškė Marta.

Sonė pagalvojo, ar tik ne todėl ji nieko ir nesakė.

– Vis tiek man reikėjo tau išsipasakoti.

– Ką gi, ačiū Dievui, tu dabar man išsipasakoji, todėl tęsk toliau. – Marta sukryžiavo savo putnias rankas ir atsilošė krėsle. – Kaip ten buvo?

– Jis žadėjo, kad, kai tik bus įmanoma, mes susituoksim. – Sonė palietė savo pilvą ir nusišypsojo. – Mes ketinom turėti daug vaikų. Jis sakė, jog juodu su Silija nutolo vienas nuo kito iš dalies dėl to, kad ji nenorėjo vaikų, o jis norėjo. Žinai, aš visada norėjau turėti šeimą, todėl ir atrodė, jog mudu vienas kitam puikiai tinkam, – su kartėliu pasakė Sonė.

– Ar jis žino, kad tu laukiesi jo kūdikio?

Sonė pajuto, kaip blykšta jos veidas.

– Šiandien ketinau jam tą pasakyti, – sumurmėjo ji. – Negavau progos, ačiū Dievui. – Staiga jai atlėgo. Tai, ką ji išgirdo... Tonis ir Silija.

– Atsitiko kažkas negera, ar ne? – kamantinėjo Marta. – Dėl to ir nepasakei jam?

Sonė jai nusišypsojo.

– Tu tokia įžvalgi, – dėkingai pasakė. – Tiesą sakant,

buvau nusprendusi tavęs nepainioti, bet dabar tikiuosi, kad galėsi man patarti. Matai... nėra taip paprasta, kaip tu turbūt manai.

– Niekas niekada nebūna paprasta.

– Šiandien visą dieną jo nebuvo darbe, dalyvavo įvairiuose susitikimuose verslo reikalais ir taip toliau. Aš jo pasiilgau, kaip ir visada. – Paraudusi iš gėdos, nudelbė akis. – Bet aš buvau pakankamai užsiėmusi darbais – užsakymais ir naujų statybų dokumentacija. Be to, tas dviejų šimtų akrų sklypas, kurį jis perka, ir dabar vykstančios derybos dėl perkamo sklypo ribų. – Ji išsišiepė. – Visa, ką tas velnias paliečia, virsta auksu.

Užteko griežto nepritariančio Martos žvilgsnio, ir ji vėl pasijautė dešimtmetė mergaitė.

– Atleisk, bet jis *tikrai* piktas nevidonas! – Ji kalbėjo toliau. – Dėl papildomų reikalų ir didelės krūvos korespondencijos, kurią reikėjo sutvarkyti, ketinau dirbti ligi aštuonių. Todėl kai jis paskambino pusę septynių, žinojo, jog aš dar būsiu ten. Jam reikėjo keleto svarbių dokumentų, ir jis norėjo, kad aš juos atvežčiau jam į namus.

Būdama senamadiškų pažiūrų, Marta neigiamai žiūrėjo į per daug pareigų užsikraunančias moteris.

– Kodėl Džekas Metkafas negalėjo nuvežti? Juk jis – pasiuntinys, jo darbas būti siuntinėjamam, ar ne?

Iš prigimties smalsi, ji per daugelį metų buvo gerai susipažinusi su įstaigos gyvenimu.

– Tonis teiravosi Džeko, bet jis, kaip ir visi kiti, jau buvo išėjęs namo. Aš pasisiūliau atvežti popierius, ir jis atrodė susižavėjęs. Po trumpo intymaus pokalbio mes sutarėm, kad aš užvešiu juos pakeliui į namus. – Akimirką pagalvojusi, ji tiksliai prisiminė jo žodžius. – Aš pasidomėjau, ar jo žmona bus išėjusi, o jis buvo viską suplanavęs taip, jog mes šiek tiek laiko galėtume praleisti drauge.

Nervingai šypsodamasi ji atsilošė ir vėl pasiėmė cigaretes ir degtukus. Uždegė cigaretę ir įtraukė dūmą. Tada beveik tučtuojau ją piktai užgesino. Vis dar kamuojama abejonės, ar verta įvelti Martą, ji pasiūlė:

– Jei nori, apie tai galim pasikalbėti rytoj.

– Geresnio laiko kaip dabar nebus, – ryžtingai atsakė Marta, ir nebuvo jokios abejonės, kad ji nepajudės, kol visko neišgirs.

– Jis pasakė, jog tų dokumentų jam neprireiksią ligi pusės aštuonių, bet aš taip džiaugiausi galimybe jį pamatyti, kad baigiau darbą anksčiau, – gailiai nusišypsojo Sonė. – Šįryt buvau pas gydytoją pasiimti testo rezultatų. Aš nėščia. – Ji nusišaipė. – Negaliu patikėti. – Niekas pasaulyje, netgi Tonis Bridžmenas, neprivers jos gailėtis dėl to vaiko. – Žinojau, kad jis labai nudžiugs, – pasakė apgailestaudama, – ir nekantravau jam pranešti šią nuostabią žinią. – Mintyse iškilęs jo veidas jai buvo atgrasus. – Nuvykau prie jo namų, kaip jis ir buvo prašęs, – tyliai tęsė ji. – Kelis kartus paskambinau, bet jis manęs neišgirdo.

Priblokšta ji atsisėdo ir akimirką galvojo.

– Degė šviesos, – prisiminė ji. – Tyliai grojo muzika. – Jos balsas sudrebėjo. – Pamaniau, gal jis vonioje ar lauke už namo... todėl apėjau aplinkui namą. – Ašaros užtemdė jai akis, ir ji turėjo nugręžti žvilgsnį. – Poilsio kambaryje užuolaidos buvo atitrauktos, o langas plačiai atidarytas. Galėjai viską pamatyti...

Marta atspėjo.

– Jis buvo tenai, ar ne? Su savo žmona?

Sonė linktelėjo, o balsas virto kuždesiu:

– Jie buvo nuogi... raitėsi ant grindų.

Ji niekada nepamirš to, ką pamatė. Kiekviena smulkmena amžiams įstrigo į jos atmintį: smėlio spalvos kilimas, televizorius, mirgantis fone, tas naujasis dainininin-

kas, Elvis Preslis, dainuojantis „Liūdnąjį viešbutį". Tonis ir Silija, nuogi kaip gimę, jis apačioje, ji viršuje, ekstazės pagauti.

– Jie buvo visai pametę gėdą, – su kartėliu pasakė ji. – Atrodo, jiems buvo nė motais, ar juos kas mato.

– Jie – vyras ir žmona, mieloji, – švelniai priminė jai Marta.

Apimta gėdos, bet jausdama poreikį kalbėti, Sonė nupasakojo tai, ką pamatė.

– Aš nusigręžiau, ir staiga jie ėmė juoktis. Kai atsisukau, jie gulėjo apsikabinę. – „Aistros išsekinti", – pavydžiai pagalvojo jinai. – Jie atrodė tokie vienas kitam tinkantys, tokie įsimylėję. Negalėjau tuo patikėti... – Ji pakėlė akis; jos veidas buvo iškreiptas liūdesio. – Ak, teta Marta! Kokia kvailė buvau!

– Nesi pirmutinė, apgauta saldžialiežuvio; drįstu sakyti, ir ne paskutinė. – Visada praktiška Marta jai pasakė: – Kad ir ką nuspręstum, žinok, aš visada tave palaikysiu. Tu ir kūdikis, savaime aišku, gyvensit čia. Ir dėl pinigų gali nesirūpinti. Turiu pakankamai susitaupiusi, jei reikės, užteks visiems trims. Bet, kai galėsi ir jei norėsi, galėsi grįžti į darbą. Aš nesu tokia susenusi, jog nepajėgčiau prižiūrėti kūdikio. – Šypsena suraukšlėjo jos seną veidą. – Be jokios abejonės, aš jį mylėsiu.

Ji plepėjo, pradžiuginta minties, kad gal bus naudinga, jau nekantraudama paimti kūdikį į savo glėbį.

– Ir nenoriu, jog kvaršintum sau galvą dėl to, ką pasakys kaimynai. Artimiausias iš jų jau daugelį metų su manimi nesišneka, o kiti gyvena per toli, kad jiems rūpėtų. – Ji sukikeno. – Tik pagalvok... aš tapsiu senele. – Ji būtų ir toliau plepėjusi, tačiau Sonės žvilgsnis privertė ją liautis. – Pasakyk, – paragino ji. – Kad ir kas būtų, gali man pasakyti.

Žiūrėdama į lubas, Sonė suvaitojo.

– Ačiū, – sumurmėjo dėkinga. – Bet tu nesupranti. Jis sumaišys dangų su žeme, kad atimtų iš manęs tą kūdikį.

Marta pašiurpo.

– Juk tu neleisi, kad tai įvyktų, ar ne? Noriu pasakyti... juk tu motina. O ką jo žmona? Dieve mano! Ji tą šunsnukį išvytų, jei žinotų, ką jis pridarė. Jei tik norėtum, galėtum visiškai sugriauti tuos namus. Pakalbėk su juo. Pagrasink, jei reikės. Jei niekas jo nepaveiks, apeliuok į jo žmoniškumą. Paaiškink, jog vaikui pas mus bus geriau. – Ji nekantriai pliaukštelėjo liežuviu. – Gal Tonis Bridžmenas ir turtingas, gal jis ir visuomenės šulas, bet tai dar nereiškia, kad jis bus geras tėvas. – Grūmodama putniu pirštu, Marta piktai pareiškė: – Joks šalies teismas neatims iš motinos kūdikio, tuo labiau, kai tėvo santuoka jau iširusi. – Ji net sukikeno. – Dievaži, žmonai sužinojus apie vaiką jam ims svilti padai.

Draskoma meilės Martai ir baimės dėl savęs ir negimusio kūdikio, žinodama, kad jau nuėjo per toli ir negali nepapasakoti visos istorijos, Sonė parpuolė ant kelių priešais mažąją moteriškę. Išsigandusi Marta būtų protestavusi, tačiau ją sustabdė jai prie lūpų prispaustas švelnutėlis pirštas.

– Paklausyk manęs, – meldė Sonė, – leisk man užbaigti.

Plačiai išpūtusi akis Marta linktelėjo.

Sonė giliai įkvėpė ir ėmė aiškinti.

– Aš sakiau, kad jis pasinaudojo manimi; taip iš tiesų ir buvo. – Ją svilinte svilino gėda. – Bet aš nebuvau jam tiktai nuotykis. – Jai tęsiant, jos akys sudrėko, lūpos ėmė drebėti. – Jau sakiau, kaip aš juos pamačiau... jį ir jo žmoną? Prisimeni, ką sakiau, kaip jie po to... – Jos balsas virto kuždesiu. – Paskui jie apsikabinę sėdėjo ant grindų ir kalbėjosi?

Marta linktelėjo, įsidėmėdama kiekvieną Sonės žodį.

– Prisimenu. Tu girdėjai juos kalbant. Taip. Tęsk toliau, mieloji.

– Jie kalbėjosi apie mane. Jis pasakė įtariąs mane galbūt esant nėščią. *Ji taip nudžiugo, apkabino jį ir suspaudė glėbyje.*

Marta susiraukė.

– Ką tu sakai? Argi ji nesupyko? Ar negrasino išvarysianti jį? Nesuprantu. Ką tu čia sakai?

Sonė ištiesė ranką ir paėmė putnias tetos plaštakas į savo delnus.

– Žmona jo neišvarys, kadangi ji taip pat nori kūdikio. Viskas buvo suplanuota. – Sarkazmas ir panieka sau padarė jos balsą šiurkštų. – Matyt, jo žmona negali turėti vaikų. Aš sveika ir prieinama, todėl buvo nuspręsta, jog mudu su juo pradėsim kūdikį, o paskui jie abu jo pareikalaus.

– Dieve brangiausias! Kas per pabaisos?

– Pačios blogiausios.

– Bet jie negali to padaryti. Mes neleisim.

– *Paklausyk manęs!* – Žūt būt norėdama, kad Marta suprastų, kaip tai beprasmiška, ji skubiai tęsė toliau. – Tonis Bridžmenas niekada nepasiduoda. Pažįstu jį pakankamai gerai, kad suprasčiau, jog jis paprastai gauna tai, ko nori. Jo žmona iš to paties molio. Negaliu kovoti su jais abiem. – Blanki šypsena nuskaidrino jos veidą. – Tačiau dar yra išeitis. Matai, jis dar nežino, kad aš nėščia, todėl, jeigu aš iš čia išsikelsiu, jis galbūt niekada ir nesužinos. Aš galiu paprasčiausiai nieko nesakiusi išvažiuoti. Arba galiu pasiųsti jam laišką... draugišką ir atsiprašantį. Tegu galvoja, jog jo baisi paslaptis niekada neiškils aikštėn. Pranešiu jam, kad man pasiūlė vietą didelėje tarptautinėje bendrovėje ir aš nedelsdama turiu išvykti į Prancūziją.

Jis žino, jog aš pakankamai gerai moku prancūzų kalbą ir galiu gauti tokią tarnybą. Manau, jis supyks, nes dėl manęs gaišo laiką ir eikvojo pinigus. Tačiau su tuo susitaikys, kadangi neįtars, jog aš išsivežu jo kūdikį.

Mintis, kad jis kada nors gali tai sužinoti, lediniais gniaužtais suspaudė jai širdį.

– Ne kažin ką jis gali padaryti. Man išvykus, savo „meilę“ jis greičiausiai nukreips į ką nors kitą. Nors, sakau tau, – ji sugniaužė kumščius ir jos veidas tapo griežtas, kai ji pažadėjo: – Jei aš kada sužinosiu, jog jis ir jo žmona pasinaudojo kita moterimi taip, kaip pasinaudojo manimi, viską padarysiu, kad toji moteris, kol dar nevėlu, apie tai išgirstų.

Atsilošdama savo krėsle, ji pasijuto išeikvojusi visą energiją. Jos žvilgsnis sustojo ties Marta:

– Atleisk, kad aš tave įtraukiau į visus šiuos reikalus, – pasakė ji. – Bet dabar supranti, kodėl aš privalau išvažiuoti. Taip toli, kad jis niekada manęs nesurastų.

Marta papurtė galvą.

– Negaliu tau leisti tai daryti, – tyliai tarė ji. – Šitie žmonės nedori. Tu privalai su jais kovoti. Eik į policiją. Pasakyk tai, ką man sakei. Jeigu teks kelti bylą teisme, pinigų rasim. Kaip jau sakiau, turiu jų pakankamai. – Skaudama širdimi ji apsidairė aplinkui. – Parduosiu šitą namelį, jeigu prireiks.

Niekada Sonei ji nebuvo tokia brangi, kaip tą akimirką.

– Negalėčiau tau leisti parduoti šitą žavų namelį, – užtikrino ji Martą. – Tačiau niekada neįstengsiu tau pakankamai atsidėkoti už tokį pasiūlymą. – Dabar, sėdėdama ant kėdės krašto, ji žvelgė tiesiai į susirūpinusias mėlynas Martos akis, suvokdama, jog tai, ką ji ketina pasakyti, ją labai įskaudins. – Teisybę pasakius, aš jau pradėjau kurti planus. Rytoj naktį tokiu metu aš jau būsiu iškeliavusi.

Marta papurtė galvą.

– Nieko panašaus tu nedarysi! Čia, mano vaike, tavo namai, ir aš neleisiu, kad jis ar kas nors kitas tave išvarytų.

– Privalau išvažiuoti.

– Kodėl? – Marta buvo pasiruošusi kovoti. – Kodėl tau reikia išvažiuoti? Ir neįrodinėk man, jog jis atims iš tavęs kūdikį, kadangi, prisiekiu Dievu, jeigu jis pabandys, prakeiks tą dieną.

– Tai ne tik dėl kūdikio.

– Tai dėl ko tada? Ką dar jis gali tau padaryti?

– Jis gali mane nužudyti.

Senosios moteriškės kovingumas išgaravo.

– *Tave nužudyti?* – paklausė ji; jos veidas papilko iš siaubo. – Verčiau tu man tiksliai pasakyk, ką turi omeny.

– Aš visa tai girdėjau... kai jie abu šnekėjosi. – Sonė stabtelėjo, prieš pradėdama toliau kalbėti dar tyliau, bet taip, kad kiekvienas jos žodis būtų išgirstas. – Iš pradžių kalbėjo tik apie kūdikį ir ką jie darys, jeigu ir kai jis padarys mane nėščią. – Galvoje jai tebeskambėjo jų balsai. – Silija paklausė, ko jis griebsis, jeigu aš atsisakysiu atiduoti kūdikį. – Sonė nusišypsojo atšiauria, daug ką sakančia šypsena. – Tonis liepė jai nesirūpinti, vaikas tikrai būsiąs jų. „Kai ateis metas, Sonė elgsis protingai, – pasakė jis. – O jeigu ne... man teks ją nužudyti“.

Stojo ilga tyla, kurios metu negalėdama patikėti Marta spoksojo į savo dukterėčią. Jos balsas virto keistu gerkliniu gergždesiu.

– Privalai kreiptis į policiją.

Pašokusi nuo kėdės, Sonė užprotestavo:

– Negaliu! – Ji vėl ėmė žingsniuoti po kambarį kaip niekada išsigandusi. – Jais, o ne manimi ten patikės. Aš neturiu jokių šansų. Vienoje pusėje įžymusis Tonis Bridžmenas ir jo žmona, kitoje – aš... visiškas niekas, atsilie-

pianti jo telefonu, tvarkanti jo laiškus ir aistringai įsimylėjusi tą nelaimingą vyriškį. O taip! Galiu įsivaizduoti, kokia būtų kryžminė apklausa.

Įkišusi abu nykščius į įsivaizduojamus švarko atlapus, ji piktai sulojo:

– Kokius įrodymus jūs turite? Tai, ką išgirdote, tebuvo vyro ir žmonos pokalbis. Visų pirma, ar galite paaiškinti, kodėl klausėtės? Ką veikėte slankiodama aplinkui savo darbdavio namus? O? Jus prašė atvežti kai kuriuos dokumentus? Ar kas nors gali patvirtinti jūsų pasakojimą?

Atsipalaidavusi ji tarsi sumažėjo ir nevilties apimta tarė:

– Jie suplėšytų mane į skutelius. Patikės jais, o ne manimi. – Nusiminusi ji iškėlė rankas aukštyn. – Žinai, teta Marta, kad tai, ką aš sakau, teisybė. Tie du velniai yra žinomi ir gerbiami visuomenės nariai. Per kiekvienas Kalėdas jie renka aukas vargstantiems vaikams, įvairioms labdaringoms organizacijoms perka naujus autobusus, o pereitais metais jų dosnumo dėka sergantis vaikutis lėktuvu buvo nuskraidintas į Kanadą gydytis.

Tik dabar Marta pradėjo suprasti, kokia sudėtinga ši situacija.

– Bet visa tai – tik spektaklis, – vangiai paprieštaravo ji. – Priedanga jo tikrajai prigimčiai paslėpti.

– Tu tą žinai, ir aš tą žinau. Bet niekas kitas nepasakytų apie juos nė vieno blogo žodžio. Jeigu apkaltinčiau juos ketinimu mane nužudyti, *aš būčiau* ta, kurią jie pakartų!

– Juk turi būti koks nors būdas įrodyti, jog jis – tėvas.

– Aš jau apie tai galvojau, – atsakė Sonė. – Bet tada į mano kūdikį jis turėtų dar daugiau teisių.

Širdyje ji žinojo, kad tėra tik vienas sprendimas. Tonis Bridžmenas niekada neturi sužinoti, jog ji nešioja jo vaiką.

Dėkinga turėdama sąjungininkę Martą, Sonė pasijuto taip, lyg jai nuo pečių būtų nuimta našta. Marta jau viską žinojo, ir dabar, nors buvo pasižadėjusi nepasiduoti jausmams, Sonė palūžo.

– Nenoriu tavęs palikti, – kalbėjo ji. – Bet kas man belieka?

– Eikš, vaikeli, – Marta ištiesė rankas.

Raudodama Sonė sukniubo ant grindų ir padėjo galvą ant senosios moteriškės kelių.

– Negaliu su juo kovoti, – bejėgiškai pasakė ji. – Jis padarė save nepažeidžiamą.

Ant savo veido ji pajuto šiltą ranką, švelniai glostančią jai smilkinį.

– Žinau, mieloji, – pasakė jai tylus balsas. – Ir tu teisi. Nors tai ir sunku, aš vis dėlto manau, kad tau būtų geriau išvykti.

– Bet kur? – drebulys nupurtė ją. – Net nesapnavau, kad galėtų šitaip atsitikti.

Valandėlę Marta tylėjo, pagauta žodžiais nenusakomo įniršio dėl Bridžmeno elgesio ir visiško situacijos beviltiškumo. Sonė buvo teisi. Jos niekada negalėtų kovoti su Bridžmenais, o jeigu ir kovotų, tai greičiausiai virstų tikra pragaištimi – iš Sonės atimtų jos kūdikį, gal net įkalintų už šmeižtą. Šitaip rizikuoti Marta jai niekada neleis.

Plėšoma tarp prisirišimo prie savo seno jaukaus namelio ir meilės dukterėčiai, ji suprato, kad kai ką teks aukoti. Netrukus tyliai pasakė:

– Iš čia tu išvažiuosi ne viena, nes ir aš vyksiu kartu.

Sonei pradėjus protestuoti, Marta, pagrasinusi pirštu, ją nutildė.

– Dabar nesiginčyk! Važiuosim į šiaurę. Dirbdama namų darbininke aš kurį laiką ten gyvenau; žmonės ten geri, malonūs.

Jos galvoje jau formavosi planas.

– O kaip tavo namelis?

Sonės širdyje blykstelėjo mažas šviesos spindulėlis. Labiau už viską ji bijojo atsidurti viena svetimoje vietoje. Drauge su Marta būtų nepalyginti lengviau. Tuo pat metu ji prikišo sau egoizmą.

– Nameliui nieko neatsitiks, – užtikrino ją Marta. – Palik tai man. – Ji meiliai nusišypsojo. – Tu ir vaikutis daug svarbesni už plytas ir skiedinį. – Nykščiu šluostydama Sonei ašaras, paliepė: – Būk gerutė, užkaisk arbatinuką. Nesugebu blaiviai galvoti, neišgėrusi vieno ar dviejų puodelių stiprios arbatos. – Ji sugniaužė kumščius. – Turėčiau nueiti ir susitikti su juo. Turėčiau pasakyti, kad būtent jam reikėtų bėgti.

– Jeigu manyčiau, jog iš to bus naudos, pati būčiau su juo susitikusi, – pareiškė Sonė. – Bet jis – gudrus vyras, remiamas įtakingų žmonių.

Ak, jei ji galėtų jam sukelti tokią baimę, kokią jis sukėlė jai.

Marta stebėjo Sonę, einančią į mažą virtuvėlę. Ji apmąstė Sonės žodžius ir jau žvaliau šūktelėjo:

– Mudviem, brangioji, reikia apie kai ką pasišnekėti. Apie naujagimį, apie naują gyvenimo planą. – Jos balsas tapo kuždesiu. – Vis dėlto tai – perversmas. Ir aš gerai nežinau, nuo ko reikia pradėti.

Ji pagalvojo apie tai, kad teks palikti savo mielą namelį. Žvilgsnis nukrypo į lubas, o mintys nuskriejo toliau, į dangų.

– Aš vėl pradėsiu viską iš naujo, – sumurmėjo ji. – Tokiu savo gyvenimo metu, kai labiausiai norėčiau ramiai baigti dienas.

Ją užliejo liūdesio banga. Trumpam apniūko jos mėlynos akys. Bet kai Sonė grįžo, ji jau šypsojosi.

Būdama sena lapė, Marta mokėjo slėpti gilesnius savo jausmus.

ANTRAS SKYRIUS

Po savaitę trukusios karštligiškos veiklos Sonė ir jos teta jau buvo beveik visai be jėgų. Marta susitiko ne mažiau kaip su aštuoniais galimais namelio nuomininkais ir, paskutiniajam išėjus, pasipiktinusi pareiškė:

– Tokios šutvės aš ir į pašiūrę neįsileisčiau, jau nekalbant apie namelį!

– Būsi laiminga, jeigu atsiras kas nors, atitinkantis tavo neįmanomai aukštus reikalavimus. – Sonė buvo susirūpinusi, tačiau tetos elgesys ją prajuokino. – Stebuklas, kad tu *man* leidai čia apsigyventi, nes bent dvi moterys iš atėjusiųjų buvo daug kilmingesnės už mane.

– Nesiginčysiu, – atsakė Marta, nusigręždama ir šypsodamasi pati sau. – Manau, jog jau prieš daugel metų būčiau tave išmetusi, deja, žmogui tenka daryti nuolaidų giminaičiams.

Sonė nusijuokė, nekreipdama dėmesio į jos žodžius. Buvo pripratusi prie stačiokiškų Martos kalbų ir dėl jų ją dar labiau mylėjo.

– Jei išvažiuojam penktadienį, mums lieka tiktai rytdiena.

Ji nekantraudama laukė penktadienio. Toniui netikėtai išvykus su reikalais, viskas klostėsi jai kuo palankiausiai.

– Juk sugebėsim išvažiuoti penktadienį, ar ne?

Jis turėjo grįžti šeštadienį rytą. Tuo metu Sonė tikėjosi būti jau toli nuvažiavusi.

– Taip suplanavom, taip ir padarysim, – patvirtino Marta. Jos balse atsirado šiek tiek nuolankumo, kai ji pridūrė: – Jei Viešpats padės.

– Tą aš ir noriu išgirsti, – su didžiuliu palengvėjimu atsakė Sonė.

Ji jau ėmė jaustis geriau, širdies taip nebeslėgė; nors buvo dar tik pati pradžia, ji buvo beveik įsitikinusi šįryt pajutusi kūdikio judesius. Marta tuo netikėjo.

– Niekai! Tau tik vidurius pučia, – paaiškino ji, ir Sonei teko sutikti.

Pastarąją savaitę, kai jos buvo pernelyg užsiėmusios stabtelėti ir pamąstyti, Sonei probėgšmais dingtelėjo, ar ji kartais nesusapnavusi to baisaus epizodo su Toniu ir jo žmona. Tačiau – ne, priminė ji pati sau. Tai buvo teisybė, ir net jeigu jai teks du kartus apkeliauti pasaulį ir mirti visai nusenusiai ir vienišai, ji niekada nepamirš pavojaus, kuriame atsidūrė.

Sunkiausias darbas jau buvo atliktas. Peržiūrėjusi galybę brošiūrų, po ilgų telefoninių pokalbių, nuo kurių sąskaita išaugs dvigubai, Sonė galiausiai įstengė parūpinti kambarius padoriai atrodančiame pensionate Selmsberyje, Lankašyre.

Brošiūroje buvo nurodyta, jog namas, vadinamas Seftonhauzu, kažkada buvęs aristokrato rezidencija. Namą supo savininko žemės; nemažas vaismedžių sodas ir daržai aprūpino stalą vaisiais ir daržovėmis. Daugybėje šiltnamių žydėjo pakankamai gėlių namams puošti kiaurus metus, o iš valgomojo matėsi didžiulis viržynas.

Namą prižiūrėjo panelė Sefton.

– Įdomu, ar ji buvusių šeimininkų giminaitė? – balsu svarstė Sonė, kai Marta parsinešė brošiūrą.

Marta atsakė, kad tokiu atveju tektų apgailestauti, kadangi tai reikštų, jog ji patyrė nuosmukį:

– Buvo aptarnaujama, o dabar pati aptarnauja. – Apimta tam tikros nuotaikos, toji Marta kalbėdavo labai filosofiškai.

Iš nuostabos purtydama galvą Sonė baigė skaityti aprašymą: „... kaimo vietovėje, tačiau visai netoli judraus Blekberno miesto". Atrodė idealu.

– Selmsberio kaimelis Lankašyre. – Marta buvo maloniai nustebinta.

Pakuodamos geriausius porceliano indus į mažas kartonines dėžutes, kas kelios minutės Martai šūkaujant: „Atsargiai, mergyte!", jos šnekučiavosi apie tai, kaip gyvens. Marta sakė vaikščiosianti po apylinkes. Sonė rimtai ketino susirasti kokią nors trumpalaikę tarnybą – kol ateis metas kūdikiui gimti. Po to sekė karštas ginčas – Marta nesutiko, kad Sonė dirbtų gimus kūdikiui. Sonė atsisakė apie tai kalbėti. Kurį laiką abi pakavo tylėdamos.

Pagaliau beveik viskas buvo padaryta, liko tik surinkti visus trapiuosius porceliano indus ir padėti kur nors, kol jos išsinuomos namą Lankašyre. Nė viena nenumanė, kaip ilgai teks ten išbūti.

– Galbūt mes niekada nebegalėsim sugrįžti namo, – liūdnai tarė Marta. – Bet jeigu aš turėsiu tave ir kūdikį, jausiuos pakankamai laiminga.

Sonė tylomis prisiekė sugrąžinti senutę į jos namelį, kai tik tai taps iš tikrųjų įmanoma. Bet tai nebus lengva. Marta labai atkakli moteriškė. O pati Sonė negalės čia rodytis bent tol, kol praeis pavojus jai ir jos kūdikiui.

– Manau, mudvi užsidirbom po puodelį arbatos. – Atsikėlusi nuo grindų, kur klūpojo pakuodama porceliano indus, Sonė pasuko į virtuvę. – Kada atvažiuos paimti dėžių? – šūktelėjo nuo kriauklės.

– Dabar jau bet kurią akimirką, – atsakė Marta. – Tikiuosi, pasielgiau teisingai. O, žinau, ši firma turi geras rekomendacijas. Ponia Persival tik ir giria juos. Kai ji su savo vyru po dvejų metų grįžo iš Australijos, ant jos gražiųjų baldų nebuvo nei dėmelės, nei įbrėžimo.

– Matai, – tarė Sonė, – jų namai buvo pilni baldų ir porceliano. O tau tereikia atiduoti saugoti tris mažas dėželes.

– Žinau, bet kiekvienas porceliano indelis – prisiminimas. Jie nepakeičiami.

Sonė įėjo su padėklu.

– Kodėl tu jų nepasiimi į Selmsberį?

Marta papurtė galvą.

– Ne, aš tikra, kad saugykloje jie bus saugūs. Šiaip ar taip, tikiuosi, neilgai trukus mes rasim ir išsinuomosim šiaurėje namą, tada galėsiu susidėti savo porcelianą į savo indaują.

Įpylusi arbatos, Sonė apžvelgė mažytį kambarėlį. Pro atvirą langą į vidų sklido saulės šviesa, užliedama baldus, kurie buvo tokia pati Martos gyvenimo dalis kaip ir porcelianas, – senąją riešutmedžio indaują, šalia lango pastatytą gražiąją spintelę, gėlių stovą, kuris, kiek tik Sonė prisiminė, visada stovėjo prie durų su tuo pačiu senu, ligi kilimo nulinkusiu kaktusu. Prie sienos, tarp židinio ir lango, stovėjo nedidelis fortepijonas tarsi veidrodis nublizgintu paviršiumi. Marta skambino gražiai, bet pastaruoju metu ne tiek jau daug, kadangi jos pirštai jau nebebuvo lankstūs.

– O kaip su tavo baldais? – jau nežinia kelintą kartą paklausė Sonė. – Dar ne vėlu atiduoti juos į saugyklą.

Gurkšnodama arbatą, Marta dirstelėjo į ją senatvišku žvilgsniu.

– Baldai liks namelyje, ten, kur jų vieta, – ramiai atsakė ji. – Jie čia buvo ilgiau už mane, ir aš neketinu išrauti jų su šaknimis.

Ji nutilo ir giliai įkvėpė, kad paslėptų klastą savo balse. Po valandėlės tęsė toliau:

– Tai, jog aš kuriam laikui išvykstu, dar nereiškia, kad ir baldai privalo išvykti. – Staiga ji nusišypsojo, jos senas veidas nušvito. – Man bus daug smagiau žinoti, jog jie čia, kitaip tariant, prižiūri namelį.

Sonei suspaudė širdį.

– Ak, Marta! Tau visai nereikia iš čia išvykti. Aš suaugusi moteris. Galiu savimi pasirūpinti.

Marta buvo neperkalbama.

– Jeigu reikia rinktis, ar likti čia prižiūrėti baldų, ar laikinai apsigyventi svetur prižiūrėti tavęs, tai nėra jokio pasirinkimo. – Ji atlyžo. – Jeigu galima spręsti pagal šitą arbatą, tai darau gerai, važiuodama su tavimi, mano vaike. Juk ji šalta kaip ledas!

Sonė buvo pripratusi prie jos mažų gudrybių.

– Dabar žinau, kodėl tau niekaip neįtiko žmonės, norintys išsinuomoti namelį. Pasakyk teisybę, Marta. Juk tu net nenori susirasti nuomininko, ar ne?

Marta pasijautė sučiupta.

– Tai – nesąmonė, ir tu pati tą žinai, – pareiškė ji sutrikusi. – Pinigais už namelį mes užsimokėsim už savo būstą šiaurėje. – Nujausdama Sonės prieštaravimus, ji pridūrė: – Ir man nereikia tavo santaupų. Banke turiu daugiau negu užtektinai pinigų, per daugelį metų sutaupytų tokiam atvejui – nors niekada gyvenime nesapnavau, kad teks slapstytis.

Ji vis dar jautė poreikį susitikti su tuo vyriškiu. Tačiau, kaip teisingai buvo sakiusi Sonė, geriausia išvažiuoti ir sulaukti kūdikio, ir Tonis Bridžmenas, Dievui padedant, niekada nesužinos, kas įvyko.

Sonė atnešė Martai šviežiai užplikytos arbatos puodelį, paskui užlipo į viršų tvarkyti savo spintos. Kurį laiką ji

sėdėjo ant lovos, spoksodama pro langą, norėdama žinoti, ar ji arba Marta kada nors grįš į šitą mielą vietelę.

Visą savaitę ji tvarkė savo mantą, svarstydama, ką pasilikti ir ką išmesti. Pastaraisiais metais ji buvo nusipirkusi keletą dailių daiktų – prašmatnių, brangių apdarų. Ji turėjo juodą vakarinę suknelę, įsigytą apsilankymui operoje, raudoną popietinę suknelę, kurią vilkėjo per pobūvį darbovietėje; glaudžiai aptemptus apdarus, išryškinančius jos kūno linijas ir užsitarnavusius susižavėjusius Tonio žvilgsnius; juokingus aukštakulnius batelius, kurie vos jos nesuluošino; subtilius perregimus baltinius, nupirktus tiems vogtiems savaitgaliams, kai jis sakydavo jai, jog gražesnės moters jam nėra tekę matyti.

Pasišlykštėjusi pati savimi, ji ištraukė juos lauk iš spintos. Vieną po kito metė į šiukšlių maišą.

– Norėčiau tau pasakyti, – murmėjo ji pro sukąstus dantis, – norėčiau tau pasakyti... pažiūrėk, Toni... aš nėščia nuo tavęs... tu turėjai mane, bet tu negali turėti vaiko.

Ji balsiai nusijuokė. Jai buvo gėda, bet ji ir džiūgavo. Ašaros užtvindė akis ir ji pratrūko raudoti.

Akimirkai ji leido jam grįžti į savo mintis, ir buvo giliai sukrėsta, kai vis dėlto pajuto menkutį meilės virpesį.

Ne! Jos pačios balsas nuaidėjo jai galvoje. Ji sėdėjo ant lovos, spausdama delnais smilkinius, užgriūta bauginančių ir trikdančių jausmų. Staiga ji atsidūrė prie šiukšlių maišo ir pagauta įsiūčio puolė plėšyti drabužius į skiautes.

– Tu negali jo mylėti! – šaukė ji. – Gali tik neapkęsti, gali norėti jį nudėti... nudėti juos abu... Bet tu... neturi teisės... jį... mylėti!

Ji spjaute išspjovė šiuos žodžius, palengva ir apgalvotai, tarytum norėdama save įtikinti. Ir vis dėlto ji *kažkada* jį mylėjo: visa širdimi, visa siela. Dieve brangus! Kaip ji

galėjo tai daryti? Kodėl ji nematė, kas jis toks? Tačiau dabar jau žinojo. Ir norėjo jį nubausti.

Pakėlusi balsą, sušuko:

– *Ne aš pralaimėjau. Pralaimėjai tu! Ar girdi, ką sakau?* – Rankomis perbraukė sau per pilvą. – Čia – tavo vaikas, Toni, – maištingai pasakė ji. – Bet čia – ir mano vaikas. Štai kodėl tu gyvenime jo nepamatysi!

Buvo pusė trijų. Marta pakėlė akis nuo bažnyčios žurnalo, kurį skaitė.

– Kada atvažiuos panelė Lorimer?

– Trečią valandą, ir aš tikiuosi, ji bus tinkama, nes ji paskutinė.

Toji moteriškė atsakė į skelbimą pačia gražiausia rašysena.

Marta dar sykį perskaitė skelbimą; jos veide liūdesys buvo sumišęs su pasididžiavimu.

Išnuomojamas žaviausias namelis, esantis sename Vobern Sendzo kaime, apsuptas gražaus sodo. Netoliese – sena giria.

Šiame nuostabiame senoviniame namelyje yra trys dviviečiai miegamieji, didelis atnaujintas vonios kambarys, erdvi svetainė ir pušinėmis lentelėmis iškalta virtuvė.

Kreiptis gali tik turintys rimtų ketinimų ir garbingi asmenys.

Rašydama skelbimą Marta išdavė savo jausmus. Visų pirma, aprašymas parodė, kaip labai ji prisirišusi prie namelio, o antra – neliko jokių abejonių, kokiam asmeniui ji leis įeiti pro paradines savo namų duris.

Jos ryžtas sudominti tik „tinkamus“ nuomininkus paaiškėjo prieš dvi dienas.

– Pasakyk, kad jau išnuomota, – paliepė ji Sonei, pamačiusi aukštą nevalyvą vyriškį, kuris, šiepdamas savo gelsvus dantis, ėjo sodu link jų.

– Ir neklausyk jokių šito šunsnukio pastabų! – riktelėjo ji einančiai jo pasitikti Sonei įkandin.

Kai jai pasirodė, jog jis ima ginčytis, Marta puolė taku kaip milžiniškas dramblys. Atsistojusi tarp apstulbusios Sonės ir išsigandusio vyriškio, ji ėmė plakti jį avietės vytele ir privertė bėgti gatvele tolyn tikro siaubo perkreiptu veidu.

– Pamokysiu aš tą nenaudėlį! – pasakė ji, atsiraitodama rankoves, tarsi ketintų dar sykį pulti. – Jis nebeskubės į šiuos namus!

– Kaip gaila, – pasakė Sonė, stengdamasi neprunkštelėti. – Mat čia – naujasis bažnyčios seniūnas. Vikaras pasiuntė jį pasiteirauti, ar tu sutiktum išdėstyti gėles rytdienos krikštynoms.

Staiga apstulbinta Marta neteko žado.

Vėl atgavusi savitvardą, išsitiesė ir nužygiavo į daržą.

– Negaliu! – suirzusi pareiškė ji. – Aš turiu susitikti su panele Lorimer.

Ji pašnairavo į vyriškį, vis dar bėgantį gatvele tolyn.

– Taip jam ir reikia. Jei vikaras nori, kad aš tvarkyčiau gėles, jam derėtų turėti padorumo paprašyti pačiam! – Ji įsmeigė į žemę trumpas šakes ir išrovė storą morką. – Niekas nemoka išauginti ankstyvųjų morkų taip, kaip aš, – išdidžiai pareiškė ji. – Esu laimėjusi prizų.

Kadangi ji darbavosi prie žaliuojančių morkų, neliko abejonių, kad bažnyčios ir gėlių klausimas galutinai išspręstas.

Be dešimt trys atvyko žmogus iš Kleitono perkraustymo kontoros. Ilgais netvarkingais plaukais, dėvintis mėlyną kombinezoną, jis buvo linkęs susivaidyti su Marta.

– Reikia išvežti tris dėžes, – pareiškė, pasitikslindamas savo užsakymų lape. – Marta Mūn... tai jūs, ar ne?

Išsitraukęs iš už ausies pieštuką lyžtelėjo galą ir kažką pasižymėjo.

Kai nieko neatsakiusi Marta ėmė įdėmiai jį apžiūrinėti nuo galvos ligi kojų, jis taip sutriko, kad numetė ant slenksčio savo užsakymų lapą. Vėjelis pagavo jį ir nunešė per veją.

– Sudie! – Marta išėjo į karo kelią. – Jeigu jūs negalit pasirūpinti net popieriaus skiaute, kaip galiu jums patikėti savo geriausią porcelianą?

Jinai jį gręžte gręžė mėlynomis savo akimis.

Jam prireikė valandėlės atsitokėti.

– Nes nieko geresnio nėra, – griežtai atsakė jis. – Kleitono firma rūpinosi karališkajai šeimai priklausančiu porcelianu, ir niekada niekas mumis nesiskundė.

Jie įbedę akis spoksojo vienas į kitą, abu įsitikinę, jog klysta antrasis.

– Įeikit! – Marta praleido jį žengdama žingsnį atgal. – Ir, po galais, nebūkit toks įžūlus!

Jis taip nustebo išgirdęs ją keikiantis, kad balsu nusijuokė:

– Gerai, kad mes saugom tik porcelianą, – sukikeno. – Mat neturim patalpų senoms užsispyrėlėms pelėdoms.

Ledai buvo pralaužti, ir netrukus abudu jau juokavo. Sonė stebėjo juos iš virtuvės tarpdurio. Ji pamanė, jog jis teisus. Marta *tikrai* sena užsispyrėlė pelėda. Kartu ji ir mieliausia, šilčiausia būtybė Dievo pasaulyje.

Po dešimties minučių jis išvyko, iškentęs Martos pamokymus, kaip nešti dėžes, kaip jas sukrauti ir kur dėti sandėlyje.

– Kad jos nebūtų palaidotos po kitų žmonių manta, – nurodinėjo ji suirzusiam vyrukui.

Vos tik jis išvyko, privažiavo gėlininko furgonas.

– Panelei Sonei Ferhem, – pasakė vairuotojas, įžūliai mirktelėjęs.

Tai buvo pati didžiausia raudonų rožių puokštė, kokią Sonė kada nors buvo mačiusi.

Prieštaringų jausmų apimta ji įnešė ją į namus ir perskaitė kortelę.

– Čia nuo jo, – pasakė Sonė ir numetė kortelę, tarsi ji būtų pradeginusi jai delne skylę. Bet nuo ko kito ji galėtų būti? Jau ilgiau nei metai Tonis buvo vienintelis vyriškis jos gyvenime.

Marta nieko neatsakė. Tikėjosi dukterėčią pasielgsiant taip, kaip reikia.

– Mes galėtume jas palikti prie bažnyčios, – pasiūlė Sonė.

Marta nusijuokė.

– Lyg ir atsiprašydamos vikaro, ar ne?

Sonė irgi juokėsi. Buvo gera.

– Panašiai, – atsakė ji.

Buvo sutarta. Tuo tarpu rožės liko sode.

Sekantis lankytojas buvo būsima namelio nuomininkė, panelė Lorimer.

Marta be jokių įžangų pradėjo pokalbį, ir, jam pasibaigus, abi užlipo į Sonės miegamąjį.

– Čia – mano dukterėčia Sonė, – pristatė panelei Lorimer; jos veide švytėjo pasididžiavimas. – Man regis, jau sakiau, jog ši mergytė man labai brangi.

Sonė paspaudė jaunosios moters ranką.

– Teta Marta vis dar tebevadina mane mergyte, – pasakė šypsodama. – Iš nustebimo jūsų veide matau, kad tikėjotės pamatyti vaiką, o ne moterį.

Panelė Lorimer jai patiko iš pirmo žvilgsnio; ji buvo maždaug Sonės metų, malonių rudų akių ir ilgais plau-

kais, ties sprandu susuktais į kuodą. Nebuvo tokia aukšta kaip Sonė, tačiau liekna ir labai graži.

– Panelė Lorimer – dailininkė, – paaiškino Marta. – Ji išsyk įsimylėjo namelį. – Jos krūtinė pastebimai išsipūtė. – Ar patikėsi, ji ketina nutapyti jį aliejumi?

Vos tik dirstelėjusi į Martos veidą, Sonė suprato, kad pagaliau jos turi namelio nuomininkę. Taip buvo išspręsta dar viena problema.

Devintą valandą Sonė paruošė kakavos, ir abidvi susėdusios ėmė šnekėtis.

– Taigi tokios tokelės, – tarė Marta. – Mano geriausias porcelianas patikimose rankose, mes radom gerą vietą apsistoti, ir namelis pagaliau turi tinkamą nuomininkę.

Sonė nutilo, jos žvilgsnis nukrypo į kilimą, o mintys grįžo prie to, kas buvo įvykę.

– Sone, mieloji? – Marta stebėjo ją, suvokdama, jog šitas baisus reikalas ją labai giliai pažeidė. Ji taip pat įtarė, kad prieš savo valią Sonė tebejautė kažkokį prieraišumą tai žmogystai, kuri yra jos vaiko tėvas.

– Taip, teta?

– Nekaltink savęs... dėl Tonio Bridžmeno ir kūdikio. – Ji stebėjo Sonę susirūpinusiomis mėlynomis akimis. – Esu tikra, jog žinai, ką aš turiu omeny.

– Žinau. Bet aš iš tiesų save kaltinu.

– Tai negelbės.

– Ir tą žinau.

Marta atsiduso.

– O kaip ta tavo draugė... Patricija, ar ne? Ta, kuri buvo atėjusi pasižiūrėti, kaip tu jautiesi? Ką tu jai pasakei?

– Tik tą, ką ir visiems kitiems... kad man – smarkus gripas.

– Ar pasakysi jai teisybę?

– Nežinau. Ji – gera būtybė, ir aš žinau, kad ji niekam

neišpasakos. – Vakar Patricija skambino, norėdama paplepėti, ir tada Sonei buvo kilusi pagunda jai pasipasakoti. Bet dabar ji suabejojo, ar tai būtų buvę išmintinga. – Būtų saugiau, jeigu žinotume tik tu ir aš.

– Ar susitiksi su ja prieš mums išvažiuojant?

Sonė linktelėjo. Smagu paplepėti su savo bendraamže.

– Maniau, gal susitiksiu su ja šįvakar. – Ji dirstelėjo į laikrodį ant židinio atbrailos. Buvo pusė dešimtos. – Tačiau jau vėlu. Kol nusigausiu į Blečlį, bus dešimta.

– Regis, sakei, jog ji niekada anksti negula.

– Negula, bet nežinau, ar ji bus man dėkinga už apsilankymą tokiu vėlyvu metu. – Ji valandėlę svarstė. Vėl pasimatyti su sena drauge iš tiesų būtų atgaiva. – Eisiu! – pareiškė Sonė. – Jeigu bus per vėlu, ji juk galės mane išvaryti. – Tačiau žinojo, jog Patricija niekada to nepadarys.– Juk tu neprieštarausi, ar ne?

– Prieštarausiu! – Marta rūsčiai žvilgtelėjo į ją. – Dink iš čia ir dėl manęs neskubėk grįžti, kadangi aš einu gulti.

Iš tiesų ji jautėsi truputį prislėgta. Išsiskirti su savo nameliu, net jeigu ir trumpam, buvo labai skaudu. Bet ji nesigailėjo. Juk rizikavo svarbesniais dalykais.

Sonė matė sielvartą Martos akyse, ir kaltės jausmas buvo nepakeliamas.

– Dar ne vėlu persigalvoti, – tyliai tarė ji. – Tu tikrai neprivalai važiuoti su manimi. Leisk man pranešti panelei Lorimer. Esu tikra, kad ji supras.

Tačiau kaip tai juokinga. Iš pradžių ji nenorėjo išplėšti Martos iš jos namų. Dabar, jeigu Marta apsigalvotų, jai būtų daug sunkiau išvažiuoti.

Marta prabilo griežtai:

– Užteks tokių kalbų, vaike! – pasakė ji. – Kai uždarysiu šito namelio duris, aš nestovėsiu vienoje jų pusėje, o tu – kitoje. Išeisime drauge, ir baigtas kriukis. – Netver-

dama apmaudu, ji paragino: – Na, keliauk aplankyti savo draugės. Tau bus ne pro šalį.

Bet Sonė jau buvo apsigalvojusi.

– Rytoj, – pareiškė ji, – kai būsiu nutarusi, ką jai sakyti.

Dar ilgai po to, kai Marta nuėjo miegoti, Sonė užsibuvo apačioje susirangiusi krėsle, nenusiteikusi užbaigti dienos. Ji ir maištavo, ir bijojo. Suglumusi ir sunerimusi, ji norėjo ir pabėgti, ir likti. Mylėjo jį ir nekentė jo. Geidė jo meilės, tačiau dar labiau jos bijojo. Stiprūs jausmai, visi jo sužadinti, kūdikis jos įsčiose... pradėtas jo. Kas toliau? Ji nedrįso galvoti daugiau kaip vieną dieną į priekį.

Kai nerimas jos viduje pernelyg išaugo, kai ji pasijuto taip, lyg net sienos griūtų ant jos, išėjo į lauką. Naktis buvo giedra ir graži. Švelnus vėlyvo pavasario vėjelis glostė jai veidą. Žvelgdama aukštyn į ramų dangų, ji tyliai meldėsi: „Žinau, aš nusikaltau, – prisipažino ji. – Žinojau, kad jis vedęs, ir nepaisiau to".

Staiga ji pašiurpo. Labiau įsisupdama į nertinuką, grįžo į namelį. Prieš uždarydama duris, dar sykį žvilgtelėjo į dangų.

– Aš nusipelniau bausmės, – sukuždėjo ji. – Bet tik ne vaikutis. Ir ne Marta.

Dabar ji visų labiausiai bijojo, kad gali nukentėti kuris nors iš tų nekaltųjų.

– Turiu pasikliauti tavimi, – pasakė ji romiam dangui.– Jei reikia, bausk mane, bet, meldžiu, nenuskriausk jų.

Po valandėlės ji nuslinko į lovą. Girdėjo tylų Martos knarkimą. Tai privertė ją nusišypsoti. Šis namelis nebebus toks, koks buvęs, kai jame nebeaidės ritmingas Martos knarkimas.

– Labanakt, Marta, – sušnibždėjo ji. – Ir ačiū tau.

Įlindusi į patalą, Sonė kurį laiką gulėjo nemiegodama.

Kai galiausiai jos akys užsimerkė, ji uždėjo abu delnus ant savo pilvo iškilumos ir netrukus užmigo.

Miegojo vis prabusdama, neramiai. Tačiau pro nerimą švietė mažas vilties žiburėlis. Vilties, kad tai, kas blogiausia, netrukus baigsis. Poryt prasidės naujas gyvenimas. Su Dievo pagalba jos ras laimę, kurios ieško.

Ir saugų prieglobstį. Tokį, kuriame Tonis Bridžmenas niekada jų nesuras.

Kai Sonė pabudo, buvo jau aštuonios. Būtų toliau miegojusi, jei ne laiškanešys, sušvilpęs įmesdamas pro duris krūvą laiškų. „Gyvenimas eina", – sumurmėjo jinai, viena pavargusia akimi žiūrėdama į saulės ruožą, prasiskverbusį pro pusiau praskleistas užuolaidas.

Nenoromis nusviedė antklodes ir virpėdama atsisėdo ant lovos krašto.

– Galbūt lauke ir šilta, – kalendama dantimis sumurmėjo ji, – bet čia pasiutusiai šalta!

Apglėbusi rankomis savo liemenį, ji pasižiūrėjo į gražų Viktorijos epochos židinį ir į malkų dėžę greta. Vieną saldžią akimirką ji susigundė užkurti ugnį.

– Verčiau nereikia, – sumurmėjo. – Paskui dar teks pelenus išnešti, o kai tiek daug kitokio darbo, neliks tam laiko.

Ji ištiesė vieną pašiurpusią koją ir pirštų galais sugraibė šlepetes minkštu pamušalu. Kaip beždžionė ji kojų pirštais suėmė šlepetės kraštą, bet paskui, kai jau buvo ją beveik užkėlusi ant lovos krašto, ji išsprūdo ir dingo jai iš akių.

– Tegu ją plynios!

Po akimirkos Sonė drebėdama klūpėjo ant šalto linoleumo ir ieškojo šlepetės. Suradusi ją, apsiavė ir ėmė šokinėti ieškodama antrosios:

– Kaip, po galais, ji čia pakliuvo?

Šlepetė buvo įstrigusi po tualetiniu staleliu.

Apsiąvusi šlepetes ir apsivilkusi chalatą, ji nuėjo į vonios kambarį. Ten skubiai nusiprausė, išsivalė dantis, ir, grįžusi į miegamąjį, plačiai atvėrė langą. Saulė plūstelėjo į vidų, ir kambaryje tapo keliais laipsniais šilčiau. Ji išsiėmė iš stalčiaus švarius apatinius baltinius, iš spintos – kelnes ir megztuką ir per minutę apsirengė. Paskui šepečiu sušukavo savo trumpus tamsiai rudus plaukus ir apžiūrėjo save veidrodyje.

– Atrodai pasiruošusi kovoti su visu pasauliu, – tarė pati sau. – Bet ne su *juo*, – sušnibždėjo eidama į virtuvę. – Su *juo* negalėtum kovoti.

Marta jau buvo atsikėlusi; kaip visada ji ruošėsi virtuvėje.

– Pamaniau, imsiu ir iškepsiu pyragą vikarui ir jo žmonai, – pasakė ji. – Vietoj atsiprašymo.

Sonė nesulaikė šypsenos.

– O? Aš maniau, kad rožės bus „vietoj atsiprašymo“? – Ji nuėjo prie stalo ir atsisėdo, gavusi ryžtingą pliaukštelėjimą per ranką, kai pirštu brūkštelėjo palei dubens, kuriame buvo maišoma tešla, kraštą. Vis tiek jį nulaižė; tešla buvo labai skani. – Graikinių riešutų ir razinų keksas, – uosdama orą ir dūsaudama pakomentavo jinai. Virtuvė buvo pilna nuostabaus kvapo. – Tikiuosi, jog ir mudviem paliksi kelias riekutes.

– Galėčiau, – klastingai atsakė Marta, – jeigu gaučiau šviežiai užplikytos arbatos puodelį. – Ji pakreipė galvą. – Kriauklėje rasi atidarytą pieno butelį, bet aš nujaučiu, kad jis jau sugižęs. Tau teks atsinešti antrąjį iš kibiro pašiūrėje.

Ji neklydo. Vos tik ištraukusi butelį iš vandens, Sonė pamatė, jog sutirštėjęs pienas dideliais gumulais sustingo paviršiuje.

– Ar pienininkas dar nebuvo atėjęs? – paklausė ji, išpildama viską į kriauklę.

Klodama kekso formelę vaškuotu popieriumi, Marta papurtė galvą.

– Ne. Naujasis vyrukas tik vakar pradėjo, o jis juda taip vikriai, kaip apatinė girnapusė! – Ramiai burbėdama ji supylė tešlą į formelę. – Pienas pašiūrėje turėtų būti geras. – Priėjusi prie senovinės viryklės, įkišo pyragą į orkaitę. – Paskubėk, – paragino nekantriai, – man visai gerklė išdžiūvo.

– Tuojau, tuojau. – Dabar Sonei atėjo eilė bruzdėti – ji užkaitė arbatinį, suraikė duoną skrebučiams ir skubiai paruošė pusryčius abiem.

– Užmesk akį, gerai? – paprašė ji, dėdama duonos riekes ant grotelių. – Po minutės sugrįšiu.

Daugiau ir nereikėjo. Skrebučiams dar nespėjus paruduoti, ji grįžo nešina pieno buteliu.

– Graži diena, – pasakė.

Šluostydamasi rankas, Marta priėjo prie stalo. Ji apsidairė po mažą virtuvėlę.

– Ilgai netrukusios grįšim, – pasakė ji liūdnai.

Sonė nusiminė.

– Neabejoju, kad tu teisi, – pasakė ji, tepdama sviestu skrebučius ir dėliodama juos lėkštėse. Ji nebuvo taip įsitikinusi kaip Marta, ypač po to, kai keletą kartų, supykęs darbe, Tonis Bridžmenas pasirodė esąs labai kerštingas žmogus.

Po pusryčių Sonė pasisiūlė nuvežti pyragą ir rožes vikarui:

– Sutaupysim brangų laiką rytdienai.

Marta sutiko. Atpjovusi du trečdalius riešutų ir razinų kekso rūpestingai įvyniojo jį į muslino skiautę.

– Taip neišdžius, – paaiškino ji. Įdėjo į rudą odinį krepšį ir padavė Sonei. – Padėk automobilyje ant grindų, – primygtinai pareikalavo ji. – Ten bus saugiau.

Sonė neprotestavo – net ir tada, kai Marta stebėjo ją labai atsargiai dedant krepšį ant guminio demblio.

– Ak, ir grįždama užsuk į paštą, nupirk man pašto ženklų, – paprašė Marta. – Prieš mums išvažiuojant turiu išsiųsti kelis laiškus.

Pagaliau Sonė išsiruošė. Atsisėdusi ant oda apmuštos sėdynės, ji užtrenkė automobilio dureles ir įjungė variklį; tada įjungė pirmą pavarą, atleido stabdį ir sankabą, ir juodasis „Morisas Mainoras" oriu greičiu išvažiavo.

Gatvelės gale Sonė pasuko į kairę, į kaimelį. Jai įkandin Marta riktelėjo:

– Dabar būk atsargi! Ir neužgaišk. Mūsų laukia visas kalnas darbų, jeigu mums labiausiai rūpi išvažiuoti.

Vieni žmonės sakė, jog vikaras esąs panašus į senstantį aviganį šunį. Kiti teigė, kad veikiau į iškaršusį lokį. Marta tvirtino, jog jo karčiais galėtų didžiuotis bet kuris save gerbiantis liūtas. Sonei jis buvo juokingas sutvėrimas su dideliais keturkampiais dantimis, nuolatine šypsena ir išstandinta balta apykakle, kuri tarytum jį smaugė.

Jį nudžiugino Martos atsiųsta alyvmedžio šakelė.

– Koks malonus poelgis, – aikčiojo jis. – Pasirūpinsiu, kad gėlės bažnyčioje atsidurtų garbingoje vietoje. Pyragas visą savaitę man bus didžiausias gardumynas prie arbatos. – Jis ėmė įrodinėti, jog Marta galinti nesijaudinti įžeidusi naująjį bažnyčios seniūną. – Įžeidimai jam nuteka lyg vanduo nuo žąsies, – pareiškė jis išsišiepdamas taip plačiai, kad vos neužspringo savo dantimis.

Sonė paliko jį apglėbusį pyragą, tarsi saugotų jį nuo velnio. Ji būtų kikenusi iš to reginio, tačiau, jai įsėdus į

automobilį, jos žvilgsnis užkliuvo už rožių šalia vikaro, ir nuotaika apniuko. Nuvažiuodama galvojo tik apie tai, jog rytoj jos abi su teta turi išvykti.

– Tikiuosi, su Dievo pagalba mes darom tai, ką privalom daryti, – sumurmėjo ji, sukdama į kaimelio aikštę. – Bet kas belieka? Likti čia? Prarasti kūdikį?

O gal ir savo gyvybę? Nebuvo ką rinktis. Išskyrus tai, ką ji jau buvo pasirinkusi.

Ponia Luis buvo pašto viršininkė ištisus pastaruosius dvidešimt metų. Keturiasdešimt penkerių metų, pilvu kaip karšto oro pripūstas balionas ir akimis, sugebančiomis matyti, kas dedasi už kampo, ji vaikams skiepijo Dievo baimę. Tačiau, nepaisant bauginančios išvaizdos, ji buvo gana gera moteriškė.

– Girdėjau, jus buvo smarkiai prigriebęs gripas, – pasakė ji, nepaprastai kruopščiai skaičiuodama grąžą. Nuo tada, kai senajam ponui Barnsui apsirikusi davė vieną šilingą viršaus, tapo erzinamai akyla. – Bjaurus daiktas tas gripas. Pereitą savaitę jis paguldė poną Bensoną, mėsininką.

– Iščiulpia jėgas, – pasakė Sonė.

– Hm! – mažomis įtariomis akutėmis ponia Luis nužvelgė Sonę nuo galvos ligi kojų. – Nepasakyčiau, kad atrodot nesveika. Tiesą sakant, jūs spindėte spindit. – Nuo sekančios pastabos paraudo pati: – Jei nežinočiau, sakyčiau, jog esat nėščia.

Netekusi žado Sonė skubiai išėjo.

Užsukusi į konditeriją nusipirko ketvirtį svaro įvairių saldymedžio karamelių, kurių tapo nepasotinamai godi.

Pakeliui į namus, pajutusi tylos ir vienatvės poreikį, Sonė sustabdė automobilį pamiškėje. Palikusi plačiai atvertas dureles, kad išsivėdintų, ir pasiėmusi savo saldy-

medžio karameles išlipo lauk, užkopė ant šlaito į laukinės gamtos grožio kupiną kampelį, neprieinamą automobiliams ir retai lankomą žmonių.

– O, viskas čia taip ypatinga, – sušnibždėjo jinai.

Pačioje viršūnėje ji giliai įkvėpė gaivinančio švaraus ir tyro oro. Tyla buvo baugi, jaudinanti sielą. Iš visų pusių Motina Gamta apsiautė ją savo kerais. Dangus buvo sklidinas paukščių čiulbesio, maži judrūs padarėliai ieškojo sau maisto tarp laukinių rododendrų šaknų, smalsios pilkos voveraitės vaikė viena kitą medžių kamienais. Viena įžūli lauko pelytė įsistebeilijo į Sonę savo spindinčiais akių karoliukais, tačiau, jai ištiesus ranką ją paliesti, nuskuodė šalin.

Sėdėdama ant žolės, Sonė apžvelgė reginį apačioje. Iš čia ji galėjo matyti kaimą anapus slėnio. Visi kontūrai dangaus fone buvo puikiai pažįstami: trys bažnyčios smailės, du žali siloso bokštai netolimose fermose, keturios namų eilės ir dvi milžiniškos elektros stulpų linijos skersai laukus. Aplinkui žalioje žolėje buvo padrikai išbarstytos baltos ir sukrypusios valstiečių trobos, o ant tolimųjų kalvų pulkai besiganančių avių priminė nedidelę sniego pusnį.

– Čia niekas negali manęs nuskriausti, – sušnibždėjo ji. – Čia amžinai galėčiau būti saugi.

Jai sugniaužė širdį.

– Bet tik ne nuo jo, – su kartėliu pridūrė. – Niekada nebūčiau saugi, jeigu jis žinotų apie kūdikį!

Atrodė, lyg ji prabuvo ten ištisą amžių, valgydama saldymedžio karamelę, svajodama, trokšdama, apgailestaudama. Ir pilna vilčių. Ir abejonių. Saulė švietė ir šildė jai veidą, tačiau vėjelis buvo nuostabiai vėsus. Atsirėmusi į seną ąžuolą, ji pagalvojo, kad visame Dievo pasaulyje negali būti gražesnės vietos.

– Norėčiau amžinai likti čia, – atsiduso ji. Bet likti ji negalėjo. Laikas buvo brangus, ir kiekviena minutė artino Tonio grįžimą. Grįžęs jis turi jos neberasti. Maža to, jis turi nieko neįtarti. – Susiimk, Sone, – paragino pati save. – Geriausia bus, jei dabar grįši namo. Marta tikriausiai rūpinasi, kur tu prapuolei.

Ji nenoromis atsistojo, nustebusi, kad sušveitė visą ketvirtį svaro saldymedžio karamelių.

– Tu nutuksi, – pasakė ji, tekina leisdamasi į pakalnę. – Ir ne dėl to, kad esi nėščia.

Ji neklydo. Marta buvo susirūpinusi.

– Kertu lažybų, sėdėjai viršuje ant Čigonų tako, – papriekaištavo.

– Man reikėjo pamąstyti, – atsakė Sonė. – Sugalvoti, ką toliau daryti.

– Galiu tau pasakyti, ką toliau daryti! – pasakė Marta, pirma jos eidama per namelį. – Gali man padėti iškuopti pašiūrę. Nenorėčiau, kad panelė Lorimer galvotų, jog mes apsileidusios.

Sonė ėjo jai įkandin.

– Nejau tu iš tiesų nori, kad mes iškuoptume *pašiūrę*? – netikėdama paklausė ji.

Kai ji ten buvo paskutinį kartą, pašiūrė atrodė pakankamai padoriai.

– Noriu. – Marta buvo nepalaužiama. – Ta vieta – tikra gėda. Pilna visokiausio seno šlamšto, o aš pasiryžusi mūsų naujajai nuomininkei palikti ją švarutėlaitę.

– Visų pašiūrės pilnos seno šlamšto, – nesutiko Sonė. – Tam pašiūrės ir yra.

Marta ištiesė pečius; tai visada būdavo ženklas, jog ji pasirengusi kovoti.

– Jokių ginčų, vaike! – pareiškė ji. – Ir baigtas kriukis.

Nenoriu, kad būtų sakoma, jog Marta Mūn paliko savo pašiūrę kaip kokią kiaulidę.

Sonė pasidavė. Kai Martą apimdavo tokia nuotaika, nelikdavo nieko kita, kaip prie jos taikytis.

Neilgai trukus apsiginklavusios šepečiais, plaušinėmis, šluotomis, kibirais su vandeniu ir net keliais blizginimo skudurais jos abi pasuko į pašiūrę.

– Žiūrėk, dirbk sąžiningai, – įspėjo Marta. – Antraip teks vėl viską tvarkyti iš naujo.

Pusę devynių darbas buvo baigtas. Kiekviena namelyje esanti spintelė išplauta ir nublizginta, kiekvienas puodas, keptuvė ar papuošimas iššveistas švytėjo. Nuo spintų viršaus nušluostytos dulkės. Langai spindėjo. Nei ant baldų, nei po jais nebuvo nė dulkelės. O pašiūrė? Ką gi... pašiūrė tiko parodai.

Nusiplovusios dulkes bei purvus ir nuo savęs pačių, Sonė ir jos teta sukrito į krėslus, mirtinai nusiplūkusios, tačiau be galo patenkintos.

– Dabar aš pasiruošusi išgerti savo kakavą, – sukryžiavusi kojas ir su šypsenėle veide pasakė Marta.

Sonė per penkias minutes paruošė kakavą, Marta per penkiolika ją išgėrė, o dar po penkių minučių ji jau ėmė žiovauti.

– Einu į lovą, – tingiai pareiškė ji. – Jeigu nori išvažiuoti aštuntą ryto, verčiau gerai išsimiegok.

Vis dar abejodama, Sonė susimąsčiusi paklausė:

– Ar aš teisingai elgiuosi? Ar, užuot bėgusi, neturėčiau su juo susitikti? Ar turėčiau jam pasakyti, kad aš girdėjau, ką jis ir jo žmona rezga?

Tačiau jau buvo tai apsvarsčiusi visais aspektais ir kiekvieną sykį padarydavo tą pačią išvadą. Patiko jai tai ar ne, ji įkliuvo į klastingas ir pavojingas pinkles. Dabar buvo įvaryta į kampą.

Marta neturėjo jokių abejonių.

– Tas žmogus jau pasakė, kad tave nuskriaus, ir man to gana. Tu negali jam pasipriešinti ir, aišku, negali jam atiduoti kūdikio. Ne. Mes kuriam laikui išvyksim. Bent kol gims kūdikis. Tada pažiūrėsim. – Ji pasiėmė akinius ir žurnalą. – Labanakt, brangute. – Atgręžusi skruostą, laukė Sonės bučinio.

Sonė pakluso.

– Labanakt, teta. – Dėl kai ko ji buvo apsigalvojusi. – Aš dar neisiu gulti. Važiuosiu aplankyt Patriciją.

Marta linktelėjo.

– Pamaniau, kad galėtum.

Išeidama iš kambario, ji per petį pasakė:

– Per daug nevėluok grįžti, mieloji, jei nori išvažiuoti anksti rytą.

– Ilgiau kaip valandą neužtruksiu, – atsakė jai Sonė. Nors dėl Patricijos niekada negalėjai būti tikras.

Po kurio laiko, kai namie viskas nurimo ir Sonė deramai nusiteikė, ji pasiėmė savo paltą – platų rausvą drobinį drabužį su plačiais atlapais ir stačia apykakle. Paskubomis dirstelėjusi į veidrodį, šukomis brūkštelėjusi per savo trumpus tamsiai rudus plaukus, ji jau buvo pasiruošusi važiuoti.

– Kurgi automobilio raktai? – Ji išsigando, neradusi jų įprastoje vietoje. Apvertusi daugybę pagalvių, keturpėsčia apgraibiusi kilimą ir kaip pašėlusi apieškojusi virtuvę, galiausiai juos rado plovimo kibire.

– Matyt, aš jau kuoktelėjau, – nusijuokė eidama prie laukujų durų.

Ji stovėjo lauke ant laiptelių ir buvo jau beuždaranti duris, kai suskambo telefonas.

– Po galais! – Bijodama, jog skambutis pažadins Martą, ji puolė į vidų ir griebė ragelį.

Kai jis sumurmėjo jos vardą, Sonė pajuto, kaip blykšta jos veidas. *Tonis!* Ji buvo priblokšta, tačiau iš tikrųjų nenustebo. Būdamas išvažiavęs jis dažnai jai skambindavo.

Jis paminėjo, kad ji neatrodo nudžiugusi, girdėdama jo balsą. Ar ji pykstanti, jog nepaskambinęs anksčiau? Nepaskambinęs tik dėl to, kad būdavęs užimtas nuo ryto ligi pat nakties.

– Vakar pirmąsyk turėjau galimybę paskambinti į kontorą. Jie man pasakė, kad tavęs nėra, tu susirgusi. Nuo to laiko troškau su tavimi pasikalbėti, bet aplenkti tą tavo tetą yra tas pats kaip aplenkti pilies sargą. – Jis nusijuokė. – Neabejoju, jog ji į mane žiūri neigiamai – vedęs vyras ir taip toliau... bandantis tavimi pasinaudoti. – Jo balsas pašiurkštėjo. – Man nė motais, ką ji galvoja. Tu žinai tiesą, o tai ir yra viskas, kas man rūpi.

– Kokia *toji* tiesa, Toni? – Vieną trumpą beprotišką akimirką jai pasidarė įdomu, ar jis neims ir neprisipažins.

– Stebiuosi, kad tau reikia to klausti, širdele! – Jo balsas skambėjo bauginančiai. – Aš tave myliu. Kai tik man pavyks gauti Silijos sutikimą skyryboms, noriu, jog mudu susituoktume. – Iš balso galėjai suprasti, kad jis šypsosi. – Dabar – tavo eilė.

Akimirką apstulbusi, ji paklausė:

– Ką turi omeny – mano eilė?

– Turiu omeny, ar nuo manęs ką nors slepi?

Jos širdis vos nesustojo.

– Ką slepiu?

– Ei! Nevaizduok tokios susirūpinusios. – Jis jau beveik šnibždėjo. – Tikėjausi, jog galbūt turi man gerų žinių, – pasakė jis įtikinamai. – Kai jie man pasakė, kad tu sergi, pagalvojau... juk tu nesi nėščia, ar ne? – jis suglumęs sukikeno. – Tai man būtų geriausia dovana, tu tą žinai, ar ne?

Prisiversdama juoktis drauge su juo, Sonė išsklaidė jo viltis.

– Atleisk, kad turiu tave apvilti, – pasakė ji, – bet mane paguldė gripas.

Ji drebėjo iš baimės. Ir meilės. Ir pasidygėjimo.

– Gaila, širdele, bet neimk į galvą. – Jis ėmė tankiai alsuoti, lyg apimtas aistros – arba apmaudo. – Mums teks labiau pasistengti, a?

Ji girdėjo save pritariant. Kad ir ką jautė, kaip labai norėjo jį apšaukti, privalėjo išlikti rami.

– Šiaip ar taip, aš dabar jaučiuosi geriau.

Apie jos sveikatą jis net nepasiteiravo. Tiesiog jam tai nerūpėjo. Kodėl ji anksčiau nematė, koks jis iš tiesų? Pradėjo dygėtis pačia savimi.

– Turiu eiti, širdele. Būk atsargi... myliu tave. Netrukus pasimatysim.

Ji išgirdo kažką šaukiant jį vardu.

– Iki pasimatymo, – atsisveikino ji.

Jai pasirodė, jog jis laukia, kad ji pasakytų jį mylinti. Akimirka, paskui ragelis buvo padėtas, ir stojo tyla.

– Sudie, šunsnuki! – prašvokštė ji pro sukąstus dantis. – Nesitikėk mane dar pamatyti.

Po kelių minučių ji tyliai uždarė duris. Vėsus nakties oras ją prablaivė. Lipdama į automobilį ji šypsojosi, o paskui ėmė tyliai kikenti.

– Neleisk jam tave pasiekti, – paliepė savo atvaizdui veidrodyje. – Būk rami. Išmintingai sudarinėk savo planus, ir viskas bus tvarkoje.

Ji nubraukė nuo kaktos plaukus ir žvilgtelėjo į veidrodėlyje besišypsantį savo veidą.

– Gerai, – sumurmėjo. – Šypsokis, o jis tegu eina velniop! – Šypsena buvo iššaukianti. Bet akys neramios.

Eismas nebuvo intensyvus. Ties posūkiu į Vobern Sendžą jai teko palaukti, kol du girti vyrai šlitinėdami perėjo per kelią.

– Ei, pupyte! – šūktelėjo vienas. – Mums nesitikėti, kad paveši iki namų, taip?

Jo bičiulis čiupo jį už pakarpos ir nutempė ant šaligatvio.

– Jis prisilakęs, – sukikeno jai nuvažiuojant. – Visada toks, kai prisilaka.

Sonė neatsigręžė. Jai rūpėjo svarbesni dalykai negu pora girtuoklių.

Ligi Patricijos namų ji nuvažiavo per penkiolika minučių. Dar dešimt sugaišo sėdėdama automobilyje ir bandydama nuspręsti, ar gali išdrįsti ja pasitikėti.

Patricija nuomojo mažą vieno miegamojo butelį dideliame name, mačiusiame ir geresnių laikų. Pastatytas gražioje senojo Blečlio dalyje, namas kadaise priklausė aristokratams. Dabar jis tapo namais tokiems žmonėms kaip Patricija – jauniems vyrams ir merginoms, ką tik pradėjusiems savo kelią, turintiems ribotus išteklius, bet neribotus siekimus.

Paradinės durys visada būdavo uždaromos skląsčiu. Perėjusi didelį prieškambarį, Sonė šuoliais užlėkė tris laiptų maršus ir koridoriumi nuskubėjo ligi Patricijos buto. Kai pakėlė kumštį pabelsti, durys staigiai atsivėrė.

– Mačiau tavo automobilį priešais namą, – žvaliai pasakė Patricija.

Ji buvo smulki, stulbinančiai graži būtybė, strazdanota, tokios pačios spalvos akimis ir skaisčiai rudais plaukais ligi juostos.

Dabar, stovėdama priešais ją, Sonė nebebuvo tokia tikra, kad gerai pasielgė atvažiuodama.

– Atleisk, jau vėlu, – atsiprašė, nežinodama, ar išeiti, ar likti.

Patricijos šypsena buvo šilta, laikysena draugiška.

– Jei nori, gali čia stovėti ir gėrėtis durimis, – pareiškė ji. – O gal tikiesi žvilgtelėti į mano gražųjį kaimyną?

– Nepradėk vėl iš naujo, – Sonės žvilgsnis instinktyviai nukrypo į gretimas duris. – Lonis – išvaizdus vyrukas, bet jis tikrai nesidomi manimi.

– O? – Patricija įžūliai mirktelėjo. – Ir, manau, tu taip pat juo nesidomi?

– Kadaise gal ir domėjausi, – prisipažino Sonė.

Bet tai buvo prieš Tonį, tylomis pridūrė ji.

– Hm! Aš patikėsiu, bet tūkstančiai nepatikėtų. – Atsitraukdama Patricija pasakė: – Šiaip ar taip, mes saugios. Kurį laiką jis negrįš. Dirba ligi vėlumos. Na, ar eini vidun?

Tai pasakiusi ji atsitraukė ir dingo kitapus durų.

Sonė nusekė įkandin. Įėjusi į mažytę virtuvėlę, kur Patricija jau buvo užkaitusi arbatinį, ji stovėjo jausdamasi nesmagiai ir atrodydama susirūpinusi. Visa toji šlykšti istorija buvo ant jos liežuvio galo ir laukė, kada bus išpilta lauk. Tačiau ją nurijo ir ėmė plepėti.

– Maikas Pyrsonas, – pradėjo ji. – Koks jis darbe?

Patricija triūsė po virtuvę.

– Jis – geras vyrukas. Deramai tvarko savo popierius ir visada vienu žingsniu pirmauja. Nepalyginti geresnis už paskutinįjį keltuvo vairuotoją. Tą vargšą žmogėną amžinai ištikdavo nelaimės. Mažiau nei per metus sugebėjo sudaužyti du vonios komplektus ir visą virtuvę. – Ji skėstelėjo rankomis, rodydama, kaip jis savo keltuvo šakėmis suėmė daiktus ir iš didelio aukščio numetė juos žemėn. – Visiškai subjaurojo. Dievaži nesistebiu, kad Bridžmenas jį išgrūdo. Tiesą sakant, aš svarsčiau, ar nebuvo ten kokio vaido, nes girdėjau kalbant, jog tas vyrukas nuėjęs dirbti kitam rangovui. Dabar aš tavęs klausiu... ar koks nors sa-

ve gerbiantis darbdavys samdytų tokį? O kaip su rekomendacijom? Bridžmenas jam būtų kailį nudyręs.

– Hm. – Sonė iš tiesų net nesiklausė. – Kai aš čia buvau paskutinį kartą, virtuvė dar nebuvo išdažyta.

Apžvelgusi mažytę patalpą, prisiminė, kad sienos buvusios gražaus rausvo atspalvio. Dabar jos buvo skaisčiai žalios spalvos su aplinkui durų angą nupieštomis ryškiai geltonomis gėlėmis.

– Permaina tolygi poilsiui, kaip sakoma. – Patricija valandėlę stebėjo Sonę skersa akimi. Ji matė išvargusį veidą, plačiai atmerktas susirūpinusias akis ir tai, kaip Sonė tarytum šlapią skudurą grąžė rankas. – Na, tai gal papasakosi man, ar ką?

Netikėtai užklupta Sonė leptelėjo tai, kas pirmiausia atėjo į galvą.

– Na... šiaip ar taip, atrodo kitaip, – pasakė, apžlibinta ryškių spalvų, tačiau nenorėdama įžeisti. – Labai spalvinga.

Patricija sukikeno. Užvirė arbatinukas, ir ji užplikė arbatą. Palikusi, kad pritrauktų, ji nuvedė Sonę į svetainę.

– Sėskis.

Rodydama į didesnįjį iš dviejų krėslų, ji luktelėjo, kol Sonė atsisės, tada įsitaisė ant antrojo krėslo ranktūrio. Kambarys nebuvo erdvus, todėl ir baldų nebuvo daug – tik du mediniai krėslai, komoda ir stalas su ant viršaus pastatytu radijo aparatu. Tačiau jis buvo pakankamai jaukus ir leido Patricijai būti nepriklausomai nuo savo našlaujančios motinos, kietaširdės moteriškės, kuriai maloniausia buvo kištis į kitų žmonių gyvenimus.

Sonė sėdėjo savo kėdėje, rami ir liūdna; norėjo išeiti, o kartu jai reikėjo likti. Ji nekalbėjo. Laukė, kol Patricija pasakys, ką turėjo pasakyti.

– Aš klausiau ne tavo nuomonės apie mano spalvų derinį, – pasakė Patricija. – Man rūpi, kas tave slegia.

– Kodėl manai, kad mane kas nors slegia?

Patricija pakreipė galvą, tarsi susikaupdama.

– Kadangi paprastai tu taip vėlai neatvažiuoji. O paskui stoviniuoji lauke, kaip buto šeimininkas, kai aš vėluoju su nuoma. Kai galiausiai ryžtiesi įeiti, stovi virtuvėje lyg dvasia be vietos, spoksai į sienas ir dediesi susidomėjusi, kai tuo tarpu aišku kaip dieną, jog tau rūpi kažkas svarbesnio. – Ji pakėlė antakius. – Nori, kad tęsčiau?

– Tu gudri kaip velnias.

– Teisybė. Ir būtent todėl žinau, kad tau nerūpi mano virtuvės sienų spalva. – Smulkus jos veidelis susiraukšlėjo nuo juoko. – Jėzau, matyt, išgyvenau krizę, kai pasirinkau tokias spalvas, – prisipažino ji. – Velnioniškai bjauru. – Atrodo, lyg kažkas būtų apdrabstęs kiaušiniene.

Patricijos juokas buvo užkrečiamas. Sonė susigriebė ir pati besijuokianti.

– Tu teisi, – pritarė. – Velnioniškai bjauru.

Surimtėjusi Patricija reikalavo atsakymo.

– Aš neklystu dėl tavęs, ar ne? Tave ištiko bėda? – Kadangi Sonė jai rūpėjo, išdrįso paklausti: – Tai dėl vyruko, ar ne? Ką jis padarė? Pametė? Įtaisė vaiką?

Iš Sonės veido išraiškos ji suprato neklystanti.

– Žinojau! – sušuko, kumščiu daužydama krėslo ranktūrį. – Vyrai! Argi jie ne visi vienodi? Kietaširdžiai šunsnukiai, kuriems nė motais, kiek bėdų jie pridaro besismagindami. – Kita jos pastaba buvo švelnesnė: – Atleisk. Tu jį myli, ar ne?

– Tu pusiau teisi, – pripažino Sonė. – Tai dėl vyriškio.

Susirūpinusi, tačiau smalsaujanti Patricija paklausė:

– Ar aš jį pažįstu?

Sonė giliai įkvėpė.

– O taip, tu jį pažįsti, – atsakė, perkreipusi lūpą. – Jis mudviem moka algas.

Patricija susiraukė.

– Mudviem moka algas? – Staiga raukšlės dingo – jas pakeitė nustebimas. – Dieve visagalis! Tu man sakai, kad turi romaną su Toniu Bridžmenu? – Sulig kiekvienu žodžiu ji slinkosi vis arčiau kėdės krašto. – Ar iš galvos išėjai?

Sonės veidas pasakė viską.

Dabar jau su didesne užuojauta Patricija paklausė:

– Tu nėščia, ar ne?

Nudelbusi akis, Sonė linktelėjo. Praradusi amą, Patricija ir toliau netikėdama spoksojo į ją. Po valandėlės priėjo ir atsisėdo ant Sonės krėslo ranktūrio. Uždėjusi ranką ant savo draugės peties, pasakė:

– Žinau, tu greičiausiai man nepadėkosi už tai, ką pasakysiu, bet jis nedoras žmogus. Sklinda gandai, kad būtent jis sumušė Bobą Koulmeną. Juodu pešėsi dėl žemės sklypo tarsi du šunys dėl kaulo. Žemę gavo anas vyrukas, o Bridžmenas atsiėmė savo dalį krauju.

Sonė prisiminė.

– Išgirdusi tuos gandus užsipuoliau jį. Jis pasakė, jog ten nieko nebuvę, ir aš, savo gėdai, patikėjau.

Dabar, pamačiusi tikrąją jo prigimtį, galėjo bet kuo patikėti.

– Kaip ilgai judu su Bridžmenu... na, žinai?..

Sonė pakėlė akis.

– Gali klausti, – paragino. – Kaip ilgai mudu tai darėm ant užpakalinės jo automobilio sėdynės? – Ji nusijuokė sausu, kietu juoku. – Ilgiau nei metus.

– Ir tu niekada neprasitarei, net man!

– Niekada niekam neprasitariau. Taip norėjo jis.

– Žinoma, kur nenorės! Ką jis žadėjo? Išsiskirti su žmona? Bėgti prie altoriaus, kai tik ja atsikratys? Bet ką, kad tik pasidulkintų.

Sonė neištvėrė nesukikenusi.

– Tu nuostabiai sugebi konstatuoti akivaizdžius dalykus.

– O kas dabar? – Patricija buvo įpykusi, ir tai išdavė jos balsas. – Jis metė tave, kadangi tu nėščia, ar ne?

Ligi tol Sonė nebuvo pakėlusi veido. Jos akys sublizgo.

– Jis nežino, kad aš nėščia. Niekada neturi sužinoti.

Patricija suglumo.

– Vadinasi, tu – didesnė kvailė, nei aš maniau, – pareiškė ji. – Priversk tą šunsnukį mokėti. Bus metas, kai tu negalėsi dirbti. Vaikučiui užauginti reikia pinigų. Kodėl tau jo neapiplėšus? Aš tą padaryčiau.

– Aš išvažiuoju. – Šie žodžiai Patricijai užėmė žadą. – Slėpsiuos.

Dabar Patricija pašoko ant kojų ir įsispitrėjo žemyn į Sonę.

– Tą pačią akimirką, kai aš pamačiau tave, supratau, jog atsitiko kažkas baisiai negera. Tai daugiau negu romanas, taip? Daugiau negu nėštumas? – Ji pažvelgė į Sonę naujoje šviesoje. – Tu bijai, ar ne? Kas yra? Ir kaip suprasti... tu slėpsies?

Sonė papasakojo jai viską. Apie tai, kaip jis įtikino ją, kad jų ateitis būsianti bendra. Kaip ji, klausydama kiekvieno jo žodžio, tvarkė savo gyvenimą, nekęsdama apgaulės, nekęsdama to, jog negali pasipasakoti Patricijai ar savo tetai. Ji paaiškino, kaip labai buvo jį pamilusi, kaip nudžiugo, sužinojusi, jog nešioja jo kūdikį.

Papasakojo apie telefono skambutį ir apie tai, kaip jis prašęs nurodytu laiku jam į namus atnešti kai kuriuos dokumentus. Bet kadangi jai labai rūpėję papasakoti jam apie kūdikį, ji nuėjusi anksčiau.

– Neprisišaukiau jo, todėl apėjau aplinkui namą. Matai, esu tai dariusi ir seniau... kai žmonai išvykus jis lauk-

davo manęs. – Ji giliai įkvėpė. – Pamačiau juos pro langą. Jie raitėsi ant kilimo... jis ir jo žmona... visiškai nuogi, darė tai lyg gyvuliai. Jie buvo pašėlę. – Ji stabtelėjo, kad galėtų susitvardyti.

Patricija laukė. Ji nieko nekomentavo, bet pikta jos veido išraiška pasakė viską.

Sonė tęsė:

– Būčiau nuėjusi šalin, bet staiga jie baigė ir ėmė juoktis, kalbėti apie... mane. – Ji vėl pakėlė akis, jai atskleidžiant baisiąją tiesą virpėjo kiekviena jos kūno dalelė. – Ji žinojo! Visą laiką... jo žmona žinojo, kad mes susitikinėjam!

– Ką? Ji žinojo, jog tarp tavęs ir jos vyro romanas, ir jai tai nerūpėjo?

– O, jai rūpėjo, ir labai, – Sonė šiurkščiai nusijuokė. – Rūpėjo, nes ir ji buvo įtraukta. Viskas buvo suplanuota.

– Ką tu sakai? Ji *norėjo*, jog tu turėtum romaną su jos vyru? Ji tai skatino?

– Būtent tą aš ir sakau. – Dabar Sonė turėjo sąjungininkę. Tai buvo gera. – Jis niekada neketino jos palikti... jis myli ją, bet ji negali turėti vaikų. Matyt, nė vienas iš jų nenori net svarstyti galimybės įvaikinti, bet jie labai trokšta vaiko... *jo* vaiko.

Ji stabtelėjo, norėdama, kad jos žodžiai būtų visiškai suprasti.

– Aš turėjau pagimdyti jiems tą vaiką.

– Netikiu tuo, ką girdžiu!

– Tai tiesa, Patricija. Girdėjau savo ausimis. Jie išsirinko mane, kad duočiau jiems įpėdinį. Prisimeni kasmetinį pobūvį? Kaip ji visą vakarą į mane spoksojo, o jis buvo pernelyg atidus? Tikriausiai tada jie mane ir apžiūrinėjo... svarstė, koks motinos pakaitalas aš būčiau. Akivaizdu, jog jiems patiko tai, ką matė, kadangi netrukus po to

jis užmetė man meškerę, o aš prarijau kabliuką, valą ir grimzdą.

– Kokia nenaudėlių pora! – Patricija pasibaisėjo, tačiau pirmoji jos reakcija buvo kovoti. – Susitik su juo, – ragino ji. – Pasakyk, kad žinai, ką jie sumanė, ir kad tu jį paduosi į teismą. O kai ligi to prieis, ką jie galės padaryti? Negi tu išties manai, jog kuris nors teismas atiduotų vaiką jam, o ne tau?

– Pagalvok apie tai, Patricija. Aš prieš Tonį Bridžmeną? Jis – galingas žmogus. Aš – menkiausias jo tarnas – tvarkau laiškus, atsiliepinėju telefonu. Kas patikėtų manimi, o ne juo? Tai beviltiška. Paduočiau jį į teismą, ir kas tada? Tik užbaigčiau kovą dėl savo kūdikio. Net jeigu teismas ir leistų man pasilikti kūdikį, – nors nemanau, kad taip įvyktų, – jis taip nepaliktų.

– Jis nieko negalėtų padaryti. Geriausiu atveju galėtų tikėtis lankymo teisių.

Sonė pažvelgė jai į akis; kalbėjo tyliai ir iš lėto.

– Jeigu aš numirčiau, jis turėtų visas teises pasiimti vaiką, ar ne?

– Kaip tėvas – turėtų, taip, – sukikeno Patricija. – Bet jam tektų ilgai laukti, nes tu tokia sveika, jog pergyvensi daugelį iš mūsų.

Stojo trikdanti tyla; jos metu Sonė pažiūrėjo į Patriciją, ir Patricija pradėjo suprasti, kas turėta omeny.

– Dieve mano! – Ji pašoko nuo kėdės. – Nejau tu gali manyti... ne! – Ji smarkiai papurtė galvą, lūpų kampučiai pakilo – negalėdama patikėti, ji ėmė šypsotis, tačiau iš akių jau buvo matyti, jog ima suvokti teisybę. – Aš neneigiu, jis tą sugebėtų, bet ne... tokių dalykų paprasčiausiai nebūna.

Sonė panarino galvą.

– Girdėjau, kaip jie tai aptarinėjo. Ji erzino jį dėl to, kad jis mylisi su manimi... įspėjo nepamiršti, jog tai tik

priemonė tikslui pasiekti. – Jo atsakymas vis dar degė jos sąmonėje. – Jis atsakė, jog aš jam esanti niekas, mylėtis su manimi jam tiek pat svarbu, kiek ir koks nors susitikimas verslo reikalais. – Sonė akivaizdžiai virpėjo, prisiversdama atskleisti kiekvieną šiurpinančią smulkmeną. – Ji paklausė, kas atsitiktų, jeigu aš pastočiau ir atsisakyčiau atiduoti kūdikį.

– Ir?

Sonės balsas sudrebėjo.

– Pasakė, kad tokiu atveju jam tektų mane nužudyti.

Netekusi žado Patricija susmuko savo kėdėje pražiota burna ir į Sonės veidą įsmeigtomis akimis.

Sonė tyliai tęsė toliau:

– Manau, jog jam užtektų beprotybės tą padaryti. Dabar tu žinai, kodėl privalau iš čia išvažiuoti. Kodėl jis niekada neturi sužinoti, kad aš nėščia.

Patricija akimirką pasvarstė ir baugiai pridūrė:

– Jis – blogas žmogus. Nenustebčiau, jeigu keletu žmonių jau būtų atsikratęs.

– Gal jis to ir nedarytų, – spėliojo Sonė. – Gal tai tik žodžiai. – Ją nukrėtė šiurpas. – Tačiau jis šitaip pasakė. Koks buvo jo veidas, kai jis nusišypsojo jai.

– O, jis tą padarytų. Ko nors labai užsimanęs, tas žmogus išjudintų žemę ir dangų. – Patricija tiesi sėdėjo savo krėsle. – Kam dar pasakei?

– Dar vienam žmogui.

– Savo tetai Martai?

– Taip, ir verčiau nebūčiau to dariusi. – Ji vis dar jautėsi be galo kalta, įtraukusi į tą reikalą mieląją senutę. – Iš pradžių ji norėjo pasmaugti jį savo rankomis. Vėliau aprimusi suprato, kad, jeigu aš stočiau prieš jį, viskas tik dar labiau pablogėtų.

– Hm. – Abi nugrimzdo į savo mintis, kol Patricijai

dingtelėjo: – Ligi šiol papasakojai apie savo būgštavimus tik senai moteriškei ir tokiai apstulbusiai kvailelei kaip aš. Gal tau reiktų pasipasakoti vyriškiui... žmogui, kuris galėtų priversti Bridžmeną bijoti Dievo.

– Tai nieko nepadėtų, – atsakė Sonė. – Gera pirtis nieko neišspręstų.

Patricija nesiklausė.

– O kaip Lonis? Manau, jis kaip tik vyrukas, kokio reikia.

– Išplėšti Bridžmenui širdį, ar ne?

– Taip, o kodėl ne?

– Dėl to, jog šį reikalą aš verčiau sutvarkysiu pati. Nenoriu, kad Tonis žinotų, jog aš nėščia. Turiu nuo jo nepriklausyti. – Skiausčia ranka ji mostelėjo ore. – Visiškai nutraukti ryšius su juo. Jokių saitų ir jokios dingsties jam manęs ieškoti... tikiuosi.

– Vadinasi, tu nenori, kad Lonis sužinotų?

– Dėl Dievo meilės, Patricija! *Ne!* Nenoriu. Nenoriu, kad dar kas nors sužinotų. – Sonė svarstė, ar ji suklydo, pasakydama Patricijai. – Lonio toks staigus būdas, jog jis viską tik sugadintų – ir sau, ir man, – įtikinėjo ji. – Tu tikrai tai supranti?

– Taip, tavo teisybė.

– Vadinasi, tu jam nieko nesakysi?

– Gali manimi pasikliauti.

– Tikiuosi.

Grauždamasi prišnekėjusi nereikalingų dalykų, Patricija ją užtikrino:

– Tylėsiu kaip kapas. Prisiekiu. – Ji persižegnojo. – Laukiniai žirgai neištrauktų šios paslapties iš manęs.

Sonė dirstelėjo į savo laikrodėlį.

– Rytoj turiu anksti keltis. Dar daug ką reikia atlikti prieš kelionę.

– Kur jūs važiuosit?

– Į šiaurę.

– Ar tu grįši, sulaukusi kūdikio?

– Taip toli į priekį dar nesuplanavau.

Pakilusi nuo kėdės, Sonė priėjo prie židinio, kur valandėlę pastovėjo į Patriciją atgręžta nugara ir svaigstančia galva. Galiausiai atsisuko ir paklausė:

– Žinodama tai, ką tau pasakiau... kaip viskas yra... ar manai, kad elgiuosi teisingai? – Ji priekaištavo sau už tai, jog jai reikia nuolatinio pritarimo.

Patricija ryžtingai linktelėjo galva.

– Tu negali rizikuoti, – patvirtino jinai. – Daugiau prarasi likusi čia, todėl važiuok į šiaurę, kaip sakei. Palik jį ir pradėk naują gyvenimą.

– Ar padarysi man paslaugą?

– Nebūk taip velniškai kvaila! Žinoma, padarysiu.

– Ketinu jam parašyti... pranešti, kad man pasiūlė darbą užjūryje ir aš metams išvažiuoju. Jis žino, jog mudvi draugės, todėl gali tave klausinėti. Kontoroje visi mano, kad aš sergu gripu. – Susigėdusi ji atsiprašė: – Atleisk, jog ir tave verčiau taip manyti, bet nebuvau tikra, ar galiu tavimi pasitikėti.

– Jausčiausi įžeista, jei to nebūtum padariusi. Žinau, tu dirbi viršuje, prašmatniajame gale, o aš tik sandėlio tarnautoja, bet tu žinai, kad dėl tavęs aš viską padaryčiau.

– Tai jeigu jis paklaus, ar palaikysi mane? Sakyk, jog viską žinai apie tą užjūrio tarnybą – sekretorės vietą tarptautinėje kompanijoje. Sakyk, nesi tikra dėl visų smulkmenų, bet kad įsikūrusi aš tau parašysiu. Kad ir kas atsitiktų, jis turi nieko neįtarti. Noriu, kad galvotų, jog viskas tebėra kaip buvę, kad aš tik išvažiuoju vieneriems metams.

– Taip ir daryk, – paragino ją Patricija. – Tavim dėta, aš jau būčiau kelyje. – Sugniaužusi kumštį, ji sušvokštė: –

Norėčiau juos abu pamatyti pūvančius kalėjime, kur jiems ir dera būti. Tačiau nesirūpink, aš laikysiu liežuvį. Dėl tavęs ir dėl kūdikio, jei reikės, meluosiu sukandus dantis.

Ant slenksčio jiedvi apsikabino.

– Tu – gera draugė, – pasakė Sonė. – Aš to nepamiršiu.

Senovinis laikrodis mušė vienuoliktą, kai Sonė įėjo į namelį. Lipdama į viršų tyliai žengė nešina batais, kad nepažadintų tetos.

Prisiartinus prie Martos kambario jai pasirodė, jog kažką girdi; eidama laiptų aikštele tai išgirdo dar sykį. Stabtelėjo, įdėmiai įsiklausė ir apstulbo. Teta Marta... verkė? Paskutinį ir vienintelį kartą ji girdėjo Martą verkiant prieš daugelį metų, kai sudužus laivui žuvo Sonės tėvai.

Ji nutipeno atgal prie durų. Nebeliko abejonių. Marta *tikrai* verkė, patyliukais, tarsi jau beveik nebeturėtų ašarų.

Susirūpinusi Sonė pakėlė ranką, ketindama pasibelsti, tačiau jos kumštis pakibo ore, kai išgirdo Martą kalbantis tarsi su savimi. Instinktyviai priglaudė ausį prie durų, norėdama išgirsti kiekvieną žodį.

– Viešpatie brangiausias, aš – kvaila senė, per sena, kad galėčiau išrauti savo šaknis ir kraustytis iš vieno šalies galo į kitą, apsigyventi tarp svetimų ir slapstytis lyg vagis naktį. Man širdis plyš, kai turėsiu palikti šitą mažą namelį, kuriame praleidau visą gyvenimą... Aš visko čia pasiilgsiu. Nebegalėsiu stebėti laikraščius išnešiojančio berniuko, rytą ateinančio taku. Man trūks senosios našlės Marč, kiekvieną vakarą praeinančios su savo dviem kiemsargiais šunimis... Pereitą savaitę ji vedžiojosi tik vieną. Kai paklausiau, kas nutiko antrajam, ji paaiškino, kad tas kvailas padaras nusivijo grioviu triušį ir galiausiai bjauriu

dygliu persidūrė koją. Žaizda supūliavo ir, kol koja sugis, jam uždrausta vaikščioti. Man trūks pasiplepėjimų su ja. Trūks laiškininko Barnio, nelemto seno kvailio, o labiausiai pasigesiu savo sparnuotųjų bičiulių, kurie sutūpę vyšnioje švilpauja, prašydami savo pusryčių.

Marta sukikeno ir atsiduso, o Sonę plėšė noras įeiti ir noras tyliai nuslinkti šalin. Tačiau ji liko, ir ašaros pradėjo riedėti jai skruostais, kai suprato, kokia beviltiškai nelaiminga iš tiesų buvo Marta.

– Viešpatie, tu matai, aš – tik sena kvailė. Bet aš juk negaliu jos apvilti. Ji viskas, ką aš turiu šiame pasaulyje. Prie jos tėvų kapo aš pažadėjau rūpintis ja tol, kol galėsiu. Šito pažado nesulaužysiu ir dabar mergaitės nepaliksiu bėdoje. Supranti, jai reikia manęs. O, žinau, ne mes turėtume bėgti, bet kartais tenka daryti tai, kas atrodo geriausia. Man tikrai nepatinka mintis, kad ta jauna moteriškė Lorimer įžengs į šiuos namus, bet kas man belieka? Laikas bėgo, o ji buvo geriausia iš visų tų netikėlių. Labanakt, Viešpatie. Globok mus, gerai?

Pasigirdo dejonė ir ilgas atodūsis, tarsi Marta būtų klūpojusi ir dabar stotųsi.

Įskaudinta Sonė laiptų aikštele nuėjo į savo kambarį. Uždariusi duris ir atsisėdusi ant lovos ji svarstė kiekvieną Martos žodį. „Ką aš padariau?“ – klausė pati save. – „Kaip galėjau būti tokia akla?“

Jai reikėjo galvoti, pakeisti savo planus. Tačiau mintys lėkė kaip pašėlusios, o širdį maudė. Palyginti su tos mielos senutės neviltimi, jos pačios rūpesčiai atrodė nereikšmingi. „Galvok blaiviai“, įsakė ji sau. „Privalai rasti būdą palikti ją neįskaudindama dar labiau. Lengviau pasakyti, negu padaryti“, – galvojo ji. Marta buvo atkaklus senas padaras, gudri kaip lapė ir dusyk vikresnė.

Sutrikusi ir labiau nei kada nors susirūpinusi Sonė nu-

sirengė, apsivilko frotinį chalatą ir nutipenusi į vonios kambarį prisileido pilną vonią karšto vandens. Panirusi į putas, ji gulėjo vos ne ištisą amžinybę, leisdama šilkiniam vandeniui glamonėti jai odą, o mintyse vis grįždama prie nesenų įvykių. Kaip ji sujaukė savo gyvenimą!

– Tik tu pati, mergele, gali viską sutvarkyti, – sumurmėjo ji. Bet kaip? Kas, jeigu jau per vėlu? Jos širdis sudrebėjo.

Išsimaudžiusi grįžo į savo kambarį, išdžiovino ir šepečiu sušukavo plaukus, apsivilko mėlyną šilkinę pižamą ir atklojo antklodę.

Prieš įlįsdama į patalą ji dar turėjo parašyti du laiškus: vieną, pranešantį apie išvykimą darbovietei, antrąjį – Toniui.

Laiškas darbovietei buvo trumpas, tik apie reikalą ir užėmė vos vieną popieriaus lapo pusę.

Parašyti laišką Toniui buvo daug sunkiau. Po trijų bandymų ji pasirinko draugišką, bet dalykišką laišką, nusakantį jos planus ir prašantį ją suprasti.

Brangus Toni,

Sveikas sugrįžęs! Kaip visada, man tavęs trūko. Atleisk, tačiau tau parvažiavus manęs čia nebebus.

Pastarąją savaitę, kai buvai išvykęs, o aš gulėjau sirgdama gripu, turėjau daug laiko mąstyti. Mąsčiau apie tave ir mane, ir apie ateitį, galvojau ir apie tavo žmoną, Siliją. Žinai, man visada buvo nesmagu ją apgaudinėti. Ir, tiesą sakant, nesu visiškai įsitikinusi, kad tu kada nors būsi pasirengęs ją palikti.

Mylimasis, aš apsisprendžiau...

Jai buvo koktu net parašyti žodį „mylimasis“, tačiau ji prisivertė užbaigti laišką.

Žinai, jog aš mylėjau tave nuo pat pradžių, bet, atrodo, mes neturime ateities. Tikiuosi, tu sutiksi, jog mums reikia kuriam laikui išsiskirti, abiem nuspręsti, ko mes iš tikrųjų norim.

Tu žinai, kad mane visada viliojo darbas užjūryje. Staiga man buvo suteikta galimybė, ir aš daug ir įtemptai apie tai galvojau. Manau, dabar tinkamas metas.

Tai tik vieneriems metams. Esu tikra, jog laikas netruks prabėgti. Geriausia būtų, jeigu aš tau nerašyčiau, kadangi tada mes tikrai pamatytume, kaip mums atrodo galimybė likusį gyvenimą praleisti drauge. Mums abiem bus nelengva, tačiau ar nemanai, kad tai bus geras mūsų įsipareigojimo išmėginimas?

Ketinau tau tai pasakyti, kai paskambinai aną vakarą, tačiau tu labai skubėjai, be to, sakyti telefonu man pasirodė netinkama.

Galvosiu apie tave kiekvieną dieną, kol mes vėl susitiksim. Jeigu per tą laiką tu nuspręsi likti su Silija, aš tave suprasiu.

Su meile,
Sonė

P. S. Dar vienas dalykas, atėjęs man į galvą, yra faktas, jog, nežiūrint to, kad mes taip stengėmės, vis dar nesu nėščia. Man regis, mums teks apsvarstyti galimybę, jog aš galbūt esu nevaisinga.

Keletą kartų perskaičiusi laišką, įkišo jį į voką.

– Tai turėtų jam duoti peno apmąstymams, – svarstė balsu. – Jokio priešiškumo, jokio ženklo, kad aš kuo nors jį įtariu. Tinkamas kiekis meilės bei sielvarto ir nedidelė užuomina, jog aš gal neįstengiu jam pagimdyti tokio brangaus palikuonio.

Ji buvo patenkinta atlikusi tai kuo geriausiai.

Užklijavusi abu vokus, iš rankinės išsiėmė ir prilipdė du ženklelius.

– Sudie, pone Toni Bridžmenai, – šaltu kaip ledas balsu sumurmėjo ji, dėdama vokus ant tualetinio stalelio. – Tikėkimės, tu nesugebėsi įžvelgti, kas slypi už to melo.

Į lovą ji atsigulė ne iš karto. Visą dieną ją lydėjusį nuovargį vonios vanduo tarytum plaute nuplovė. Dabar jos mintys buvo aiškesnės, ir ji galėjo susikaupti ties Martos problema.

– Tu miela senute, – nusišypsojo ji atsigręžusi į duris, – žinau, jautiesi įpareigota būti šalia manęs, bet nesirūpink. Pažadu, neatplėšiu tavęs nuo tavo židinio ir nuo tavo namų.

Matyt, ji buvo kuoktelėjusi, jei net leido Martai svarstyti tokį drastišką žingsnį. Bet tada, priminė ji pati sau, ji tikrai buvo kuoktelėjusi.

Dabar ji jautėsi geriau, nebe tokia įsitempusi, galinti pasitikti ateitį su šiek tiek pasitikėjimo.

– Rytoj pradedu naują gyvenimą, – pasakė ji, lįsdama į patalą. – Nors meldžiu Dievą, kad man nereiktų praleisti likusį gyvenimą per petį žvilgčiojant atgal.

Rytą Marta buvo įtari.

– Vakar viskas buvo nuspręsta, o dabar sakai, jog nori išvažiuoti viena. – Ji buvo įpusėjusi krauti vieną krepšį, kai į jos kambarį įėjo Sonė, ir tai, ką jai pasakė dukterėčia, ją labai nustebino. – Nesuprantu. – Tačiau negalėjo visiškai nuslėpti palengvėjimo. – Kas tave privertė taip staigiai persigalvoti?

Atsainiai žaisdama su savo geriausia skrybėlaite, Marta sėdėjo ant lovos ir klausiamai pakėlusi antakius laukė paaiškinimo.

Sonė atsisėdo šalia ir viena ranka meiliai apglėbė ją per pečius.

– Žinau, kaip labai tu nori važiuoti su manim, – gudriai pradėjo ji, – bet aš klausiu, ar tu neprieštarausi, jeigu aš tai padarysiu viena. – Ji skubėjo, kad Marta nespėtų jos nutraukti. – Matai, aš tikrai norėčiau pamatyti keletą iš tų vietų, kurias visada norėjau aplankyti, bet niekada neturėjau tam laiko.

Narsi kaip visada, Marta abejodama pasiūlė:

– Tokiu atveju aplankysim jas kartu.

Nevilties apimta Sonė švelniai papurtė senutę ir prisitraukdama ją artyn ėmė prašyti:

– Labai prašau, teta Marta. Žinau, kad tu nori važiuoti su manimi, bet būčiau tau dėkinga, jeigu leistum man tą padaryti vienai.

– Keliauti vienai... Kai tu nėščia ir šiaip?... – Marta papurtė galvą. – Nežinau, ar galėčiau užmigti naktimis.

Sonė neatlyžo.

– Aš puikiai sugebu pasirūpinti savimi, tu tai žinai. Man dvidešimt ketveri metai, ir aš pažįstu pasaulį. – Ji nusišypsojo. – Galiu tau pažadėti, jog niekada nebepasiduosiu taip lengvai apgaunama. – Ji paniuro. – Tonis Bridžmenas man padarė bent tokią paslaugą. Pamokė taip, kad aš niekada to neužmiršiu.

Marta ją perspėjo:

– Tu man niekada nepasakojai apie tas vietas, kurias visada norėjai aplankyti.

Šelmiškai mirktelėjusi Sonė paklausė:

– Juk neprivalau tau papasakoti visko, ką darau, ar ne?

– Ne, neprivalai, – nuovokiai atsakė Marta. – Ir neprivalai pasakyti, kodėl staiga persigalvojai dėl mano važiavimo. Taip darai dėl to, jog manai, kad palikusi viską, ką geriausiai pažįstu, aš būsiu be galo nelaiminga.

Suprasdama, kad jai teks žaisti labai atsargiai, Sonė ją užtikrino:

– Ne, širdele. Tai dėl *manęs*. Kai man gims kūdikis, aš nebegalėsiu kada tik užsimaniusi išvažiuoti. Praeityje buvau per daug užsiėmusi savo karjera, o ateityje turėsiu vieną mažą būtybę, kuria teks rūpintis. Tai bus pirmas kartas, kai darysiu tai, ko iš tiesų noriu, o galbūt ir paskutinis. Mane džiugina mintis, jog galiu važiuoti, kur noriu ir kada noriu.

Jos žodžiai buvo labai įtikinantys.

– Tau nėra ko rūpintis. Turiu susitaupiusi pakankamai pinigų, kad galėčiau deramai maitintis ir gyventi. Mokesčiai už automobilį ir draudimas užmokėti beveik už visus metus. Dar nematyti, jog aš nėščia, taigi blogiausiu atveju galiu kartkartėmis ir kiek padirbėti, taip sakant, kad neprarasčiau įgūdžių...

Marta svarstė:

– Hm! O kaip aš žinosiu, jog tau viskas gerai klojasi?

– Skambinsiu arba rašysiu mažiausiai kartą per savaitę.

– Pažadi?

– Pažadu.

Marta įdėmiai žiūrėjo į ją, galvodama, kaip norėtų vėl būti jauna ir dalyvauti bent viename ar dviejuose nuotykiuose. Tačiau ji jau nebebuvo jauna. Ji buvo sena, įpratusi gyventi savaip, ir jos vieta čia, kol bus pakviesta stoti prieš Visagalį.

– Tada telaimina tave Dievas, – tyliai tarė ji. – Jeigu tau tikrai šito norisi, aš netrukdysiu.

Jos apsikabino, ir Marta pravirko. Tačiau netrukus abi jau buvo virtuvėje, ir puodelis geros stiprios arbatos nuplovė visas ašaras.

Prieš Sonei išvykstant reikėjo dar daug ką nuveikti. Ji padėjo Martai iškrauti daiktus, po to paskambino, kad

sugrąžintų porcelianą. Teko vėl prikrauti maisto sandėliuką.

– Reikia pranešti panelei Lorimer, – laimingai šypsodamasi pareiškė Marta.

Jos skubėdamos viską sutvarkė, ir galiausiai Sonė ėmė nešti savo daiktus į automobilį.

Marta nunešė mažesnį krepšį ir padėjo jį į keleivio vietą. Kol Sonė dėjo į bagažinę du lagaminus, Marta nerimavo, blaškėsi ir gražia gėlėta nosine šluostėsi akis.

– Be tavęs viskas čia jau bus kitaip, – dejavo jinai.

Sonė atsakė abiem rankom apglėbdama gerąją senutę.

– Nesirūpink, – tarė. – Sakiau, viskas bus gerai – taip ir bus.

– Varge mano! – Marta plačiai išskėtė rankas; ji buvo taip susijaudinusi, jog beveik ėmė šokinėti vietoje. – Ką aš pasakysiu vikarui? – suriko ji. – Jis ims mane kamantinėti, kodėl šiurkščiai elgiausi su bažnyčios seniūnu.

Sonė garsiai nusijuokė.

– Pasakyk jam, kad stebiesi, kaip save gerbiantis vikaras galėjo nusamdyti tokį netašytą stuobrį, – šelmiškai pasiūlė ji. – Paaiškink, kaip jis šmirinėjo po sodą ir išgąsdino tave... kad akimirką tu pamanei, jog čia koks pamišėlis, pabėgęs iš beprotnamio.

Marta išsišiepė.

– Ar kaliausė iš laukų, – sukikeno jinai.

– Man regis, nesu mačiusi, kad kas šitaip greitai bėgtų, – kvatojo Sonė. – Jis beveik nesiekė žemės kojomis. Ak, o ar matei jo veidą, kai jis atsigręžė? Matyt, palaikė tave tikru tironu.

Vieną brangią minutę juokas privertė užmiršti Tonį Bridžmeną ir Sonės išvykimo priežastį.

Tačiau išsiskyrimo akimirka atėjo pernelyg greitai.

– Žiūrėk, saugok save... ir važiuok atsargiai, – mokė ją Marta. Sena jos širdis plyšte plyšo žiūrint į iš gatvelės išvažiuojantį ir jos mylimą Sonę išvežantį automobilį. – Myliu tave, – suriko ji, bėgdama paskui automobilį ir mojuodama nosinaite. Kai Sonė jai pamojavo, ji pasiuntė bučinį. – Tepadeda tau Dievas, – sumurmėjo prieš grįždama į savo namelį. Tada kurį laiką sėdėjo savo pamėgtoje kėdėje, spėliodama, ar kada nors vėl pamatys savo dukterėčią.

Nuvažiuodama Sonė mojavo tol, kol mažoji moteriškaitė dingo jai iš akių. Ašaros riedėjo jai skruostais; galiausiai ji net nebeįstengė matyti kelio priešakyje.

Pasiekusi keliuko galą ji sustabdė automobilį ir nusišluostė akis.

– Pasiilgsiu tavęs, širdele, – sumurmėjo, ilgesingai žvelgdama atgal į keliuką. – Žinau, tu būtum važiavusi su manimi, ir man tai būtų buvę nuostabu... bet ne tau. Būdama tokio amžiaus, tu esi verta truputėlio ramybės ir pasitenkinimo.

Prieš išvažiuodama iš kaimo Sonė išsiuntė laiškus ir nusipirko ketvirtį svaro saldymedžio karamelių. Kelionė į Selmsberį bus ilga. Kelyje jai reiks truputį pasistiprinti.

Pavažiavus gal dvidešimt minučių eismas tapo intensyvesnis – žmonės važiavo į darbą, žmonės važiavo apsipirkti, visi nekantrūs, visi skubantys. Žvilgtelėjusi žemyn, Sonė pastebėjo, kad benzino rodyklė žemai.

– Po galais! – Pirma degalinė buvo A5 greitkelyje. – Turėčiau prisipilti, – balsu nusprendė Sonė.

Jai tik įvažiavus į kiemą, kuro indikatoriaus rodyklė jau atsidūrė ties raudona linija. Darbuotojas buvo mažas draugiškas žmogutis, linksmai besišypsantis ir tiek išlin-

kusiomis kojomis, kad tarp jų būtų galėjęs pravažiuoti autobusas.

– Įpilti, a? – pasiteiravo jis. – Ilgon kelionėn susiruošėt?

– Į šiaurę, – negalvodama atsakė Sonė. Mintyse sau kumštelėjo, supratusi, jog ji neturėtų išduoti kelionės tikslo. Niekam.

– O? Aš turiu šiaurėje gyvenančių giminių. Palei Prestono kelią... turi fermą... augina kalakutus. – Jis išsišiepė nuo vienos ausies ligi kitos, smarkiai kratydamas benzino lašus iš žarnos. – Jau daugiau kaip dvidešimt metų visada turiu riebų kalakutą Kalėdoms.

Kol Sonė laukė automobilyje, jis atnešė jai grąžą ir plačiai išsišiepė, kai ji jam į delną įspraudė sidabrinį šilingą.

– Jūs labai maloni, – pasakė jis, žengdamas atbulas, tarsi bijotų, kad ji gali pervažiuoti per jo kojų pirštus. Iš tiesų jis nepasitikėjo moterimis už vairo.

– Keliaukit, panele, – draugiškai paragino. – Laimingos kelionės.

Po kelių minučių Sonė, sustojusi pakelės poilsio aikštelėje, valgė savo saldainius ir svarstė, ar jai nereiktų pasukti kita kryptim. Pasiėmusi žemėlapį, pirštu vedžiojo į rytus ir į vakarus.

– Man nereikia važiuoti į šiaurę, – balsu tarė ji. – Ten aš nieko nepažįstu.

Tyrinėdama žemėlapį, ji apskaičiavo, kiek mylių kelio ligi Selmsberio. Nemažas galas.

– Lygiai taip pat galėčiau važiuoti į Jarmutą ar Bridportą, – svarstė jinai. – Pasidžiaugti jūros oru... galbūt susirasti viešbučio tarnautojos darbą.

Atsilošusi sėdynėje, čiulpė savo saldainius ir valandėlę nagrinėjo šį klausimą. Tada sulankstė žemėlapį ir vėl išvažiavo į kelią.

– Į šiaurę, – nusprendė ji. – Jeigu po tokios daugybės metų tetai Martai šis kraštas dar brangus, matyt, ten kažkas ypatinga.

Važiuodama A5 greitkeliu, ji krizeno.

– Nepamiršk, yra daugybė dalykų, dėl kurių mes nesutariam. – Privažiavusi šviesoforą, įjungė žemesnę pavarą. – Vienai Selmsberis gali tikti, o kitai – ne. – Šviesos pasikeitė, ir ji nuskubėjo toliau. – Šiaip ar taip, dabar jau per vėlu, – sumurmėjo, grūmodama kumščiu dviratininkui, pasukusiam į jos pusę. – Gerai tai ar blogai, aš važiuoju į Selmsberį. Kad ir kokioje padėtyje atsidursiu, ji negalės būti tokia bloga kaip ta, kurią palieku.

TREČIAS SKYRIUS

Kelionė buvo ilga ir varginanti. Į šiaurę važiavo daug automobilių, ir su pusvalandžio pertrauka užkąsti kelionė užtruko šešias valandas.

Dusyk pasiklydusi, Sonė pagaliau rado vietą, kurios ieškojo. Tačiau dabar, jau sėdėdama privažiavime pastatytame automobilyje ir žiūrėdama į namą, pasijautė abejojanti, ar jai kartais nereikėjo važiuoti į Jarmutą.

– Čia nė kiek nepanašu į tai, ko tikėjausi, – sumurmėjo ji, lipdama iš automobilio apžiūrėti suklypusio namo. – Veikiau mauzoliejus, o ne pensionas.

Tai buvo milžiniškas sukrypęs pastatas iš geltono akmens ir tamsaus medžio. Storos pilkai rusvos užuolaidos dengė aukštus siaurus langus; dvi didžiulės palmės saugojo uždaras įstiklintas duris. Stovėdama Sonė pajautė baisią vienatvę, tvyrančią tame kadaise didingame name. Nors nedvelkė nė menkiausias vėjelis ir saulė dar tebebuvo gana šilta, visi langai buvo sandariai uždaryti, kad nepatektų saulė, kai kurių net langinės buvo užvertos. Vienoje privažiavimo pusėje buvo maža gėlių lysvė, kitoje – didelė plytelėmis klota aikštelė su dviem suolais statiomis atkaltėmis.

– Tetai Martai čia visai nebūtų patikę, – balsu pagalvojo Sonė. Jai pačiai ne itin patiko.

Triukšmas už jos nugaros privertė ją atsigręžti. Kiek

tolėliau stovėjo didelė sena daržinė. Triukšmas sklido iš vidaus. Ji palaukė, nenorėdama tuo domėtis, nenorėdama netgi pasilikti. Iš daržinės išėjo vyriškis – beveik trisdešimties metų, aukštas, plačiapetis, lengvai žengiantis. Jo tamsūs plaukai buvo pasišiaušę, veidas šlapias nuo prakaito. Ji pastebėjo, kad jis užsijuosęs darbinę prikyštę, o jam pakėlus rankas nuo veido nusišluostyti prakaitą, pamatė, jog jo delnai ištepti, gal žemėti.

Iš daržinės išlėkė didelis rudas šuo ir ėmė šokinėti aplinkui jį, norėdamas žaisti. Atsiklaupęs vyriškis apglėbė šuns kaklą ir, taršydamas jam kailį, ėmė tyliai kažką šnekėti. Šuo meiliai žiūrėjo į jį.

Be jokios aiškesnės priežasties vyriškis pakėlė akis ir pamatė Sonę, žiūrinčią į jį.

Akivaizdžiai krūptelėjęs, paklausė:

– Ar pasiklydot?

Jo balsas buvo žemas ir skambus, o šaltokas jo elgesys Sonei buvo netikėtas.

– Sonė Ferhem. – Eidama artyn ji ištiesė ranką pasisveikinti. – Aš ką tik atvažiavau iš pietų. – Ji laukė, kad jis paduotų jai ranką. Kai jis to nepadarė, ji nuleido ranką ir įsistebeilijo į jį taip pat šaltai kaip ir jis. – Matau, jog jus supykdžiau.

Vizgindamas uodegą šuo jau buvo beeinąs jos pasitikti, tačiau vyriškis, staigiai pliaukštelėjęs pirštais, jį sustabdė. Šuo klusniai atsitūpė šalia jo. Vyriškis, nuleidęs akis, ramino jį, delnu glostydamas jam galvą. Buvo malonu matyti, kaip juodu vienas kitą myli; akimirką atrodė, kad vyriškis pamiršo čia pat stovinčią Sonę.

Palenkusi galvą į šoną, Sonė ramiai jį stebėjo. Jis buvo neįtikėtinai gražus, ir, jeigu ji būtų ieškojusi artimos draugystės – kurios ji neieškojo ir dar kurį laiką neieškos, jei apskritai kada nors ieškos, – galbūt būtų žybtelėjusi

jam savo žaliomis akimis. Užuot tą dariusi, ji santūriai pareiškė:

– Neatitrauksiu jūsų nuo darbo.

Jis iš lėto nusišypsojo, ir jai atlėgo širdis.

– Neatitrauksit, – atsakė jis, taip pat įdėmiai į ją žiūrėdamas.

Jo žvilgsnio sugluminta ji leptelėjo tai, kas pirmiausia šovė jai į galvą:

– Ar jūs iš šių namų? – paklausė. – Ar priklausot tai šeimai?

Jo reakcija buvo stulbinanti. Jis pažvelgė į dangų, tada nulenkė galvą, perbraukė rankomis savo pasišiaušusius juodus plaukus ir garsiai nusijuokė šiltu drąsinančiu juoku, sugrąžinusiu jai pasitikėjimą.

– Ar priklausau šiai šeimai? – sumurmėjo jis. – Kas verčia jus taip manyti?

Jam pakėlus galvą saulės šviesa blykstelėjo jo akyse, ir jų grožis užgniaužė jai kvapą. Tamsiausios mėlynos spalvos, įrėmintos trumpų juodų blakstienų, jos tarsi kalbėjo sava kalba. Iš pradžių jos šypsojosi, paskui žvelgė rūsčiai. Dabar ją stebėjo naujai susidomėję.

– Sakot, Sonė Ferhem?

– Taip. – Ji nustebo, kad jis prisiminė.

– Keistas vardas... Sonė.

Akimirką jo žvilgsnis sušvelnėjo.

– Žmonės mano, jog tai Sonijos trumpinys, bet taip nėra. Matyt, pribuvėja mano motinai pasakė, kad mano šypsena kaip saulėta diena*. Iš čia ir vardas.

Jis nieko neatsakė, tik nežymiai kilstelėjo jo lūpų kampučiai.

– Aš tikrai neketinau atitraukti jus nuo darbo, – vangiai pasakė ji.

*Angl. *sunny* – saulėta.

Nors iš pradžių sutiko ją šiurkščiai, Sonei jis patiko, patiko jo šypsena ir tas ką tik išsiveržęs spontaniškas juokas. Nuojauta jai bylojo, kad jis galėtų būti geras draugas. Bet kažkas kita, kažkas jo šaltoje liūdnoje laikysenoje perspėjo ją laikytis atokiau.

– Nesvarbu, – jis išsitiesė, žvelgdamas į ją tarsi apgailestaudamas. – Nesu niekam atsakingas, todėl galiu dirbti tiek, kiek man patinka.

– Vis tiek atsiprašau už sutrukdymą, pone...

Truputį sutrikusi ji suprato, kad nežino jo pavardės.

Tamsiai mėlynos jo akys įsmigo į jos akis. Prieš jam žvilgtelint į automobilį už jos nugaros, jose žybtelėjo nežymus smalsumo atšvaitas.

– Jumis dėtas, nebūčiau čia pastatęs, – patarė jis. – Jinai netrukus sugrįš. – Jo balsas pašiurkštėjo. – Verčiau jai neužkliūkit.

– Kam? – Sonė pasijuto kalbanti orui, nes jis, staigiai apsisukęs, nužingsniavo šalin. – Storžievis! – sumurmėjo ji. – Kad ir kas *ji* būtų, esu tikra, ji negali būti priešiškesnė nei jūs.

Dėl kažkokios nesuprantamos priežasties Sonė kurį laiką delsė. Ji užklupo save neklausančią sveiko proto ir galvojančią apie jį, kartojančią jo žodžius: „Niekam nesu atsakingas“.

Ji šyptelėjo.

– Tokiu atveju esat arba labai laimingas, arba labai vienišas žmogus, – sumurmėjo ji.

Jai bežiūrint į daržinę jis vėl pasirodė, šįsyk vedinas pačiu gražiausiu iš visų jos matytų baltu žirgu. Stačiomis ausimis, aukštai iškelta galva, – tai buvo karštas gyvulys. Staiga žirgas palenkė galvą ir priglaudė ją prie vyriškio, o tas jį meiliai paglostė. Tai buvo nepakartojama, nepamirštama akimirka, kai žmogus ir gyvulys buvo kaip vienas.

Nežinodamas, kad jį stebi, vyriškis nuėjo prie penkiais skersiniais užtaisytų vartų. Atidarė juos, nuėmė žirgui apynasrį ir paleido į lauką anapus vartų.

Iš savo patogios stebėjimo pozicijos Sonė kaip pakerėta žiūrėjo, kaip gražus gyvulys lakstė po aptvarą, spardydamasis ir stodamasis piestu. Vyriškis, užsigulęs ant vartų, taip pat žiūrėjo, tamsius jo plaukus kedeno vėjelis, o veidas šypsojo. Kai žirgas parkrito ant žemės ir ėmė vartytis tarsi milžiniškas kačiukas, jis balsu nusijuokė.

Sonė jautėsi keistai – lyg prašalaitis, stebintis kažką labai asmeniška ir labai ypatinga.

– Aš klydau, – sumurmėjo ji. – Jūs nesat vienišas žmogus.

Tiesą sakant, ji jam pavydėjo. Jo gyvenimas atrodė toks paprastas. Jis turėjo savo darbą ir to nuostabaus žirgo meilę. Kiekvienas galėtų pasitenkinti ir turėdamas mažiau.

Netrukus jis grįžo į daržinę.

Sonė stovėjo tarsi įaugusi į žemę, dar labiau suintriguota. Galėjo eiti prie namo, tačiau ją įveikė smalsumas. Žvalgydamasi aplinkui, kad įsitikintų, jog niekas nemato, pasuko prie daržinės.

Priėjusi arčiau, pamatė dar vieną pastatą, stovintį už daržinės ir atgręžtą į mažą kiemelį. Tai buvo arklidė – erdvus pastatas su suveriamomis durimis ir aukštu stogu, atgręžtas į vakarus, kad į jį kiaurą dieną patektų saulė.

Jausdamasi įsibrovėlė ir nenorėdama būti vyriškio pastebėta, Sonė nusėlino ligi daržinės durų ir atsargiai dirstelėjo vidun. Kai apsižvalgė, jos akys išsiplėtė iš nustebimo.

Aukšta medinė arka dalijo daržinę į dvi dalis. Tolimesnioji buvo tarsi koks didelis sandėlys. Vienoje pusėje sukrauti įvairaus ilgio rąstai. Kitoje – eilė didelių kartoninių dėžių; vienos jų uždarytos, kitos atviros. Ant sienos sukabinti įrankiai.

Bet Sonę užbūrė arčiau jos esanti dalis, kadangi ten buvo jis. Vyriškis buvo taip įnikęs į savo darbą, jog jos net nepastebėjo. Sėdėdamas ant aukštos taburetės, jis buvo palinkęs ties varstotu, o ilgi tvirti jo pirštai skaptuku ar kaltu drožė pliauską. Jai bežiūrint medžio gabalas ėmė keisti savo pavidalą – jis tapo moters subtiliais veido bruožais ir ilgais banguojančiais plaukais biustu. Sonė matė tiesią pečių liniją, švelnų krūtinės iškilumą.

Dirbant net jo paties veidas atrodė tarsi išdrožtas iš medžio – griežta tiesi nosies linija, pilnos, plačios lūpos, tvirtas keturkampis smakras. Gyvos buvo tiktai akys – tamsios, mąslios, pilnos begalinio pasitenkinimo.

Sonės žvilgsnis nuslydo varstotu, nukrautu kitais įvairių kūrimo stadijų drožiniais. Dubęnys su vaisiais buvo nuspalvinti taip realistiškai, kad galėjai įsivaizduoti, kaip į juos suleidi dantis. Buvo daug įvairių žvėrių: ūdra, lendanti iš nendryno, išdidžiai stovintis elnias, kačiukai, paukščiai, – ir žmonių figūros: vyrai, moterys, vaikai, tarsi gyvų bruožų ir veidais, rodos, atgyjančiais bežiūrint į juos. Visi nuostabūs. Visi tokie gražūs, jog Sonė pasijautė labai menka.

Netikėtai ją apėmė jausmas, kad ir ji pati yra stebima. Atsigręžusi ji atsidūrė veidu priešais jauną moterį. Aukšta ir patraukli, ilgais kaštoniniais plaukais ir gana mažomis akimis, ji paklausė:

– Kas jūs per viena, po galais? Ką sau galvojat, pasistatydama automobilį mano privažiavime? Patraukit jį šalin, kol aš neatvariau traktoriaus ir nenuvilkau to prakeikto daikto.

– Atleiskit, – pradėjo Sonė. – Aš nepagalvojau... bet tai vis tiek nėra priežastis jums rėkti ant manęs kaip kokiai žuvies pardavėjai.

Dienos būta ilgos. Sonė jautėsi pavargusi, o ją dar užklupo smalsaujant. Dabar ji iš tiesų įniršo. Maža to, jai

žengiant į priekį, aukštas batelio kulnas įsmigo į provėžą, ir, kad ir kiek ji stengėsi, nebepajėgė jo ištraukti.

Staiga atsirado jis ir pasilenkęs atsargiai ištraukė iš purvo jos batelį ir kulkšnį. Tuo metu, kai Sonė sutrikusi traukėsi, jis kreipėsi į jaunąją moterį.

– Man regis, tavo viešnia džiaugtųsi, gavusi šilto valgio ir sulaukusi malonesnio sutikimo, – ramiai patarė jis. Žiūrėdamas į Sonę pasakė: – Jūs užsigavot kulkšnį. Rasiu jums Hamamelis virginiana, geresnio vaisto nėra.

Tai pasakęs jis vėl grįžo į daržinę.

Jaunoji moteriškė dėbtelėjo į duris, paskui į Sonę.

– Atleiskit, – nenoriai atsiprašė ji. – Jūs – tikriausiai Sonė Ferhem?

Kai Sonė linktelėjo, ji apgailestaudama garsiai atsiduso.

– Ką jūs apie mane pagalvojot?

– Atvirai sakant, ne kažin ką, – atsakė Sonė. Jos kulkšnis buvo aplipusi purvu ir jau ėmė mausti. – Bet, kaip sakė šis vyras, esu alkana, ir man būtinai reikia išsimaudyti.

Čiupusi Sonės ranką moteris paspaudė ją pernelyg smarkiai.

– Aš – Keitė Sefton. Atleiskit, kad nepasitikau jūsų. Tikėjausi ligi to laiko grįžti, bet, žinot, kaip būna. – Ji dirstelėjo į namą. – Spėju, jog niekas jūsų neįleido?

Sekdama jos žvilgsnį, Sonė paaiškino:

– Prie namo aš dar nebuvau. Šnekėjausi su ponu... – Ji nukreipė žvilgsnį į daržinę, laukdama, kad Keitė Sefton patenkintų jos smalsumą.

Jaunoji moteris nusijuokė, ir Sonei pasirodė, jog ji pastebėjo pasitenkinimo gaidelę.

– Jis neprisistatė, ar ne? Bet aš iš jo to ir nelaukčiau. Jis garsėja savo nedraugingumu. Šiek tiek atsiskyrėlis. Nemaloniai elgiasi su svetimais... ypač jeigu jie atsėlina ir šnipinėja.

Įžeista Sonė užprotestavo:

– Aš jo nešnipinėjau.

– O? Tai ką gi tada ką tik veikėt, kai aš sučiupau jus nusikaltimo vietoje?

– Smalsavau, ir tiek.

Jai būtų buvę nepaprastai smagu nutrinti tą pasipūtėlišką išraišką nuo to dailaus veidelio.

Tačiau pasipūtimas dingo, kai jaunosios moters nuotaika staiga persimainė.

– Jis taip elgiasi su moterimis, – paaiškino ji ramesniu balsu. – Sužadina jų smalsumą. – Ji vėl įsistebeilijo į daržinės duris, ir jos žvilgsnis tapo rūstus. – Verčia jas jo geisti!

Keistas pasitenkinimas šmėkštelėjo jos veide.

– Kurią nors dieną kokia nors moteris įsibraus į jo kietą širdį. – Ji šyptelėjo. – Tada ateis jo eilė, ir man nebus jo gaila.

Apstulbinta kartėlio jos balse, Sonė nesumetė, ką sakyti. Dabar labiausiai gailėjosi čia atvykusi. Ji ieškojo tylos ir ramybės, saugios vietos pasislėpti. O, atrodo, pataikė į savotišką žiurkių lizdą, kur po paviršiumi viskas puvo ir pūliavo.

Kai jos priėjo prie įvažiavimo, Keitė Sefton suvokė pernelyg atvirai parodžiusi savo jausmus svetimajai. Norėdama tai užglostyti, ji truputėlį pasijuokė:

– Visa bėda, kad jis per gražus. Be to, labiausiai neprieinamas vyras iš visų mano sutiktų. Tai visada pavojingiausias derinys. Kai toks vyriškis kaip Deividas Lengdenas nesidomi moterimis, tai tik dar labiau paskatina jas lakstyti jam iš paskos.

Sonė valandėlę apie tai pamąstė – jai tai pasirodė įtikėtina. Žinoma, jis sunkiai prieinamas ir, taip, pernelyg gražus. Be to, jis pakankamai nuošalus, kad patrauktų bet kokios moters dėmesį – tačiau ne Sonės, kadangi ji neieš-

kojo jokių ryšių. Nei dabar, nei ateityje, kiek ji galėjo numatyti.

Tačiau visai suprantama, jog po susitikimo su ta nemalonia panele Keite Sefton ji pasijautė esanti vyriškio pusėje. Jeigu kada tektų rinktis tarp priešiško Deivido Lengdeno ir šitos arogantiškos jaunos moters, Sonė instinktyviai žinojo, kam atiduotų pirmenybę.

Turėdama tai omeny, ji pabrėždama žodžius atsakė:

– Kiekvienas turi teisę į vienatvę.

– Turit omeny save?

– Turiu omeny kiekvieną.

– Ar dėl to jūs čia? Kad galėtumėt būti viena?

– Galbūt.

Keitė Sefton žvilgtelėjo į priekį, ištempusi kaklą bandė įžiūrėti tai, kas mašinos viduje.

– Man atrodė, jog jūs būsite dviese.

– Paskutinę akimirką mano teta persigalvojo. – Per trumpą laiką antrą kartą atsidūrusi nepatogioje padėtyje, Sonė mintyse sau kumštelėjo. – Atleiskit, turėjau jums pranešti.

– Būtų buvę mandagu bent pasakyti.

– Iš tikrųjų nebeliko laiko. – Tai buvo tiesa. O kai dėl viso kito, jai mažiausiai rūpėjo paskambinti panelei Sefton ir pranešti, kad bus tik viena viešnia, o ne dvi. Dieve brangus! Galbūt tai nemandagu, o gal tik nerūpestinga, bet tai nedavė teisės tardymui, kuris atrodė jau prasidėjęs. – Galiu tik atsiprašyti. O dabar gal paliksim šią temą?

Sonė spoksojo į tą Sefton; jos kulkšnis tvinkčiojo, o įniršis vėl sukilo.

Keitė Sefton klastingai ir erzinančiai išsišiepė.

– Žinoma. Kaip pasakysit.

Kai Sonė grįžo prie automobilio, kulkšnis jau buvo tiek sutinusi, kad vairuojant skaudėjo. Bet ji neketino šito

pripažinti ir nuvairavo ligi namo, o tada nusekė paskui merginą į vidų. Joms įėjus į holą, pasirodė vyriškis. Jis atrodė senas ir išvargęs; jo veidas buvo ilgas ir siauras, blyškiai geltonas. Apžiūrėjęs Sonę, paklausė:

– Kas ji?

Jaunoji moteriškė žengė žingsnį į priekį.

– Čia – mūsų viešnia, panelė Ferhem, – paaiškino ji. – Turėjo būti dvi, bet, atrodo, teta nusprendė nebevažiuoti.

Vyriškis gūžtelėjo pečiais, tarsi norėdamas atsikratyti kažko nemalonaus.

– Galėjo mums pranešti, – sumurmėjo. – Dabar aš jau paruošiau du kambarius.

Keitės Sefton šypsnys buvo panašesnis į neapykantos dūrį.

– Kas tau darbo!

Jis vėl gūžtelėjo pečiais, šį kartą palenkdamas galvą, lyg jį slėgtų didžiulis svoris.

– Juk aš turiu atlikti visą darbą.

Neapykanta buvo grąžinta dešimteriopai.

Šokusi į priekį, Keitė pastūmė jį delnu.

– Truputis sunkaus darbo tau nepakenks. – Kai jis sverdėdamas atsitraukė atbulas, ji priėjo prie jo ir dar sykį pastūmė. Praradęs lygsvarą, jis smarkiai trenkėsi į hole stovintį stalą. Jam bandant atsistoti, ji pasilenkė pauostyti jo burnos kvapo. Dabar atėjo jos eilė trauktis atbulai. – Tu gėrei?

Jis atrodė kaip išbaidytas triušis.

– Ne! Prisiekiu Dievu!

Keitė dėbsojo į jį su pasidygėjimu ir dar kažkuo, – Sonė nepajėgė suprasti, kuo – gal savotišku pavydu.

– Pasirūpink, kad vanduo būtų karštas, tu senas ištvirkęs tinginy, – sušnypštė jinai neatstodama ir stumdama jį lauk pro duris. – Mūsų viešnia norėtų išsimaudyti. O paruošęs vonią, verčiau užnešk jos daiktus į viršų.

Kai jis išskubėjo, ji atsigręžė.

– Tas senas kvailys vėl užtraukė visas užuolaidas, – suurzgė.

Priėjusi prie lango, abiem saujom griebė storas gobeleno užuolaidas. Atitraukdama jas ir leisdama įsiskverbti vakaro šviesai, pareiškė:

– Štai! Šitaip geriau!

– Jūs truputį šiurkštoka tam vargšeliui, ar ne? – Pasidygėjusi Sonė neslėpė savo jausmų.

Keitės šypsena buvo stulbinančiai meili.

– Oi, atleiskit, kad jums teko tai pamatyti. – Ji mostelėjo galva durų link. – Nenoriu būti jam šiurkšti, bet kartais jis išveda mane iš kantrybės. – Ji sugniaužė kumščius. – Kartais aš nebesuprantu, kodėl jį laikau. Iš jo daugiau bėdos negu naudos.

– Tai *kodėl gi* jį laikot? – Tai buvo veikiau iššūkis negu klausimas.

Akimirką netekusi žado, antroji moteris nusigręžė ir ėmė tvarkyti užuolaidas. Po trumpos nejaukios tylos ji vėl perėjo per kambarį.

– Manau, jog jis turi gerų savybių, – nenorom pripažino ji. – Svarbiausia – sąžiningas.

Ji suplojo delnais, tarsi parodydama, kad ši tema baigta, ir pridūrė, lyg dar prisiminusi:

– Šiais laikais sunku rasti sąžiningai dirbančių, ar taip nemanot?

Su kiekviena minute Sonei ji vis labiau nepatiko.

– Nežinau, – šaltai atsakė Sonė. – Man niekada neteko ką nors samdyti.

– Tai nėra lengva, sakau jums.

Sonė atsakė tokia pat nenatūralia kaip Keitės šypsena.

– O, neabejoju!

Pajutusi klastingą užuominą, Keitė Sefton pasišiaušė.

– Lipsim aukštyn, jeigu jūs pasiruošusi?

– Mielai.

Bet ką padarys, kad tik jos nusikratytų.

Joms lipant laiptais, Keitė paaiškino:

– Aš jus įkurdinau didžiajame miegamajame. Ten atskira vonia ir gražus vaizdas į slėnį.

– Ačiū. – Nuo minties, jog galės ilgai mirkti karštoje vonioje, Sonė pasijautė geriau. – Aš nenusileisiu pavalgyti. Arbata ir keli sumuštiniai su kumpiu mano kambaryje – visa, ko man reikia.

– Prieš ar po vonios?

– Manau, kad prieš. – Ji labai stengėsi nebūti šiurkšti, bet tai nebuvo lengva. – Aš iš tiesų mirštu badu.

– Ir pavargusi jaučiatės, nesistebiu. Šiaip ar taip, ilgai važiavot.

Stumtelėjusi atidarė duris ir leido Sonei įeiti pirmai.

– Ko nors užvalgyti, išsimaudyti karštoje vonioje ir gerai išsimiegoti. – Iš pasitenkinimo purtydama galvą, Sonė tyliai ir giliai atsiduso. – Nuostabu!

– Atsiųsiu padėklą.

Visa, ką sakė Keitė, buvo pilna apmaudo.

Kai durys užsidarė ir Sonė pagaliau liko viena, ji atsisėdo ant lovos krašto. Dulkėms pakutenus nosį, nusičiaudėjo. Rausdamasi rankinėje nosinės, rado savo ir Martos nuotrauką sode prie namelio.

Nuotrauka privertė ją nusišypsoti, kai prisiminė, kaip Marta nenorėjo fotografuotis. Buvo vasaros pradžia, ir Marta džiaugdamasi rodė rododendrą, jos pasodintą pereitais metais ir jau tirštai aplipusį didžiuliais purpuriniais žiedais. Nuo to laiko krūmas vis labiau vešėjo ir buvo Martos džiaugsmas ir pasididžiavimas.

Nuotrauka Sonę nuteikė šiek tiek nostalgiškai. Ji jau buvo pasiilgusi Martos. Jeigu būtų buvęs lengvesnis bū-

das išsipainioti iš tos baisios situacijos, į kurią Sonę įstūmė vyriškis, kurį kažkada mylėjo ir kuriuo pasitikėjo, ji būtų tą pačią minutę pasukusi namo. Tačiau lengvo būdo nebuvo. Nebuvo, jeigu ji norėjo, kad jos vaikas ir ji pati nepakliūtų į Tonio Bridžmeno nagus.

Ji apsižvalgė po kambarį. Jis buvo gražiai įrengtas – elegantiškai, bet ne pretenzingai. Sonei tai padarė įspūdį. „Tas, kas jį įrengė, puikiai derina detales“, – pritariamai šypsodamasi pagalvojo ji, kai kritišku žvilgsniu apvedė visą kambarį. Sienos buvo tamsiai rausvo atspalvio; švelnios sidabriškai pilkos spalvos, minkštas ir storas kilimas paklotas nuo vienos sienos ligi kitos. „Tikriausiai kainavo baisius pinigus!“ – atsiduso Sonė. Kilimėlis prie lovos buvo ovalus, išmargintas siaurais žaliais lapeliais ir mažyčiais rožių pumpurėliais. Nuspyrusi vieną batelį, ji pirštų galais per kojinę pajuto kilimo minkštumą.

Žavūs riešutmedžio baldai buvo paprastos konstrukcijos. Savo metu jie tikriausiai buvo labai mėgstami, kadangi kiekvienas įlinkis, kiekviena linija, net mažos kojelės buvo išblizgintos ir švytėjo šilčiausiais atspalviais.

Užuolaidos čia buvo ryškios, gėlėtos, atspindinčios jaukią kambario atmosferą. Po plačiu panoraminiu langu buvo suolas, einantis palei visą nišą; jis buvo aptaisytas raukiniais ir apkrautas didelėmis minkštomis pagalvėmis, tarytum kviečiančiomis: „Sėsk čia, ilsėkis, leisk tave palepinti“.

Tą Sonė ir padarė. Laiminga nugrimzdo į pagalves, atsilošė ir užmerkė savo pavargusias žalias akis. Jai buvo šilta ir jauku – beveik taip pat jauku, kaip tada, kai su ja būdavo Marta. Dabar jautė jos artumą. Jausmas buvo toks stiprus, kad ji susigriebė kalbanti balsu.

– Na, teta Marta, štai aš čia. Svetima svetimoje vietoje... man gelia kiekvieną kaulelį, ir esu tokia alkana, jog

galėčiau suvalgyti net lovą. – Nuo tos minties ji sukikeno. – Susitikau du vyriškius, jau sužadinusius mano smalsumą... vienas iš jų stiprus ir tylus – jis, kaip teisingai mano ta baisioji Keitė Sefton, yra „pernelyg gražus“.

Keistas nerimas pagavo Sonę. Atsisėdusi tiesiai ji žvelgė žemyn į Martos nuotrauką.

– Jis – Deividas Lengdenas, – tyliai pasakė. – Ir jis – labai talentingas žmogus... drožėjas.

Pykdama pati ant savęs, kad leido jam apsigyventi savo mintyse, ji vartė nuotrauką delne, kol po valandėlės vėl kreipėsi į ją.

– Antrajam gal... kiek? Maždaug šešiasdešimt? O gal tiktai atrodo toks senas. Kai jinai jį taip graužia, nenustebčiau, jog jis be laiko paseno. Atrodo toks nelaimingas ir toks vienišas, lyg visame pasaulyje neturėtų nė vieno draugo. Vargšelis... įsivaizduok, priklausyti nuo tokio padaro kaip Keitė Sefton. Kitas žmogus seniai būtų susikrovęs savo mantą ir dingęs. Bet, atvirai šnekant, atrodo, jos piktų pastabų jis per daug neima į širdį. Hm! – Sonė patenkinta sukikeno. – Kai pagalvoji, aš įsižeidžiau labiau negu jis!

Ji įsispyrė į batelį ir atsistojo prie lango.

– Turiu pripažinti, kad vienu atžvilgiu ji buvo teisi, – sumurmėjo Sonė. – Reginys iš čia be galo žavus. – Prieblandoje gamtovaizdis tapo dar gražesnis, paslaptingas ir tolimas. – Truputį panašus į patį Deividą Lengdeną.

Ji nusišypsojo. Ir vėl jis brovėsi į jos mintis. Pilna rūstaus ryžto, jinai išstūmė jį ir įsižiūrėjo į gamtovaizdį. Jai bežiūrint ėmė temti. Netrukus taip sutems, kad nebus įmanoma įžiūrėti ką nors anapus langų.

Pakėlusi akis, ji matė visą teritoriją. Matė arklidę, kur Deividas Lengdenas laikė tą nuostabų žirgą, ir jo darbo vietą. Dabar žirgas ganėsi lauke, o vyriškis buvo daržinėje, kurdamas savo nepaprastas grožybes.

Sonei matėsi daržinės vidus. Dienos šviesos spindulys prasiskverbė pro tolimą langą ir išryškino jo pavidalą – triūsiantį žmogų, palinkusį prie savo darbų. Tai buvo guodžiantis, raminantis reginys. Palengva nugręžusi akis, ji apžvelgė visą apylinkę.

Laukai buvo platūs, daugiausia pievos su dideliais ąžuolais, kurie tai šen, tai ten lietėsi šakomis lyg draugai ar įsimylėjėliai, ar vienišos sielos, norinčios bendrauti. Buvo stulbinančiai mažai gėlių ar krūmų ir beveik jokių spalvų. Tolumoje ji aiškiai matė banguojančius klonius, žalius ir jaukius, laisvinančius širdį. Gydančius ją.

Jos dėmesį patraukė nežymus judėjimas. Nukreipusi žvilgsnį į daržinę, ji pamatė išeinantį Deividą Lengdeną; atsišliejęs į durų staktą, jis rūkė pypkę ir savo tamsiomis liūdnomis akimis stebėjo aukštyn kylantį dūmą.

– Ar ir tu vienišas? – sušnibždėjo Sonė, prispausdama veidą prie lango ir leisdama laisvai žaisti savo vaizduotei. Ji pagalvojo, jog jis yra kažkuo didingas – savotiška stiprybe ir ramybe, kokios neturėjo nė vienas ligi tol jos sutiktas vyras. Neturėjo, aišku, ir Tonis Bridžmenas. Net ir tada, kai ji dar žvelgė į jį pro rausvus akinius.

– Vadinasi, ir tu nenori jokių ryšių, a? – švelniai paklausė ji. – Kažin... gal dėl to, kad buvai įskaudintas, kaip ir aš? – Net nežinodama kodėl ji pajuto jam užuojautą.

Tarsi ją išgirdęs, jis staiga pažvelgė aukštyn, tamsiomis savo akimis ieškodamas jos. Smarkiai nuraudusi, Sonė skubiai pasitraukė ir besidaužančia širdimi prisispaudė prie sienos.

Prabėgo ištisa minutė, kol ji išdrįso pajudėti, o pajudėjusi vogčia dirstelėjo pro langą. Jo nebebuvo, ir ji nebematė, kas dedasi daržinės viduje, kadangi durys buvo sandariai uždarytos.

Sutrikusi nubėgo nuo lango, paėmė rankinę ir įkišo į

vidų nuotrauką. „Ne mano reikalas“, – pamanė jinai. – „Savų problemų turiu daugiau negu reikia“. Ji buvo suirzusi. Kažkodėl Keitė Sefton išsyk pajuto jai antipatiją. Bet po valandėlės ji truktelėjo pečiais ir nusišypsojo.

– Na, ir gerai! Jokių nuostolių, nes ir man ji nepatinka.

Tiesą sakant, jeigu kulkšnis jai nebūtų dvigubai sutinusi ir neskaudėtų taip, tarsi būtų prakirsta ligi paties kaulo, ji dabar jau būtų kelyje. Ak, ji galėtų išsikviesti taksi, bet jau buvo vėlu ir jai nesinorėjo vargti, ieškant kitos vietos tokiu vėlyvu metu. Dar daugiau, ji buvo peralkusi ir tokia pavargusi, kad vos ištvėrė neužmerkusi akių. Apskritai atrodė daug lengviau ir protingiau likti ten, kur ji buvo, bent ligi ryto. Mintyse ji pasitarė su Marta. „Nemanau, jog viena naktis po tuo pačiu stogu su aštrialiežuve panele Sefton per didelė kaina už karštą vonią, keletą šviežių sumuštinių, taip laukiamą arbatos puodelį... ir ramų nakties miegą“. Ji pamąstė apie sandėrį ir atsakė pati sau taip, kaip būtų atsakiusi Marta: „Sąžiningi mainai, ir nėra ko raukti nosį“.

Smarkus beldimas į duris privertė ją pašokti.

– Tuojau! – šūktelėjo, pasitaisydama drabužius ir įsitikindama, kad atrodo padoriai. – Prašau minutėlę palaukti.

Ji manė, jog padėklą bus atnešusi tarnaitė, tačiau atidariusi duris pamatė ten stovintį senuką, mandagiai besišypsantį ir abejingai žvelgiantį liūdnomis akimis.

– Užkandžiai, – pasakė jis. Praėjęs pro ją į kambarį, padėjo padėklą ant stalo, dejuodamas ištiesė nugarą ir pasisuko eiti. – Jei dar ko nors norėsite, tik pakelkite štai šitą. – Jis parodė į spintelę šalia lovos ir ant jos stovintį didelį juodą telefoną. – Jis prijungtas tiesiai prie pulto.

Jau būtų išėjęs, tačiau Sonė jį pasišaukė. Įdėjusi jam į delną pusę kronos, paklausė:

– Turbūt neturėjot laiko užnešti į viršų mano daiktų, ar ne?

Jis bakstelėjo pirštu sau į nosį.

– Štai čia, panele, jūs klystate, – šelmiškai pasakė. – Jūsų lagaminai čia pat, už durų. – Jis nuėjo jų paimti. – Būčiau anksčiau užnešęs, – atsiprašė, – tik manė pakvietė atlikti kitą darbą.

– Žmogus niekada nebaigia savo darbų, taip?

– Tikra teisybė, panele.

– Ar jūs seniai čia?

Jo akys suspindo, o veidą nušvietė šilta šypsena.

– O, panele, aš čia jau labai seniai. – Šypsena išblėso, kai jis tylesniu balsu pridūrė: – Kartais man atrodo, kad aš jau per ilgai čia užsibuvau.

– Kodėl?

– Oi, nežinau. Viskas mainosi. Kartais eina blogyn.

Jo žvilgsnis instinktyviai nukrypo į duris.

Sonei pasirodė, jog jis turi omeny Keitę Sefton.

– Mačiau, kaip ji ką tik su jumis elgėsi.

Jis iškart tapo atsargus.

– O? – Žengęs žingsnį durų link, staiga atsigręžė ir sušnibždėjo: – Tik šitos neužkiršinkit, gerai?

Jos akys žybtelėjo, kai ji užtikrino jį:

– Manau, kad „šita“ neturėtų manęs užkiršinti.

Jis sukikeno, ji taip pat sukikeno, ir netrukus jie jau juokėsi kartu.

– Matau, abi nepėsčios būsit.

– Galit neabejoti, – atsakė Sonė.

Jis surimtėjo.

– Bet ji gali būti bjauri.

– Nesirūpinkit.

Rodydamas į padėklą, jis paragino:

– Neleiskit arbatai atvėsti.

Sonė susidomėjo:

– O kokios jūsų pareigos čia? Turiu omeny... maniau, kad padėklą atneš kambarinė.

Jis vėl sukikeno.

– Aš *esu* kambarinė... ir portjė, ir sodininkas, ir virėjas. Valau, taisau ir šiaip visur bėgioju.

Sonė pašiurpo.

– Tai baisu!

Jis papurtė galvą ir filosofiškai atsakė:

– Galėtų būti „baisu", bet geriau negu atsidurti gatvėje tuščiomis kišenėmis.

– Ar ji gerai jums moka?

Prabėgo valandėlė, kol jis atsakė, o atsakė atsidusdamas:

– Duoda pavalgyti, turiu pastogę ir gaunu žiupsnį tabako savaitei. Negaliu skųstis.

Neatlyždama, nes jo gailėjo, Sonė piktai paklausė:

– Kodėl ji šitaip su jumis kalba?

Jis kreivai šyptelėjo.

– Verčiau jau eisiu.

Jo tonas perspėjo ją, kad ji per daug smalsauja.

– Atleiskit, – atsiprašė ji. – Neturiu teisės uždavinėti tokius asmeninius klausimus.

– Nieko tokio, – atsakė jis. – Neabejoju, jog jūs linkite gera.

– Ačiū už padėklą.

– Čia geri sumuštiniai... šviežias kumpis, namie marinuotos daržovės. Jums bus skanu.

– Tikriausiai.

Jau buvo beišeinąs, kai staiga atsigręžė ir pasilenkė prie jos.

– Būkit atsargi, – sušnibždėjo, – ji nusiteikusi prieš jus. – Jis dirstelėjo į langą. – Deividas Lengdenas – geras vyras, tiktai per geras jai. Bet jinai į jį įsispitrėjo, o yra pratusi gauti tą, ko nori. – Draugiška šypsena suraukšlėjo seną jo veidą. – Jis į ją net nedirsteli, o tai ją siutina. Bet į jus jis žiūrės. Tiesą sakant, ką tik mačiau jį žiūrint į jūsų langą.

Sonė išraudo. Jeigu Deividas Lengdenas ir žiūrėjo į šitą langą, tai tik dėl to, jog įtarė ją vėl šnipinėjant. Jis buvo teisus, ir ji susigėdo.

– Aš įsitikinusi, kad klystat, – pasakė.

Jis vėl nusišypsojo.

– Ką gi. Jeigu taip manot...

Tai tardamas jis uždarė duris ir paliko ją vieną su jos kalte ir tuo nenumaldomu jausmu, jog ji braunasi ten, kur jai nedera.

– Nelįsk kur nereikia, mergele, – tarė pati sau Martos tonu. – Tik šitaip neįkliūsi bėdon.

Po valandos, pavalgiusi, pailsėjusi ir jau belipanti į ilgai lauktą vonią, Sonė išgirdo iš apačios ataidintį Keitės Sefton balsą.

– Tu senas šunsnuki melagi! Girdėjau savo ausim... jus abudu... ar iš manęs juokėtės? Juokėtės? Atsakyk man, senas kvaily!

Stojo pauzė, ir Sonė pamanė, kad jos metu kažkas tikriausiai kalba tyliau. Tada Keitė Sefton suspiegė:

– Pats žinai, jog blogai elgeisi, antraip nebūtum nuo manęs slėpęsis. Aš ištisą valandą naršiau po namus, ieškodama tavęs. Kur slėpeisi, a? Atsakyk man!

Ir vėl stojo pauzė.

Paskui ji vėl ėmė šaukti:

– Man nerūpi tavo melagystės ir pasiteisinimai. Ateityje dirbk savo darbą ir nepražiok burnos. Supranti? Jokių broliavimųsi su svečiais. Jokių plepėjimų, juokų ar slankiojimų, lyg namas būtų tavo. Tu mano namuose – samdinys, ir net nelabai geras.

Kol vyriškis tyliai atsakinėjo, nieko nebuvo girdėti.

Matyt, tai, ką jis pasakė, sudirgino Keitę, kadangi dabar jos balsas skambėjo griežčiau.

– Perspėju tave, seni... neperženk ribų. Darysi taip, kaip liepsiu, o jeigu nenori, verčiau nedelsdamas susikrauk savo mantą ir dink iš čia. Ar girdi?

Dar viena pauzė.

Tada kažkas triukšmingai susigrūmė, po to pasigirdo šaižus garsas, lyg rimbo smūgis.

– *Dink man iš akių!*

Plytelėmis klotomis grindimis nuaidėjo žingsniai. Paskui garsiai trinktelėjo uždaromos durys. Ir stojo tyla.

Ilgokai Sonė nesuvokė, ką daryti.

– Aš kalta, – murmėjo ji, žingsniuodama po kambarį. – Aš jį prakalbinau... aš jį klausinėjau ir jį prajuokinau. O dabar jis moka už visa tai.

Ji galėjo padaryti tik vieną dalyką. Kai riksmai prasidėjo, ji suvalgiusi sumuštinius gulėjo ant lovos ir ilsino savo tvinkčiojančią kulkšnį. Dabar, nors po kambarį vaikštinėjo vienomis kojinėmis, kulkšnį skaudėjo dar labiau. Bet skubėdama prie lovos paimti šlepečių ji nekreipė dėmesio. Sėdėdama ant lovos krašto, įkišo vieną koją į šlepetę, bet, kad ir kaip stengėsi, antroji nelindo. Kulkšnis buvo per daug sutinusi.

Tai Sonės nesulaikė – numetusi šlepetę ant grindų, ji nušlubavo ligi durų, paskui į laiptų aikštelę ir laiptais žemyn.

– Niekinga šliundra! – sumurmėjo eidama. – Tai *ji* prašosi būti išmesta!

Holo durys buvo atviros. Pro jas Sonė pamatė plytelėmis klotas grindis – greičiausiai ten buvo virtuvė. Skubėdama per ją, akis į akį susidūrė su senuku. Jis atrodė kaip pabaidytas triušis, visas jo kūnas akivaizdžiai drebėjo. Ryški raudona žymė ėjo nuo dešiniojo smilkinio viršaus ligi kaklo šono – oda buvo prakirsta ir kraujavo.

Supratęs, kad ji pastebėjo žymę, jis pakėlė ranką, no-

rėdamas ją uždengti, ir ji pamatė, jog tokia pačia žyme buvo paženklinta ir jo ranka.

– Dieve mano! – Vadinasi, tai, ką ji girdėjo, buvo rimbo kirtis. – Ar ji tai padarė? – paklausė Sonė.

– Nesikiškit, – maldavo jis drebančiu balsu. – Kai jai užeina siutas, verčiau nesiartinti.

Ant stalo jis buvo pasidėjęs dubenį garuojančio vandens, o šalia – gniužulėlį vatos. Jo dešinė akis kraujavo, o lūpa tino Sonei bežiūrint.

– Ji gali palaukti, – nusprendė Sonė. – Jūs – ne. – Akies mirksniu užgniaužusi savyje įniršį, ji atsargiai nuplovė ir sutvarkė žaizdą. Vieną ar du sykius jis krūptelėjo, tačiau nieko nepasakė. Net jai paklausus, ar jam dabar geriau, tylėjo. Tik tada, kai jinai žengė prie durų, šūktelėjo:

– Atleiskit. Ji gali būti bjauri, kai jai užeina.

Luktelėjusi, tačiau neatsigręždama, Sonė jam ramiai pasakė:

– Kartais, ne dėl savo kaltės, o dėl susiklosčiusių aplinkybių, neįmanoma pasipriešinti tiems, kurie bjaurūs.

Ji turėjo omeny Tonį Bridžmeną.

– Suprantu, apie ką kalbat.

Jis turėjo savų priežasčių nesipriešinti šių namų šeimininkei.

Sonė, matyt, neišgirdo. Ji vis dar tebegalvojo apie savo dilemą.

– Bet yra atvejų, kai reikia priešintis. – Dabar ji kalbėjo apie Keitę Sefton. – Man atrodo, jog metas jai pasakyti skaudžią teisybę.

Tada ji atsisuko, akimis prašydama jo pritarimo.

Kai jis dvejodamas nudelbė akis, ją apniko abejonės. Kokią ji turi teisę kištis? Pagaliau juk ji šiuose namuose svetima. Bet ji būtų mažiau verta žmogaus vardo, jeigu pasitrauktų ir žiūrėtų, kaip tas vargšas žmogelis mušamas

ir žeminamas. Tačiau ji vis tiek neatsikratė abejonių. Ar ji turėtų priešintis Keitei Sefton? Instinktas ją stūmė į vieną pusę. Senuko norai – į kitą.

Tada jis vėl prašneko, šį kartą rūsčiai ir ryžtingai.

– Rasit ją poilsio kambaryje už holo, – tyliai tarė.

Sonė šyptelėjo, išėjo pro duris, perėjo per holą ir nepasibeldusi įžengė į poilsio kambarį.

– Norėčiau pasišnekėti, – piktai pasakė, paskui save uždarydama duris.

Keitė Sefton žiūrėjo televizorių. Įėjus Sonei, pašoko nuo kėdės, pripuolė prie televizoriaus ir išjungė.

– Ką, po galais, jūs galvojat, įsibraudama čia? – Jos akys jau nebebuvo gražios. Dabar jos buvo žiaurios ir žybčiojančios, įbestos į Sonę ir pilnos neapykantos. Tačiau jose galėjai įžvelgti ir nežymų baimės šešėlį. Šiaip ar taip, Keitė buvo įsiutusi. – Čia – mano asmeniniai kambariai. Prašom išeiti. *Tučtuojau!*

Sonė nepabūgo.

– Išeisiu, kai pasakysiu, ką turiu pasakyti. – Žengusi žingsnį į priekį, ji ryžosi: – Gal turėčiau iškviesti policiją ir baigti šį reikalą?

Keitė vis dar laikėsi arogantiškai, tačiau galėjai įžvelgti nežymų baimingą virptelėjimą.

– Kas čia per kalbos apie policiją?

– Na, gerai, pažiūrėkim. Iš pradžių senas žmogus, partrenktas žemėn. Paskui dar toks mažas reikaliukas dėl smūgio jam rimbu, kai vienintelis jo nusikaltimas – pokalbis su kitu žmogumi.

Keitės veidas buvo lyg iškaltas iš granito.

– Ar jis jums sakė, kad buvo išplaktas?

– Nereikėjo sakyti. – Sonė dirstelėjo į ją žinančiu žvilgsniu. – Regis, mano kambarys tiesiai virš virtuvės?

– Jums daug kas regisi. Lygiai kaip regisi, jog jį kas

mušė. Netikėkit niekuo, ką jis jums sako. Tas žmogus neturi smegenų. Pati matėt, koks jis – senas kvailys. Be to, jis – melagis, ir dar vagis. Retsykiais jis vagia iš manęs... Žinoma, visada išsigina. – Ji prunkštelėjo. Tai *aš* turėčiau kviesti policiją.

– Kartoju dar kartą! Jam nieko nereikėjo man sakyti, kadangi aš viską girdėjau. – Sonės balsas virto šiurkščiu kuždesiu. – Žinau, ką jūs padarėt, pikta kale! Savo akimis mačiau žymes. – Sonei žengus žingsnį pirmyn, Keitė Sefton žengė žingsnį atgal; Sonei kalbant antrosios moteriškės veidas išblyško. – Ar štai šitą jūs naudojot? – Žalios Sonės akys nukrypo į židinį, kur atremtas į kampą stovėjo bjaurus odinis rimbas. – Mielai juo išplakčiau jus... taip, kaip jūs to verta. Pažiūrėčiau, ar mokat taip pat priimti, kaip kad duodat.

– Jis – melagis, sakau jums!

– Tai jūs – melagė!

Nesutramdomai drebėdama Keitė Sefton atšoko ir prisispaudė prie kėdės; iš siaubo plačiai išplėtusi akis, ji iššaukiančiai sukliko:

– Jūs – beprotė! Išeikit! Noriu, kad dingtumėt iš mano namų! *Tučtuojau!* Supratot?

– O, aš išvykstu, – atsakė Sonė žvalesniu balsu. – Bet prieš tai noriu pasakyti, jog nebūsiu labai toli ir galėsiu matyti, ką jūs išdarinėjat. Taigi, jei išgirsiu, kad mušate senuką – ar kokiu nors kitu būdu nuodijat jam gyvenimą – sugrįšiu. – Prisikišusi veidu prie pat antrosios moters veido, ramiai paklausė: – Ar dabar aiškiai supratot?

Išėjo ji tik antrajai moteriškei linktelėjus. Nušlubavo į viršų, susikrovė savo krepšius ir vėl nušlubavo žemyn. Sumetė krepšius į automobilį, paskui įsiropštė pati. Įjungė motorą, uždegė šviesas (jau buvo visai sutemę), bet kai pabandė važiuoti, jos kulkšnis atsisakė lankstytis, ir ji riktelėjo iš skausmo.

– Velniai rautų po galais, nesuteiksiu aš jai šito malonumo! – sušuko Sonė.

Silpnos šviesos fone išryškėjęs Keitės Sefton siluetas stebėjo ją pro poilsio kambario langą. Sonė negalėjo matyti nei jos veido, nei išraiškos; galėjo tik įsivaizduoti.

– Jei lauki, kad maldaučiau pagalbos, tau teks nusivilti, – pareiškė ji.

Patrynė kulkšnį ir dar sykį pabandė.

Kankinama skausmo, ji įstengė išvažiuoti į kelią, tačiau nutolusi nuo namo ne daugiau kaip šimtą jardų, Sonė buvo priversta sustoti ir apmąstyti savo padėtį. Ji buvo beviltiška.

– Še tau, kad nori! – suvaitojo Sonė. – Vairuoti negaliu, eiti – skauda, bet aš galą gausiu, jei liksiu čia tamsoje, atokiam kely, vienut viena.

Pagalvojo, ką pasakytų Marta, ir prisiekė niekada jai apie tai neprasitarti.

Išsiropštusi iš automobilio, ji užrakino dureles ir lėtai sunkiai nušlubavo į priešingą pusę, tolyn nuo to namo.

Ėmė lyti; vanduo švelniai sruvo jos veidu, ramindamas ją. Ji nuklibinkščiavo kiek tolėliau, retsykiais pasiilsėdama atsirėmusi į medį ar paprasčiausiai pastoviniuodama pakelėje, vildamasi, kad gal važiuos pro šalį koks automobilis ir pavežės ją ligi Blekberno miestelio. Tačiau aplinkui nebuvo jokio gyvybės ženklo. Ji buvo vienut viena. Tamsa apgaubė ją, lietus virto liūtimi ir merkė kiaurai.

– O teta Marta guli apsikamšiusi šiltoje lovoje, – nusijuokė Sonė, ir su juoku grįžo humoro jausmas. – Marta visada sakydavo, kad aš impulsyvi, – prisiminė Sonė, nepaisydama, jog kas nors gali išgirsti ją kalbančią su savimi – tai bent įrodytų, kad ji ne vienut viena visoje planetoje. – Jei nebūčiau pritrūkusi kantrybės, gulėčiau sau šiltoje lovoje, užuot klaidžiojusi tamsoje, kėblinusi keliu su skaudančia kulkšnimi kiaurai merkiant lietui.

Ją nukrėtė šiurpas.

– Teisybė, jau verčiau kiaurai peršlapsiu ir visą savaitę klaidžiosiu, negu liksiu tos moteriškės namuose.

Žinojimas, jog pasielgė teisingai, buvo atpildas už dabartinius vargus.

Kelias buvo prastai apšviestas, tačiau Sonė galėjo įžiūrėti ribą tarp kelkraščio ir paties kelio ir todėl nenuklydo į šoną. Ji nustebo ir nusiminė, kad ją aplenkė tik viena transporto priemonė, ir tai buvo didelis baltas furgonas, pralėkęs didžiuliu greičiu, ištaškęs balas ir apipurškęs ją vandeniu.

Rodėsi, jog prabėgo ištisas šimtmetis, kol ji pamatė Blekberno miestelio žiburius. Išsidriekę priešais ją nelyginant mirgančios žvaigždės ties horizontu, jie tarytum kvietė ją. Ar toli? – bandė spėlioti Sonė. Šešios mylios? Septynios? Jos širdis apmirė. Ji nežinojo, ar pajėgs toli taip nueiti.

Išvargusi, surakinta skausmo, jausdama kulkšnį kaip ant kojos pakabintą švino svarstį, Sonė stabtelėjo pailsėti. Lietus liovėsi, oras kiek atšilo, tačiau ji buvo kiaurai peršlapusi ir iškamuota skausmo. Pamačiusi po medžiu suolą, laiminga nušlubavo link jo.

– Tik minutėlę, – atsiduso ji, atremdama skaudantį savo kūną į kietą medį. – O paskui eisiu toliau.

Ją įveikė nuovargis. Užmerkusi akis, ji galvojo apie tą nekaltą būtybę savo įsčiose, ir neišvengiamai mintys nukrypo į kūdikio tėvą. Ji taip jį mylėjo. O dabar jo bijojo. Iš tiesų jis niekada nebuvo jos.

Įsitikinusi, kad tai, ką ji dabar kenčia, yra bausmė už jos nuodėmes, ėmė juoktis. Juokas virto ašaromis, ir jai suskaudo širdį.

– Dieve! Šitaip šalta! – Ji glaudžiau įsisupo į švarką, bet jis buvo drėgnas; ir nuo jo šaltis skverbėsi ligi pat kau-

lų. Pabandė atsistoti, tačiau skausmas kulkšnyje persmelkė kiaurai ir privertė rikteleti. – Dar valandėlę, – pasakė ji sau, klestelėdama ant suolo. – Atgausiu kvapą, ir viskas bus gerai.

Tačiau gerai nebuvo. Dvasia buvo tvirta, bet kūnas išsekęs. Vėl ėmė lyti; pylė taip, lyg dangus būtų prakiuręs. Ji šiaip taip atsikėlė, mėgindama ką nors įžiūrėti pro vandens srautus; lietaus lašai riedėjo jai per veidą ir akino. Vargais negalais ji slinko toliau.

Negalėjo liautis drebėjusi ir, ak, ji buvo tokia išvargusi! Nuovargis užliejo ją tarsi potvynio banga, ir akies mirksniu visi pojūčiai apmirė. Ji pasijuto slystanti, kniumbanti ant kelio. Kai trenkėsi veidu į kietą žemę, suprato, kad jėgos ją apleidžia.

Akies mirksniu prarado sąmonę ir nieko nebesuvokė.

Ji nežinojo, kad Deividas Lengdenas dirbo ligi vėlumos, nežinojo ir to, kad pamatęs paliktą jos automobilį suprato, jog ją galėjo ištikti bėda. Ji negalėjo žinoti, kad jis stebėjo ją visą kelią nuo didžiojo namo ir kad lėtai slinko jai iš paskos, kol pamatė gulinčią ant kelio. Ji nejautė, kaip jis pakėlė ją ir, paėmęs į glėbį, nunešė į savo „Lendroverį“, kur atsargiai paguldė ant patiesto savo palto.

Nežinojo ji ir to, kad sudomino jį pačią pirmą akimirką, kai jis pamatė ją prie daržinės.

Sonė nieko nežinojo apie kelionę į Blekberną ar apie tai, kaip ten nuvykus jis vėl ją švelniai paėmė į savo glėbį.

Likimas juos suvedė, nukalė tarp jų jungtį – tvirtą, pastovią jungtį, kuri lengvai nenutrūks.

KETVIRTAS SKYRIUS

Elė Keni buvo žemės druska. Stambi airė raudonais sugarbanotais plaukais ir neišraiškingų veido bruožų, ji žinojo savo trūkumus. Atrodė, kad ji beveik didžiuojasi tuo, jog nėra nei turtinga, nei graži.

– Kol turiu sveikatos ir jėgų, ir retkarčiais vaikiną sau prie šono, tikrai man daugiau nieko nereikia, – sakydavo ji. – Ir kol angliakasys sutinka mainais už mano glėbį ir šiltą lovą duoti pusę maišo smulkių anglių, mano skundų jūs neišgirsit.

Praktiška ir visų mėgiama Elė turėjo aukso širdį, du vaikus nuo skirtingų tėvų ir namą, atrodantį kaip kitą rytą po bombardavimo.

Turėjo ji ir nusususį juodą katiną. Būdamas kačiukas, jis prikišo nagus prie vazono, suniokodamas baltą chrizantemą, jos išaugintą iš šakelės. Tą pačią dieną jis įlipo į virtuvės kriauklę ir prikišo nagus prie jos geriausio pintos talpos puodelio. Elė nutvėrė jį nusikaltimo vietoje ir pakrikštijo Naktipuodžiu. No to laiko vardas jam ir prilipo.

– Riskitės iš lovos, abudu! – šūktelėjo ji aukštyn. – Prisiekiu Dievu, jeigu jūs vėl pavėluosit į mokyklą, taip išpersiu jums kailį, kad nebegalėsit atsisėsti!

Sėdėdama ant minkštasuolio, Sonė neištvėrė nenusišypsojusi. Per tris čia išbūtas savaites ji pamilo tą stambią širdingą moteriškę.

– Jų nėra viršuje, Ele, – sukikeno Sonė. – Mikas kieme už namo valo dviratį, o Ketlyna po stalu šeria katiną.

Elė staigiai apsisuko.

– Na, nenaudėliai! – pareiškė ji. – Kada jie spėjo praslinkti pro mane, a? Pasakykit. – Dviem šuoliais ji perlėkė per kambarį ir pasižiūrėjo po stalu. – Ar tu ten, Ketlyna?

Daili šviesiaplaukė mergaitė įsistebeilijo į savo motiną. Akimirką ji atrodė išsigandusi. Elės galvą dengė staltiesė, ir ji atrodė panaši į šmėklą.

– Aš neišlįsiu, – pasakė mergytė traukdamasi. – Ir į mokyklą neisiu.

– Ak neisi, štai kaip? – pamėgdžiojo ją Elė. – Na, mergyte, verčiau apsigalvok... nes jeigu neišlįsi iš pastalės, kol aš suskaičiuosiu ligi penkių, nueisiu į virtuvę, atsinešiu kibirą vandens ir šliūkštelėsiu ant tavęs! – Ji nusijuokė. – Tada tikrai išlįsi, neabejoju.

– Gerai, išlįsiu, – niūriai atsakė mergytė. – Bet į mokyklą neisiu.

– Eisi!

– Neisiu!

Atsigręžusi į Sonę, Elė kreivai šyptelėjo.

– Štai jauna panelė, kuri sako neisianti į mokyklą. Ką darysim, a? Aš jau nebeišmanau.

Nuo tada, kai Deividas atvežė ją pas šitą mielą, širdingą moteriškę, Sonė šitą sceną jau buvo mačiusi keletą kartų. Ketlyna pasislėpdavo po stalu, o Elė grasindavo užpilsianti ant jos kibirą vandens. Ketlyna grasindavo neisianti į mokyklą, o Elė kreipdavosi į Sonę ir apsimesdavo nebežinanti, ką daryti. Ir kiekvieną kartą Sonė siūlydavo tą patį. Ir dabar pasiūlė.

– Ji nenori eiti į mokyklą? O, kaip gaila, ypač dabar, kai jūs nupirkot jai maišelį saldainių įsidėti į priešpiečių dėželę. – Po to sekdavo gilus atodūsis. Tiek to. *Mudvi* juos suvalgysim, ar ne, Ele?

Elė atsistodavo, kaip ir dabar, ir susijaudinusi pasakydavo:

– Kaipgi aš apie tai nepagalvojau?

Abi ir toliau vaidino tą mažą farsą, ir Sonė pasakė:

– Man regis, kad vis dėlto Ketlyna labai drąsi.

Elė jai gudriai mirktelėjo.

– Drąsi, a? – Viena akimi žiūrėdama į stalą, o antrąja į Sonę, ji rimtu balsu paklausė: – O kodėl jums taip atrodo?

– Na, aš galvoju, kas gi norėtų lindėti po stalu kiaurą dieną? Susilenkusi pusiau, vienut viena ir vis labiau alkstanti. O, aš niekada negalėčiau būti tokia drąsi.

– Ir aš ne, – su siaubu pareiškė Elė. – Bet jei toji mergaitė šito nori, aš jai netrukdysiu. Todėl, kai jos draugės ateis kviesti kartu eiti į mokyklą, man teks jas išprašyti. – Ji truputėlį pakėlė balsą. – O kaip bus su namų ruošos pamoka? Kai jos keps tuos mažus gardžius paplotėlius, kuriuos parneš namo savo mamoms, mūsų Ketlyna vis dar lindės po stalu. – Ji garsiai sučepsėjo lūpomis. – Vis dėlto gaila, nes aš labai mėgstu tuos paplotėlius... geltoni kaip auksas ir trapūs... Užtepti geriausiu sviestu ir dar storai namų darbo džemu... tikras gardumėlis.

– Ak, užmiršau, kad šiandien – penktadienis! – šūktelėjo Sonė. – Ar geografijos mokytoja neketino vestis vaikų į parką?

– Iš tiesų! – Elė pritariamai mirktelėjo. – Buvau apie tai užmiršusi. Manau, jog jie eis prie žvyrduobės, užlips pasėdėti ant senųjų patrankų kalvos viršūnėje, ir žinot... nenustebčiau, jeigu jiems leistų palesinti antis ežere, nes iš to, ką man sakė, supratau, kad su jais bus keturi mokytojai ir dar visas pulkas mamyčių, padedančių juos ganyti.

Staiga pasigirdo balselis:

– Mes neisim prie ežero, todėl aš ir neisiu į mokyklą!

Elė grįžo prie stalo ir žvilgtelėjo po staltiese. Mergytės akys buvo raudonos nuo verkimo.

– Kas sako, kad jūs neisit prie ežero? – švelniai paklausė Elė.

– Sjuzė Byl, štai kas! Ji sako, kad mes turėsim žygiuoti ir negalėsim niekur sustoti. Ji sako, kad aš būsiu pačiam rikiuotės gale ir negalėsiu eiti su Eime. – Ji šniurkštelėjo ir atgalia ranka nusivalė nosį. – Eimė geriausia mano draugė. Jei negalėsiu vaikščioti su ja, aš nenoriu eiti.

Elė surūstėjo.

– Tu eisi į mokyklą, mergyte! Ir aš neturiu laiko su tavimi ginčytis.

– Aš pabėgsiu.

– Lįsk iš pastalės, išdykėle!

– Ne!

Plėšoma tarp meilės ir pareigos, Elė atsitiesė ir metė maldaujantį žvilgsnį į Sonę.

– Tokia negera ji dar niekada nėra buvusi. Negaliu su ja susikalbėti, – ramiai pasakė ji. O griežtesniu tonu, skirtu mergaitės ausims, pareiškė: – Man jau trūksta kantrybės.

Ji naktį blogai miegojo, ir tai buvo matyti iš jos veido.

Tuo metu suskambo durų skambutis.

– Turbūt pienininkas atėjo pinigų.

Elė tekina nubėgo per holą.

– Verčiau išlįsk iš ten, kol aš sugrįšiu, antraip aš tau parodysiu! – riktelėjo ji per petį.

– Nelįsiu! – Ketlyna buvo tokia pat atkakli kaip ir jos motina, kai tarėsi esanti teisi.

Sonė pakilo nuo kėdės. Priėjusi prie stalo, ji pasilenkė, tada palindo po stalu ir atsisėdo greta apstulbusios mergytės.

– Tu nepriėštarausi, Ketlyna, ar ne? – tyliai paklausė.

– Ne.

– Tau nepatinka Sjuzė Byl, ar ne?

– Ji – pagyrų puodas.

– Kodėl tu manai, jog ji žino mokytojos planus?

Ketlyna pažiūrėjo į ją taip, lyg ji būtų pasakiusi kažką labai kvaila.

– Ji viską žino.

Ištiesusi ranką nykščiu nušluostyti ašaros nuo mergaitės veido, Sonė tyliai pasakė:

– Ar tu leisi, kad Sjuzė Byl pridarytų tavo mamai nemalonumų?

Staigiai užklupta Keltyna įsistebeilijo į ją.

– Juk ji negali mūsų mamai pridaryti nemalonumų... ar ne?

– Jeigu tu leisi, gali. Matai, jeigu tu neisi į mokyklą be jokios rimtos priežasties, viršininkai ateis susitikti su tavo mama. Jeigu jie bus nepatenkinti, nuves ją į teismą... ir paskirs didelę baudą, kurios mama neįstengs užmokėti. Ji labai susirūpins ir susikrims. Juk tu, Ketlyna, šito nenorėtum, ar ne?

– Ne, – ašaros riedėjo jai per veidelį. – Bet aš noriu vaikštinėti su Eime... ir aš tikrai noriu lesinti antis.

– Ar tu per iškylas visada vaikštai kartu su Eime?

– Kiekvieną kartą, nes mes pačios mažiausios, ir mokytoja pastato mus priekyje.

– Ir šį kartą pastatys, pamatysi. Dar daugiau, kertu lažybų, kad palesinsi antis, nes jeigu mokytoja nenuves jūsų prie ežero, aš nuvesiu. Galim visi nueiti... tu, Mikas ir aš, ir tavo mama. Sekmadienį nueisim ir suruošim pikniką.

Mergytės veidas nušvito.

– Garbės žodis?

– Garbės žodis.

– Ar tikrai manot, kad aš galėsiu vaikščioti su Eime?

– Jei negalėsi, suvalgysiu šitą staltiesę.
– Nesuvalgysit!
– Suvalgysiu!
Kai Elė grįžo, iš pastalės sklido juokas.
– Jėzau! – sušuko ji, žvilgtelėjusi po stalu. – Dabar jau dvi nenaudėlės tenai.
Po dešimties minučių Ketlyna, nusišluosčiusi ašaras ir pralinksmėjusi, žingsniavo keliu, vieną ranką padavusi savo draugei Eimei, antrojoje nešdama mokyklinį krepšį. Mikas laikėsi pagarbaus atstumo. Šiaip ar taip, jis nenorėjo būti pamatytas einantis į mokyklą su dviem kvailomis mergiūkštėmis. Aukštas, išstypęs dvylikametis, jis jau laikė save pusiau vyru.
– Kaip jums pavyko įtikinti mergaitę išlįsti? – paklausė Elė, kaisdama arbatinuką.
Sonė paaiškino pažadėjusi, kad ekskursijos metu Ketlyna galės vaikštinėti su Eime ir kad mokytoja nuves juos prie ežero... antraip Elė praras staltiesę, nes Sonė ketinanti ją suvalgyti!
Padariusi rūstų veidą, Elė pasipiktino.
– Šito jokiu būdu nereikėjo daryti, – papriekaištavo jai Elė. – Juk tai – mano geriausia nelemta staltiesė.
Paskui griuvo į kėdę, netverdama juoku. Netrukus jau abi isteriškai kvatojo; arbatinukas užvirė, ir jo atkaklus šaižus švilpimas susimaišė su juoku. Laiškininkas įmetė laiškus į dėžutę ir nuėjo, manydamas, jog visas pasaulis išsikraustė iš proto.
Norėdama atsilyginti Elei už gerumą, Sonė, atgavusi jėgas, ėmėsi veiklos. Kol Elė mazgojo indus, Sonė siurbė dulkes, o kai Elė, surinkusi savaitės skalbinius, virtuvėje įjungė katilą, Sonė, užlipusi viršun, plačiai atvėrė langus, įleisdama vidun nuostabią liepos mėnesio saulę. Ji nušluostė dulkes, sukabino į spintą išmėtytus Miko drabu-

žius, tada paklojo lovas. Baigusi grįžo žemyn padėti Elei išdžiaustyti skalbinius.

– Džiauk mano apatines kelnes ties viduriu, mieloji, kad žmonės nematytų, – sukikeno Elė. – Antraip pagalvos, jog mes palapines padžiovėm.

Sonė padarė kaip liepta ir, slėpdama moteriškas sportines kelnes tarp kitų skalbinių, negalėjo nuslėpti savo linksmumo.

Kai visa virvė buvo nukabinta skalbiniais, jos grįžo į virtuvę, ir Sonė paruošė kavos.

– Skanią ir su pienu, – priminė jai Elė. – Negaliu gerti kavos, atrodančios kaip jaučio kraujas.

Susėdusios virtuvėje prie stalo, jos šnekėjosi apie viską – vaikus, pieno kainą ir erzinančius naujojo laiškininko įpročius.

– Dievaži norėčiau, kad jis liautųsi krapštęs nosį, – atsiduso Elė. – Mūsų gatvė gaus blogą vardą.

Sonė pasiteiravo apie kaimynus. Elė pateikė jai ilgą spalvingą pasakojimą apie kiekvieną, kada nors gyvenusį Penso gatvėje.

– Niekas čia neturi per daug pinigų, tačiau mes verčiamės, prižiūrėdamos vaikus, lygindamos, kepdamos. Vienaip ar kitaip, susirenkam pensų. Jei turi tvirtą nugarą ir didelę širdį – badu nemirsi... – Ji mirktelėjo. – Žinai, turiu pasidėjusi keletą svarų juodai dienai. Už tai galiu dėkoti savo velioniui vyrui.

Jai tik pradėjus šiurpų pasakojimą apie kaimyną, velionį Bertą Armiteidžą, išdulkinusį kiekvieną moterį jų gatvėje („gėda sakyti, ir aš buvau viena iš jų"), suskambo telefonas ir išgelbėjo dieną.

Sonė su palengvėjimu atsiduso, nors kai kurie Elės pasakojimai ir buvo prikaustę jos dėmesį – tokie kaip istorija apie Bertą Leg, kuriai „į akį krito vietos policininkas ir

ji suvaidino savo namų apiplėšimą, kad galėtų jį įsivilioti vidun ir numauti jam kelnes. Tuo metu parėjo jos senis, rado juos nuogut nuogutėlius ir abu išmetė į gatvę".

Sonė susidomėjo:

– Ar jis ją priėmė atgal?

– Ką, tą paleistuvę? – Elė garsiai nusijuokė. – Jis susikrovė daiktus ir išplaukė į svetimus kraštus. Policininkas neteko darbo, o Berta pasidarė labai pamaldi. Tapo vienuole ir likusias dienas praleido rinkdama pinigus labdarai... barškindama skardine stovėdavo prie gatvės kampo ir atrodė pati savęs besigailinti. – Nedailiame Elės veide pasirodė gailestis. – Pernai per Naujuosius Metus vargšelę suvažinėjo Kingo gatvėje.

Dabar, atkakliai skambant telefonui, ji pašoko nuo kėdės.

– Velniai rautų, kas čia?

Nužingsniavusi į holą, ji čiupo telefono ragelį, minutę įdėmiai klausėsi, paskui neteko kantrybės.

– Nesirūpinkit, jūs gausit savo pinigus! – sušuko jinai, atitraukusi ragelį tolyn nuo ausies. – Apmokėsiu tą nelemtą sąskaitą, kai liausitės kaišioję man tas bjaurias knygas pro durų apačią. Jau kartą jums sakiau, jau dešimt kartų sakiau. Turiu čia du vaikus ir nenoriu, kad jie matytų, ką man svaidot pro duris. Prašiau jau ir anksčiau... pasilaikykit tą fonografinį šlamštą po prekystaliu, kol aš ateisiu ir pati pasiimsiu.

Pauzė.

– Žinoma, ar ne taip aš ir sakiau? Senas kvaily!

Dar viena pauzė, kurios metu Elės akys išsipūtė iš nuostabos.

– Taip! Ir jūs!

Ji taip smarkiai trenkė ragelį, kad jis iššoko iš lizdo ir nukrito žemėn.

– Vajėzau! Tas nelemtas daiktas gyvas!

– Pornografinį, – pataisė Sonė, kai Elė supykusi ir išraudusi įėjo pro duris.

Elė įsistebeilijo į ją.

– Ką?

– Ką tik telefonu pasakėt – fonografinį. – Ji nusišypsojo. Reikia sakyti *porno*grafinį.

Klestelėjusi į kėdę, Elė nesulaikė šypsenos.

– Skamba šiurkščiai, todėl ir neklausiu, ką tai reiškia.

Sonė gurkštelėjo kavos.

– Tai reiškia, kad aš esu labai patyrusi, – pasakė ji.

O iš tikrųjų pagalvojo: „Tačiau nieko geresnio nesugalvojau, kaip susipainioti su tokiu žmogumi kaip Tonis Bridžmenas“.

Matyt, ši mintis atsispindėjo jos veide, nes dabar Elė paklausė:

– Ar galiu kai ką pasakyti?

Sonė pastatė savo puodelį ant židinio grotelių.

– Sakykit.

– Tik štai ką: bėdos – tarsi grybai – laikysi jas tamsoje, jos grauš ir augs.

Sonė šiek tiek nustebusi pažvelgė į ją, o paskui nudelbė akis į grindis. Ramiu balsu paklausė:

– Kokias bėdas turit omeny, Ele?

– Visokiausias bėdas. Bėdas, kurios graužia taip, jog pagaliau ima atrodyti, jog gyventi nebeverta. – Elė palenkė galvą, kad galėtų pažiūrėti Sonei į veidą. – Nieko nesakiau nuo tos nakties, kai Deividas jus atvežė į šiuos namus, ir aš noriu, kad žinotumėt, jog esu dėkinga, turėdama jus čia, nes esat šauni jauna moteris ir gera bičiulė. Bet čia esat ne mano labui, ar ne? Jūs čia dėl to, kad atsidūrėt Seftonų pensione, ir jums nepatiko tai, ką pamatėt. Jūs čia dėl to, kad neturėjot kur dėtis, ir dėl to, kad Deivi-

das rado jus lietui pliaupiant, kai kiaurai permirkusi vos nenumirėt... ir buvot tokia nusilpusi, jog vėl atsigauti prireikė ištisų savaičių.

Sonė pakėlė veidą ir nusišypsojo gerajai moteriškei.

– Nežinau, kaip ir atsidėkoti jums, Ele, kad priėmėt mane. Buvot man atgaiva... jūs ir vaikai. Kaip tik šito man ir reikėjo... ko nors, kas išvaduotų mane nuo savęs pačios.– Ir atsitiesusi tvirtai pasakė: – Jūsų dėka man vėl gerai, todėl verčiau netrukus pradėsiu ieškoti savo kampo.

Elė žvelgė į ją išmintingomis akimis.

– Hm, – ji čiulptelėjo dantį, pabarbeno pirštais į krėslo ranktūrį ir niūriu balsu pasakė: – Visų pirma, jums nėra ko skubėti ieškoti savo kampo. O antra, nemanau, kad jau galėtumėt tvarkytis viena.

– Nežinau, kodėl jums taip atrodo.

– Vadinkit tai moteriška intuicija, jeigu norit, bet aš jaučiu, jog jums reikia pabūti su manimi kiek ilgėliau... – Prieš ištardama sekančius žodžius balsu, ji rūpestingai juos pasvėrė. Nors jie buvo labai asmeniški ir galėjo įžeisti, jautė, kad jie turi būti ištarti. – Gal aš sena smalsi kvailė, ir jūs turit teisę pasakyti man nekišti nosies, kur nereikia, bet... na... Aš įpratau į jus žiūrėti kaip į savo šeimos narį ir noriu padėti, jei galiu. – Palietusi Sonės ranką, ji paprastai paklausė: – Ar leisit?

Sonė neturėjo ką atsakyti. Ji nenorėjo į Elės namus atnešti savo bėdų, todėl manė, kad kuo greičiau susiras savą kampą, tuo bus geriau. Tyčia ignoruodama Elės klausimą, ji žvaliai paklausė:

– Ar čia netoliese yra išnuomojamų namų?

Elė priėmė žaidimo taisykles.

– Kokių namų? Žinoma, visada yra keli išnuomojami namai Parkroude, bet jie didžiuliai, šalti ir be galo daug kainuoja. O jeigu galvojat apie mažą jaukų namelį, tokį

kaip maniškis, čia, Penso gatvėje, kuriame pakaktų vietos vaikštinėti, bet nepakaktų šokiams rengti, man regis, tokį be vargo atrasit. – Ji nykščiu parodė į duris. – Tiesą sakant, žmogus, išnuomojantis namus, turėtų šįryt ateiti. Jo ir reikės paklausti, tikriausiai žinos. – Jos akyse žybtelėjo linksmi žiburiukai.

Sonė jai padėkojo.

– Aš su juo pasikalbėsiu, – pasakė ji. – Bet jeigu rasiu namą, man reikės dirbti, kad apsimokėčiau nuomą. – Tiesą sakant, ji troško dirbti. Tai buvo vienintelis dalykas, kuris leistų jai nebesijausti vienišai. – Ar Blekberne yra daug darbų?

Susirasti darbą buvo pirmaeilės svarbos dalykas dėl dviejų priežasčių: nors tai dar ir nebuvo labai akivaizdu, tačiau nėštumas jau darėsi matomas, ir galėjo būti nelengva įsidarbinti, o jos atsivežtų pinigų neužteks namui išsinuomoti. Jai reikėjo pajamų. Ir gyvenimo. Jai reikėjo susikurti gyvenimą sau ir vaikui. Gerą paprastą gyvenimą, kuriame jie jaustųsi saugūs.

– Priklauso nuo to, prie kokio darbo jūs pratusi, – kiek pagalvojusi atsakė Elė. – Fabrike visada jo yra. – Ji nužiūrėjo Sonę nuo galvos ligi kojų. – Tik jei nebijot sunkaus darbo ir juodų panagių.

Sonė nusijuokė.

– Šluosiu gatves, jeigu reikės, – atsakė ji. – Nieko daugiau neprašau – tik padoraus atlyginimo už dorą dienos darbą.

– Tada, sakyčiau, prašot nedaug.

– Vadinasi, žinot man kokį nors darbą? – paklausė Sonė. – Norėčiau... pradėti kuo greičiau.

Dabar ji jautėsi labiau atkutusi, galinti kurti planus. Tai buvo gera.

– Skubat pabėgti man iš po kojų, a? – Elė atsilošė kė-

dėje ir dar minutę stebėjo Sonę. Kai prašneko, jos balsas buvo šiltas, rūpestingas. – Klausykit, mano miela... neskubėkit... pavartykit laikraščius... užsukit į įstaigas ir pasiteiraukit, ar jiems nereikia tarnautojų ir sekretorių. – Pritardama pati sau ji linktelėjo galva. – Taip, man regis, šito labiau pageidautumėt. Nenorit dirbti sunkaus darbo, jei tik įmanoma. – Ji dirstelėjo į nedidelį apvalumą po Sonės sijonu. – Ypač dabar, ar ne?

Jos šypsena pasakė viską.

Sonė nustebo, paskui jai atlėgo, ir jos veido išraiška išdavė meilę ir dėkingumą.

– Jūs žinot, ar ne?

Elė tik linktelėjo, bet nedailiame jos veide atsispindėjo džiaugsmas.

– Kaip atspėjot? – Kiekvieną dieną Sonė vis daugiau sužinodavo apie šią moterį, ir kuo daugiau sužinodavo, tuo labiau ją mylėjo. – Maniau, jog labai gerai slepiu.

Iš prigimties būdama liekna ir vilkėdama kruopščiai parinktus drabužius, ji didžiavosi, kad augantis kauburėlis beveik nepastebimas.

Elė ėmė juoktis, ir jos juokas buvo toks užkrečiamas, jog Sonė pradėjo juoktis drauge.

– Dievaži galiu daug ko nežinoti, bet nesulauksit dienos, kai nesugebėsiu atpažinti nėščios moteriškės. – Jos žvilgsnis stabtelėjo ties apvalumu, prieš pakildamas ligi Sonės veido. – Sakyčiau, esat... – Giliai susimąsčiusi ji susiraukė, mintyse skaičiuodama... – Gal trys mėnesiai?

Sonė nustebo.

– Truputį virš keturių, – prisipažino. – Bet dar nepasakėt, iš kur žinot?

– Ak, tai jokia paslaptis tai, kuri jau turi du. Mačiau jūsų veide... tą ypatingą rausvumą, kylantį iš vidaus. – Ji sukikeno. – Be to, žinoma, girdėjau, kaip rytais jus pyki-

na... nors jūs ir šmirinėjat po namus kaip pelytė, tikėdamasi, kad tai gali likti nepastebėta. – Ji bakstelėjo sau į nosį. – Elė Keni viską pastebi, ypač kai vaikutis ruošiasi išvysti pasaulį.

– Matau, nuo jūsų neverta ko nors slėpti, – pasakė Sonė. Bet vis dėlto kai ką ji *slėpė* – pāslaptis, ankstyvą rytmetį neleidžiančias jai užmigti. Slapta baimė, kad Tonis Bridžmenas kaip nors sužinos, jog ji nešioja jo kūdikį, nepaliko jos ramybėje. Vien nuo tos minties jai apmirdavo širdis.

Elė pastebėjo tą baimės blyksnį Sonės veide ir savaip metė jai gelbėjimo ratą:

– Nėra buvę moters, kuri vienu ar kitu metu nebūtų saugojusi paslapties, – pasakė ji. – Žinoma, čia nieko bloga. – Žiūrėdama Sonei į akis, ji supratingai nusišypsojo. – Blogai tada, kai paslaptis tokia baisi, jog negali ja pasidalinti su draugu.

Vieną beviltišką minutę Sonei kilo pagunda papasakoti Elei apie grėsmę jos kūdikiui... ir jos pačios gyvybei, jeigu ji atsisakytų atiduoti vaiką jo tėvui. Pagunda buvo tokia stipri, kad ji jau pražiojo burną tarti pirmuosius žodžius.

Žodžiai liko nepasakyti, nes tuo metu pasigirdo beldimas į duris. Sonė atsilošė krėsle, staiga pajutusi palengvėjimą. Elei einant atidaryti durų, ji griežtai save subarė: „Vos nepasakei! Ir ką tai būtų davę gero? Gana, kad tave kankina košmarai, kam dar visa tai užkrauti Elei? Ateityje laikyk liežuvį už dantų!“ Ji širdo ant savęs; visi jos jausmai susinarpliojo, jai pagalvojus apie Tonį ir jo žmoną, ir apie jų meilės sceną. Prisiminė tuos baisius dalykus, kuriuos jie planavo, ir kaip šaltakraujiškai jis pasakė: „Teks ją nužudyti“. Net dabar, už šimtų mylių, ji vis dar nesijautė saugi.

Ji išgirdo balsus prie durų – Elės balsą ir vyrišką. Ją

pagavo išgąstis. „Aš pažįstu tą balsą“. Nutipenusi per kambarį ji prispaudė ausį prie durų. Balsai buvo tylūs. Tačiau ji jautėsi pažįstanti tą vyrą. Tonis Bridžmenas – šmėkštelėjo jai mintyse. Ar jis atvyko jos ieškoti? Ne! Kaip jis galėjo sužinoti, kur ji yra? Marta niekada nepasakytų, o daugiau niekas nežinojo. Net Patricija dar nežinojo jos adreso.

Ji nuskubėjo atgal į savo krėslą. Jie jau ėjo koridoriumi, Elė ir vyriškis. Jiems besiartinant, ji girdėjo juos šnekučiuojantis, ir jos nugara nuėjo pagaugais. Ar čia Tonis? Ar jis ją rado? Žingsniams artėjant, ji beveik nebegalėjo kvėpuoti.

Elė įpuolė į vidų.

– Mes turim svečią, – pasakė ji. – Tai – užimtas žmogus, ir jis skuba, bet pasakiau jam, kad jums reikia patarimo. – Ji stabtelėjo laukdama, kol svečias įeis į kambarį. – Taigi jis skirs jums kelias minutes.

Įspūdinga Deivido Lengdeno figūra užpildė tarpdurį. Rodos, praėjo ištisa amžinybė, kol jis prašneko. Užuot kalbėjęs, stebėjo ją savo tamsiomis rimtomis akimis. Kai sutrikusi dėl jo tyrinėjimo Sonė pajautė būtinybę pradėti kalbą, jis staiga nusišypsojo. Jo akys tapo švelnesnės, o nuoširdus jo balsas ją labai sujaudino.

– Labai gerai atrodot, – tarė jis. – Džiaugiuosi, matydamas jus atsigavusią.

– Elės dėka, – atsakė ji. – Ak, ir jūsų. – Jeigu jis nebūtų jos radęs, galbūt ji būtų ten ant kelio numirusi. – Ar gavot mano laiškutį? – netvirtai paklausė ji. – Mieliau būčiau padėkojusi jums asmeniškai, tačiau jūs – sunkiai sugaunamas žmogus.

– *Užsiėmęs*, – pataisė jis. – Aš – labai užsiėmęs žmogus. Bet taip, laiškutį gavau, ačiū. Tačiau aš tik padariau tai, ką būtų padaręs kiekvienas padorus žmogus.

Sonė atsistojo. Tik dabar ji suprato, kokia ji mažytė greta jo. Mūvintis laisvus džinsus, vilkįs baltais marškinėliais atviru kaklu, jis buvo gražus kaip visada, pakankamai aukštas ir plačių pečių. Kai jo žvilgsnis nukrypdavo į ją, kaip tai buvo dabar, ji jautėsi tarsi vaikas, bejėgė ir be galo sutrikusi.

Bet ji neparodė savo jausmų. Kai ėmė kalbėti toliau, jos balsas buvo tvirtas ir pasitikintis.

– Vis tiek aš niekada neįstengsiu jums atsidėkoti... ypač už tai, jog atvežėt mane pas Elę. – Jos žvilgsnis nukrypo į moteriškę, kuri stovėjo, rankas sudėjusi ant krūtinės, plačiai šypsodamasi, džiaugdamasi, kad šiedu kalbasi. – Nesu lengviausia pasaulyje pacientė , – prisipažino Sonė. – Tikriausiai buvo momentų, kai aš jos vos iš proto neišvariau, tačiau Elė buvo nuostabi. Jai niekas niekada nėra per sunku.

Girdėdamas taip giriant Elę, Deividas dar plačiau nusišypsojo, blykstelėdamas baltais dantimis saulėje įdegusiame veide.

– Vadinasi, dabar žinot, kodėl aš ją taip myliu, – atviraširdiškai pasakė jis. – Dievas nėra sukūręs geresnio žmogaus už Elę Keni.

Jis dirstelėjo į Elę, kuri susidrovėjusi ir išraudusi pabėgo, sakydama:

– Užkaisiu virdulį... neabejoju, kad tau užteks laiko puodeliui stiprios arbatos ir riekei namuose kepto vaisių pyrago.

– Deja, – apgailestaudamas atsakė jis. – Nors ir kaip norėčiau, bet turiu tūkstančius reikalų.

– Tegu tie netikšos palaukia! – riktelėjo ji iš virtuvės. – Tu per daug dirbi, štai kas.

Jis vėl atsigręžė į Sonę, kurią Elės puldinėjimas vertė šypsotis.

– Ar jinai ir jus taip prievartavo?

– Ne tiek, kad būčiau pastebėjusi, – šaipydamasi atšovė ji.

Sonei jis iš tiesų patiko. Ji neabejojo, jog už tos tvirtos sienos, kuria jis buvo save apsupęs, slypėjo geras žmogus – iš tų, kuriais visada gali pasikliauti. Ne iš tų, kuriuos ji paprastai išsirinkdavo.

– Neleiskit, kad ji jus prievartautų, – patarė jis. – Elė sugeba įtikinti žmogų daryti tai, ko jam visai nesinori.

– Turit omeny – skirti man kelias minutes? – kandžiai paklausė ji.

Jo šypsena išblėso.

– Atleiskit, – nuoširdžiai pasakė jis. – Nenorėjau, jog atrodytų, lyg aš nekantraučiau kuo greičiau pabėgti, bet aš iš tiesų negaliu ilgai užsibūti. – Jis žengė žingsnį tolyn į kambarį. – Apie ką norit pašnekėti?

Sonė suglumo.

– Gerai nežinau. Ką jums sakė Elė?

Jis gūžtelėjo pečiais.

– Nieko ypatinga, tik tiek, kad norėtumėt pasitarti ir kad reikalas skubus.

Įėjusi į kambarį, Elė padėjo ant stalo padėklą.

– Skubus, taip aš ir sakiau. O dabar susėskit, judu abu. Štai čia arbata ir pyragas, ir nė vienas nepakilsit, kol nepasisotinsit.

Atsidusęs Deividas padėjo aplanką, kurį buvo atsinešęs, ir atsisėdo už stalo priešais Sonę.

– Matot, ką turiu omeny, kalbėdamas apie prievartavimą? – mirktelėjęs paklausė.

Mirktelėjimas virto kikenimu, kai Elė nedelsdama padėjo priešais jį lėkštutę ir puodelį. Paskui suraikė vaisių pyragą, kiekvienam įdėjo po didelį gabalą ir pripylė puodelius.

– Viską suvalgykit, – paliepė ji ir, klestelėjusi į kėdę, įsidėjo sau. – O dabar, – kreipėsi ji į Sonę, – paklauskit to žmogaus apie savo reikalą.

Sonė pasijautė taip, tarsi būtų kažką pražiopsojusi.

– Apie kokį reikalą?

Dabar atėjo Elės eilė nustebti.

– O, Jėzau! Jūsų atmintis iš tiesų labai trumpa! – sušuko ji. – Argi mes ką tik nekalbėjom apie tai, kad jums reikia namo?

– Taip, bet... – Sonė dirstelėjo į Deividą, bet tas žvelgė į Elę, laukdamas paaiškinimo. – Neabejoju, kad ponui Lengdenui nėmaž nerūpi, ar aš ieškau namo išsinuomoti. Man regis, jūs sakėt, jog turėčiau pasikalbėti su nuomotoju.

Elė nurijo didelį arbatos gurkšnį.

– Na, štai dabar jūs ir žiūrit į jį. Šitam prašmatniam ponui priklauso pusė namų šioje gatvėje, ir jis maloniausias savininkas iš visų kada nors vaikščiojusių šia gatve, iš tiesų. Jeigu kartais trūksta pinigų ne dėl tavo kaltės, šitas malonus vyrukas niekada nešoks gąsdinti... ne taip, kaip daro kiti.

Viskas ėmė aiškėti. Spoksodama į Deividą, tarsi matytų jį pirmą kartą, Sonė sušuko:

– Ak, suprantu! *Jūs* esat šeimininkas?

– O Elė – pati geriausia piršlė iš visų čia kada nors gyvenusių, – gudriai pasakė jis. – Kas kitas galėtų šeimininką ir nuomininką susodinti prie stalo, pasiruošusius sudaryti sutartį nė vienam iš jų net neįtariant? – Jis vyptelėjo Elei. – Tai gudruolė!

Elė stebėjo, kaip jis baigia gerti arbatą.

– O kaip su namu, esančiu už dviejų kitų? – paklausė ji, vėl pripildama Deivido puodelį. – Jau daugelį savaičių tu jį tvarkai, ir dabar jis visai gražus. Du miegamieji, nau-

jai įrengta vonia ir mažas sodelis. – Šypsodama ji žvilgčiojo nuo vieno į kitą. – Man regis, tas namas Sonei tikrai patiktų. Nei vienas, nei kitas iš jų dar netinka žmonėms parodyti... abu savaip apgriuvę. Bet manau, kad tuo metu, kai namas bus paruoštas Sonei, ji bus pasiruošusi jam.

Prieš klausdamas Sonės Deividas minutėlę pamąstė.

– Ar Elė kalba rimtai? Ar tikrai norit apsigyventi šioje gatvėje?

– Ar yra kokia priežastis, dėl kurios neturėčiau norėti?

– Bent aš tokios nežinau. – Jis valandėlę žiūrėjo į ją. – Vadinasi, į Seftonhauzą jūs nebegrįšit?

– Nebent tam, kad Keitei Sefton duočiau paragauti jos pačios vaistų.

Jo lūpų kampučiai šelmiškai pakilo ir jis nežymiai šyptelėjo paklausdamas:

– Manot, reikia jai išperti kailį?

– Panašiai.

Jis linktelėjo. Paskui, kreipdamasis į Elę, pasakė:

– Įžvalgi panelė. Jai neprireikė daug laiko perprasti mūsų mažąją draugę.

– Taip, ir tai dėl to, kad Keitė Sefton permatoma kaip stiklo plokštė. – Elė nutipeno prie bufeto ir iš ten paėmė mėlyną nuomos knygą ir rudą voką. Mosuodama voku, ji pasakė jam: – Mainau šiuos pinigus į parašą. – Pastūmėjusi knygą, stebėjo, kaip jis raito savo parašą. – Žinoma, tai ne dėl to, jog aš tavimi nepasitikėčiau, – pridūrė, mirktelėjusi Sonei.

– Ką čia bandai apgauti, Ele Keni? – nusijuokė jis. – Abu žinom, kad tu nepasitikėtum ir savo senele.

– Na ką gi, dabar mane smerksit? – paklausė ji, išpūtusi akis. – Ta vaidinga senė pabėgo su pienininku, ir jie pasigrobė savaitės pajamas! – Ji garsiai kvatojo. – Ta mano senelė šį bei tą sugebėjo.

Ji padėjo nuomos knygą atgal į bufetą ir įteikė Deividui rudąjį voką, įžūliai sakydama:

– Neišleisk visko pasileidusioms moterims ir gėrimams.

Tamsios jo akys blykstelėjo.

– Gėda tau, Ele, – subarė jis. – Tarsi aš taip daryčiau.

– O kodėl gi ne? – paklausė ji. – Juk tu išvaizdus vyras, ar ne? Toks vyras, jog kiekviena moteris didžiuotųsi, galėdama pereiti gatve su tavimi. – („Jėzau, ir vėl pradėjau, – dingtelėjo jai, – paleidau liežuvį").

Atsistojęs Deividas įsikišo voką į kišenę.

– Verčiau eisiu, kol tu neprivertei manęs rausti, – pasakė jis jai.

Šypsena slėpė santūrumą, pasakiusį Elei, kad jos nueita per toli.

Kol tiedu linksmai žodžiavosi, Sonė ramiai juos stebėjo, klausėsi ir darėsi išvadas.

Ji jautė, jog po tuo šaipymusi glūdi švelnumas ir prieraišumas, kurio neįmanoma paslėpti. Ji suprato, kad kiekvienas iš jų rizikuotų savo gyvybe ir sveikata, jeigu antrąjį ištiktų bėda, ir tai ją sujaudino.

Sonę traukė šitas augalotas ramus vyriškis. Jis atrodė labai liūdnas. Jo šypsena buvo šilta ir nuostabi, ir kartkartėmis jo akys žybtelėdavo. Tačiau šypsena greitai išblėsdavo, o kai tamsios akys žybtelėdavo, atrodė, jog jų šviesa nelabai tepasiekia širdį.

Dabar, jam jau beišeinant, ji priminė:

– O kaip dėl namo? Man tikrai reikia savo kampo, o jis, atrodo, būtų pats tas.

– Hm. – Jis giliai įkvėpė, vertindamas ją žvilgsniu. – Mažiausiai dar mėnesį jis nebus paruoštas.

– Man tai puikiai tiks. – Ji tikėjosi ligi to laiko susirasti darbą.

Jis atsigręžė į Elę.

– Ką tu manai?

– Aš norėčiau, kad ji liktų pas mane, bet ji pasiryžusi turėti savą kampą, todėl man patiktų būti netoliese, kad galėčiau ją prižiūrėti.

– Vadinasi, tu nemanai, jog ji pridarys rūpesčių?

– Na, ji truputį karštakošė, teisybė, ir dar maža nenaudėlė, nenorinti klausyti, ką aš sakau. Bet prižadu ją prižiūrėti. Jeigu ji ims kiauras naktis puotauti, garsiai leisti muziką ir daužyti langus, aš pirmoji tau apie tai pranešiu.

Sonė pagalvojo, kokie puikūs tie du žmonės.

– Vadinasi, tik tada man bus pirmą kartą atsakyta neigiamai? – paklausė ji kuo plačiausiai šypsodamasi ir dėkodama savo laimingoms žvaigždėms, kad rado tokią draugę kaip Elė Keni.

– Jeigu Elė mano, jog jūs būsit gera nuomininkė, kodėl turėčiau prieštarauti? – Jo žvilgsnis sustojo ties ja, tarsi mintyse jis ją svertų. – Gerai. Kai tik darbai bus baigti, galėsit apsidairyti... pažiūrėti, ką manot. Jeigu patiks, sutarsim dėl nuomos mokesčio ir laiko. Jei ne, niekas nebus prarasta.

– Jei nuomos mokestis nebus perdėtas, man jis patiks.

Jis pažvelgė į ją šiek tiek nustebęs, tačiau nieko nepasakė, tik pažadėjo pranešti jai, kai namas bus paruoštas apžiūrai, paskui meiliai atsisveikino su Ele ir nuskubėjo koridoriumi, o tada į lauką pas savo ištikimą šunį, kuris šildėsi saulėje ant slenksčio, laukdamas savo mylimo šeimininko.

Elė ir Sonė stebėjo jį pro langą.

– Man regis, aš jį įžeidžiau, – prisipažino Sonė.

– Ir aš taip manau, – atvirai pasakė Elė. – Perdėtas! – Na, na, – papurtė ji galvą. – Taip pasakyti buvo šiurkštu.

– Neturėjau to omeny, – teisinosi Sonė.

– Tai kodėl pasakėt?

– Nežinau. Tikriausiai dėl jo laikysenos. Kalbėjo su manimi tarsi iš aukšto.

Pati netikėjo tuo, ką sakė. Ir tuo, kad šiek tiek aikštijosi. Aikštytis buvo svetima jos prigimčiai.

Elė pajautė būtinybę paaiškinti Sonei keletą dalykų.

– Šis namas turėtų kainuoti penkis svarus už savaitę, – atskleidė ji. – Jis man nuomoja už trisdešimt šilingų. Aš to nepavadinčiau perdėtu, o jūs?

– Kodėl jis taip daro? – kažkodėl Sonės tai nenustebino.

– Todėl, jog žino, kad aš moku tiek, kiek galiu, ir todėl, jog turi aukso širdį.

– Negaliu jums prieštarauti, nes jis jau yra išgelbėjęs man gyvybę, – atsakė Sonė. – Tačiau turit sutikti, kad jis nėra labai draugiškas.

– Žinoma, bet jis turi savų priežasčių.

– O? – Sonė mielai būtų išstūmusi jį iš savo galvos, tačiau jis intrigavo ją, ir dabar jai parūpo sužinoti. – Kokių priežasčių?

Elė dėjosi negirdinti.

– Pažiūrėk! – Ji parodė į Deividą ir jo šunį, einančius gatve. Kartkartėmis Deividas pasilenkdavo paglostyti šuns, kuris pažvelgdavo aukštyn garbinančiomis akimis ir retkarčiais pasitrindavo į Deivido koją, vizgindamas trumpa plinkančia uodega. – Deividas ištraukė šitą nusususį vargšelį iš po sunkvežimio ratų, – aiškino Elė. – Didžiausius pinigus išleido, apmokėdamas sąskaitas veterinarui ir už ilgus jo slaugymo mėnesius, kol tas vėl atkuto. – Elė patenkinta atsiduso. – Sakau tau, mieloji... tikrai yra visas pulkas šaunių išvaizdžių moterų, kurios paaukotų savo dešinę ranką, kad galėtų savo gyvenimą sujungti su šio vyro gyvenimu, bet jų galimybės tokios pat kaip

blusos dykumoje. Tas didelis bindzenantis šuo sulaukia daugiau meilės, negu jos galėtų kada nors tikėtis. Deividas Lengdenas patenkintas gyvenimu tame sename kaimiškame name... ir aš nesistebėčiau, jeigu jis taip ir baigtų savo dienas. Tuo labiau gaila.

Sonė susidomėjo.

– Kodėl jis turėtų norėti vienišas baigti savo dienas?

Ji nenuleido akių nuo tos tolstančios aukštos valdingos figūros, ir vieną trumpą minutėlę pati pasijautė neįtikėtinai vieniša.

Elė šyptelėjo klastinga šypsenėle, privertusia Sonę elgtis atsargiau.

– O! Vadinasi, jis jums rūpi, a?

– Nė truputėlio, – atšovė Sonė. – Tiesą sakant, man nėmaž nerūpi, ką jis veikia ar veiks, jei tik išnuomos man namą.

– Ką gi, šiaip ar taip, tai – ilga istorija, – nesiliovė Elė. Ji niūktelėjo Sonei į šoną. – Bet ligi turgaus eiti toli, todėl pakeliui ir papasakosiu.

Po pusvalandžio abi išsiruošė; su aptemptu geltonu švarku ir tiesiu baltu sijonu, neslepiančiu storų jos kelių, Elė atrodė apsirengusi nepatogiai. Sonė atrodė dailiai, vilkėdama savo mėlyna gėlėta plonos vilnos suknele, ligi pusės blauzdų ilgio, su diržu per liemenį. Laisvai sujuosta, ji slėpė jos nėštumą. Trumpai kirpti plaukai saulėje blizgėjo kaip ištirpęs šokoladas, o dailūs mėlyni bateliai puošė jos plonas kojas.

– Man regis, aš turėčiau nueiti ir užsiregistruoti pas gydytoją, – pasakė Sonė, joms perėjus gatvę.

Pamačiusi jų atspindžius parduotuvės vitrinoje, Elė susikaupusi lygino save su Sone. Nors buvo skirtingo amžiaus ir sudėjimo, ir, nors ir labai norėdamos, niekada neatrodytų panašiai, Elė pagalvojo, ar Sonei padedant ji ne-

galėtų patobulinti savo išvaizdos. Turėdama tą omeny, atsargiai pasiteiravo:

– Ar išmokysit mane rengtis? Paaiškinsit, kokius drabužius vilkėti ir kaip gražiau atrodyti?

Laukdama atsakymo į savo klausimą, ar užsiregistruoti pas gydytoją, Sonė apstulbo.

– Išmokyti, kaip rengtis? – netikėdama paklausė ji. – Kam?

– Kadangi aš ką tik mačiau save toj vitrinoj, – liūdnai atsakė Elė. – Ir man gėda sakyti, kad iš mudviejų aš atrodau esanti nėščia! – Iš nevilties jos balsas tapo bespalvis. – Ir nenuostabu. Aš stora, gremėzdiška ir neturiu nė menkiausio supratimo, kaip moteriai derėtų rengtis, – ji nukreipė į Sonę savo nelaimingą žvilgsnį. – Ak, mieloji, ar padėsit man? Tai nėra kažkas netikėta, nes aš jau seniai galvojau apie tai, kaip galėčiau padoriau atrodyti. Niekada neišmaniau, kaip tinkamai rengtis, o gimus vaikams visai apsileidau. – Ji atsiduso taip garsiai, jog vienas praeivis atsigręžė pažiūrėti. – Žinau, esu bjauri sena nevėkšla, – sušnibždėjo ji, sulėtindama žingsnį, kai aplink nieko nebuvo. – Bet dievaži turi būti būdų man pasidaryti truputį patrauklesnei.

– Jūs *esat* patraukli, – užtikrino ją Sonė.

Iš tiesų Sonei nebuvo tekę matyti moters tokia gražia šypsena. Įsižiebusi akyse, ji nušviesdavo visą veidą vaikišku grožiu.

Elė išraudo kaip burokas.

– Eikit jau, eikit, – patenkinta sumurmėjo ji. – Būkit atvira, mieloji. Juk į mane baisu pažiūrėti, ar ne?

– Nežinau, kodėl turėtumėt šitaip galvoti, – Sonė pajautė po šia pastaba slypinčią neviltį, ir iš gailesčio šitai mielai būtybei jai suspaudė širdį. – Ne viena moteris kažin ko atsižadėtų, kad tik galėtų pasikeisti su jumis vietomis.

Sonė buvo tuo įsitikinusi.

Bet ne Elė.

– Galit sakyti, ką tinkama, be aš žinau teisybę, – pasipiktinusi pareiškė Elė. – Man reikia kapitalinio remonto. Kaip sudaužytas senas automobilis ant paskutinių atramų – štai kokia aš. Bet gal dar nevėlu? Jeigu įsigyčiau naujų drabužių, pradėčiau naudoti kitokią kosmetiką ir jeigu jūs mane pamokytumėt, kaip laikytis, gal būtų kokia nauda. – Gurkštelėjusi oro ji atgavo kvapą ir nevilties kupinu žvilgsniu pažiūrėjo į Sonę. O paskui pakėlė akis į dangų. – Vajėzau! Ką aš čia paistau? Man – keturiasdešimt penkeri. Seno šuns nebepakeisi. Pati save apgaudinėju, štai kas. Patinka man tai ar ne, bet aš pernelyg toli nuriedėjau į pakalnę,

Sonė buvo nepajudinama.

– Nieko panašaus! – atšovė ji. – Jūs turit daug privalumų, Ele, – turit odą, kuria ir šešiolikmetė galėtų didžiuotis, gražius plaukus, dailias kojas. Dar daugiau – jūs mielas žmogus, o tai svarbiausia.

Elės veidas švytėjo.

– Eikit sau! – murmėjo ji sutrikusi. – Jūsų kalbų pasiklausius, aš pati sau atrodau svetima.

– Aš sakau teisybę, – neatlyžo Sonė. – Jūs matot tik tą, ką norit matyti. Tie, kurie jus pažįsta, mato visai kitokį žmogų. – Jai nepatiko, kad Elė save nuvertina. – Jūs per griežta sau, – pasakė jai Sonė. – Ar nesat girdėjusi sakant – „Dieve, duok mums dovaną matyti save tokius, kokius mus mato kiti“?

– Taip.

– Na ir ką?

– Pagalvosiu apie tai.

Joms einant Penso gatve, Elė nugrimzdo į giliausią tylą.

Kai jos pasuko į turgaus aikštę, ji pareiškė:

– Velnias manęs negriebs. Viską padarysiu, o paskui – kas bus, tas bus. – Atsigręžusi į Sonę, susijaudinusi kalbėjo toliau: – Manau, kad turiu stengtis atrodyti kiek įmanoma geriau. Reikėtų įsigyti gražų kostiumėlį ir naujus batelius, ir skrybėlė būtų ne pro šalį, nes sakoma, jog tik skrybėlė moterį padaro moterimi. – Valiūkiška šypsena suraukšlėjo jos veidą. – Tik ne raudoną, nes yra senas posakis – „Skrybėlė raudona, o apatinių nėra“, – o aš nenoriu, kad žmonės manytų, jog aš vaikštau po gatves plika subine.

– Sergėk Dieve, – juokėsi Sonė.

– Taigi, tada atrodysiu visai kitaip, iš tikrųjų. – Dabar, jau galutinai nusprendusi, Elė visa švytėjo. – Ir mano žmogus nebepažins manęs.

– Turėjau suprasti, kad po visu šituo slypi vyriškis, – erzino Sonė.

Elė išraudo ligi pat ausų.

– Jis – Arnis Leingas.

– Ką? Tas žmogus, kuris pasirūpino mano automobiliu?

Elė linktelėjo.

– Arnis gyveno šiame krašte. Kai man buvo šešiolika, o jam dvidešimt, mes visada sakydavom, jog kada nors susituoksim. – Balse atsirado nusivylimo gaidelės. – Tačiau taip ir nesusituokėm. Arnį pagavo noras keliauti ir jis išvyko, ir nemačiau jo ligi tos dienos, kai jis atgabeno tau automobilį.

– Tai bent staigmena.

Elė garsiai nusijuokė:

– Dieve visagalis, daugiau negu staigmena! Kai atidariau duris ir pamačiau jį ten stovint, tai buvo baisiausias smūgis, sakau. Tas nenaudėlis nėmaž nepasikeitė. Visada buvo dailiai sudėtas ir išvaizdus, ir tuos raudonus gaurus aš būčiau bet kur atpažinusi, tik šiuo metu jie kiek prare-

tėję ties viršugalviu... – Ji patenkinta sukikeno. – Būtumėt mačiusi jo veidą, kai jis suprato, kad tai aš.

– Apstulbo, ar ne?

– Ir dar kaip. Vargšelis atrodė kaip iš vandens ištraukta žuvis. Šiaip ar taip, mes ėmėm kalbėtis. Paaiškėjo, jog jis dabar našlys ir žvalgosi, norėdamas pradėti naują gyvenimą. – Iš pasididžiavimo ji išpūtė krūtinę. – Teisybę pasakius, Arnis mane pakvietė kur nors nueiti, ir aš noriu kuo gražiau atrodyti. Kas gi čia bloga?

– Visiškai nieko, – atsakė jai Sonė. – Man regis, tai labai romantiška.

Dabar jau nebebuvo galima Elės sulaikyti.

– Tai padėsit man? Pasakykit, kas man geriausiai tiktų, kokia spalva, koks fasonas ir ką turėčiau padaryti su savo plaukais? Ar man reikia keisti makiažą – bet žinokit, nenoriu atrodyti nuoga, nes esu pripratusi prie savo lūpdažio ir skaistalų; tačiau nenoriu atrodyti ir kaip kekšė. – Ji plepėjo, vos neklupdama ant šaligatvio, kai nepažiūrėdavo, kur eina. – Turiu susitaupiusi truputį pinigų juodai dienai. Bet Arnis yra ypatingas. Galbūt jis yra tas žmogus, kuris iš manęs padarys dorą moterį... taigi galėčiau sakyti, kad čia toji juoda diena, ar ne? – Ji vis labiau jaudinosi. – Ak, brangioji, juk padėsit man, ar ne! Nesitikiu, jog galėtumėt padaryti stebuklą, bet galit pagelbėti, kad atrodyčiau padoriai. Aš baisi moteriškė, tikrai. Bet aš niekada nieko nenutuokiau apie stilių, suprantat? Pažinau pernelyg daug vyrų, ir nė vienam iš jų nerūpėjo, kaip aš atrodau. Aišku, tiems nenaudėliams tik ir knietėjo kaišioti rankas man po sijonu. – Ji išsišiepė. – Žinokit, aš nesakau, kad man tai nepatiko, nes man tikrai patiko. Bet, kaip sakiau, Arnis Leingas šiek tiek kitoks. Eidama į pasimatymą su juo, aš, be abejo, noriu atrodyti kuo geriau.

Ji būtų dar kalbėjusi, bet Sonė ją nuramino.

– Nežinau, ar aš esu ta, kurios patarimo reiktų klausti. Nesu žinovė ir pati nesu kuo nors ypatinga. Bet jūs, Ele, buvot man gera, ir jeigu vertinat mano nuomonę kokiu nors klausimu, aš tik džiaugsiuos galėdama ją pareikšti. Iš tiesų, padarysiu viską, ko tik norėsit. Galit pasimatuoti visus kostiumėlius kiekvienoje drabužių parduotuvėje Blekberne... mes užsuksim į visas batų parduotuves, apsilankysim pas geriausią kirpėją mieste, o paskui nueisim į „Būc" grožio saloną, ir specialistai sutvarkys jums veidą.

– Šitoks lepinimas man tik į sveikatą. – Elė pliaukštelėjo liežuviu. – Ką! Atrodysiu taip puikiai, kad manęs nebeatpažins mano vaikai.

Sonė bijojo, kad Elė gali nueiti per toli ir galų gale nekęsti to, ką pati su savimi padarė. Bet jeigu ji mėgintų perkalbėti Elę, toji galėtų pasielgti kaip tik atvirkščiai.

Ji nusprendė, jog reikia griebtis šiokios tokios gudrybės.

– Jūs teisi! – sušuko ji. – Norit atrodyti kitaip – ir mes tai padarysim. Šiaip ar taip, esat verta tokio malonumo. Galėsit snūstelėti atsilošusi krėsle, kol kokia jauna būtybė su jūsų veidu darys stebuklus. Bus nuostabu. Ir tai dar ne viskas, galit būti tikra.

Elė įsispoksojo į ją.

– Ką turi omeny?

– *Sukurti* naują išvaizdą – tik pusė viso smagumo. Paskui rutina neleis jums sudėti rankų. Sunkus darbas, bet malonus... kasdieninis veido valymas... odos tonizavimas... jūsų antakiai ir toliau žels, todėl teks juos nuolatos pešioti. O, ir veido raumenis reikės mankštinti... kiekvieną dieną dvidešimt minučių priešais veidrodį. O jeigu jums nudažys plaukus, ir nenorėsit, kad per greitai pasirodytų plaukų šaknys, teks reguliariai lankytis kirpyklo-

je... padažyti šaknis... pakirpti plaukus, padaryti šukuoseną, valandų valandas praleisti po plaukų džiovintuvu ir taip toliau. Ir turėsit sekti naujas madas. Turiu omeny, jeigu jūs...

– Hm. Sakot, man reikės laikyti suveržus pinigų kapšo dirželius?

– Bijau, kad taip. – Sonė skersomis dirstelėjo į Elę, tikėdamasi, jog jos taktika pasiteisina. – Manau, tai bus brangu, bet jūs privalot sekti naujausia mada. Visa, kas vertinga, reikalauja pastangų, – pridūrė ji.

– Atrodo smagu.

– Išeisit iš kosmetologės kabineto galvodama, kodėl nepadarėt to prieš daugelį metų.

– Prieš daugelį metų man to nereikėjo, – balsu nusijuokė Elė. – Be to, kai buvau jauna ir gašli, aš niekaip nebūčiau galėjusi ramiai išsėdėti, nes man visada rūpėjo medžioti vyrus. – Ji susiraukė ir tyliai pridūrė. – Jeigu pasakyčiau šventą teisybę, nesu tikra, kad dabar turiu laiko.

Sonė atrodė deramai pasibaisėjusi.

– Juk jūs nesitraukiat?

O, ji šito tikėjosi, nes galų gale Elė yra Elė. Viso pasaulio plaukų dažai ir brangiausia kosmetika jos, ačiū Dievui, nepakeis. Sonė mylėjo Elę tokią, kokia ji buvo; nors, atvirai kalbant, buvo kelios smulkmenėlės, kurias būtų galima pataisyti – tokios kaip didžiuliai auskarų žiedai, dėl kurių jos veidas atrodė stambesnis, sijonas, kuris buvo per trumpas ir per siauras ir dėl kurio jos keliai atrodė nepaprastai stambūs. Tik smulkmenos. Nieko drastiško, tačiau to būtų užtekę, kad ji atrodytų kitaip. Mintis, jog Elė pasikeis nuo galvos ligi kojų, Sonei buvo nepriimtina.

– Niekada! – pareiškė Elė. – Šalin, kas sena, ir šen, kas nauja! O jūs taip pat nesitraukit. Žadėjot padėti, ir aš pasikliauju jumis.

– Gerai! – užtikrino ją Sonė, vis dar tikėdamasi, kad Elė turi abejonių. – Taigi imkimės darbo, o paskui galėsim užsukti į kavinę, kur man papasakosit apie savo draugą.

Tolesni žodžiai išsprūdo jai iš burnos, nespėjus jų sulaikyti:

– Ir apie Deividą Lengdeną. Noriu viską apie jį žinoti.

– O? – sukikeno Elė. – O aš maniau, kad būsit visai pamiršusi tą jauną vyriškį.

Pastebėjusi Elės žvilgsnį, Sonė pasakė:

– Supraskit, ne dėl to, kad jis man rūpėtų. Aš paprasčiausiai smalsauju, ir tiek.

– Žinoma. Aš tikrai nieko daugiau nepagalvojau.

– Tada gerai.

Atidariusi universalinės parduotuvės duris, Sonė linktelėjo, praleisdama Elę. Deividas Lengdenas, iš tiesų! Tarsi jai neužtektų rūpesčių ir dar reiktų susipainioti su tokiu vyriškiu. Vyriškiu, kuris vertė ją jaustis labai nejaukiai – vyriškiu, kuris buvo pats sau ponas ir nenorėjo jokios kitos draugijos, išskyrus savo paties.

Bet ir jai nereikėjo niekieno draugijos. Bent jau ne vyriškos. Šito jai jau užteko visam gyvenimui.

Jau buvo pietų metas, o dar reikėjo daug ką atlikti. Nors jai buvo tikrai smagu, Sonė pajautė, kad jau gana. Joms apėjus visas miesto drabužių parduotuves ir Elei pasimatavus viską, ką tik pamatydavo, atėjo metas atsipūsti.

Išvargusi, sušilusi ir pasirengusi pasmaugti kitą kuoktelėjusį pigių pirkinių medžiotoją, mindžiojantį jai kojų pirštus, Sonė stipriai pajuto kūdikį savo įsčiose. Jausmas buvo malonus, bet tuo pačiu metu atrodė čiulpiąs iš jos paskutines jėgas.

Kai ji nulydėjo Elę į dar vieną parduotuvę, kojos atro-

dė kaip pripiltos švino, o skrandyje žiojėjo skylė didumo sulig Blekvolo tuneliu.

– Viskas! Sustosim čia, kavinėje, – pasakė ji Elei. – Ir, kol dar nespėjot paprieštarauti, neisim pirmiau ieškoti batų. Jie palauks, kol aš išgersiu šešis puodelius stiprios arbatos ir suvalgysiu sumuštinį su kumpiu ir salotomis.

Prasibrovusi į kavinę, ji pasuko prie vienintelio tuščio stalelio. Nusviedusi galybę maišelių ant grindų, išsiėmė iš rankinės piniginę.

– Taip. – Ji žiūrėjo į Elę, kuri įgriuvo į antrąją kėdę. – Ko norit?

– Aš paimsiu. – Elė ėmė ropštis iš savo kėdės.

Dabar, sėdėdama ir ilsindama kojas, ji atrodė kaip skudurinė lėlė su ištrauktu kamšalu.

– Sėdėkit kur sėdėjusi, – paliepė Sonė, sulaikydama ją rankos mostu. Jai net mažumėlę patiko matyti Elę tiek pat pavargusią kaip ir ji. – Vaišinu aš, todėl slėpkit savo pinigus.

– A, žinoma, išleidot man šimtus, – nesutiko Elė. – Aš neįstengiu nieko daugiau, tik nupirkti mums ką nors užkąsti.

– Man buvo smagu jums pirkti, – pasakė Sonė. Jos sąmonės gelmėse visą laiką kirbėjo mintis, jog ji neturi tiek pinigų, kad galėtų juos švaistyti. – Bet šimtais to nepavadinsi. – Ji žengė žingsnį tolyn nuo stalelio. – O dabar... arba pasakysit, ko norit, arba pamatysit mane griūvant iš nuovargio.

Atsirėmusi į kėdę, ji kantriai laukė Elės atsakymo.

– Ką valgysit?

Sonė pavargusi atsiduso.

– Arbatos ir sumuštinį su kumpiu ir salotomis. „Ir nesvarbu, kiek kainuos“, – pagalvojo sau.

– Ir man tiks.

Per žmonių prisigrūdusią kavinę Sonė drebančiomis kojomis nusigavo ligi bufeto. Užsakė, ir netrukus ją aptarnavo.

Grįžtant atgal prie stalelio, ją pralinksmino Elė, kuri sėdėjo plačiai praskėtusi kojas rodydama visam pasauliui savo apatinių kelnaičių raukinukus – arba bent porai išverstakių jaunų vyrukų prie gretimo stalelio.

– Man regis, labai juos pralinksminot, – tarė Sonė pasibaisėjusiai Elei, kuri tučtuojau atkreipė į save visų dėmesį, surikdama vyrams:

– Aišku, jūs esat du bjaurūs ištvirkėliai – įsistebeilijot į nuogą moteriškės subinę, kai ji prisėdo atsipūsti po sunkių darbų. Kažin, ar jūsų vargšės žmonos žino, ką jūs išdarinėjat, a?

Dėdama koją ant kojos ji vos nenuvirto nuo kėdės. Pasigirdus baisiausiam kvatojimui, ji sutriko ir įniršo: pašokusi nuo kėdės, tiesiausiu taikymu puolė prie tų dviejų vyrų, kurie susigėdę jau spūdino lauk.

– Eikit, eikit! Lauk iš čia! – šaukė Elė, grūmodama kumščiu. – Nešdinkitės ir palikit moteriškę ramybėj, ar girdit?

Tuo metu, kai ji grįžo prie stalelio, juokas jau buvo beveik nutilęs, tačiau Sonei dar teko smarkiai tvardytis.

– Per jus mudvi būsim pakartos, – juokėsi ji, pildama arbatą.

Ji taip kratėsi nuo tramdomo juoko, kad visą stalelį aplaistė arbata.

– Na, tik pažiūrėkit, ką per jus padariau! – skundėsi Sonė. – Nemanau, jog kada nors išdrįsiu vėl čia pasirodyti.

– Nemanyčiau, kad norėtumėt, – atšovė Elė, atsikąsdama didelį kąsnį sumuštinio, kurį išspjovė tardama sekančius žodžius. – Tikrai nenorėsit, kai jie vidun įsileidžia tokius ištvirkėlius. – Prisikimšusi pilnus žandus kumpio ir

salotų, ji buvo panaši į žiurkėną. Staiga valiūkiška šypsena suraukšlėjo jos veidą. – Jų kavinė gal ir nelabai padori, bet sumuštinis atsakantis. – Niūktelėjusi Sonei į pašonę, ji ėmė krizenti.

– Ir geras spektaklis salėje tarp stalelių, – juokavo Sonė.

Netrukus jau abi kvatojo.

– Jūs nepataisoma, – pasakė jai Sonė.

Elė atsakė nežinanti, ką reiškia žodis „nepataisoma“, bet jeigu dar liko laiko, prieš joms vėl leidžiantis į savo kelionę ji sušlemštų dar vieną sumuštinį su kumpiu ir salotomis.

Kitas sustojimas buvo batų parduotuvė. Gerokai pasiblaškiusi ir pasinervinusi, ir pasigėrėjusi savimi avinčia tuzinu rinktinių batelių, Elė užsimanė pirkti dvi poras batelių keturių colių kulnais ir su dirželiais – vieną porą ryškiai raudonų, antrą – ryškiai žalių su juodais dryžiais šonuose. Su tais aukštais plonais kulnais ji atrodė lyg stypčiojantis viščiukas, bet Sonė buvo pernelyg taktiška, kad jai tą pasakytų. Ji tik diplomatiškai įtikinėjo:

– Garbės žodis, Ele, jie tikrai ne jums.

– Jie naujajai man, – atšovė Elė.

Tie bateliai krito jai į akį, ir niekas negalėjo jos perkalbėti.

Paskui atėjo grožio salono eilė.

– Apačioje mes sutvarkysim jūsų veidą, o plaukus – viršuje, – informavo jas jauna registratorė. – Jeigu peržiūrėsite katalogą ir išsirinksite šukuoseną, bus greičiau.

– Kaip manot, kuri šukuosena geriau? – paklausė Elė, vartydama katalogą.

– Ar tikrai norit sužinoti mano nuomonę?

– Žinoma, noriu.

– Nepaklausėt mano patarimo dėl sijono ir dėl palaidinių... ir netgi nusipirkot dvi poras batelių po to, kai pasakiau, kad jie tikrai ne jums.

– Na, tai buvo tada, o dabar yra dabar. Pasakykit, kokia šukuosena man tinka, ir aš pažadu klausyti.

– Šita, – Sonė nesvyruodama parodė gana paprastą pusilgių plaukų šukuoseną, kuri buvo ir graži, ir praktiška. – Ji įrėmins veidą ir, man regis, išryškins gražiausius jūsų bruožus.

– Kaip manot, ar patiks Arniui?

– Man atrodo, jis bus sužavėtas.

– Tai gerai! – Elė beveik šokte pašoko nuo kėdės ir su katalogu pripuolusi prie registratorės pasakė: – Štai šitos šukuosenos aš noriu.

Jaunoji moteris nieko nekomentavo, tik nusivaipė ir įrašė atitinkamą numerį į savo žurnalą.

– Ar viso veido makiažą? – pasiteiravo ji.

Elė šūktelėjo Sonei:

– Ta jauna panelė nori žinoti, ar man reikia viso veido makiažo?

Sonė perėjo per kambarį ir kreipėsi į registratorę:

– Nelabai ryškų, sakyčiau... lengvą ties akimis. Švelnių pastelinių spalvų, manau. Nieko pribloškiančio.

– Ir nieko kekšiško! – įspėjo Elė.

Patenkinta, kad jaunoji moteris suprato ir kad Elė apsidžiaugė, Sonė grįžo į savo kėdę, palikusi abi moteris tvarkyti formalumų.

Elė paklausė registratorę, ką toji galvoja apie pasirinktą šukuoseną ir ar ji tiks jai, kaip kad manė Sonė.

Registratorė atsakė pusbalsiu, retkarčiais dirstelėdama į Sonę, įsigilinusią į žurnalo laiškų skyrių.

– Aš, ponia, nebūčiau šitos pasirinkusi, – pasakė ji. – Jūsų gražūs tankūs plaukai, ir, mano manymu, jums tiktų nusikirpti trumpai. Ir, aš manau, juos reiktų kiek padažyti. Dažantis šampūnas išryškintų jų vešlumą.

– O kaip dėl makiažo? – Elę jau ėmė kankinti abejonės. – Ar manot, jog reiktų pastelinių spalvų?

Ir vėl registratorė dirstelėjo į Sonę, kuri tuo metu pakėlė akis ir netikėtai ją užklupo. Registratorė skubiai nusigręžė.

– Aš tikra, kad jūsų duktė nori tik gera, bet kosmetologė viršuje tikrai išmanys, ką jums daryti. Pagaliau juk tai – jos profesija, o ji – puiki specialistė.

Elę įtikinti buvo lengva.

– Neabejoju, kad jūs geriausiai išmanot, – nusprendė ji. – Palikim spręsti specialistams, štai ką pasakysiu.

Kai Sonei buvo pranešta, jog mažiausiai dvi valandas ji būsianti nereikalinga, ji pasinaudojo proga pavaikštinėti kanalo pakrante, paskui atsisėdo ant medinio suolo ir ėmė stebėti antis.

Liepos saulė buvo nuostabi. Lengvas vėjelis žaidė vandens paviršiuje, o tolumoje spalvotas siauras laivas palengva pūkšėjo artyn. Patenkinta Sonė atsirėmė į suolo atlošą ir užmerkė akis. Čia taip ramu, – mąstė ji, – ir taip saugu. Staiga jos viduje pakilo juodas debesis. Saugu? Ar jai kada nors bus tikrai saugu?

Šiltą saulėtą liepos dieną čia, tokioje vietoje, kurią ji manė esant pakankamai toli nuo buvusio košmaro, Sonė vėl viską prisiminė, ir jos širdis apmirė.

Pakėlusi akis ji pažvelgė į tolimą kanalo krantą, ir staiga nusmelkęs išgąstis privertė ją surikus pašokti. Kaip pabaidytas žvėrelis, apžlibintas automobilio šviesų, ji stebėjo vyriškį, žingsniuojantį pakrantės taku – aukštą, tamsiaplaukį, valdingos laikysenos, ritmingai siūbuojančiais pečiais, – ir siaubas pervėrė jai širdį ligi pačių gelmių. Ji galvojo tik apie tai, jog jis ją surado. Tonis Bridžmenas surado ją!

Palengva, tarsi jausdamas, kad jinai jį stebi, vyriškis pasisuko ir ėmė žiūrėti į jos pusę. Siaubingai išsigandusi Sonė leidosi bėgti. Dusyk parkrito ir susižeidė, tada įgriuvo į šunį vedžiojusio vyriškio glėbį.

Ji užmerkė akis ir sukliko. Vyriškis paėmė ją už pečių ir švelniai papurtė.

– Ei! Viskas tvarkoj, – sumurmėjo jis. – Viskas tvarkoj.

Atpažinusi jo balsą, Sonė pakėlė akis ir įsižiūrėjo į jo šiltas tamsiai mėlynas akis. Deividas Lengdenas šiek tiek ją baugino, bet šiuo metu ji buvo dėkinga jam už jo glėbį.

– Atleiskit, – tyliai sumurmėjo ji. – Atleiskit.

Valandėlę ji nieko negalėjo galvoti. Kitapus kanalo žingsniuojančio žmogaus vaizdas sutrikdė jos ramybę.

– Ar susižeidėt?

Dar prieš valandėlę Deividas Lengdenas matė ją sėdinčią ant suolo užmerktomis akimis, į saulę atgręžtu veidu. Jis buvo pakerėtas, galvodamas, jog ji būtų nuostabus modelis naujam jo drožiniui.

– Ne, viskas gerai. Tikrai, – melavo ji.

Iš tiesų jai maudė visą kūną, kelis kraujavo, o riešą velnioniškai gėlė.

Pasilenkęs jis kilstelėjo jos sijoną ligi kelio ir atbulais pirštais atsargiai nušluostė kraujo srovelę.

– Bjauriai prakirsta.

Jo balsas buvo švelnus ir guodžiantis.

– Viskas tvarkoj, – dėkinga pasakė ji. Tyliai juokdamasi, ji prisiminė: – Jau antrąsyk jūs mane išgelbėjot – tikriausiai manot, kad aš – žioplė.

Staiga jai pasidarė svarbu, jog jis nesusidarytų apie ją klaidingo įspūdžio.

Atrodė, kad kažkas jos šypsenoje jį labai sujaudino, perspėdamas laikytis atokiau. Jau ne pirmąsyk jis pasijautė jos traukiamas, ir tai buvo pavojinga. Nebuvo pasiruošęs artimai draugystei. Gal niekada nebus.

Šaltesniu balsu jai tarė:

– Čia nuo upės ateina žiurkės ir teršia aplinką. Jumis dėtas, kuo greičiau ta žaizda pasirūpinčiau.

Sutrikusi, tačiau nenustebinta netikėtos jo elgesio permainos, ji truputį pyktelėjo. Pamėgdžiodama šaltą jo toną, ji atsakė:

– Ačiū už patarimą, pone Lengdenai, taip ir padarysiu.

Tada jis nusišypsojo, šiltai ir spontaniškai, kaip ir anksčiau suvirpindamas jai širdį. Tačiau šypsena buvo skirta ne jai; ji buvo ištikimam draugui greta. Šuo, kantriai tupėjęs jam prie kojos, dabar jau norėjo eiti ir įnirtingai tąsė pavadėlį.

– Nedažnai randu laiko atvesti jį čia pabėgioti, – aiškino Deividas, – bet turėjau reikalų mieste ir pamaniau, kad parvesiu jį namo pro čia. – Jis mostelėjo galva į tilto pusę. – Ten galės laisvas pabėgioti.

Pasilenkusi Sonė pakasė šuniui paausį.

– Jis mielas, – pagyrė ji. – Galbūt ir aš įsigysiu šunį, kai įsikursiu. – Kai šuo prie jos prisiglaudė, ji priklaupė ant savo sveikojo kelio ir rankomis apkabino jo kaklą. – Gyvuliai dovanoja meilę ir ištikimybę, o nieko už tai nereikalauja, – sumurmėjo ji.

Deivido žvilgsnis sušvelnėjo. Širdis jam bylojo, kad ji labai ypatinga. Jau nuo pat pradžių jis manė, jog ji mieliausias sutvėrimas, kokį jam kada teko matyti. Visai nepanaši į tą kitą! Nepanaši į tą, kuri jo širdį užrūstino visoms moterims visiems laikams!

Jis pamatė, kaip šuo, pajutęs švelnią jos prigimtį, ėmė laižyti jai veidą ir prajuokino ją. Deividas taip pat nusijuokė. Ji vėl artėjo prie jo. Jis privalo neleisti tam įvykti.

Tuo metu, kai jiedu galvojo vienas apie kitą, pasigirdo balsas.

– Mačiau jus krintant ir pagalvojau, kad galėjot susižeisti. – Vyriškis atbėgo iš kito kranto ir buvo uždusęs. – Bet, matau, jums nieko nenutiko.

Net jo balsas buvo valdingas. Staigiai apstulbinta, Sonė pažvelgė ir pamatė lengvą vasarinį švarką, tamsias brangias kelnes ir išblizgintus batus, kurie dabar buvo apdulkėję.

– Ačiū, – padėkojo ji kiek netvirtai. – Nereikėjo taip bėgti. – Ji jautėsi kvailai. Vyriškis buvo neišraiškingų veido bruožų, kariškais ūsais ir mažomis raukšlių apsuptomis akutėmis. Visai nepanašus į Tonį Bridžmeną. – Tačiau ačiū, kad rūpinotės.

Vyriškis delsė.

– Ar esat tikra, jog aš niekuo negaliu padėti?

Atsakė Deividas:

– Taip. Galit mus dabar palikti.

Pamatęs blykstelint Deivido akis, vyriškis pamanė sutrukdęs įsimylėjėlių pasimatymą.

– Teisybė, – kvailokai pralemeno jis. – Tai paliksiu jus.

Sonė ir Deividas žiūrėjo, kaip jis nueina.

Kai Sonė pasisuko kalbėtis su Deividu, jis taip pat buvo nuėjęs – aukšta figūra tolo, už pavadėlio tempiama šuns. Jiedu puikiai atrodė.

– Nedraugiškas šunsnukis! – sumurmėjo Sonė. Tačiau kažkodėl negalėjo pasitraukti. Susimąstęs jos žvilgsnis lydėjo Deividą. Netrukus jis dingo, ir ji skubiai patraukė atgal į pagrindinę gatvę. Eidama ji niurnėjo dėl to, kad Deividas, atrodo, be jokios priežasties ją traukė. – Man nė motais, – pasakė pati sau. – Iš jo man tereikia stogo virš galvos.

Ir vis dėlto būtų malonu, jei jis taptų jos draugu. Niekuo daugiau, tiktai draugu.

– Jums labai norisi saldymedžio karamelių, ar ne? – krautuvininkė atpažindavo nėščią moterį, vos tik ją pamačiusi. – Kai vaikščiojau su paskutiniu savo kūdikiu,

niekada ligi soties neatsivalgydavau svogūnų laiškų, – pasakė ji išsišiepusi. – Visi namai dvokė, iš tikrųjų. Bet jie padarė man vieną paslaugą, – mat jų dvokas atbaidė senį, ir man nereikėjo taikstytis su tuo, kad jis užlipęs ant manęs slėgtų ir krioktų.

Sonė nesulaikė juoko.

– Nesu svogūnų mėgėja, – prisipažino nusipurtydama.

– Ne visos mes norim tų pačių dalykų, antraip būtų baisus stygius. – Krautuvininkė pasvėrė saldainius ir nusistebėjo, kaip moteriškė, nešiojanti kūdikį, gali būti tokia atgrasiai liekna ir švytinti. – Dar nelabai matyti, ar ne? – pasakė ji, spoksodama į Sonės liemenį. – Po poros mėnesių jūsų pilvas bus Everesto kalno dydžio.

– Ką gi, ačiū jums. Lauksiu to.

Sonei pasirodė, kad toji pastaba buvo žiauroka.

Jai išeinant moteriškė šūktelėjo:

– Skaniai valgykit savo saldainius! – O ėmusi tvarkyti lentynas, burbėjo: – Kodėl kai kurios iš mūsų nuo pat pradžių atrodom tarsi kariniai tankai, o kitų, kaip jos, net įpusėjus nieko nematyti? Jei manęs paklaustumėt, sakyčiau tai – velnioniška neteisybė.

Turgus sužavėjo Sonę. Visur aplinkui prekijai šūkavo, siūlydami savo prekes, o jai einant pro šalį mirksėjo ir juokavo. Valkataujantys šunys trainiojosi jai aplink kojas, taikydamiesi nutverti kokį gardų kąsnelį, nukritusį žemėn; suirzę vaikai rėkavo ir klykė, tuo tarpu jų motinos, pakėlusios akis į dangų, stebėjosi, kodėl jos šį rytą apskritai išėjo iš namų.

– Nedorėliai! – šaukė viena vargšė moteriškė, kai trys jos atžalos išvedė ją iš kantrybės. – Palaukit, pasakysiu jūsų tėvui, kaip vargau su jumis. Pasturgaliai jums sutins nuo diržo, pažadu!

Užtrukusi kiek ilgėliau nei ruošėsi, Sonė nusipirko sau gražią plonytę skarelę ir porą patogių šlepečių Elei.

– Šitų jai prireiks pastypčiojus ant keturių colių aukščio kulnų, – kikeno ji, spartindama žingsnį kosmetikos kabineto link. – Įdomu, ką ten jai padarė, – svarstė ji balsu artindamasi. – Tikiuosi, bus patenkinta.

Kai atvėrė duris, ją pasitiko pakelti balsai.

– Bet mes tik padarėm tą, ko jūs prašėt, – dejavo vedėja. – Spalvinantis šampūnas, šitaip jūs pasakėt. O kai dėl makiažo, nesuprantu, ko jūs nepatenkinta. Palikim tai specialistams, juk taip mums pasakėt.

Įsiutusiomis akimis, šlapiais plaukais, Elė spoksojo į moteriškę kitapus stalo.

– Ne aš pasiūliau spalvinantį šampūną. Tai toji jūsų mergaitė... padarė iš manęs bjaurų fejerverką. O ar jūs – specialistės, dabar jau sakyčiau – kaip kam atrodo.

– Ne mūsų kaltė, kad ateinate pati nežinodama, ko norit. Palikot mums spręsti, ir mes padarėm tai, ką laikėm tinkamu. – Vedėjos balsas tapo kandus. – Aš manau, mes labai gerai viską padarėm, turint omeny jūsų amžių ir akivaizdžiai neprižiūrėtą odą bei plaukus. – Visiškai nepaisydama iš pykčio raustančios Elės, ji kvailai tęsė. – Bet mes pataisėme po to, kai jūs pakėlėt tokį triukšmą... nuolatinių mūsų klienčių akivaizdoje, galėčiau dar pridurti. – Triukšmingai atidarydama kasos stalčių, ji kiek malonesniu tonu pridūrė: – Turiu teisę pareikalauti iš jūsų visos sumos. Tačiau šiuo atveju esu pasiruošusi padaryti nuolaidą. – Ištiesusi ranką imti pinigus, pasakė: – Tik dešimt svarų.

Sonė atsitraukė, tikėdamasi sprogimo. Jis ir įvyko: Elė ėmė kumščiu trankyti stalą, ir pasigirdo piktas riaumojimas, taip išgąsdinęs moteris, kad viena iššoko iš po plaukų džiovintuvo, kita, būdama prie praustuvo, pasuko gal-

vą ir jos veidas buvo apipiltas šampūnu, o grindis šlavusi jauna vargšelė spruko slėptis į artimiausią spintą.

– Dešimt svarų! – negalėdama patikėti spiegė Elė. – Gal dar arbatpinigių užsigeisit? Sakot, man negalima atleisti už tą triukšmą, kurį sukėliau jūsų nuolatinių klienčių akivaizdoje. Ir kaip aš drįsau prašyti, jog dirbtumėt su tokia sena ragana kaip aš... šitiek metų apsileidimo, giliausi grioviai aplinkui akis, oda lyg puspadis, a? Ir negi jūs ką nors galėjot padaryti su šitokiais plaukais? – Viena ranka ji perbraukė savo drėgnus plaukus. Antrąja pagriebė milžinišką kremo tūbą iš ant prekystalio išrikiuotos eilės ir išspaudė visą turinį į išpuoselėtą vedėjos delną. Pačiupusi jos antrąją ranką, suspaudė abu delnus taip, kad kremas prasisunkė tarp pirštų, ir piktai išsišiepusi pareiškė:

– Grąžos nereikia!

Pasisukusi eiti ir sutikusi linksmą Sonės žvilgsnį, akinančiai jai nusišypsojo ir pasakė:

– Nerekomenduoju šito salono.

Tada išdrožė lauk ir nužingsniavo gatve taip sparčiai, jog Sonė, nenorėdama atsilikti, turėjo bėgti tekina.

Tik tada, kai jos pasiekė kavinę, kurioje buvo prieš tai sustojusios, Sonė gerai įsižiūrėjo. Elė buvo tikra baidyklė – plaukai šlapi, nutįsę, o makiažas nuvarvėjęs per veidą, tarsi ji būtų pakliuvusi į audrą.

– Dėl Dievo, kas nutiko? – paklausė Sonė.

Elė numetė savo maišus ant grindų ir prisitraukė kėdę prie stalo. Kojas laikė tvirtai suglaudusi, nes šį kartą niekam neketino rodyti savo apatinių kelnaičių.

– Kad būtumėt mačiusi, ką tos nedorėlės padarė, – pasipiktinusi atsakė ji. – Mano plaukai pasidarė rūdžių iš kanalizacijos vamzdžio spalvos, o dėl makiažo, kuriuo jos mane aplipdė, atrodžiau kaip klounas. O dar tas purvas. Ar patikėsit? Visą veidą ir kaklą man aptepliojo purvu.

Kai dirstelėjau į veidrodį, visiškai pasiutau. – Uždengusi rankomis burną, ji pasilenkė į priekį. – Man atrodo, jog visi spokso į mane, – baigė ji suvaitodama.

– Atrodo, jus tikrai baisiai iškamavo.

Sonė slapčia džiūgavo, kad Elė atsisakė minties pakeisti savo išvaizdą.

Elė suglostė sau plaukus ir pirštų galais pačiupinėjo veidą.

– Jūsų teisybė! – sušuko ji. – Tikrai iškamavo. Bet dabar jau nebematyti, ar ne? – paklausė pilna vilties. – Dabar, kai nusiprausiau visą makiažą ir priverčiau mergaitę išplauti dažus man iš plaukų? – Ji atrodė susirūpinusi. Aš juk gerai atrodau, ar ne? Galų gale man reikia pasimatyti su Arniu, ir aš nenoriu jo išgąsdinti.

Sonė valandėlę ją apžiūrinėjo. Elės akys vis dar buvo pajuodusios nuo tušo, kuris dabar tapo tirštas ir tekėjo. Ryškus tamsiai raudonas lūpdažis ištepliojo jos burną nuo vieno krašto ligi kito ir išterliojo smakrą. Tamsus pieštukas akių kontūrams apibrėžti išmurzino akis ligi pat antakių ir dar išterlino kaktą. Elė atrodė bauginančiai.

Valandėlę Sonė nežinojo, ką sakyti. Be jokios abejonės, ji nenorėjo įžeisti Elės, tačiau nenorėjo ir kad Elė šitaip atrodydama vaikštinėtų po gatves. Jai beieškant tinkamo žodžio, mažas juoko burbuliukas iškilo viduje ir ėmė augti, plėstis, kol ji beveik nebegalėjo jo užgniaužti.

– Ar po to, kai nusiprausėt, pažiūrėjot į veidrodį? – paklausė ji.

– Kaip aš galėjau? – atšovė Elė. – Man tik rūpėjo susirasti rankšluostį. Tos nenaudėlės nepadėjo. Norėjo, jog aš greičiau dingčiau.

– Gal norit nueiti į tualetą?

– Ne.

– Aš manau, kad jums reiktų.

– Kodėl?

– Kadangi ten yra veidrodis, štai kodėl.

Sonės akys žibėjo.

Elė jau pradėjo suprasti. Vos įžiūrima šypsenėlė kilstelėjo jai lūpų kampučius.

– Taip blogai atrodau?

Sonė prikando lūpą, bet juokas, kurį ji slopino, prasiveržė kikenimu.

– Tai priklauso.

– Nuo ko?

– Nuo to, kas jums labiau patinka: ar kai veidas išdažomas, ar kai ištepliojamas.

Tuo metu prie stalelio priėjo padavėja.

– Laba diena, – kreipėsi ji į Sonę. – Ko pageidautumėt?

– Tikriausiai arbatos, – atsakė Sonė. – Prašom du puodelius. – Žiūrėdama į Elę, ji pašaipiai pridūrė: – Tą ponią ištiko nedidelis šokas, taigi verčiau paruoškit labai stiprią.

Merginos akys nukrypo į Elę ir išsiplėtė.

– Oi, labai gaila, – pasakė ji. Pamačiusi tamsiai raudonai išteptiotą burną, nujuodintus paakius ir kažkuo tamsiai nuteptą kaktą, ji išbalo. – Oi, man iš tikrųjų labai gaila.

– Negailėkit, – atsakė Elė. – Prašom, tik atneškit arbatos... ir gabalėlį to biskvitinio torto su šokoladu. – Ji parodė į pyragaičius, išdėliotus ant prekystalio. – Aš tokia alkana, kad galėčiau sužiaumoti net šašuotą asilą.

Vargšė mergina atrodė susirūpinusi.

– Atleiskit, bet negaliu jums atnešti vien tiktai arbatos. Šiuo metu klientai aptarnaujami prie stalelių, ir mes priimam užsakymus tik karštiems patiekalams.

Sonė jai nusišypsojo pačia žaviausia savo šypsena.

– Ar nepadarytumėt išimties? – viltingai paklausė ji.

Mergaitė nervingai gūžtelėjo pečiais, apsidairė ir šyptelėjusi išsitraukė savo bloknotėlį.

– Šeimininkas griežtai laikosi taisyklių, – paaiškino ji, – tačiau šiandien jo nėra, taigi tai, ko jis nežino, jam neužklius.

Kai ji nuėjo įvykdyti užsakymo, Elė pasuko į tualetą. Po kelių minučių grįžo kikendama.

– Būtumėt galėjusi man pasakyti, jog atrodau lyg nusiaubta stichinės nelaimės, – nusijuokė ji. – Dabar gerai? – Jos veidas buvo švariai nušveistas ligi spindesio, o naujo makiažo teliko vos įžiūrimi pėdsakai. – Taip man ir reikia už tai, kad įsigeidžiau pakeisti paties Dievo man duotą veidą, – tarė ji, klestelėdama į kėdę.

– Atrodot kaip moteris, kurią mes visi pažįstam ir mylim, – švelniai pasakė jai Sonė.

– Nuo šiol aš nebeišsižadėsiu raukšlių aplinkui akis ir pakrikai augančių antakių, o jeigu mano plaukų spalva patinka Arniui, patiks ji ir man!

– O kaip su tais keturių colių kulnais ir aptemptu sijonu? – pasiteiravo Sonė, žiūrėdama į pirkinių pilnus krepšius prie Elės kojų.

Elė atsiduso.

– Moteriškei svajonės – jos pragaištis. Na, gerai. Prieš pasiimdamos vaikus mes dar turim laiko. Taigi, jei padėsit man išsirinkti ką nors tinkamesnio – klasikinio – aš visa kita sugrąžinsiu. – Ji vėl atsiduso. – Būčiau išvengusi daugybės vargų, jeigu iš karto būčiau paklausiusi.

– Negaliu su tuo nesutikti, – krizeno Sonė.

Buvo atnešta arbata, ir pokalbis pasuko nauja linkme.

– Kol jūs buvot kosmetikos salone, aš nuėjau pasivaikštinėti palei kanalą, – pradėjo Sonė. – Ten buvo Deividas Lengdenas, vedžiojo savo šunį.

Elė sukluso.

– O! Ir užkalbino jus?

– Mes atsitrenkėm vienas į kitą.

– Kaip tai?

– Aš suklupau, o jis mane sugavo.

Elė tyliai švilptelėjo.

– Sugavo, a? – valiūkiškai paklausė. – Laikė savo glėbyje, ar ne?

Sonė pasijuto raustanti.

– Panašiai.

– Tokiu atveju jūs atsidūrėt taip arti jo, kaip jokia kita moteris jau seniai nebuvo atsidūrusi. Malonu buvo, ar ne? Užuodėt jo skutimosi losjono kvapą? Ir ar nemanot, kad jo mėlynos akys be galo gražios?

Ir įžūliai mirktelėjo.

– Nieko panašaus nebuvo, neduokit valios savo vaizduotei.

– O! Gaila! – Nusivylimo šešėlis apniaukė Elės veidą. – Tai kaipgi ten buvo?

– Aš paslydau. Jis sugavo mane. Tiek ir tebuvo.

Sonė melavo. Iš tiesų ji pajuto tvirtus raumenis po jo marškiniais ir nepajuto jokio skutimosi losjono, tačiau užuodė stiprų prakaito, kurį jis išliejo žaisdamas su šunimi, kvapą. Bet dėl vieno dalyko Elė neklydo – ją nepaprastai pribloškė tos tamsiai mėlynos akys. Ir dabar nepajėgė išstumti jo iš savo minčių.

– O kaipgi atsitiko, kad paslydot?

– Sėdėjau ant suolo žemai, pačioj pakrantėj. Kažkas mane išgąsdino. Pasisukau ir leidausi bėgti... ir griuvau tiesiai jam į glėbį, kaip jau sakiau.

Elė gurkštelėjo arbatos ir vos nenusideginusi ėmė pūsti. Ji numanė, kad tas nuotykis slepia daugiau, negu Sonė pasakė.

– Kas jus išgąsdino? – ramiai paklausė ji.

Sonė gūžtelėjo pečiais.

– Kažkas ir niekas. Gal žiurkė.

Tačiau tai buvo ne ta žiurkė, kurios ji bijojo, ačiū Dievui.

Ji jautė įdėmų Elės žvilgsnį ir žinojo, jog ta moteris pakankamai nuovoki ir supranta, kad ji nepasako visos tiesos. Bet kaip ji galėjo pasakyti tiesą? Kaip galėjo prisipažinti bėgusi šimtus mylių nuo savo darbo ir savo namų, kadangi buvo apmulkinta žavaus kerėtojo ir jo žmonos? Kaip ji galėjo kam nors pasisakyti buvusi tokia kvailė? Kaip galėjo atskleisti, ką matė ir girdėjo tą vakarą, kai tuodu kalbėjosi apie ją, tarsi ji būtų ne žmogus, o prekė, kurią galima išmesti, jeigu neįvyks tai, ko jie nori.

Net dabar Sonė negalėjo pamiršti jų juoko, ir kiekvienas intymaus jų pokalbio žodis liko išdegintas jos smegenyse. Po tos nakties beveik nebuvo akimirkos, kad ji negirdėtų jo balso – balso, kuris kuždėjo jai į ausį, balso, kuris žadėjo, kad jie susituoks, kai tik jiedu su žmona išsiskirs – žadančio: „Man teks ją nužudyti".

Sėdint su linksmąja Ele šitoje paprastoje kavinėje, tarp paprastų praktiškų žmonių, toji baisi tiesa, privertusi ją bėgti, atrodė nereali. Ir vis dėlto *buvo* šiurpinančiai reali. Reali, kaip ir kiekvienas Sonės įkvėpimas. Reali, kaip ir Elė, stypčiojanti aukštakulniais bateliais ir gurkšnojanti arbatą, tarsi tai būtų pats maloniausias dalykas pasaulyje.

Sonė baiminosi, jog gyvenimas jau niekad nebebus paprastas ir kol ji bus gyva, jai teks visąlaik žvilgčioti per petį, kad ir kur ji nueitų. Tokia ateitis buvo bauginanti. Žinoma, ji daugiau niekada taip patikliai nebežiūrės į jokį vyriškį. Tad kokia jos ateitis? Ką žadėjo gyvenimas jai ir jos vaikui?

Nors ją ir traukė Deividas Lengdenas, Sonė instinktyviai bijojo. Vienintelis vyriškis, kurį ji mylėjo, pasirodė

esąs pavojingas beprotis. Ją nupurtė šiurpas. O jeigu jis ją suras? O jeigu išsiaiškins, kad ji nešioja jo kūdikį, dėl kurio mielai nužudytų?

Kai Sonė sudrebėjo, Elė uždėjo savo didelį delną ant sugniaužto Sonės kumštelio.

– Jums šalta? – meiliai paklausė ji. – Gerkit arbatą, mieloji. Atsigaus širdis.

Ji pajuto įtampą Sonės kumštelyje ir suprato, jog jauna moteris turi savo paslaptį. Paslaptį, kuria verčiau reikėtų pasidalinti. Tačiau Sonė pati turėjo atverti savo širdį. Nors įžūli ir triukšminga, Elė nebuvo iš lendančių ten, kur nepageidaujama.

Sonė padarė taip, kaip jai patarė, ir arbata, kaip Elė ir sakė, ją sušildė, atpalaidavo ir nuramino. Tačiau baimė nedingo. Ji vėl sudrebėjo.

– Matyt, kažkas eina per mano kapą, – nusijuokė ji.

– O? Ar tai dėl to? – pasiteiravo Elė.

– Ką turit omeny? – Sonė suprato, kad jai teks būti atsargia.

Elė sugebėdavo apdairiai prasiskverbti ligi pat šaknų.

– Atrodot truputį sutrikusi, štai ką turiu omeny, – pasakė vyresnioji moteriškė. O tylesniu balsu pridūrė: – Jeigu kas nors jus slegia, aš garsėju kaip gera klausytoja. – Ji pakreipė galvą į šoną, ramiai stebėdama susirūpinusį Sonės veidą. – Kada tik būsit pasirengusi, – švelniai pridūrė.

Sonė buvo atsargi.

– Matyt, tai dėl tos žiurkės kanalo pakrantėje, – atsakė ji tyčia nusipurtydama. Ji nemėgo meluoti, tačiau nedrįso pripažinti, jog vieną klaikią minutę ten, prie kanalo, jai pasivaideno šmėkla iš praeities. – Nuo žiurkių man pagaugai eina, – pasakė demonstratyviai susigūždama. Bent tai nebuvo melas.

– Ar Deividas daug kalbėjo?

– Nelabai.

– A, jis visada buvo labai uždaras. – Elė svarstė, kaip galėtų juos abu suvesti. Ar jie tai žinojo, ar ne, tačiau jie vienas antram labai tiko. – Pasivaikščiojo su jumis, ar ne?

– Ne. Jis nuėjo savo keliu, o aš – savo.

Taip ir turėtų būti, mąstė Sonė. Taip daug saugiau.

– Gaila, kad negalėjot kelias minutes pabendrauti, – sumurmėjo Elė. – Kadangi, kad ir kiek judu tai neigtumėt, abiem praverstų turėti draugą.

– Ar jūs – ne mūsų draugė?

– Ak, mieloji, žinoma, aš – jūsų draugė! – Elė buvo pasipiktinusi. – Aš turėjau omeny... jums reikia jaunų žmonių, kad galėtumėt susitikinėti, o ne tokios senos plekšnės kaip aš. Ir, be jokios abejonės, man širdį skauda žiūrint, kaip toks gražus, šaunus jaunas vyras prapuola niekais. Deividui Lengdenui reikia, kad kas nors paimtų jį į rankas. Kokia nors sumani jauna būtybė kaip jūs, kuri priverstų jį vėl suprasti, jog gyventi verta. Be jokios abejonės, jis – geras vaikinas. Ir labai gaila, kad jis neturi geros moters, pas kurią galėtų grįžti namo.

Dabar, kai jos prakalbo apie Deividą Lengdeną, Sonė pasinaudojo proga.

– Ar jis niekada nebuvo vedęs? – paklausė ji.

Elės liūdesys atsispindėjo jos akyse.

– Taip, žinoma, buvo. – Ji gurkštelėjo arbatos. – Deividas turėjo žmoną, iš tiesų. Ak, ir nuostabią mažą dukrytę. – Ji nutilo ir įsistebeilijo į savo puodelį. – Tačiau tai – skaudi istorija.

Sonė prisiminė, kaip Deividas atrodė prie kanalo, kai jau nebe pirmą kartą jinai po šiurkščia ir šalta išore pajuto jo vienišumą.

– Norėčiau sužinoti, kas nutiko, – paklausė ji dabar Elę. – Jeigu jau žadu išsinuomoti vieną iš jam priklausančių namų, norėčiau išgirsti kai ką ir apie tą žmogų.

– Jeigu taip, papasakosiu, – sutiko Elė. Ir tai, ką ji papasakojo, apstulbino Sonę.

– Deividas buvo vedęs Keitės Sefton vyresniąją seserį, Alisą. – Pradėjo ji tylesniu balsu. – Tai buvo graži rudaplaukė karšto būdo mergina, tačiau santuoka atrodė visai laiminga. Be abejo, ji tapo dar laimingesnė Alisai pagimdžius gražų kūdikį, mergytę, kurią jie pavadino Čarline.

Tai girdėdama Sonė ir džiaugėsi, ir pavydėjo.

– Kodėl jis ne su jomis? – sutrikusi paklausė. – Ar jis išsiskyrė su savo žmona?

Elė kilstelėjo ranką.

– Viskas iš eilės, – nepasidavė ji. – Yra dalykų, kuriuos privalot sužinoti pirmiau. – Kai jau atrodė, kad Sonė vėl ją pertrauks, Elė griežtai ją sudraudė. – Sėdėkit ramiai ir klausykit, arba vėl išmušit mane iš vėžių.

Patogiai įsitaisydama savo kėdėje Sonė atsiprašė:

– Atleiskit. Tęskit toliau.

Žvilgsniu pakvietusi padavėją ji slapčia užsakė dar du puodelius arbatos. Pajutusi simpatiją šiltai ir draugiškai Sonei, padavėja tučtuojau ją aptarnavo.

– Jei dar norėsit, tik paprašykit, – tyliai pasakė, matydama, jog tos dvi moterys nori tęsti pokalbį. Kažin ką būtų atidavusi, kad sužinotų, apie ką jos kalbasi. Kartais, kai žmonės šnekėdavosi garsiai, jai pavykdavo pagauti įdomių paskalų nuotrupų, bet su tom dviem nebuvo jokios galimybės. Kai ji priėjo artyn, jos nutilo; kai nutolo, vyresnioji pritildė balsą, o antroji pasilenkė arčiau ir labai įdėmiai klausėsi. Viena buvo tikra, galvojo padavėja, – tai, apie ką jos kalbėjosi, turėjo būti labai įdomu. Tuo labiau gaila, kad ji negalėjo nugirsti nė vieno žodžio. Vis dėlto, kaip ir visada pilna vilčių, ji prie stalelio užgaišo ilgiau, negu reikėjo.

Įtardama, jog mergaitė klausosi, Sonė jai padėkojo ir pasakė, kad joms dabar nieko nebereiksią.

– Deividas su savo šeima gyveno didžiajame name, – joms vėl likus vienoms, tęsė Elė. – Tuo metu buvo gyva motina... vargšė, baikšti būtybė, kurią skriaudė ir šantažavo jaunesnioji duktė. Retkarčiais Deividas bandydavo taisyti padėtį, tačiau jau buvo nueita pernelyg toli, ir jis nieko nebegalėjo padaryti, tik čiupęs mergiūkštę Keitę, pasiguldyti ją ant vieno kelio – vieną ar du sykius jis taip ir padarė, kol ji dar nebuvo tapusi jauna moterimi, per daug suaugusia, kad gautų pylos, ir pernelyg didele savanaude, kad kas galėtų ją paprotinti. Tiesą sakant, metams bėgant, ji virto vis didesne nedorėle.

– O kaip tėvas? Juk jis privalėjo sutramdyti Keitę.

– Tomas Seftonas? Galėtum taip manyti. Bet jis buvo didesnis bailys, negu ji nenaudėlė. – Elė gurkšnojo arbatą ir stebėjo, kaip reaguos Sonė, kai negarsiai jai pasakė: – Jūs su juo buvot susitikusi.

Sonė papurtė galvą.

– Nemanau.

– Taip, mano miela, buvot susitikusi, – tvirtino Elė. – Tai – žmogus, atnešęs jūsų lagaminus.

Sonė buvo priblokšta.

– Negaliu patikėti! – Ji prisiminė, kaip pasimėgaudama Keitė jį žemino. – Sakot, tas vargšas žmogus – jos tėvas?

– Taip. Jinai su juo elgiasi kaip su purvu po savo gražiomis kojomis. Šuns vietoj laiko. Tegu Dievas jai atleidžia.

– Kodėl jis ten gyvena?

– O kur tam varguoliui dingti, ką? Tas namas daugel metų buvo jo namais. Prieš tai jis priklausė jo tėvui, kai šeima buvo pasiturintys ūkininkai, gerbiami ir vertinami miestelėnų. Ten jis parsivedė savo nuotaką. Taip, tame name jis gyveno nuo pat jaunystės, dar prieš tai, kai parsi-

vedė žmoną ir ji pagimdė jam dvi dukteris. – Ji patenkinta nusišypsojo. – Gimus Alisai, jis ketvirtąją žemės dalį užrašė savo žmonai kaip padėką už dukterį. Tą patį padarė gimus antrajam vaikui, Keitei. – Ji palenkė galvą. – Viena dukra jiems buvo palaima, antroji – prakeikimas. Iš Keitės niekada nebuvo nieko gera – blogas obuolys statinėje, galima sakyti. Beje, jeigu ji būtų mano, pritvatinčiau ją botagu, dievaži!

Sonė kreivai šyptelėjo:

– Jūs nieko negalėtumėt pritvatinti.

Elės veidas tapo griežtas.

– Jūs dar manęs nespėjot pažinti, – niūriai atsakė ji. – Tokioms kaip Keitė Sefton nubausti atsakančiai įsiūbuočiau virvę.

Tą akimirką Sonė pamatė kitokią Elę, ir tai buvo baugu. Bet ji suprato ir Elės požiūrį. Prisiminė tuos nemalonius dalykus, kuriuos Deividas sakė apie tą jauną moterį, kai jie kalbėjosi.

– Jūsų teisybė, – sutiko ji. – Mačiau, kokia žiauri ji buvo savo tikram tėvui ir, taip, suprantu, kodėl jūs ir Deividas taip piktinatės ja.

Iš tiesų ir jai pačiai knietėjo gerai apkulti Keitę Sefton!

– Jūs dar nežinot nė pusės, – pasakė jai Elė.

– Tikiuosi, ketinat man papasakoti? – Širdies gilumoje Sonė nujautė, kad ir Deividas yra Keitės auka, tačiau nesuvokė, kokiu būdu.

Elė kalbėjo toliau:

– Seftonai nepaprastai vertino Deividą. Jie džiaugėsi, kai jiedu su Alisa pranešė savo sutuoktuvių datą. – Ji stabtelėjo šypsodamasi. – Keitė džiaugėsi ne per labiausiai, žinokit, nes ji jau buvo vyresnė, jautė, kaip jaučia moteris, ir norėjo sau jauno vyriškio. Būtų galėjusi gauti

bet kurį vyrą, bet jokio nenorėjo, kadangi dabar jau ją graužė aistra sesers vaikinui.

– Ji norėjo Deivido? – Sonė prisiminė, ir viskas atsistojo į vietas. – Žinoma! Tą dieną, kai atvažiavau, mačiau, kaip ji žiūri į jį, ir iš tiesų pagalvojau, kad tarp jų kažkas yra.

– Oi ne! Ji norėtų, kad būtų, bet šito niekada nebus, galiu jus užtikrinti. – Elė primerkė akis ir įsižiūrėjo į Sonės veidą. – Ar nepastebėjot, jog jis beveik negali net žvilgtelėti į ją?

Sonė papurtė galvą:

– Jį taip sunku perprasti.

– Klausėt apie žmoną ir apie mažą dukrytę.

– Taip. – Sonė pasijautė nesmagiai. – Ir jūs sakėt, kad tai – skaudi istorija.

– Tokia ji ir yra. – Elė dar sykį gurkštelėjo arbatos ir nurijo paskutinį pyrago kąsnį. – Tai atsitiko vieną sekmadienį... tą dieną, kai naujagimė buvo pakrikštyta. O, buvo graži diena, beveik tokia kaip šiandien – švietė saulė, pūtė švelnus šiltas vėjelis. Seftonai savo namuose suruošė didelį pokylį ir pakvietė visus be išimties. Jie taip didžiavosi savo mažyte vaikaite, norėjo ją parodyti visam pasauliui.

Elė stabtelėjo; jos akys buvo pilnos ašarų.

– Vienintelis rūškanas veidas buvo Keitės. Ji nėjo artyn, kiurksojo surūgusi kambario gale arba klaidžiojo aplinkui namą, vaikiškai spardydama žemę ir retkarčiais piktai dėbteldama į seserį ir jos kūdikį. Ji net iškėlė įžūlią sceną Deividui. Na, bet jis tučtuojau parodė jai jos vietą. Aš visa tai mačiau.

– Ar dar kas nors matė? – Sonė galvojo apie Deivido žmoną.

– Nemanau. Aš buvau paėjus tolėliau, kad pasėdėčiau įmerkusi kojas į upelį, kai pastebėjau Deividą, besileidžiantį nuo kranto šaltu vandeniu nusiprausti veido. Man

dar nespėjus jam pasirodyti, pamačiau, kaip Keitė prisėlino prie jo iš už nugaros ir delnais uždengė jam akis. Tikriausiai jis pamanė, kad čia jo žmona, kadangi staigiai apsigręžęs čiupo ją už liemens. Jam dar nesusigaudžius, kas dedasi, ji įsisiurbė į jo lūpas. Jis atstūmė ją, bet ji jau nebesivaldė ir įsikibo į jį norėdama, jog jis vėl ją pabučiuotų. Jam nesutikus, ji puolė jį lyg laukinė katė, ėmė spardyti, daužyti, draskyti jam veidą. Kurį laiką jis dar pastovėjo, paskui pakėlė ją lyg skudurinę lėlę ir sviedė į vandenį. „Verčiau atvėsk!“ – piktai pasakė. Ji keikėsi, plūdo visais įmanomais žodžiais, bet jam tai buvo nė motais. Nužingsniavo sau šalin, palikęs ją. – Elė nusijuokė. – Pasakysiu, kad man buvo labai smagu žiūrėti. Mačiau, kaip ji išlipo iš upelio ir nusipurtė lyg kalė – kalė ji ir yra. Paskui pro užpakalines duris įslinko į namą. Dieve šventas, ji buvo įsiutusi! Murmėjo patyliukais, sakė priversianti jį gailėtis, jog šitaip su ja pasielgė.

Sonė vaizduotėje viską matė taip ryškiai, tarsi pati būtų buvusi tenai. Jos susižavėjimas Deividu dar labiau išaugo.

– Gerai padarė, – juokėsi ji. – Bet ką ji turėjo omeny, sakydama priversianti jį gailėtis?

Elė keistai į ją pažiūrėjo.

– Aš irgi spėliojau, – atsakė. – Bet po kelių dienų atsitiko tai, kas neduos man ramybės ligi paskutinės mano gyvenimo valandos. – Prieš tęsdama savo pasakojimą, ji giliai įkvėpė. – Ponas Seftonas niekada nebuvo labai veiklus, todėl visas šeimininko pareigas perėmė Deividas ir triūsė nuo aušros ligi sutemų: dirbo žemę, augino arklius – uždirbdavo kiekvieną į namus patenkantį pensą. Kuo daugiau jis dirbo, tuo labiau šeima priklausė nuo jo. Bet jis neėmė į galvą. Tokiam vyrui kaip Deividas Lengdenas sunkus darbas – antroji prigimtis.

– Ką jis veikė prieš vesdamas?

– Deividas buvo vienturtis vaikas. Kai jam sukako aštuoniolika, per vienerius metus numirė abu jo tėvai. Bet kuris kitas vaikinas, jau besiruošiąs tęsti savo mokslus, būtų palūžęs, bet tik ne Deividas. Toks jis jau yra – liūdėjo vienatvėje ir ėmė tvarkyti savo gyvenimą. Atsisakė minties stoti į meno mokyklą ir ėmė verstis nekilnojamu turtu – netrukus suprato turįs tam sugebėjimų. Dabar jam priklauso trys namai, ir jis gauna visai neblogas pajamas. Namas, kurį jis restauruoja, įsigytas vėliausiai. Žinoma, jis turi ir savo meną. Dar būdamas berniukas jis eidavo į miesto parką, rinkdavo nukritusias šakeles ir šakalius. Paskui valandų valandas droždavo medį savo lenktiniu peiliuku, išpjaustinėdamas paukščius ir laukinius žvėris. – Elė švytėjo iš pasididžiavimo. – Ak, taip, Deividas – labai talentingas jaunas vyras. Tikras laimikis kiekvienai moteriai.

Pajutusi, kad Elė vėl piršliauja, Sonė jai priminė:

– Sakėt, kažkas nutiko, ir tai neduos jums ramybės?

Elė ėmė skubiai pasakoti, o jos balsas pritilo:

– Tai buvo prieš ketverius metus, kitą tokią pat dieną kaip ši, saulei žeme ritinėjantis. Deividas dirbo lauke, kai atėjo policininkas jam pranešti, jog įvyko baisi automobilio avarija. Trys žmonės žuvo vietoje... jo žmona, kūdikis ir jo uošvė.

Sonė aiktelėjo:

– Dieve brangus! Tai siaubinga!

– Deividas buvo be galo pritrenktas, – pasakė Elė. – Bet jo širdis tvirta. O laikas – geras gydytojas.

– Kažkas man neaišku. – Sonė nesugebėjo suvokti. – Jeigu jis taip nemėgsta Keitės ir turi geras pajamas iš savo nuosavybės, kodėl jis iš ten neišsikrausto? Galiu suprasti, kodėl jis tebenori laikyti savo arklius, ir neabejoju, kad jam reikia drožinėti. Bet ar nebūtų geriau, jeigu jis nusipirktų žemės ir trobesius kur nors kitur?

– Jis turi savo priežasčių. Be to, ar prisimenat, sakiau, kad ponas Seftonas kaip padėką už du vaikus savo žmonai atidavė pusę žemės?

– Taip.

– Na, o ji testamentu visą turtą paliko savo mažytei vaikaitei. Tokiu būdu žuvus vaikui pusė žemės atiteko Deividui.

– Tai turėtų būti tikras dyglys Keitės pašonėje.

– Keitė Sefton turi savų planų, ir Deividas Lengdenas į juos įtrauktas. Po pernelyg ankstyvos jos motinos mirties iš jos tėvo liko tik šešėlis, kuriam visai neberūpi, kas su juo bus. Keitė sugebėjo priversti jį likusią žemę ir turtą perleisti jai. O dabar ji nori ir kitos dalies... o drauge ir Deivido Lengdeno.

– O jis pasiryžęs jai neparduoti?

Elė vėl keistai pažiūrėjo į ją.

– Aš manau, čia viskas daug giliau.

– O? – Sonė galėjo suprasti, kodėl Deividas norėtų pasilaikyti žemę – ji buvo palikta jo dukrai ir jis galėtų jaustis jos valdytoju. – Bet, žinoma, viskas skaudžiai primena tai, kas būtų galėję būti?

– Jis nori sužinoti tiesą apie tai, kas gi atsitiko, kai žuvo jo šeima.

– Ką jūs norite pasakyti, Ele?

Širdies gilumoje jai ir vėl kažkas sukirbėjo.

– Tik tai, ką sakau, ir nieko daugiau. Vienas žmogus po avarijos liko gyvas. Ir tai buvo pati Keitė Sefton.

Kažkas Elės žvilgsnyje Sonei pasakė: „Jūs manot, kad jinai juos nužudė, ar ne?“

Elė pasilenkė į priekį, o jos balsas virto kuždesiu.

– Aš sakau, kad vis dar yra neatsakytų klausimų, štai ir viskas.

Sonė žinojo, ką Elė bijo pasakyti. Nesuvokdama pasakė tai pati.

– Dieve mano! Manot, tai ji ir turėjo omeny, sakydama, jog Deividas gailėsis šitaip su ja pasielgęs? – Ji palengva purtė galvą, negalėdama susitaikyti su tuo, ką Elė leido jai suprasti. – Dieve mano! Jūs manot, kad ji nužudė juos, ar ne? Manot, kad ji nužudė savo pačios šeimą?

Elė skubiai ištiesė ranką ir uždėjo pirštą Sonei ant lūpų, nutildydama ją.

– Galim taip manyti, – sušnibždėjo ji. – Tai nėra labai pavojinga. Bet balsu ištarti – pavojinga.

Ištisą minutę jos abi tylėjo. Tada Elė, pakėlusi akis, žvilgtelėjo į kavinės laikrodį.

– Jėzau, Marija, Juozapai šventas! – sušuko ji. – Pažiūrėkit, kiek laiko! Verčiau grįžkim į parduotuves ir pakeiskim daiktus, kuriuos nusipirkom. Po to trauksim namo. Manau, šiuo metu vaikai jau pakankamai įkyrėjo senajai Rouzei. (Senoji Rouzė buvo geraširdė kaimynė. Neturėdama savų vaikų, ji mielai kiekviena proga prižiūrėdavo svetimus.)

Joms beeinant gatve Elė susirūpinusiu žvilgsniu pasisuko į Sonę.

– Nenoriu, kad įžiūrėtumėt ką nors mano pasakotuose dalykuose. Keitė Sefton blogas žmogus, todėl gerai padarysit, jeigu jos vengsit. Deividas Lengdenas – pats sau ponas ir, patinka jai tai ar ne, elgsis taip, kaip pats sugalvos.

Ji ėmė dainuoti airišką dainelę, paskui taip pat staigiai nutilo. Sulaikiusi Sonę priešais pėsčiųjų perėją, susirūpinusi pasakė:

– Pakankamai gerai mane pažįstat ir žinot, jog mano liežuvis bėga, dar man nespėjus pagalvoti, todėl mudviejų labui būtų geriau, jeigu užmirštumėt, ką aš sakiau... jei suprantat, ką turiu omeny?

Sonė pakankamai gerai žinojo, ką Elė turi omeny, ir tai pasakiusi ją nuramino. Ji taip pat pažadėjo niekada nebeliesti šios temos, kadangi, kaip teisingai perspėjo Elė, tai pavojinga.

Elės žodžiams aidint ausyse, Sonė mąstė apie Keitę Sefton. Šalta, žiauri būtybė. Juodu su Toniu Bridžmenu – to paties molio, – galvojo jinai. Bet Keitė Sefton negalėtų nuskriausti Sonės. Negalėtų ir Tonis Bridžmenas. Ne dabar. Ne čia.

Kai Elės vaikai atbėgo jos pasitikti, Sonė šypsojosi dėl jų komiško maivymosi ir begalinių klausimų.

– Ką šiandien pirkai, mama? – klausinėjo Ketlyna, tampydama už jos krepšių.

– O tau kas rūpi! – erzino ją Elė. – Jei gerai elgsies, galbūt pademonstruosiu tau madas. Ir neimsiu iš tavęs nė vieno penso, – kikeno ji.

Kai ji apsimetė juos gaudanti, jie nubėgo gatve cypdami iš pasitenkinimo.

Tą vakarą, vaikams jau gulint lovose, Elė ir Sonė kaip visada sėdėjo plepėdamos.

– Ką darysit, vaikučiui gimus? – pasiteiravo Elė.

– Dirbsiu, – nedvejodama atsakė Sonė. – Patinka tai man ar nepatinka, bet esu vienintelė maitintoja. Kad ir kas įvyktų, aš vis tiek noriu susirasti kokią nors tarnybą per ateinančias kelias dienas. Man nesvarbu, koks darbas, kad tik užtektų užsimokėti nuomą ir maistui, ir dar truputis liktų juodai dienai.

– Jūs – ryžtinga nenaudėlė, turiu tai pripažinti, – pareiškė Elė prunkštelėjusi. – Šiaip ar taip, jeigu tai padės, džiaugsiuosi, galėdama prižiūrėti vaikutį, kol jūs būsit darbe.

– Jūs tokia kilniaširdė, – pasakė Sonė.

Ji žinojo, kad su Ele jos kūdikis bus saugus. Be to, ji neketino daug laiko praleisti darbe. Dabar būtų patenkinta, jeigu galėtų dirbti tik tiek valandų, kiek reikėtų galui su galu sudurti. Tačiau bus sunku eiti į darbą ir palikti vaikutį. Šita mintis ją nuliūdino.

Kitą rytą jas aplankė svečias. Deividas Lengdenas atnešė žinią, suteikusią Sonei naujų jėgų gyventi.

– Nusipirkau krautuvėlę mieste, – pasakė joms. – Nieko ypatingo. Nedidelis namelis tarp geležinkelio stoties ir Bulvaro.

Iš pradžių Elei pasirodė juokinga:

– Dievaži, kam tau prisireikė parduotuvės?

– Mano drožiniams pardavinėti, – kantriai paaiškino jis. Pamatęs, jog Elės veidas ištįso iš nustebimo, pridūrė: – Žinai, kad aš iškastravau arklį Džimui Longui iš antikvarinės parduotuvės?

Elė susiraukė.

– Taip, žinau. Bet ką tai turi bendra su tavo drožinių pardavinėjimu?

– Tai Džimis man neduoda ramybės, pataria imtis šito verslo. Iš pradžių man ta mintis nelabai patiko – juk žinai, kaip aš žiūriu į savo drožinius – čia vieną parduodu, ten kitą, kai apima tam tikra nuotaika. – Jis nusišypsojo Sonei, ir ji viduje ištirpo. – Man reikia žmogaus, kuris dirbtų parduotuvėje. Patikimo žmogaus. Viršuje bus butas. Tas, kas imsis to darbo, gaus padorią algą. O taip pat ir butą, apstatytą baldais ir įrengtą pagal jo skonį, be jokios nuomos.

Sonė buvo apstulbinta.

– Ar jūs tai siūlote man?

– Jeigu norit.

– Bet kodėl?

Galų gale ji juk buvo beveik svetima, o dabar, kai tai tapo žymu, net ir jis tikriausiai suprato, jog ji nėščia.

– Kadangi esat protinga ir turit stilių. – Jo tonas tapo labiau dalykinis. – Jaučiu, kad šiam darbui jūs – pats tinkamiausias žmogus, štai ir viskas. Be to, jums reikia darbo ir reikia kur nors gyventi. Tai, ką aš jums siūlau – geriausia abiem atvejais.

Jis būtų galėjęs pasakyti: „Kadangi pasitikiu jumis ir žinau, jog jūs įvertinsit meilę, glūdinčią kiekviename mano kūrinyje". Būtų galėjęs pasakyti: „Kadangi žinau, jog turėsit kūdikį ir neturit vyro, kuris jumis pasirūpintų. Kadangi jūs, kaip ir aš, esat vieniša, įbauginta ir dėl kažkokių priežasčių negalit ištiesti rankos, prašydama pagalbos". Jis būtų galėjęs visa tai pasakyti. Tačiau, užuot sakęs, sėdėjo tylėdamas ir laukė jos atsakymo.

Sonei dvejojant, Elė sušuko:

– Tai idealu! – Baksnodama Sonei į petį, ji ragino: – Sakykit tam žmogui „taip"!

Vis dar apstulbinta savo sėkmės, Sonė padėkojo. Dabar ji galės nesiskirti su savo kūdikiu ir tuo pat metu užsidirbti pragyvenimui. Viskas atrodė pernelyg gerai, kad būtų tiesa.

– Aš daug dirbsiu, – užtikrino Deividą Sonė. – Ir nenoriu jokių malonių.

– Ir negausit, – atsakė jis.

Išsitraukęs iš kišenės popieriaus lapą, kažką pakeverzojo, padėjo jį ant stalo, o greta – raktą.

– Jums reikės jį apžiūrėti, – pasakė atsistodamas ir ruošdamasis išeiti. – Noriu, kad po mėnesio viskas būtų paruošta ir parduotuvė atidaryta.

Jis pabučiavo Elę į skruostą, ir, kol Sonė susivokė, jo jau nebebuvo.

Sonė buvo susijaudinusi. Elė džiūgavo. Atnešusi dvi taures ir vyno butelį, saugotą ypatingai progai, ji stipriai apkabino Sonę.

– Išgerkim už jūsų ateitį, – pasakė ji.

Tą jos ir padarė.

Kiek vėliau tą patį vakarą šiluma užliejo Sonei širdį, kai stovėdama prie miegamojo durų ji stebėjo Elę bučiuojant savo miegančius vaikus. Iš džiaugsmo Sonei sudrėko akys.

– Tau ir tavo kūdikiui dabar bus saugu, – tyliai užtikrino pati save. – Niekas tavęs čia nesuras.

Patogiai įsitaisiusi lovoje, ji negalėjo nieko žinoti. Tačiau pavojus buvo netoli.

ANTRA DALIS
1956–7
DRAUGYSTĖ

PENKTAS SKYRIUS

Marta nuskubėjo prie telefono.

– Taip? – (Ji visada skambinantįjį pasitikdavo tuo pačiu klausimu.) – Čia Marta Mūn. Kas kalba? – Akimirką ji klausėsi, paskui šypsena suraukšlėjo seną jos veidą. – O! Sveika. Kuo galiu padėti? – Po to sekė trumpas pokalbis, kurio metu šypsena Martos veide virto piktu susiraukimu. – Taip, žinoma, gali, – baigė ji. – Aš lauksiu. – Ji padėjo ragelį ir mintyse ėmė svarstyti pokalbį. – Hm! – Marta nemėgo paslapčių.

Aplinkui jos kojas besitrainiojančiai katei ji atsainiai sumurmėjo:

– Tai buvo Sonės draugė, Patricija Berton. Nori žinoti, ar galėtų užbėgti čia per pietų pertrauką. Žinoma, pasakiau – taip. – Paėmusi katę ant rankų, pakuteno jai ausį. – Be to, atrodė, kad tai labai svarbu.

Po dešimties minučių arbatinukas jau virė, o mažas stalelis buvo padengtas geriausiu Martos porcelianu.

– O Viešpatie! Kai pagalvoju, jog aš visa tai buvau supakavus ir jau bepaliekanti, – prisiminė ji atsidusdama. – Turėjau protingiau elgtis. Nors ir labai myliu savo dukterėčią ir noriu ją apsaugoti, esu jau per sena, kad būčiau naudinga. Sonė jauna ir sveika. Ji puikiai laikosi – taip, kaip aš ir žinojau.

Kritišku žvilgsniu ji apžiūrėjo stalą: rožėmis išmargin-

tas porcelianinis arbatos servizas, dailūs sumuštiniai ant dailių lėkštučių ir trijų aukštų padėklas pyragaičiams su jos pačios keptais obuoliniais paplotėliais ir gardžiais pyragėliais su džemu.

– Štai ką aš vadinu kultūringumu! – šūktelėjo ji, gumbuotu pirštu grūmodama katei. – Nesulauksi tokios dienos, kai Martos Mūn svečiai turės valgyti sumuštinius iš savo dėžučių. – Kietai sučiauptos lūpos virto viena linija.– Išskyrus tą velnią, norėjusį nuskriausti mano Sonę, – sumurmėjo ji. – Toks vyras niekieno stalui nesuteiks garbės.

Nustūmusi jį į pačias savo sąmonės gelmes, ji staigiai apsigręžė.

– Na, bet ką gi aš dariau? – Pastaruoju metu ji tapo kiek išsiblaškiusi, ir tai ją erzino. – Žinau! – šūktelėjo su palengvėjimu. – Ketinau iš virtuvės atsinešti šaukštelį cukrui.

Ji pasuko į virtuvę ir, prisiminusi trumpą pokalbį telefonu, vėl stabtelėjo ir kasydama smakrą nugrimzdo į gilias mintis.

– Sonės draugė ne kažin ką turėjo pasakyti, – svarstė ji balsu. – Bet atrodė susirūpinusi. – Jai į galvą įlindo mintis ir nenorėjo palikti jos ramybėje. Dabar ji ištarė ją garsiai: – Tikiuosi, kad ne dėl mūsų Sonės. Tikiuosi, tas nedorėlis nesužinojo, kur jinai.

Tada šypsnys šmėkštelėjo mielame jos veide.

– Aišku, nesužinojo, – subarė pati save. – Kaipgi jis galėtų? Niekas nežino, kur Sonė, išskyrus mane ir Patriciją.

Prieš kurį laiką, kai paslaptis jai tapo nebepakeliama našta, Marta ją patikėjo Patricijai.

Ji nuėjo atsinešti šaukštelio, vis dar murmėdama ir save ramindama.

– Taigi, Marta Mūn, gali ramiai gulėti savo lovoje, kadangi net tada, kai jis buvo čia ir įžūliai kamantinėjo, iš tavęs nieko neišpešė.

Grįžusi su šaukšteliu, įdėjo jį į cukrinę.

– Tačiau jis gudrus ir klastingas, – apdairiai priminė pati sau. – Toks žmogus niekada lengvai nepasiduos.

Tonio Bridžmeno atkaklumas ją iš tiesų erzino. Keletą kartų buvo užsukęs pas Martą. Niekada nebuvo maloniai sutiktas, tačiau vis tiek tuojau pat neišeidavo. Visada teiraudavosi apie Sonę, visada tiriantis, bauginančiai atkaklus savo ryžtu sužinoti, kada ji sugrįšianti.

Martos atsakymas visada būdavo toks pat.

– Ji dirba užsienyje, – nekantriai atsakydavo. – Ne, adreso neturiu. Sonė visą laiką keliauja, todėl niekada nenurodo man adreso. Neabejoju, kad ji susisieks su jumis – viskam savas laikas.

Marta dabar galvojo apie tai – apie tai, kaip jo niekada nepatenkindavo jos atsakymai ir kaip jis tarytum nujautė, jog ji slepia nuo jo Sonės adresą. Marta negalėjo pakęsti jo apsilankymų. Net jo buvimas tarytum teršė mielą jos namelį. Vos tik jam išėjus, ji tučtuojau puldavo atidarinėti langus ir vėdinti.

Ji laikė jį keistu žmogumi, tačiau suprato, kaip Sonė galėjo įkliūti. Tonis Bridžmenas buvo protingas, klestintis, be galo elegantiškas ir savaip gražus. Ir vis tiek ją trikdė. Ruošdamasi Patricijos Berton apsilankymui, ji kiek galėdama stengėsi per daug apie jį negalvoti.

Nuaidėjus skambučiui Marta pašoko kaip įgelta. Nuskubėjusi prie durų, pajuto palengvėjimą, matydama pažįstamą smulkią Patricijos figūrėlę smailiu, stambiai šlakuotu veideliu, rudais plaukais, lendančiais iš po gabardininio apsiausto gobtuvo, ir batais, sušlapusiais brendant per sniegą taku ligi namelio.

– Kaip atrodai! – sušuko Marta. – Tikriausiai sušalai!

– Nežinojau, kad taip šalta. – Patricijos lūpos buvo pamėlusios. – Maža to, ką tik sugedo radiatorius automobilyje.

Kritiškai dirstelėjusi į mažą raudoną automobiliuką prie šaligatvio, Marta pasakė:

– Man labiau patinka pėsčiai kulniuoti. Bet aš niekada neišmokau vairuoti, todėl nežinau, ką prarandu.

Atidariusi duris plačiau, paragino Patriciją eiti iš šalčio vidun.

Belaukdama, kol Patricija nupurtys sniegą nuo savo batų, Marta sužvarbo.

– Paskubėk, mieloji, – ragino ji. – Antraip abi mirtinai sušalsim.

– Atleiskit.

Kažkodėl Marta visada priversdavo Patriciją pasijausti barama maža mergaite.

Patricijai lipant laiptukais, Marta vis dar bambėjo:

– Man regis, mano nervai visai baigia išklerti, – pasakė ji. – Tau paskambinus į duris, išsigandau, kad gal čia jis.

Kai Patricija kvailai stabtelėjo ant slenksčio, Marta čiupo ją už parankės.

– Išleidi šilumą lauk! – subarė. Vesdama ją vidun, dirstelėjo į jos batus. – Verčiau nusiautum juos, mieloji. Atleisk, kad takas nenuvalytas, bet aš jį nušluosiu, kai tik turėsiu minutėlę laiko. – Apglėbusi save rankomis, ji patenkinta šyptelėjo. – Beje, galėčiau palaukti, kol ateis laiškanešys. Jis perširs, jeigu jam teks bristi per pusnyną.

Patricija buvo mačiusi tokį Martos žvilgsnį jau ir anksčiau.

– Tik nesakykit, jog judu ir vėl norit vienas antram gerkles perkąsti, – šypsodamasi tarė ji.

– Jis – toks vaidingas senas velnias, – atsakė Marta. – Pastaruoju laiku visai nepakenčiamas. Tik pabandyk su juo protingai pasišnekėti, beregint pastatys šerius ir visą savaitę vaikščios piktas.

Patricija pagalvojo, kad toks apibūdinimas labai tiktų ir pačiai Martai.

– Įdomu, kodėl jis taip daro? – erzino ji.

Marta dėjosi nustebusi.

– Neįsivaizduoju! – atšovė. – Kaip įmanydama stengiuosi būti mandagi, tačiau jis pasiruošęs kautis su manimi ir puola vos tik aš spėju prasižioti. Turbūt tai dėl jo amžiaus... rodos, jam jau netrukus sukaks šešiasdešimt. – Dabar jau pasipiktinusi užtrenkė duris. – Galiu pasakyti tik tiek, jog kai kurie žmonės nesugeba gražiai senti.

Visi žinojo, kad Marta nuo seno nesutaria su laiškininku, kuris kartais būdavo priekabus ir nekantrus kaip ir jinai. Jų nesutarimai prasidėjo nuo paklydusios katės, kurią Marta rado gatvelėje ir kuri įnirtingai nekentė visų uniformuotųjų. Marta paaiškino laiškininkui, jog ji įtarianti, kad katę bus nuskriaudęs žmogus, gyvenantis gatvelės gale ir dirbantis autobuso konduktoriumi.

– Aišku, todėl katė nekenčia ir jūsų, – pasakė jam Marta.

Nelaimei, neapykanta buvo abipusė. Laiškininkas nekentė bet kokios išvaizdos, dydžio ir veislės kačių, ir nieko nepakeitė tai, kad katė puolė prie jo ir užlipo jo kelnių klešne, vos tik jam įžengus į taką. Maža to, juodu su Marta nesutarė ir visais kitais klausimais, tarp jų ir dėl pirmos atominės elektrinės statybos Kolder Hole. Martai atrodė, kad ateina galas anglies pramonei.

– Visiška nesąmonė, – atšovė jis.

Uždarydama duris, Marta kyštelėjo galvą į lauką.

– Dievaži nemaniau, kad taip smarkiai sninga, – atsiprašė ji. – Man taip malonu ir jauku namelyje, jog aš beveik neįsivaizduoju, kas dedasi lauke. – Sniego ant žemės buvo per gerus du colius, ir atrodė, kad netrukus dangus vėl praplyš. – Šlepetės, šlepetės, – sumurmėjo ji, nukreipdama žvilgsnį nuo Patricijos į spintą hole. – Taip, žinoma. Ir nusimesk tuos šlapius drabužius.

Ji puldinėjo aplinkui, padėdama Patricijai nusivilkti

paltą, nusiauti batus, paskui nuėjusi prie spintos išėmė iš jos porą senų šlepečių. Mestelėdama jas Patricijai prie kojų, pasakė:

– Žinau, jos nebe pirmos jaunystės, bet pravers.

Patricija išgąstingai įsispoksojo į šlepetes. Jos buvo suplyšusios ir beformės, o jas apsiavus jai atrodė, jog stovi ant padėklo su kietai virtais kiaušiniais.

– Aš iš tiesų galiu pavaikštinėti ir vienomis kojinėmis, – nepasidavė ji.

– Nesąmonė! – neatlyžo Marta. – Žinau, jos ne kažin kaip atrodo, tačiau kojoms bus šilta. – Patenkinta padrąsinamai stumtelėjo Patriciją svetainės link. – Nebegaišk, mieloji, eik į vidų.

Jau be jokių sunkumų ji nuvedė Patriciją į svetainę.

– Sėskis, – paliepė, – kol atnešiu arbatos.

Pasiraususi rankinėje, Patricija išsitraukė plastmasinę priešpiečių dėželę.

– Ar nieko, jeigu aš suvalgysiu savo priešpiečius, kol mes kalbėsimės?

– Žinoma, – pasakė jai Marta. – Bet aš nenoriu, kad valgytum iš tos dėžės. – Atsargiai paėmusi piktinantį daiktą iš Patricijos rankų, įkišo atgal jai į rankinę. – Aš jau paruošiau priešpiečius, – pasakė ji, rodydama gražiai padengtą stalelį ir primygtinai pridurdama: – mudviem abiem.

Patricija jau buvo pastebėjusi maistą ir nurijo seiles.

– O! Ar čia man? – Ji nusijuokė. – O aš pamaniau, jog jūs laukiat vikaro.

– Vikaro! – Dabar atėjo Martos eilė juoktis. – Vargu, ar tai įmanoma. Jis dar man neatleido, kad aš apvyliau jį tą dieną, kai išvažiavo Sonė. – Ji nuskubėjo į virtuvę ir po akimirkos grįžo su padėklu. – Kirsk! – paliepė ji Patricijai. – Kalbėtis galim ir valgydamos.

Patricija nebuvo tikra, jog teisingai pasielgė čia atva-

žiuodama. Galų gale Marta buvo sena, ir tikrai jai nereikėjo, kad kas nors į jos namus atneštų rūpesčių.

Norėdama laimėti laiko, Patricija kramtė ilgiau negu reikėjo, naudodamasi proga apžiūrėti savo vaišingą šeimininkę. Per pastaruosius mėnesius Marta kiek aptuko. Dabar jos plaukai buvo beveik visai balti, o žingsniai kiek lėtesni. Tačiau ji buvo kupina energijos, sąmojinga, apsiskaičiusi ir turėjo savo nuomonę visais gyvenimo klausimais. Žinojo kiekvienos partijos kiekvieno politiko pavardę. Žinojo jų politiką ir nedvejodama smerkė juos, jeigu manė, kad jie to nusipelnė. Ji reguliariai rašė savo atstovui Parlamente konkrečiais ją erzinančiais klausimais, siuntė laikraščių iškarpas tam patvirtinti, rašė ir rašė pakartotinai, jeigu tas nesiteikdavo atsakyti. Ji buvo stebėtinai įkyri, atvira ir kaprizinga, ir santūresnio būdo žmonės, pamatę ją ateinant, pereidavo į kitą gatvės pusę arba slėpdavosi tarpduriuose.

Tačiau ji buvo gera, paslaugi ir niekada neatstumdavo nė vieno, patekusio į bėdą. Vis dar gražus jos veidas buvo susiraukšlėjęs ir glebus, tačiau gilios juoko raukšlės ir žvalios mėlynos akys bylojo apie širdies gerumą, švytintį iš vidaus.

Kitais metais, jei Dievas leis, Martai sukaks šešiasdešimt devyneri. Gal atsiras dar kelios raukšlės ir dar kiek daugiau žilų plaukų, tačiau tos mėlynos akys spindės kaip spindėjusios. Marta nesiliaus buvusi Marta, mielasis viršila, įnirtingai ginantis tuos, kuriuos myli.

Staiga ji pakėlė akis ir, tarsi skaitydama Patricijos mintis, tyliai tarė:

– Jeigu tai dėl Sonės, nebijok, mieloji, man pasakyti.

– Žinau.

– Na, tai kas gi?

– Tonis Bridžmenas, – prisipažino Patricija, dėdama

sumuštinį atgal į lėkštę. – Aš tikrai manau, kad jis nori surasti Sonę.

Šypsena išblėso Martos veide. Balsas tapo aštresnis.

– Kodėl taip manai?

– Vakar jis išsikvietė mane į savo kabinetą. Jau nebe pirmą kartą klausinėjo mane, ar aš žinau, kur jinai, bet šį kartą jis vis klausė ir klausė, sakydamas, jog esąs skolingas jai daug algos už praėjusį laiką ir nenorįs atiduoti pinigus kam nors kitam. Sakė, jeigu aš žinanti, kur Sonė, jos labui turėčiau jam pasakyti.

Martos veidas ištįso:

– Juk nepasakei, ar ne?

Patricija buvo nusiminusi.

– Aš jokiu būdu šito nepadaryčiau!

Keikdama pati save už abejones, Marta kuo skubiausiai atsiprašė:

– Žinau, kad to nepadarytum, – patvirtino ji. – Bet jis taip moka įtikinėti.

– Aš perkandau jo gudrybes. Pamačiusi jį išvažiuojant, nuėjau pasikalbėti su savo bendradarbe buhalterijoje. Ji pasakė, jog nėra jokių pinigų, priklausančių Sonei. Sakė, kad viskas buvo nusiųsta šiuo adresu netrukus po to, kai jie gavo jos atsistatydinimo laišką.

– Šita bendradarbė – juk ji nieko neįtaria, ar ne?

– Nė trupučio. Aš paklausiau ją tarp kitko, kai šnekėjomės apie darbuotojus, išėjusius pereitais metais. Niekas ten ilgai neužsibūna. Atlyginimas ne kažin koks, bet man tinka.

– Hm! – Martos mintys lėkė tolyn. – Ką dar sakė Tonis Bridžmenas?

Ką tik atsikandusi didžiulį paplotėlio gabalą, Patricija atsakė ne iš karto.

– Sakiau jam, jog net nenumanau, kur Sonė. Jis pa-

klausė manęs, ar man patinka dirbti pas jį. – Ji sutriko. – Juk jūs, Marta, žinot, kaip aš į jį žiūriu? – paklausė ji, laukdama pritarimo. – Jis mane baugina. Bet darbas man iš tiesų patinka. Tą aš jam ir pasakiau, ir jis atrodė patenkintas, bet paskui pridūrė, kad turėtų gerai pagalvoti, ar verta laikyti jam neatsidavusį tarnautoją.

– Ir ką jam atsakei?

– Atsakiau, jog esu atsidavusi, bet iš tikrųjų nežinau, kur Sonė. Pasakiau, kad mudvi draugavom, kol ji dirbo čia, bet jai išvažiavus mūsų ryšiai nutrūko.

– Ar jis patikėjo?

– Nesu tikra. Sunku suprasti, ką jis galvoja. – Ji pažvelgė į Martą išsigandusiomis akimis. – Jis nesiliaus, ar ne? Vienaip ar kitaip būtinai ją suras.

Marta papurtė galvą.

– Nesuras. Ačiū Dievui, Sonė pakankamai toli.

– Yra dar kai kas. Nenorėjau sakyti telefonu, kadangi niekada nežinai, kas klausosi.

– Kas? – ryžosi paklausti Marta.

– Jis sakė esąs labai susirūpinęs dėl Sonės ir iš tiesų manąs, jog ji jau turėjusi atsiliepti. Sakė, kad jeigu netrukus neišgirsiąs apie ją, gal nusamdysiąs privatų seklį. Jis to nenorįs, sakė, kadangi tai brangiai kainuoja, o jis nesąs žmogus, švaistantis savo lėšas. Bet jeigu neliks kitos išeities, padarysiąs tai.

– Jis gudrus, turiu tą pripažinti. – Atsikėlusi nuo kėdės, Marta pradėjo žingsniuoti po kambarį. Tai buvo ne Patricijos problema; tai buvo jos problema. – Pabaik valgyti, – paragino, – antraip teks alkanai grįžti į darbą.

– Juk aš teisi, ar ne? – neatlyžo Patricija. – Juk jis ją suras, ar ne?

Marta tarsi negirdėjo.

– Kodėl jis nepalieka Sonės ramybėje? – svarstė ji balsu. – Jau daug mėnesių prabėgo, o jam jinai vis dar rūpi.

Ko jis nori iš jos? Juk gali gauti bet kurią moterį, kokios tik nori. Tad kam jam Sonė? Negali juk žinoti, kad ji nešioja jo kūdikį.

Jai dingtelėjo baisi mintis.

– Juk nemanai, kad jis sužinojo, jog ji laukiasi? Ar kad tą vakarą buvo prie jo namo? Kad matė jį ir jo žmoną... girdėjo, kaip jie nori ja pasinaudoti?

Patricija ryžtingi papurtė galvą:

– Ne, nemanau.

– Iš to, ką Sonė mums pasakojo, atrodo, jog jis tik norėjo, kad ji pagimdytų jam vaiką. Su Sone jam nepavyko, tai kodėl jis nemeta savo tinklo kitur?

– Gal ir meta?

– Tai kodėl taip atkakliai nori rasti Sonę?

– Tokie vyrai nepakenčia, kai juos palieka moterys. Tai žeidžia jų išdidumą. O Sonė paliko jį laižytis savo žaizdų.

– Jis iš tiesų turėtų būti už grotų!

Kartais Martai vis dar knietėjo pranešti apie visa tai policijai. Tik tai, jog dėl to dar labiau pablogėtų Sonės situacija, sulaikė ją.

– Kaip labai norėtumėt jį ten įkišti, privalot visų pirma galvoti apie Sonę, – priminė jai Patricija.

– Žinau. Tuo labiau gaila.

– Ar manot, kad mes privalom perspėti Sonę, jog jis gali pasamdyti detektyvą ją sekti?

Šito Marta norėjo mažiausiai.

– Tiesą sakant, netikiu, kad jis tai padarytų, – nusprendė ji. – Be to, aš jam neleisiu kenkti Sonei. Nuo to laiko, kai ji dirba toje dailės dirbinių parduotuvėje ir turi gražų butuką virš jos, ji tokia laiminga. – Švelniausia šypsena nušvietė Martos veidą. – Tikriausiai žinai, jog dabar bet kurią dieną gali gimti kūdikis. – Ji priėjo prie bufeto ir ištraukė stalčių. – Anądien gavau jos laišką.

Duodama Patricijai laišką, pasakė su meile balse:

– Atrodo tokia laiminga, kad man net širdį glosto.

Kol Patricija skaitė laišką, Marta priėjo prie lango. Ten pastovėjo valandėlę, stebėdama raudongurklę ant sniego ir svarstydama, ar reikia perspėti Sonę apie Tonio Bridžmeno ketinimą samdyti privatų seklį.

– Manau, jis užsiminė apie seklį tik tam, jog priverstų tave pasakyti, kur Sonė, – pasakė ji Patricijai. – Sekliai turbūt baisiai brangiai kainuoja, o jis per didelis šykštuolis, kad švaistytų pinigus.

Patricija pakėlė akis:

– Ir aš taip manau, – prisipažino ji.

Palenkdama galvą toliau skaityti, ji šypsodama pakomentavo:

– Šitas Deividas Lengdenas neatrodo pernelyg draugiškas, ar ne? Pereitą sykį Sonė man rašė, kad jis beveik niekada nesikalba, o jei prabyla, tai tik tam, jog išreikštų nepasitenkinimą. – Kelioms akimirkoms ji pasidėjo laišką ant skreito ir ėmė balsu svajoti: – Kertu lažybų, jis labai patrauklus, – atsiduso ji. Nebuvo nė vienos dienos, kad ji nelauktų riterio spindinčiais šarvais, kuris išvaduotų ją iš nuobodaus gyvenimo. Tai dar neįvyko, tačiau juk niekam nekenkia gyventi viltimi. – Sone dėta, čiupčiau jį abiem rankom. Turtas ir žemė, o dar pajamos iš drožinių, kaip pasakojama. Oho! Galvą guldau, jis maudosi piniguose.

Džiūgaudama ji suplojo delnais.

– Pinigai – dar ne viskas, – priminė Marta. – Žinau tik tiek, kad Deividas Lengdenas davė Sonei darbą ir pastogę. Ir už tai aš būsiu jam amžinai dėkinga.

– Mane vis tiek stebina, kodėl jis toks nedraugiškas. Sonė rašo, jog ji beveik niekada jo nemato. Jis pristato savo darbus kas trečią trečiadienį, kai parduotuvė uždaryta, o ji išvažiavusi į kliniką, arba penktadienio vakarą, kai ji vieši pas Elę Keni. – Patricija susiraukė. – Kas yra tam tipui? Negi jis nemato, kokia daili dama ten pas jį?

– Liaukis piršliavusi, – sudraudė ją Marta. – Deividas Lengdenas labai uždaro būdo vyriškis, štai ir viskas. Ten jo parduotuvė, ir jis turi teisę tvarkyti savo verslą kaip jam atrodo tinkama. Ir tu puikiai žinai, kad Sonė be galo patenkinta tokia situacija. Be to, jos nėštumas eina į pabaigą, ir ji kuo mažiausiai nori kokių nors ryšių.

– Jūsų teisybė. Tai – tik mano fantazijos. Turiu įprotį prie dviejų pridėti du ir gauti penkis.

Martai jos žodžiai nepadarė įspūdžio.

– Pavojinga šitaip duoti valią savo vaizduotei.

– Bet jinai vis dėlto daug apie jį rašo, ar ne? – Patricijai būtinai reikėjo tarti paskutinį žodį.

Marta tylėdama pažvelgė į ją smerkiančiu žvilgsniu. Tai padėjo, nes Patricija iš karto pakeitė temą.

– Kai Sonė parašė man prieš keletą savaičių, užsiminė per Kalėdas galbūt būsianti pas Elę Keni. Kai kūdikio gimimas jau čia pat, man regis, neblogai sugalvota, ar ne?

„Tas mano palaidas liežuvis“, – pagalvojo jinai. Iš Martos veido buvo matyti, jog Sonė jai nebuvo apie tai užsiminusi.

Nusivylusi, tačiau nenustebinta, Marta dirstelėjo pro langą. Kažkokiu būdu katė išsmuko iš namų ir sėlino palei gyvatvorę. Pajutusi pavojų, raudongurklė nuskrido.

– Ponia Keni – nuostabi Sonės draugė, – nedelsdama pasakė Marta. – Ir neabejoju, kad tokioje būklėje Sonei geriau likti šiaurėje. Aš įsitikinusi, jog ji bus gerose rankose.

– Atrodo, ponia Keni labai maloni. Gaila, kad judvi niekada net nesikalbėjote.

– Tai dėl to, kad Sonė nenori, jog kas nors sužinotų apie jos praeitį. Mes abi žinom, kodėl. – Marta giliai susimąstė ir nudelbė akis. – Teisybę pasakius, man ne kartą buvo dingtelėjusi mintis praleisti Kalėdas su Sone. – Kai ji nusišypsojo, jos veide įsibrėžė galybė raukšlelių. – Argi

nebūtų nuostabu, jeigu kūdikis gimtų man svečiuojantis tenai?

Patricija net išsižiojo.

– Kaip jūs galit net pagalvoti apie tokią kelionę! – paklausė ji. – Kelias tolimas, o ten šiaurėje oras visada prastesnis negu čia.

Marta šypsojosi.

– Nori pasakyti... aš per sena tokiai kelionei? – Kai suglumusi Patricija nusuko akis, Marta nenorom pridūrė: – Vis dėlto tu teisi. Aš sena. Teisybė dar ir tai, kad Sonei pirmąsyk tampant motina, man regis, aš truputėlį gailiuosi savęs.

– Jaučiatės kiek vieniša, a?

Marta linktelėjo, pernelyg plačiai išsišiepė ir nutaisė narsų veidą:

– Aš – kvaila senė!

– Ne jūs viena vieniša, – pripažino Patricija. – Jūs žinot, kad ir man labai trūksta Sonės. Aš nelengvai susidraugauju ir nesu iš tų moterų, dėl kurių alpsta vyrai, taigi, atrodo, ir aš praleisiu Kalėdas viena... nebent jūs norėtumėt ateiti ir kartu su manim suvalgyti Kalėdų vakarienę.

Kvietimas nebuvo planuotas, bet dabar, jau ištartas, sumanymas ją nudžiugino.

– Aš tikrai norėčiau, – entuziastingai pasakė ji. – Galėtume uždegti keletą fejerverkų, o po vakarienės paspręstume kryžiažodžius ar šiaip ką; jūs galėtumėt atsinešti savo naminio vyno.

– Aš turiu geresnį sumanymą. – Marta labai mėgo savo namų patogumus. – Tu galėtum atvažiuoti pas mane.

– A! Jums nepatinka mano kulinarija, ar ne?

– Aš įsitikinusi, kad tu puikiai gamini valgį, – pasakė Marta. – Tik man labiau patiktų, jeigu tu atvažiuotum

čia. – Toji mintis ją užvaldė. – Žinai, aš jau labai seniai ruošiau vaišes.

– Net ir vikarui?

– Tuo labiau vikarui.

Prieš atsakydama Patricija valandėlę pagalvojo apie kvietimą.

– Taip, kodėl ne? – pareiškė ji iššaukiančiai. Jai nebuvo daugiau ko laukti. – Labai jums dėkoju. Bet aš norėsiu padėti gaminti valgius.

– Pamatysim. – Marta nelabai mėgo dalintis virtuve.

Žvilgtelėjusi į sieninį laikrodį, Patricija beveik šokte pašoko nuo kėdės.

– Nenoriu pavėluoti, – paaiškino ji. – Padėsiu jums suplauti indus, o paskui verčiau važiuosiu.

Ji pasilenkė imti padėklą, bet Marta ją aplenkė.

– Pati tą padarysiu. Tu grįžk į darbą. – Marta keistai dirstelėjo į Patriciją ir pašnibždėjo: – Ir nesirūpink. Esu tikra, kad viskas bus gerai.

Kol Patricija rengėsi, Marta nunešė padėklą į virtuvę. Po valandėlės grįžo išlydėti Patricijos.

Abi apstulbusios sužiuro, kai privažiavo Tonio Bridžmeno automobilis. Siaubo apimtos stebėjo, kaip jis išlipo iš automobilio ir pasuko į namą.

– Nenorėčiau, kad jis mane čia užkluptų, – sudejavo Patricija, jam einant taku.

– Nesąmonė! Tu turi teisę aplankyti seną moteriškę, – griežtai pareiškė Marta. – O dabar išeik, – stumtelėjo ją, – palik jį man.

– Ką jam pasakysit?

– Nieko. – Marta susikišo rankas į gilias savo sijono kišenes. – Labai mažai tepasakysiu. Elgsiuosi su juo taip, kaip ir su bet kuriuo kitu svečiu. Nei geriau, nei blogiau.

Taip ji ir padarė, kai jis prisiartino prie jų. Atrodė maloniai nustebintas, pamatęs Patriciją.

– Senus draugus lankot? – paklausė jis.

Kažkas jame vertė Patriciją bėgti ir slėptis, tačiau jis turėjo ir tamsaus žavesio, kuriam atsispirti buvo beveik neįmanoma.

– Maniau, jog tai, ką veikiu per pietų pertrauką, yra mano reikalas.

Rūstus jo pilkų akių žvilgsnis įsmigo į jos akis.

– Žinoma, – atsakė jis skubiai kerinčiai nusišypsodamas. – Bet ar nederėtų jums grįžti?

Jis pirštu patapšnojo į savo brangų rankinį laikrodį.

Tikėdamasi išblaškyti visus jo įtarimus ir tuo pat metu duoti Patricijai laiko pabėgti, Marta įsiterpė:

– Ačiū, kad aplankėt, – pasakė ji Patricijai oficialiu tonu. – Jūs labai maloni. Jeigu gausiu iš Sonės kokią nors žinią, susisieksiu su jumis.

Supratusi jos užuominą, Patricija padėkojo ir nuskubėjo taku. Kai prie vartų dirstelėjo atgal, Marta ir jos lankytojas jau buvo dingę namelyje.

– Būkit atsargi, kai kalbėsit jam girdint, – sumurmėjo Patricija.

Paskui įsėdo į savo raudoną automobiliuką ir nuvažiavo apsnigta gatvele giliomis plačiomis vėžėmis, kurias buvo įspaudę Tonio Bridžmeno ratai.

Kuo ilgiau ji galvojo apie Tonio Bridžmeno atvykimą tuo metu, kai pati buvo ten, tuo labiau augo jos įtarimai.

– Ar jis sekė mane? – paklausė ji savęs veidrodėlyje. – Ar jis stebėjo, kur aš važiuoju, tikėdamasis, kad nuvesiu jį pas Sonę? – Ji nervingai nusijuokė. – Nebūk kvaila avis! – sudraudė save. – Jis turi svarbesnių reikalų, nei sekioti tave.

Vis dėlto mintis, jog ji stebima visur, kur tik eina, ją dirgino. Ji galvojo apie jo veido išraišką ją išvydus ir neabejojo tose rūsčiose pilkose akyse mačiusi beprotybę.

Marta įvedė Tonį į svetainę.

– Užklupot mane netikusiu metu, – maloniai aiškinosi ji. – Turiu vežti katę pas veterinarą.

Ji liko stovėti, jis irgi.

– Gal galiu jus pavėžėti? – Jis plačiai nusišypsojo. – Man nesunku.

Marta buvo tokia pat mandagi.

– Ačiū jums, bet mane pasiims draugė. Atleiskit, kad nepasiūliau jums išgerti, nes turiu mažai laiko. Toji miela Patricija Berton užsibuvo ilgiau, negu man būtų patikę. – Ji padarė grimasą, parodydama, jog tai buvęs gana varginantis vizitas. – Tačiau ji buvo Sonės draugė, todėl visai suprantama, kad teiraujasi apie ją.

Tikėdamasi, jog jos paaiškinimai apsaugos Patriciją nuo įtarimų, apdovanojo Tonį plačia žaviausia savo šypsena.

– O kuo galiu *jums* padėti?

Kaip visada arogantiškas, jis uždėjo vieną ranką ant sofos atkaltės.

– Bijau, kad būsiu atvykęs tuo pačiu reikalu kaip ir ankstesnė jūsų viešnia, – pasakė jis kerinčiai. – Man rūpi sužinoti apie Sonę.

– Tokiu atveju turėsiu nuvilti ir jus.

Žiūrėdamas į ją, jis suraukė antakius.

– Norit pasakyti, jog ji vis dar nedavė jums jokios žinios?

– Nieko nuo to laiko, kai buvot čia.

Dieve, atleisk man už melą, meldėsi ji.

– Ir jums tai nekelia nerimo?

– Tiesą sakant, ne. Sonė – suaugusi moteris ir puikiausiai gali savimi pasirūpinti. Kaip jau esu jums sakiusi anksčiau, ji praneš apie save, kai to norės. – Nekantraudama kuo greičiau juo atsikratyti ir tikėdamasi, kad jis išsiduos, pasakė:

– Jūs, pone Bridžmenai, atrodot labai ryžtingai nusiteikęs. Ko iš tikrųjų jūs norit iš Sonės?

Vieną trumpą akimirką jis kiek sutriko.

– Man tik šiaip įdomu, – atsakė ramiai, nors iš tikrųjų taip nesijautė. – Jūsų dukterėčia buvo geriausia sekretorė iš visų mano kada nors turėtų. Žinoma, aš priėmiau naują moterį, bet, atvirai kalbant, ji nė iš tolo neprilygsta Sonei. Aš tik noriu, kad Sonė žinotų, jog jos vieta laukia jos, kada tik ji panorės grįžti.

– Na, jeigu tai viskas, galėsiu perduoti jai tą žinią, kai tik ji man praneš apie save. – Marta džiūgavo, galėdama pastatyti jį į keblią padėtį.

– O, tai dar ne viskas, – paskubėjo jis pranešti Martai.– Ji išvyko taip skubiai, kad liko dar kitų neužbaigtų reikalų – svarbių reikalų, kuriuos mums būtina apsvarstyti.

– Tada perduosiu jūsų žinią, kada tiktai galėsiu. Tiktai nuo jos priklauso, ar ji praneš apie save. Bet ar jums bus gerai, jeigu kas pastebės jus šitaip besidomint buvusia tarnautoja? Žmonės ims galvoti, kad tarp jūsų ir jos buvo romanas.

Ji tai pasakė visai nerūpestingai ir nudžiugo pamačiusi, jog jis atrodė staigiai užkluptas.

Suskambo durų skambutis, ir Marta krūptelėjo. Dirstelėjusi pro langą pamatė siuntinių išnešiotoją prie durų, ir jos žvilgsnis nukrypo prie Sonės laiško, gulinčio ant spintelės, kur buvo jį pasidėjusi. Jos širdis apmirė. Jeigu Tonis pamatytų tą laišką, viskas paaiškėtų.

– Čia tikriausiai ta draugė, apie kurią kalbėjau, – pasakė ji, skubiai svarstydama, ko griebtis.

Kai jis instinktyviai taip pat pažvelgė pro langą, ji čiupo Sonės laišką ir suglamžė saujoje.

– Aš jau iš tiesų turiu eiti, – pasakė ji. – Bet, manau, mūsų trumpas pokalbis jau tikrai baigtas.

Nors ir įsitikinęs, kad ji meluoja, Tonis nusišypsojo.

– Pagrindinė mano atvykimo priežastis buvo perduoti jums štai šitą. – Ir įteikė jai ilgą rudą voką. – Čia čekis jūsų dukterėčiai. Pinigai, kuriuos buvau skolingas.

Kai Marta nenorom paėmė voką, jis nudžiugo. Jeigu ta senė pasiųs Sonei čekį ir toji kur nors pasiims už jį pinigus, jis be jokio vargo ją suseks.

– Siuntinys, – pasakė siuntinių išnešiotojas. – Šiek tiek sveria. – Atrodė, kad nuo didelės keturkampės dėžės svorio jam linksta keliai. – Kur nunešti, ponia?

Norėdamas, kad Marta susidarytų apie jį palankią nuomonę, Tonis Bridžmenas žengė į priekį.

– Aš įnešiu, – pasisiūlė jis, perimdamas dėžę.

Kol Marta pasirašinėjo, jis grįžo į svetainę ir padėjo dėžę ant stalelio.

– Jo teisybė, – nenatūraliai nusijuokė. – Ji sunki.

Nekantraudama kuo greičiau juo atsikratyti, Marta priėjo prie durų ir plačiai jas atidarė.

– Sudiev, pone Bridžmenai.

Jam išėjus, ji klestelėjo į kėdę.

– Ačiū Dievui, jis nepamatė Sonės laiško! – sušuko, jausdamasi išsekusi. – Jeigu jis kada ją suras, niekada sau neatleisiu.

Išsukęs iš gatvelės, Tonis Bridžmenas sustabdė automobilį.

– Ji meluoja! – sumurmėjo jis. – Abi meluoja! – Jautėsi esąs netoli tiesos. Tai siutino.

Nuvažiuodamas suprato, kad teks viską nuosekliai apgalvoti. „Privalau būti gudresnis už jas abi“, galvojo jis. „Ir tai neturėtų būti sunku. Marta Mūn sena moteriškė, o

antroji mano rankose turėtų būti minkšta kaip tešla“. Jo šypsena buvo bjauri.

– Ramiau ramiau, mano beždžionėle, – pasakė pats sau.

Nebuvo jokios priežasties nusiminti.

Kai pasiekė savo įstaigą, jis jautėsi labai patenkintas savimi. Pastatė automobilį, smagiai nusiteikęs išlipo, pamiklino kojas ir pasveikino pats save. Patricija Berton! Tas tuščiagalvis niekelis galiausiai pasirodys kai kam tinkamas.

Su konkrečia mintimi galvoje ir tarsi grietinės palaižyti gavusio katino šypsena veide jis užbėgo laiptais ir įėjo į pastatą.

Nė vieną akimirką jis net neįsivaizdavo, jog yra sekamas.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Elė netvėrė savo kailyje.

– Žinojau, kad tai įvyks prieš pat Kalėdas! – šaukė ji, padėdama Sonei išlipti iš taksi. – Supratau tai, kai tu vakar vakare buvai užsukusi. Tavo veidas buvo skaisčiai raudonas, ir tu beveik nebegalėjai žingsnio žengti.

Susirietusi iš skausmo, Sonė džiaugėsi, jog šalia jos Elė. Tačiau matė, kad jaunajam Mikui tokia situacija nebuvo maloni, ir tyliai pasakė Elei:

– Parvežk vaikus namo. Man dabar gerai.

Elė nenorėjo nieko girdėti.

– Nieko panašaus nedarysiu, mergele! Tol, kol nepamatysiu tavęs viduje ir nesužinosiu, kas vyksta. – Viena ranka ji laikė apglėbusi išsipūtusį Sonės juosmenį, antrąja – sūnaus pečius. – Juk tu nori pabūti su savo mama, ar ne? – atkakliai įtikinėjo ji, nežymiai mirksėdama jam.

Kaip Sonė ir manė, Mikas buvo labai sutrikęs. Jis mielai būtų buvęs bet kur pasaulyje, tik ne čia, prie ligoninės. Tačiau net žemė, kuria vaikščiojo jo mama, buvo jam šventa. Be to, jis jau buvo pripažinęs Sonę tikra drauge, ir jam buvo skaudu matyti ją taip kenčiant. Dabar, atsakydamas Elei, jis žiūrėjo į Sonę.

– Mudu su Ketlyna liksim su tavimi, – atsakė jis krūptelėdamas, kai skausmo spazmas iškreipė Sonės šypseną.

– Pasakyk jiems, Ketlyna! – šūktelėjo Elė savo dukrai. – Pasakyk, kad tie nedorėliai paskubėtų.

Net gimdymo skausmų suremta Sonė neištvėrė nesusijuokusi, kai pamatė, kaip mažoji Ketlyna bėga pirma jų ir plodama rankomis šaukia slaugėms:

– Greičiau neštuvus! Sonė gimdo savo vaikutį!

Stambi skaisčiaveidė slaugė atskubėjo prie jų būrelio.

– Viskas tvarkoj, – pasakė ji Sonei. – Netrukus mes jus patogiai paguldysim.

Savo žodį ji tesėjo. Vieną minutę Sonė buvo susirietusi iš skausmo, o kitą – jau gulėjo lovoje apžiūrima. Po to, trumpai pailsėjusi ir išklausiusi keletą išmintingų daktaro patarimų, ji jau buvo išleista namo.

– Na, tegu mane galas, – pareiškė Elė, įsėdusi į taksi. – Mums nė kiek ne geriau negu prieš tai.

Skausmui atlėgus, Sonė galėjo juoktis.

– Jau trečią kartą per kelias savaites nereikalinga panika, – pasakė ji. – Jeigu dar jų bus, imsiu galvoti, kad aš taip ir nepagimdysiu vaiko.

Sėdėdama priešais, tarp Miko iš vienos pusės ir Ketlynos iš antrosios, Elė garsiai aikčiojo.

– Bus berniukas, – pasakė ji susierzinusi. – Tik vyrukas sukeltų tokią paniką.

Ketlyna timptelėjo motinai už alkūnės.

– Iš kur žinai, kad berniukas? – naiviai paklausė.

Elė priglaudė ją arčiau.

– Aišku, *nežinau*, mieloji, – prisipažino ji. – Bet vis dėlto štai ką jums pasakysiu: būsiu laiminga, kai atsiras kūdikis, nes tas mažas nedorėlis mane visai baigia nukamuoti.

Taksi vairuotojas pasitaikė tas pats, kuris vežė juos į ligoninę mažiau negu prieš dvi valandas. Įdėmiai klausydamasis pokalbio, jis pareiškė ir savo nuomonę:

– Jūs, moterys, pasimėgaujat, bet jūs ir mokat už tai, – kreivai šypsodamas komentavo jis, plūsdamas dviratininką, staiga nėrusį skersai gatvę.

Elė net pasišiaušė iš pasipiktinimo:

– O kaipgi jūs, vyrai?

Vairuotojo dėmesį trumpam patraukė ilgakojė blondinė, laukianti ant šaligatvio. Įžūliai jai mirktelėjo, paskui prisiminė Elės klausimą.

– O ką mes, vyrai? – paklausė.

– Sakėt, kad moterys „pasimėgauja“ ir „moka už tai“. O ką jūs, vyrai?.. Ar nemanot, jog ir jums reiktų mokėti?

Elė turėjo progų pažinti vyrus, tačiau niekada neišmoko jų gerbti. Išskyrus vieną, ir tai buvo Deividas Lengdenas.

Taksistas nusišypsojo jai veidrodėlyje.

– Gerai, sutinku su jumis, ponia. Vyrukui – smagumas, moteriškei – skausmas. Dėkoju Dievui, kad esu vyras!

Ji įsispoksojo į jį veidrodėlyje. Buvo su iškerojusia barzda ir gelsvai raudonais kirpčiais ant kaktos.

– Jūs man primenat mūsų katiną. Kertu lažybų, ir jūsų vardas toks pats.

– Na jau, – pakurstė jis. – Tai koks gi jo vardas?

– Naktipuodis, – atsakė Elė. – Labai tinka jums, ar ne?

Jie išlipo iš taksi, o vairuotojas nuvažiavo vos nesprogdamas iš juoko.

– Kertu lažybų, jog savo metu ji buvo pasiutusi, – sukikeno jis ir apgręžęs automobilį pasuko ten, kur buvo matęs ilgakoję blondinę. – Man patinka aukštos, lieknos ir mėlynakės, – plepėjo jis. – Jei paskubėsiu, gal dar pavyks ją nučiupti.

Primygtinai pareikalavusi, kad Sonė atsisėstų ir niekuo nesirūpintų, Elė pasiuntė Ketlyną virti arbatos, o Miką – kurti ugnies.

– Užkurk dabar, – paliepė jinai. – Čia labai šalta, o mes nenorim, jog Sonė persišaldytų.

– Nelaikyk manęs kokia ligone, – prieštaravo Sonė.

Elė buvo nuostabi, bet kartais su ja būdavo nelengva.

– Sėdėk čia ir daryk taip, kaip tau pasakyta, – įsakė. – Užmiršti, kad man teko tai patirti du kartus, todėl žinau, kaip tai sunku. – Atnešusi antklodę apkamšė Sonei kojas ir ėmė puldinėti aplink ją lyg kokia sena perekšlė. – Po to, kai išgersi karštos arbatos, nuvesiu tave laiptais į viršų ir nenoriu išgirsti nė vieno tavo cyptelėjimo ligi rytojaus ryto. – Ugnis ėmė riaumoti, ir ji jau girdėjo užverdant arbatinuką. – Aš turiu du gerus vaikus, – pareiškė Elė išdidžiai, o švelnesniu balsu pridūrė: – Jie išėjo puikūs, nors ir niekada neturėjo tėvo, kuris jiems vadovautų.

– Jie turėjo tave, – priminė jai Sonė. – Geriausią tėvą ir motiną vienam asmeny.

– Dievaži!

– Aš nepasiliksiu, Ele.

Šypsena išblėso iš šviesiai mėlynų Elės akių.

– Ką reiškia nepasiliksi?

Nenorėdama jos įžeisti, bet gindama savo nepriklausomybę, Sonė mėgino maloniai ją numaldyti.

– Tu – pati geriausia draugė, kokią esu kada turėjusi, – sumurmėjo ji. – Iš tiesų, aš net nežinau, ką daryčiau be tavęs.

– Bet nenori, kad aš šokinėčiau aplink tave, ar ne?

– Ne visai, – atsakė Sonė. – Tik tiek, kad aš niekada neturėjau savo kampo. Dabar aš pati sau ponia ir branginu savo nepriklausomybę. Žinau, turėsiu palikti butą ir savaitei gultis į ligoninę, bet man lemta atsikvėpti, ir aš noriu tuo pasinaudoti.

– Tau tikrai patinka tas butukas, ar ne?

Jas pertraukė beldimas į laiškų dėžę.

– Mikai! Pažiūrėk, kas ten! – šūktelėjo Elė. – Jei draudimo agentas, pasakyk, jog aš su juo susitiksiu kitą savaitę. – Atsigręžusi į Sonę, paaiškino: – Turiu dėl kai ko su

juo pasiginčyti. Ketlyna sudaužė mano geriausią vazą, o jie nenori atlyginti. Verčiau užmokėtų, antraip aš susirasiu kitą agentūrą. – Pasikasiusi galvą, ji vangiai sumurmėjo: – Na, tai apie ką mes kalbėjom?

– Kalbėjom apie butą, – priminė jai Sonė. – Ir aš norėjau pasakyti, jog man patinka ne tiek pats butas. – Ji ieškojo tinkamų žodžių, kuriuos Elė suprastų ir galėtų priimti. – Greičiau tai, kad tai mano kampas. Padariau, kad jis būtų mano – parinkau užuolaidas ir baldus, padėjau nudažyti sienas ir pakloti kilimą. Tai pirmas butas, kurį galiu pavadinti savu. Na, beveik savu, – pasitaisė. – Pastatas priklauso Deividui, bet tai mano namai.

– Bet neprotinga būti ten vienai, – nenusileido Elė. – Kai jau tučtuojau teks tau išmesti tą gumulą. – Ji uždėjo delną ant iškilumos po Sonės sijonu. – Žinau, kad dar dvi savaites tai neįvyks, ir žinau, kad akušerė sakė, jog bijoti nėra ko. – Ji smarkiai pastukseno į stalą. – Akušerės – tikra palaima, bet jos ne visada teisios. Aš turiu uoslę tokiems dalykams ir sakau, kad tai įvyks per Kalėdas.

Ketlyna klausėsi iš tarpdurio, mėlynos jos akys spindėjo kaip ir Elės, o veidelis švietė lyg švyturys.

– Jėzus gimė per Kalėdas, – iškilmingai pareiškė ji, – bet jam teko miegoti tvartelyje, nes neturėjo tinkamos lovytės. – Jos veidelis ištįso. – Nenoriu, kad Sonės kūdikėlis miegotų tvartelyje.

Sonė išskėtė rankas.

– Eikš, širdele, – pakvietė ji. Kai mergytė priėjo ir prisiglaudė prie jos, tyliai paklausė: – Kodėl tau atrodo, kad mano vaikučiui teks miegoti tvartelyje?

– Kadangi jis taip pat neturi tinkamos lovytės. (Kaip ir jos mama, ji neabejojo, jog tai bus berniukas.)

Kai įsiterpė vyriškas balsas, visi pakėlė akis. Sonei širdis suspurdėjo, į kambarį įžengus Deividui Lengdenui.

– Ar šitas tiks? – pasiteiravo jis nusišypsodamas pirmiausia Ketlynai, o paskui Sonei. Ilgiausiai jo šypsnys užtruko prie nustebusio Sonės veido. – Užsukau į butą. Kai ten jūsų neradau, pagalvojau, kad būsit arba ligoninėje, arba čia. Elė man pasakė, jog išėjusi iš ligoninės, jūs su vaikučiu kelias dienas praleisit čia, todėl ir pamaniau, kad čia tinkamiausia vieta jį atgabenti. – Jis pirštų galais patrynė sau smakrą ir susimąstęs kalbėjo toliau: – Žinau, man derėjo pirma atsiklausti jūsų, bet aš neįsižeisiu, jeigu jūs jo nenorėsit.

Ketlyna suspiegė:

– Žiūrėk, Sone! Lopšys! – Ji pribėgo prie Elės ir džiūgaudama ėmė ją glebėsčiuoti. – Mama, žiūrėk, lopšys. Deividas vaikučiui padarė lopšį!

Sonė buvo sujaudinta.

– Koks gražus!

Lopšys buvo padarytas iš šviesaus medžio, su meile dailiai išdrožinėtas – viršuje paukšteliai, apačioje laukų gėlės. Stovėjo jis ant dviejų ilgų lingių, buvo net ir gaubtas iš gėlėtos drobės su dailiu rauktu apsiuvu.

– Už šitą galit padėkoti Elei, – prisipažino Deividas. – Be jos nebūčiau net žinojęs, nuo ko pradėti.

Pakėlusi akis į Elę, Sonė jai papriekaištavo:

– O tu niekada net neprasitarei! – Vargais negalais išsiropštusi iš kėdės, ji atsiklaupė. Abiem rankomis glostydama lopšį, pajuto, kaip ją plūste užplūdo jausmai. – Ačiū jums abiem, – sušnibždėjo ji. – Nieko gražesnio nesu mačiusi.

– Matai, sakiau tau, – pareiškė Elė Deividui, kurį labai sujaudino Sonės džiaugsmas. – O tu sakei, jog ji pamanys, kad čia – daiktas iš Nojaus arkos. – Ji nusišypsojo Sonei. – Deividas manė, jog tu norėsi modernios lovelės, baltos baltutėlės, su vienu nuleidžiamu šonu. Aš jį įtiki-

nau, kad lopšys tau labai patiks, nes tu mėgsti gražius daiktus.

– Man jis labai patinka, – sumurmėjo Sonė; ji pabandė stotis, tačiau pavirto ant šono. Staiga ji ėmė kikenti. – Jaučiuosi kaip į krantą išmestas banginis, – nusijuokė, stengdamasi atsikelti.

Elei tai visai nepasirodė juokinga.

– Ar aš tau nesakiau? – barėsi ir atsikėlusi nuo kėdės ištiesė ranką Sonei pagelbėti. – Užsigausi, štai kas atsitiks. – Ji žvilgtelėjo į Deividą, kuris jau ėjo per kambarį. – Ar patikėsi, ji nori likti viena tame bute? – Pasilenkusi pakišo rankas Sonei po pažastimis. – Nesukalbama, štai kokia tu, Sone Ferhem. Atkakli, nesukalbama moteriškė.

– Na, leiskit man. – Palaukęs, kol Elė pasitrauks, Deividas pasilenkė. Vieną ranką pakišęs Sonei po keliais, antrąja apglėbė jai pečius, pakėlė, nunešė ligi kėdės ir pasodino.

– Tikriausiai sveriu toną, – rausdama murmėjo sutrikusi Sonė.

Tuo metu jai atrodė, kad verčiau būtų skradžiai žemę prasmegusi.

– Jūs visai nieko nesveriat, – pasakė Deividas.

Tamsiai mėlynos jo akys žvelgė jai į veidą, ir vieną ypatingą akimirką žvilgsnis tapo švelnus. Paskui, taip pat greitai, kaip ir sušilo, pasikeitė ir vėl tapo šaltas. Išsitiesęs jis atsitraukė.

– Jis pripratęs prie besikumeliuojančių kumelių, – paaiškino Elė savo įprasta šiurkštoka maniera. – Palyginti su jomis, tu lengva kaip plunksnelė.

Visi nusijuokė ir įtampa išsisklaidė.

– Gal ko nors išgertum? – paklausė Elė, jau kreipdamasi į Deividą. – Pastaruoju metu tu niekada neužsibūni ilgiau kaip dvi minutes.

– Daug reikalų, – paaiškino jis, atsirėmęs į durų staktą. – Bet aš pasinaudosiu tuo jūsų Kalėdiniu kvietimu, jeigu leisit.

Elė suplojo delnais:

– Nuostabu! – sušuko ji.

Abu vaikai aidu atsiliepė į jos džiaugsmingą šūktelėjimą; Ketlyna pribėgo, ir Deividas iškėlė ją savo stipriomis rankomis, tuo tarpu Mikas pareiškė, kad tai būsiančios tikros „šeimos Kalėdos“. Jis nuleido akis, kai Elė įdėmiai į jį žvilgtelėjo. Bet jau buvo per vėlu, ir pirmąsyk ji suprato, kaip Mikui trūksta tėvo.

– Juk ir tu būsi, ar ne, Sone? – Ketlyna norėjo įsitikinti, kad jie visi bus drauge.

– Negaliu žadėti, mieloji, – atsakė jai Sonė. – Visa priklausys nuo to, kada vaikutis užsimanys išvysti šį pasaulį.

Ji nematė Deivido veide šmėstelėjusio nusivylimo. Elė matė ir slapčia nudžiugo. Tarp tų dviejų žiebėsi ugnis, nors ir atrodė, jog patys jie to nesuvokia, ir senai jos širdžiai buvo gera tai matyti.

Čiupusi Ketlyną į glėbį, Elė pažadėjo:

– Jeigu Sonė bus ligoninėje Kalėdų rytą, atidėsime Kalėdas, kol ji sugrįš. Kaip manot?

Jos pasiūlymas buvo sutiktas pribloškiančia tyla.

Atsakė Sonė:

– Šito jūs nedarysit, – ryžtingai pasakė ji, matydama Ketlyną plėšomą į dvi puses. – Turiu geresnį pasiūlymą. Jeigu per Kalėdas būsiu ligoninėje, mes Kalėdas atšvęsim dar kartą, kai aš parvešiu namo vaikutį. – Vaipydamosi prieš Ketlyną, ji dėjosi atsisakanti ir tos minties. – Nemanau, kad ir toks sumanymas tau patinka.

– *Patinka! Patinka!*

Susijaudinusi Ketlyna apsisuko tarsi vilkelis. Supratęs, jog Sonė pataisė padėtį, Mikas savo ruožtu atsakydamas

mirktelėjo Sonei, o Elė sutiko šį pasiūlymą šelmiškai pareikšdama, kad jai dar teks apie tai pagalvoti.

Deividas tylėjo, tačiau jį vėl nustebino šilta, žvali Sonės nuotaika.

– Myliu jus ir turiu palikti, – apgailestaudamas pasakė jis. – Kaip jau sakiau... turiu darbo.

Dideliais žingsniais perėjęs kambarį, jis kaip visada pakštelėjo Elei į skruostą.

– Vadinasi, per Kalėdas? – patvirtino jis.

Įsikibusi į jo švarko atlapus, Elė prisitraukė artyn.

– Visą dieną, žinok.

– Pažadu.

– Tai keliauk sau, – pasakė, paleisdama jį. – Ir nedrįsk galvoti, kad privalai atvažiuoti apsikrovęs dovanomis. Draugams to nereikia.

– Man reikia! – sušuko Ketlyna, suglumindama Elę ir pralinksmindama kitus. – Man reikia dovanos.

Deividas kikeno.

– Ir gausi, – pažadėjo jis, iškeldamas ją ligi lubų.

Kai jis jau ruošėsi išeiti, Sonė paklausė:

– Ar kartais nevažiuosit pro butą?

– Tiesą sakant, ketinu važiuoti. – Tamsios jo akys dabar buvo malonesnės. – Jeigu jums ko nors reikia, galėsiu atvežti, tiktai gerokai vėliau.

Elės balsas pertraukė jį.

– Ji tik nori, kad tu ją pavėžėtum ligi namų. – Ji dirstelėjo į Sonę iš po surauktų antakių. – Juk aš teisi, ar ne?

– Bijau, kad taip. – Sonė tikrai nenorėjo įžeisti Elės. – Ak, Ele, tu žinai, kaip aš dėkinga tau už pasiūlymą pabūti čia, kol būsiu pasiruošusi ligoninei, bet juk žinai priežastis, dėl kurių norėčiau likti bute.

Ji nenorėjo jų kartoti Deividui girdint.

– Kadangi esi užsispyrusi, sunkiai sukalbama moteriškė, štai kodėl!

Sonė dar sykį atsigręžė į Deividą.

– Jeigu jūs pro ten nevažiuosit, aš juk galiu išsikviesti taksi.

Jis dirstelėjo į Elę su žiburiukais akyse.

– Tu teisi. Ji iš tiesų užsispyrusi.

– Ji neklauso protingo patarimo – ką gi aš galiu padaryti.

– Atnešk jos paltą, – pasiūlė jis. – Lauke labai žvarbu.

Po kelių akimirkų jis jau padėjo Sonei atsisėsti į savo automobilio priekinę sėdynę.

– Aš nesu ligonė, – pasakė ji jam. – Aš nėščia, ir tiek.

Nepaisydamas jos protestų, jis paklausė:

– Ar jūs tikra, kad tenai bute jums viskas bus gerai?

– Kodėl neturėtų būti?

– Kadangi Elė turi priežasčių taip manyti, o ten nėra jokių kaimynų.

Elė buvo atviresnė:

– Jeigu nutekės vandenys, visų pirma išsikviesk greitąją, o paskui skambink man. Pasidėk telefoną šalia lovos. Tai beveik visada atsitinka po vidurnakčio.

– Liaukis rūpintis, – paprašė Sonė. – Girdėjai, ką sakė akušerė. Kūdikis nepasirodys dar dvi savaites.

– Taigi, bet tu žinai, ką *aš* galvoju, tikrai žinai, ir aš tavęs neišleisiu, kol man pažadėsi. – Staiga dingtelėjusi mintis nušvietė jai veidą. – Tiesą sakant, aš manau, kad važiuosiu drauge su tavim.

– Ne, nevažiuosi!

– Tada pasiųsiu mūsų Miką. Jis turi gerą galvą ant pečių. Žinos, ką daryti, jeigu vaikutis pajudės.

– Ne, nežinos. – Siekdama apkabinti Elę, Sonė užtikrino: – Aš važiuoju namo viena, ir man bus gerai. O dabar prašau uždaryti dureles, nes aš kalenu dantimis.

Išsigandusi Elė užtrenkė dureles.

– Jėzau, Marija, Juozapai šventas! – jau važiuojant au-

tomobiliui buvo girdėti jos šauksmas. – Sone Ferhem, tu mane į grabą nuvarysi!

Prie kampo Deividas sustabdė automobilį. Ištiesęs ranką nuo užpakalinės sėdynės paėmė savo paltą.

– Štai, apsigaubkit, – paliepė Sonei. – Jeigu be viso kito dar ir peršalsit, niekada sau neatleisiu.

Paėmusi paltą, ji padarė kaip liepta. Švelnus pamušalas brūkštelėjo jai per veidą. Kvepėjo šiluma ir žeme. Kaip ir jis pats, pagalvojo Sonė, kai buvo ją apglėbęs.

Įjungęs pavarą, jis atsigręžė į ją.

– Dabar gerai?

– Ir pirmai buvo gerai, – atsakė ji, klastingai šyptelėjusi. – Pasakiau, jog kalenu dantimis, norėdama priversti Elę uždaryti dureles ir kad mes galėtume pabėgti.

Jis nusišypsojo jai.

– Gėda!

Staiga ją ištiko juoko priepuolis.

– Girdėjot ją mums nuvažiuojant? Stebuklas, kad dar visos gatvės nesukvietė.

Jos juokas buvo užkrečiamas, ir netrukus jis taip pat kikeno.

– Jūsų humoro jausmas piktas, – pasakė jis.

– Elei sunku susitaikyti su mintimi, jog aš dabar noriu būti namie, – pasakė ji. – Ir suprantu, kodėl ji jaučiasi truputį atstumta.

Iš tikrųjų nebuvo kito būdo švelniai numaldyti Elę šiuo klausimu. Sonei šios dvi savaitės buvo būtinos savo namams susitvarkyti. Jai reikėjo daug ką apmąstyti, o tą ji geriausiai galėjo padaryti būdama viena ir netrukdoma.

– Aš su ja susitaikysiu, – pažadėjo ji. – Visų mažiausiai noriu įskaudinti Elę.

– Ji kieta kaip senas puspadis, – pareiškė Deividas, sukdamas į Einsvorto gatvę. – Su aukso širdimi. Kai ji buvo liejama, lūžo liejimo forma.

Pajutusi šilumą jo žodžiuose, Sonė paklausė:

– Tikriausiai seniai ją pažįstat, ar ne?

Žvairomis dirstelėjęs į ją, jis tarė:

– Tai buvo labai gudru.

– Kas gudru?

Juokas išblėso jo akyse. Jos tapo tamsios ir kaltinančios.

– Kaip ką tik pasukot pokalbį kita linkme.

– Aš nenorėjau smalsauti.

Elė jai buvo sakiusi, jog Deividas labai uždaras žmogus, bet ji neįstengė nesidomėti. Ar jis atsigavo po tos tragedijos, kai prarado žmoną ir vaiką? Ne. Ar gali kas nors atsigauti po tokio įvykio? O kaip ten su Keite Sefton? Ar jis, kaip ir Elė, mano, kad ji kažkuo kalta dėl tos avarijos? Jeigu taip, ar jis laikosi įsikibęs žemės ir pastatų taip keršydamas, o gal jis gyvena ten stebėdamas bei klausydamas ir viliasi, jog ateis diena, kai galės įrodyti, kad Keitė Sefton žudikė? Svarbiausia, ar jis vėl kada nors įsimylės? Ar galės palikti praeitį ir pradėti viską iš naujo? Ji slapčia dirstelėjo į jį – į tuos tamsius sušiauštus plaukus ir tvirtą keturkampį smakrą, tas nuostabias mėlynas akis ir plačią vyrišką burną.

Jis netikėtai atsigręžė.

– Atleiskit, – sumurmėjo. – Taip, mudu su Ele nuo seno pažįstami.

Ji tai suprato kaip teiginį, kurio jai nederėtų komentuoti. Iš tiesų ji truputį bijojo komentarų, kad nepasakytų ko nors ne taip. Elė buvo teisi. Jis – labai uždaras žmogus.

Sonė dar sykį vogčia dirstelėjo į jį. Nuo pat to karto, kai pirmąsyk jį pamatė, galvojo, kad jį gaubia kažkokia vienatvė, liūdesys, įžvelgiamas jo akyse. Tą ji išvydo ir dabar, kai jis jai nusišypsojo. Po dygiu išoriniu kiautu jis buvo geras vyras, darbštus ir išdidus. Būtų gaila, jei nugyventų savo gyvenimą vienišas ir nusivylęs. Be jokios abe-

jonės, jokia moteris neatsispirtų jam. Bet tik ne ji, tarė sau Sonė. Ne ji!

– Juk žinot, kad Elė dėl jūsų eitų į pačią ugnį, – šypsodamasi pasakė ji.

– Ir aš tą patį dėl jos padaryčiau, – atsakė jis žiūrėdamas į kelią. – Kai man reikėjo draugo, Elė buvo šalia.

Jau nebe pirmą kartą Sonė suprato, kiek daug ji skolinga Elei.

– Suprantu, ką turit omeny, – tyliai atsakė ji. – Nežinau, ką aš būčiau dariusi be jos.

Stojo pauzė, o paskui Deividas dvejodamas paklausė:

– Ar jums patinka dirbti parduotuvėje?

Krūptelėjusi ji atsisėdo tiesiai ir suvaitojo, pajutusi, kaip sustingo jos nugara.

– Žinoma, patinka. Kodėl? Ar norit priimti ką nors kitą? Gal manot, jog gimus kūdikiui nebegalėsiu dirbti? Ką gi, galiu užtikrinti, kad galėsiu. Aš jau viską suplanavau. Ir Elė pasisiūlė padėti, jeigu prireiks. Jūsų parduotuvė bus atidaryta kaip visada... net jeigu man tektų samdyti kokią mergaitę, kad padėtų.

Be galo išsigandusi, jog gali prarasti namus ir darbą, ji būtų kalbėjusi toliau, bet ištiesta Deivido ranka palietė jos ranką.

– Ššš, – ramindamas sumurmėjo jis. – Tik nesijaudinkit. Aš tik pagalvojau, kad vaikučiui gimus jūs gal grįšit į pietus.

Ji atsiduso su palengvėjimu.

– Ne, – pasakė ryžtingai. – Negrįšiu nei į pietus, nei kur nors kitur. Blekbernas dabar yra mano namai, ir aš ketinu čia likti.

Ją pačią nustebino ryžtas jos balse. Tonis Bridžmenas iš tiesų apvertė jos gyvenimą aukštyn kojomis. Ar ji iš tikrųjų ketino likti čia ligi gyvenimo pabaigos? Staiga jai dingtelėjo, jog ji niekur neturi namų. Ji paliko savo gerą

draugę Patriciją Berton, ir nebuvo nė vienos dienos, kad ji nepasigestų tetos Martos.

Patricija. Teta Marta. Visa tai – dalis Sonės gyvenimo pietuose. Dabar jau prarasta. Bet gal ne amžiams, vylėsi ji. Žinoma, juk ne amžiams? Ją užplūdo didžiulis liūdesys.

Deivido balsas nutraukė jos mintis.

– Mažoji Ketlyna jus dievina.

Sonė nusijuokė.

– Ketlyna bus tokia kaip ir jos motina. – Mintys apie mergytę sušildė jai širdį. – Ji tučtuojau pataisė Elę, kai jums buvo liepta neatvežti dovanų Kalėdoms. Beždžioniukė.

Kalbos apie Ketlyną padėjo jai atsigauti. Teisybė, ji buvo atskirta nuo vienos šeimos, tačiau jautėsi dėkinga radusi kitą. Užuot gailėjusi savęs, ji turėtų skaičiuoti, kiek laimės jai buvo atseikėta.

– Elė atliko didelį darbą, augindama savo vaikus, – tyliai tarė ji.

– Turit omeny – be vyro?

– Aš taip nesakiau.

– Ji niekada nebuvo iš tų, kurios teka. – Jis nežinojo, kiek Elė jai papasakojo. – Buvo vienas vyriškis... vardu Arnis, jeigu gerai prisimenu. Atrodė visai malonus žmogėnas.

Sonė prisiminė vardą:

– Arnis, ar ne? – Ir nesulaikė šypsnio.

– Tai buvo labai seniai. Nesu tikras, bet, man regis, jo vardas Arnis. – Jis gūžtelėjo pečiais. – Bet jis neužsibuvo tiek, kad pasipirštų. Jei būtų pasipiršęs, Elė gal ir būtų sutikusi. Jam išvykus, po aštuonių mėnesių gimė Mikas. Labai panašus į jį.

Sonė tyliai sumurmėjo:

– *Arnis* Miko tėvas!

Sustabdęs automobilį, kad praleistų pėsčiąjį, Deividas atsigręžęs pažiūrėjo į ją.

– Ar ką sakėt?

– Ne! Ne!

Be jokios abejonės Elė nebuvo jam sakiusi, jog Arnis sugrįžo į jos gyvenimą. Jis buvo tas vyras, dėl kurio ji patyrė tiek bėdų, vyras, dėl kurio ji ketino visai pakeisti savo išvaizdą ir išleisti naujiems drabužiams pinigus, kurių ir taip jai trūko.

– Šitas Arnis, – paklausė ji, – ar jis – ir Ketlynos tėvas?

– Maniau, kad moterys šnekasi apie tai.

– Mes šnekamės.

– Ir ji nepapasakojo jums apie vyriškius savo gyvenime?

– Ne viską.

– Tokiu atveju ir man nedera sakyti.

– Kiek jums buvo metų, kai Arnis išvyko?

Jis nusišypsojo.

– Buvau jaunas ir kvailas.

– Negaliu įsivaizduoti, jog kada nors buvot kvailas.

– Vadinasi, klystat.

Kvailas jis buvo ir dabar, jausdamas ją šalia savęs, brangindamas kiekvieną jos žodį, norėdamas apglėbti ją, bučiuoti, klausinėti, ar jai užtektų kantrybės su juo. Jis buvo kvailas, kad net galvojo apie tokius dalykus.

– Elė verta būti mylima, – staiga pasakė Sonė.

Jis nusišypsojo, tą išgirdęs.

– Ar mes visi nesam verti?

Ji užmerkė akis.

– Tikriausiai buvo baisu, kai jis paliko ją. Gal jis net nežinojo, kad ji nėščia.

– Gal ir ne. – Ramus jo balsas numaldė ją. – Būsiu dėkingas jums už pagalbą.

– O? Kokia prasme?

Susirūpinęs jis dirstelėjo į ją.

– Aš nelabai nutuokiu apie dovanas. Pagalvojau, gal patartumėt man, ką padovanoti Ketlynai.

Sonė akimirką pamąstė, mėgindama prisiminti, kokie daiktai jai patikdavo, kai ji buvo Ketlynos metų.

– Išeiginę suknelę. Ji jau tokio amžiaus.

– Vadinasi, ne lėlę?

– Ketlyna galvoja, kad ji jau per didelė žaisti su lėlėmis.

– Dviratį?

– Dviratį aš jau nupirkau. Jie laiko jį parduotuvėje ligi Kūčių vakaro.

– Hm. Ir su skambučiu... pompa... ir krepšiu priekyje?

– Elė nupirko visus priedus. Jie paslėpti už rūbų spintos. Ji taip pat nupirko Ketlynai naujus batelius ir gražų sidabrinį medalioną.

– Bet ne išeiginę suknelę?

Juokdamasi Sonė papurtė galvą.

– Išeiginės suknelės nenupirko.

– Tai viską išsprendžia. – Vis dar susirūpinęs, jis pasigręžė žvilgtelėti į ją. – Ar jūs tikra?

– Be jokios abejonės.

– Su Miko dovana nėra jokių problemų. Aš jam padariau taikinį strėlėms.

– Taikinį strėlėms? – pralinksminta ji pakėlė antakius. – Elė tikrai *bus* patenkinta.

– Blogai sugalvojau? – susiraukė jis.

– Ne. Nuostabu.

– Gerai. – „Ir tu pati nuostabi“, pagalvojo jis, „bet per vėlai atėjai į mano gyvenimą“.

– Tarp kitko, jūs klystat, – pasakė Sonė.

– Bet jūs ką tik pasakėt – išeiginę suknelę!

– Ne, ne apie tai. Sakėt, jog apie dovanas nenutuokiat. Tas gražus lopšys – geriausia dovana, kokią esu kada nors gavusi.

Tą ji galėjo pasakyti nėmaž nedvejodama.

– Džiaugiuosi, kad jums patinka.

Stojo tyla; jos metu Deividas galvojo apie savo velionę žmoną ir dukrytę, kurios užaugant jis niekada nematys. Jį užplūdo kartėlio banga. Kad galėtų atleisti, būtų atidavęs beveik viską. Tačiau jame tūnojo tokia pagieža. Taip smarkiai išgyventa tragedija. Jis labai stengėsi pamiršti, tačiau negalėjo. Ketverius metus po tos klaikios dienos jis sąmoningai vengė moterų, negalėdamas pasitikėti, negalėdamas vėl pamilti. Bet paskui Sonė įžengė į jo gyvenimą, įnešdama saulės šviesą, išsklaidžiusią šešėlius. Būtų taip lengva ją pamilti, jis tai žinojo. Bet jis neturi leisti, kad tai įvyktų. Ne tik dėl jo paties, bet ir dėl Sonės.

Dabar, kai ji atlošė galvą ir užmerkė akis, jis akimirką žiūrėjo į ją. Net apsunkinta nėštumo ji buvo žavi – oda spindėjo tarsi rasa, ilgos tamsios blakstienos ilsėjosi ant iškilių skruostikaulių, o žvilgantys rudi trumpi plaukai rėmino jos veidą tarsi kokį gražų paveikslą. Svajonėse jis matydavo tas besišypsančias žalias akis žvelgiant į jį ir girdėdavo švelnų juoką jos balse. Vienas dalykas jam nekėlė abejonių: Sonė Ferhem buvo labai ypatinga. Vieną dieną ji taps nuostabia kokio nors vyriškio žmona. Labai laimingo vyriškio. Kito vyriškio.

Jis leido savo mintims nukrypti į netrukus gimsiantį kūdikį. Jis ne vieną kartą galvojo apie tai. Ir dabar, kaip ir anksčiau, jis manė, jog vyras, palikęs Sonę, tikriausiai buvo visiškas kvailys.

Kai jie privažiavo parduotuvę, Deividas užsispyrė lydėti Sonę aukštyn į jos butą.

– Jūs čia stebuklus padarėt, – pasakė jis, jiems įėjus į svetainę.

Kambarys buvo mažas, jaukus, tačiau skoningas. Palei galinę sieną stovėjo ilga kreminės spalvos sofa su apvaliu stalu ir lempomis iš abiejų galų. Užteko vietos tik vienam tos pačios spalvos krėslui – jis buvo apkrautas didžiulėmis minkštomis pagalvėmis ir pastatytas kampe priešais židinį, ir būtent į jį Sonė dėkinga klestelėdavo kiekvieną vakarą, uždariusi parduotuvę.

Užuolaidos buvo ryškios ir šviesios, o kilimas paties švelniausio rausvo atspalvio. Priešais židinį tįsojo pusiau apskritas kreminės spalvos kilimėlis. Židinio ugniavietę supo geležinės grotelės, grindys buvo išklotos keraminėmis plytelėmis. Ant židinio lentynėlės buvo pristatyta niekučių, pirktų Blekberno sendaikčių parduotuvėse, o viršuje ant sienos kabojo gražiausias senovinis veidrodis juodais lydyto plieno rėmais.

– Ar žinot, kad židinys – Viktorijos epochos? – pasiteiravo Sonė. – Gražus, kaip manot?

– Pasakysiu jums dabar, ką manau, – atsakė jis, kai staigus dilgtelėjimas dubens srityje privertė Sonę žioptelėti. – Man regis, jums derėjo likti pas Elę. Klydau, jus čia atveždamas.

Nusivilkusi jo paltą, kurį jis privertė ją vilkėti, kol jie įėjo į butą, atidavė jam.

– Ačiū, kad paskolinot paltą. – Jos tonas pasakė jam, jog ji mano, kad jam metas išeiti. – Žinau, turit reikalų, todėl jūsų negaišinsiu.

Jai buvo apmaudu, kad jis savo elgesiu sugebėjo sukelti tokius nenumatomus jos nuotaikos pokyčius.

Paėmęs paltą, padėjo jį ant sofos.

– Čia atrodo šalta, – pasakė jis, dirstelėjęs į tuščią židinį – jame gulėjo popieriai ir balanos, o anglių dėžėje –

krūvelė smulkių anglių. – Aš tik minutę sugaišiu, kol įkursiu ugnį.

– Dėkoju, bet aš tikrai galiu tą padaryti ir pati. – Tarsi norėdama įrodyti, kad ji teisi, priėjo prie židinio, kur pritūpusi ant sustingusių kojų, ji per kelias minutes sugebėjo paruošti kurą.

– Štai! – pasakė. – Nieko sunkaus.

Nuėjusi prie bufeto, iš stalčiaus paėmė degtukų dėžutę ir sulaikė kvapą, kad apmaldytų skausmą nugaroje.

Susierzinęs jis papurtė galvą:

– Užsispyrusi ir nesukalbama, – sumurmėjo. – Elė jus pažįsta geriau, negu aš maniau. – Jis pasisuko eiti. – Turit mano telefono numerį, – pasakė. – Jeigu prispirtų bėda.

Jai nieko neatsakius, jis vėl atsigręžė ir pamatė ją prie bufeto beveik dvilinką, rankomis susiėmusią už juosmens. Veidas iš skausmo buvo papilkęs.

– Atleiskit, – pasakė ji. – Manau, šį kartą jau tikrai.

Dviem šuoliais jis atsidūrė šalia jos.

– Ką turiu daryti? – kreipėsi į ją, o jo veidas persikreipė tarsi pats kentėtų gimdymo skausmus.

Net skausmų varstoma, Sonė sugebėjo šypsotis.

– Jeigu nenorit priimti kūdikio štai čia, – išstenėjo ji, – manau, kad turėtumėt kuo greičiau nuvežti mane į ligoninę.

SEPTINTAS SKYRIUS

– Tu melagis! – Silija Bridžmen stovėjo priešais savo vyrą; jos safyrų mėlynumo akys liepsnojo iš pykčio. – Mačiau, kaip tu įėjai į tą namelį, – užsipuolė jinai. – Ir juk tai – nebe pirmas kartas, ar ne? – Jam nieko neatsakius, ji ėmė klykti dar garsiau. – *Velniai rautų! Sakiau, kad tai – jau nebe pirmas kartas, ar ne?* – Išsiviepusi taip, jog jos mėsingos lūpos atrodė plonos, ir iššiepusi dantis, ji buvo panaši į laukinį šunį.

Šitokios jam dar niekada nebuvo tekę jos matyti, ir tai jį išgąsdino, kadangi, galų gale, juk būtent už Silijos pinigus jis pradėjo savo verslą ir būtent jos pinigai leido jį plėsti.

– Nežinau, kur tu taikai, – melavo jis. – Bet jeigu galvoji, jog mano apsilankymas tame namelyje slepia kažką negera, tai labiau klysti negali.

Susijaudinusi ji valandėlę spoksojo į jį.

– Kaip aš galiu būti tuo tikra? – paklausė.

Ji labai mylėjo jį, todėl mintis, kad jis galėtų geisti ne jos, o kitos moters, buvo nepakeliama.

– Kas čia... tardymas, po galais? – Kai ji pradėjo klausinėti, jis ruošėsi palįsti po dušu. Dabar, basas, nusmukusiomis kelnėmis ir iki kelių nutįsusiais marškinių skvernais, jis atrodė kiek komiškai. – Ateik, – tyliai pakvietė ją.

Ji piktai dėbsojo į jį iš kitos lovos pusės.

Jis žengė žingsnį pirmyn.

– Niršini pati save dėl niekų.

Iškėlusi ranką, ji sušnypštė:

– Nelįsk!

– Dėl Dievo meilės!

– Nelįsk! – Ašaros ištryško jai iš akių. Giliai įtraukusi cigaretės dūmus, išpūtė juos pro šnerves. – Ko ėjai į tą namelį?

– Po valandos mes turim būti pobūvyje, – priminė jis.

Jo balse buvo girdėti pyktis. Pastaruoju metu jinai jį siutino.

– Velniop tą pobūvį! Atsakyk į klausimą.

Skubiai galvodamas, jis ėmė žaisti senąjį katės ir pelės žaidimą. Jis taip dažnai jį žaisdavo, jog tapo tikras meistras.

– Ne! Jeigu tu negali manimi pasitikėti, aš negaliu nei pasakyti, nei padaryti nieko, kas tave įtikintų, jog tai buvo visai nekaltas apsilankymas.

Jis nusisuko, vogčiomis šypsodamas, neabejodamas, kad ji ateis pas jį, kaip ir visada.

Tačiau šįsyk jinai jį nustebino, likdama kitoje kambario pusėje. Ištisą amžinybę trukusią akimirką jis pasijuto priblokštas, suglumęs, nežinantis, kaip reaguoti. Norėjo atsisukti ir pažvelgti į ją, įsižiūrėti į jos veidą, pamatyti, ką ji galvoja. Tačiau atsisukti nedrįso. Jeigu atsisuktų, ji tai palaikytų silpnumo ženklu, ženklu, kad jis tikrai kažkuo kaltas.

Jam teks nepasimesti, leisti jai žengti sekantį žingsnį.

– *Tu* gali nevažiuoti į pobūvį, jei nori, – pasakė jis. – Bet *manęs* ten laukia darbuotojai.

Nusimetęs drabužius, priėjo prie jos artyn. Jam atsistojus priešais, jos akys lakstė nuogu jo kūnu, užsidegdamos aistra. Jis nieko nesakė. Užuot kalbėjęs, provokuo-

jamai šypsojosi, liesdamas nuslydusio chalato apnuogintą jos petį. Paskui, vis dar netaręs nė žodžio, paliko ją.

Ji suriko įkandin:

– Privalau žinoti, kodėl ten buvai!

Vienintelis atsakymas buvo vandens šniokštimas.

Kol ji buvo miegamajame, jis stovėjo po dušu, muilindamas savo kūną ir svarstydamas, ar šį kartą nebus dėl jos suklydęs.

– Ji ne tokia naivi, kaip aš maniau, – sumurmėjo. – Bet ji ateis. – Jo šypsena buvo pikta. – Jai vis dar manęs reikia labiau, negu man jos.

Jis stabtelėjo, nukreipdamas dušą kristi iš aukščiau; jo akys išsiplėtė iš baimės, kai staiga suvokė nemalonų faktą. „Neišsisukinėk, Bridžmenai! Faktas, kad ji tebėra tau reikalinga. Tau reikia jos pinigų ir tau reikia nuolatinės jos paramos. Ir reikės ligi tos dienos, kai tavo verslas atneš daugiau pinigų, negu reikia jam išleisti". Jo širdį užliejo pasibjaurėjimas. „Kol ji – tavo partnerė lovoje, tu čia – kalinys".

Jis įžvelgė tik du įmanomus būdus ja atsikratyti. Vienas buvo ją nužudyti, bet jį atmetė, kadangi tada iškiltų grėsmė jo paties laisvei.

Antrasis būdas buvo jam patraukliausias:

– Ji negali duoti tau kūdikio, kurio tu nori, – piktai pasakė jis. – Bet jeigu tu galėsi ją užliūliuoti galimybe turėti įpėdinį, tau bus nesunku ją įtikinti tam vaikui, vis tiek, ar tai bus berniukas, ar mergaitė, perrašyti verslo dalį.

Jis pats save pasveikino su šiuo planu.

– Kai gausi, ko tau reikia, galėsi paduoti pareiškimą skyryboms. Joks teismas visoje šalyje neatims iš tavęs teisės globoti savo vaiką. Tuo labiau, jeigu greta tavęs stovės tikroji jo motina, laukianti, kada galės vaikui pasiūlyti saugius namus ir mylinčius tėvus.

Patenkinta išraiška virto bjauria grimasa. Sugniaužęs kumštį, ėmė daužyti sieną.

– Viską turėjai savo rankose! – suurzgė. – Ir paleidai!

Tada prieš akis jam iškilo Sonė – patraukli, protinga, linksma ir šilta. Ji būtų sužavėjusi teisėją. Jis būtų supratęs, jog ji turi viską, ko tik vaikas galėtų norėti iš motinos. Iš tiesų, viską, ko *vyras* galėtų norėti.

– Ak, Sone! Sone! Turėjau tave štai šiose rankose, – murmėjo jis. – Galimybę atsikratyti ja. Galimybę visa tai turėti. Ir turėti tave. – Užmerkęs akis, jis skausmingai suvaitojo. – Ir būčiau galėjęs turėti tave.

Jam taip rūpėjo planas užsitikrinti sau įpėdinį, kad jis nesuvokė įsimylėjęs. Ne švelnia, lengva meile, ne ta, kuri duoda, globoja ir dalinasi. Tokia meile mylėti jis nesugebėjo. Jo meilė buvo valdinga ir brutali. Ji stelbė ir naikino. Dabar jis buvo jos kupinas, ir poreikis surasti Sonę pulsavo jo gyslose.

Jis krūptelėjo, kai kažkieno pirštai apčiuopomis palietė jo lyties organus.

– Jėzau! – Akimirkai apakintas vandens čiurkšlės, jis staigiai apsisuko ir pamatė savo žmoną, žiūrinčią pro dušo užuolaidą. – Kurių velnių tu taip darai? – paklausė. – Išgąsdinai.

– Nenorėjau išgąsdinti, – atsakė ji, pasilikdama kitapus užuolaidos, kad jis nepasiektų. – Bet tu dar neatsakei į mano klausimą.

Išlindęs iš po čiurkšlės, jis nubraukė drėgnus plaukus nuo akių ir delnais nusišluostė veidą. Dabar jau aiškiau matydamas įsistebeilijo į ją ir ėmė svarstyti, kaip įveikti jos įtarimus. Ji labai patraukli, mąstė jis, su savo lėlės akimis ir kūdikio oda. Ligi šiol jis ją laikė lengvatike. Visada galėjo palenkti sau – bet, atrodė, šįsyk tai nepavyks. Tai trikdė jį. Juodos savo širdies gelmėse jis tuo nėmaž nesi-

rūpino, tačiau protu suvokė, kad turi išsaugoti jos palankumą.

Silija buvo verslo dalis, patraukli vyro puošmena. Ir viskas. Nors ji ir buvo graži, jis negalėjo jos mylėti. Jos pinigai, o ne kas kita, visų pirma patraukė jį, ir jos pinigai jį išlaikė šalia jos.

Ir ne kas kita, kaip jos pinigai, privertė jo balsą skambėti švelniau ir maloniau pasakyti:

– Ateik. – Jis ištiesė rankas. – Man nepatinka, kai tu apie mane blogai galvoji.

Ji dvejojo.

– Aš niekada tavęs neįskaudinčiau, – sumurmėjo jis, siekdamas paliesti jos veidą. – Tu juk tą žinai, ar ne?

Ji vis dar dvejojo, nudelbusi akis, liūdesiui plūstant į jos sielą.

– Mudu norim to paties, – melavo jis. – Niekas nepasikeitė.

Pakėlusi akis, ji be žodžių maldavo. Ėmė srūti ašaros.

Jis išvydo jos silpnumą ir triumfavo.

– Ateik, – kuždėjo. Velniop viską! Jis geidė jos. Norėjo ją įskaudinti. Nubausti už tai, kad juo netiki. Už tai, kad ji gyva!

– Kodėl ėjai į tą namelį?

– Reikalai.

– Juk nemeluotum man?

– Niekada nemelavau. – Jis panarino galvą. – Niekada nemeluosiu. – Patyliukais keikė ją visais velniais.

– Kokie reikalai?

Ji apsivijo rankomis aplink jį.

Maloniai nustebintas, suprato, jog ji taip pat nuoga.

– Buvau dar skolingas pinigų Sonei Ferhem. Atidaviau jos tetai.

– Kodėl kasininkas negalėjo juos pasiųsti?

– Man pasirodė, jog korektiškiau būtų nuvežti tetai.

Dieve! Ji vėl palietė jo papilvę. Varė iš proto. Tegu ją galas! Tegu ją galas!

– „Korektiškiau“ būtų buvę pasiųsti.

– Man taip neatrodė.

– Tikėjaisi rasti ją namelyje?

Jai kalbant pirštai spaudė be galo švelniai.

Jis susigūžė, tačiau pajudėti negalėjo. Griežtu, grėsmingu balsu paliepė:

– Atitrauk šalin savo ranką.

Jo akių žvilgsnis buvo pakankamai grėsmingas.

Įveikta ji įžengė į dušo kabiną ir ten, parpuolusi ant kelių, pabučiavo jam šlaunį.

– Juk tu nepasielgei kvailai, ar ne?

Aistrai augant, jis glostė delnais jai plaukus, trokšdamas dabar, čia pat, ją pasmaugti. Spausdamas jos galvą žemyn, arčiau tvinkčiojančio savo penio, lyg niekur nieko pasakė:

– Nežinau, apie ką tu kalbi?

Žiūrėdama aukštyn, ji laukė, kol jo žvilgsnis nukryps į ją. Kai tai įvyko, jinai jį atlaikė.

– Juk tu nepasiilgsti jos, ar ne?

Vanduo tekėjo jam per pečius ir lašėjo jos veidu.

– Ko?

– Sonės Ferhem.

– Kodėl turėčiau jos pasiilgti?

Vanduo krito kaskadomis, priplakdamas jam plaukus prie kaktos.

– Tu jos pasiilgtum, jeigu būtum ją įsimylėjęs.

Jis nusijuokė.

– Tai štai apie ką tu galvojai?

– Aš to bijojau. – Ji įsikniaubė jam į tarpušlaunį. – Sonė buvo labai patraukli.

Suleidusi dantis jam į odą, sujaudino jį čiulpdama kraują.

Nebeįstengdamas valdytis, jis paėmė ją už pečių ir pakėlė aukštyn ligi savęs.

– Ji niekada nebus tokia graži kaip tu, – pasakė. – Šiaip ar taip, grožis dar ne viskas. Tai, ką mes turim, daug svarbiau.

Ji pasitrynė į jį.

– Bet mes neturim vaiko, – priminė jam. – Vienintelė priežastis, dėl kurios aš pritariau šiam planui dėl tavęs ir jos, buvo ta, kad aš negalėjau duoti tau įpėdinio, o ji galėjo.

– Ir tai viskas, ką tau reikia prisiminti, – pasakė jis, saujomis apėmęs jos krūtis. – Tai buvo tik planas... Kad Sonė Ferhem duotų mums įpėdinį. O po to ji mums nebebūtų reikalinga.

Tai ją truputį apmaldė.

– Ir tu jos neįsimylėjai per tą laiką?

– Ji buvo tiktai paprasčiausia priemonė tikslui pasiekti. – Spausdamas ją prie dušo sienos, jis paėmė muilą ir ėmė trinti jai odą. – Be to, aš įsimylėjęs savo gražiąją žmoną, o aš ne iš tų vyrų, kurie tuo pat metu gali mylėti daugiau negu vieną moterį.

Bent tai buvo teisybė. Bet geidė jis Sonės. Ir tiktai jos.

Besišypsanti ir nuraminta, Silija pasakė:

– Tu teisus. Aš kvailė. Ji nepastojo, ir, šiaip ar taip, jos nebėra. Tikėkimės, kad niekada daugiau jos nebepamatysim.

– Tikėkimės.

Noras ją pasmaugti tapo beveik nebeįveikiamas.

Dabar ji jau buvo visiškai prie jo prisiglaudusi.

– Jeigu ji būtų tapusi nėščia ir atsisakiusi atiduoti tau vaiką, argi iš tiesų būtum ją nužudęs?

Tą akimirką mintis nužudyti atrodė jam nepaprastai patraukli.

– Žinoma!

Jo rankos glostė jai kaklą. Tai būtų taip lengva.

Jos rankos glostė stačią jo penį.

– Mylėk mane, – meldė prisispausdama.

Vandeniui srūvant per juos, o jos odai tarsi šilkui prigludus prie jo, jis nebegalėjo ilgiau laukti. Delnais apėmęs jos sėdmenis, praskėtė jos kojas ir galingu stūmiu įsiskverbė į ją. Kai ji sušuko, pakeldama veidą bučiniui, jis nusigręžė, vaizduodamasis, jog laiko Sonę, skausmingai geisdamas, kad tai būtų ji.

Jausdama jo poreikį baigti, Silija kurstė jį traukdamasi. Nustebintas jis pažiūrėjo į ją nuo aistros primerktomis akimis.

– Juk nori manęs, ar ne? – erzino ji, rankomis apsivydama jam apie kaklą. Čiupusi dvi jo plaukų sruogas, palenkė jam galvą. Jis sudrebėjo.

– Ragana!

Įtūžęs prispaudė ją prie savęs.

Spyriodamasi ji reikalavo:

– Bučiuok mane.

Šį kartą ji norėjo, kad viskas būtų kitaip. Užuot leidusi jam daryti taip, kaip patinka jam, ir palikti ją nepatenkintą, ji norėjo dalyvauti kartu su juo. Norėjo jaustis geidžiama. Ir nuraminta.

Nenoromis jis bučiavo ją, pirštų galus smeigdamas į švelnią jos odą, kol ištryško kraujas.

Vėl ir vėl jis skverbėsi į ją, verčiamas pašėlusio ir įnirtingo noro vėl pamatyti Sonę, apkabinti ją, paimti ją. Užmerkęs akis, vaizdavosi esąs su ja. Ilgi pašėlę bučiniai, kuriais bučiavo savo žmoną, buvo skirti Sonei. Kiekvieną sykį skverbdamasis į ją skverbėsi į Sonę, skaudino, daužė ir kilo į dar didesnes aukštumas. Su Sone...

Nepaprastų pojūčių sužadinti jo žmonos riksmai buvo Sonės riksmai. Prasiveržus aistros srautui, kartu prasiver-

žė ir pyktis. Ir kartėlis. Ir begalinė stingdanti baimė, kad jis galbūt niekada jos nebesuras. Ir pabaigos akimirką jis vos susitvardė neištaręs Sonės vardo.

Silija liežuviu brovėsi jam į burną, ir jie baigė bučiniu. Pirmąsyk po ištisos amžinybės ji pajuto didžiausią pasitenkinimą.

Kiaurai permirkęs ir išsekęs ligi alpulio, Tonis atsišliejo į sieną. Atsukęs vandenį iki žymos „Vėsus“, leido jam tekėti jo degančiu kūnu. Pasimėgaudamas sukiojo galvą.

– Išeik, – paliepė jai. – Palik mane vieną.

– Ar buvo gera? – paklausė jinai, įsiutindama jį.

– Taip. Dabar išeik!

– Turėsim dažniau tai daryti duše, – šaipėsi ji vėliau.

– Kaip tik tau patinka, – sutiko jis. Dabar jis buvo beveik apsirengęs, ir jam labai knietėjo dingti iš namų. Rišdamas kaklaraištį, žvilgtelėjo į veidrodį. – Velnias! – Pirštai buvo mediniai.

– Štai. Leisk man. – Ji ištiestomis rankomis priėjo prie jo iš už nugaros.

– Nesu bejėgis! – Jis tebejautė jos bučinių skonį ir tai kėlė jam šleikštulį.

Atstumta, bet neįžeista ji nusisuko.

– Jei tau manęs reikės, būsiu apačioje.

Jis stebėjo ją nueinančią. Kaip visada ji atrodė pritrenkiančiai. Ant pečių krintantys plaukai blizgėjo kaip nunokę kukurūzai. Tiesaus kirpimo mėlyna suknia pabrėžė kūno linijas, o aukštakulniai bateliai išryškino gražias kulkšnis.

– Turi tu daugiau negu reikia pinigų, madingą kirpėją ir grožio patarėją, – piktai šnibždėjo jis. – Didžiausius turtus ir pusę savo gyvenimo praleidi tam, kad man būtum graži. Ir aš neneigsiu, jog šį vakarą visiems apsuksi galvas. – (Keista, jam tai buvo visai nė motais.) – Tačiau

niekada neturėsi nei jos stiliaus, nei jos išvaizdos. Nei jos spindinčio gaivumo.

Atsirėmęs į tualetinį stalelį, jis pakėlė akis apžiūrėti save veidrodyje. Vieną klaikią minutę atrodė išvargęs, senas.

– Nereikėjo tau laukti... diena dienon, viliantis, kad ji atsilieps, įsitikinus, jog ji sugrįš, kad jai trūksta tavęs taip pat, kaip ir tau pradeda jos trūkti.

Jį pagavo siaubas.

– Buvai pernelyg arogantiškas. Per daug pasitikėjai savimi, – keikėsi jis. – Tiek mėnesių prabėgo, o ji vis dar neatsiliepė. Esi nelemtas kvailys! O kas, jei laukei per ilgai? O kas, jeigu ji tavęs nebenori?

Dėl jos kaltės jis nebepajėgė blaiviai mąstyti. Bet ką daryti toliau? Jis nebegali taip tęsti. Paskui jo akyse blykstelėjo greitas klastingas šypsnys, nes prisiminė Martos namelyje matęs Patriciją Berton.

Patricija Berton galėtų būti raktas šiam klausimui išspręsti. Ir, jeigu laikomasi tradicijų, ji turėtų būti šį vakarą pobūvyje. Įsitikinęs, jog ji žino daugiau, negu sako, nutarė būti labai labai gudrus. Bet tai nebus labai sunku. Gudrumas – antroji jo prigimtis.

Po valandos jis įsodino Siliją į savo prabangų automobilį.

– Atleisk, kad dėl mano kaltės mes vėluojam, – atsiprašė ji, patogiai įsitaisiusi oda aptrauktoje sėdynėje ir dviprasmiškai liesdama jam kelį. – Tačiau buvo verta, ar ne?

– Jeigu tu taip sakai.

– O taip, sakau.

– Nemėgstu vėluoti.

Jis atstūmė jos ranką.

– Esu tikra, kad jie nekreips dėmesio.

Ji susiraukė, tik truputėlį.

– Verčiau tegu nekreipia, – atšovė jis, kišdamas raktelius į užvedimo spynelę. – Pobūvis surengtas už mano pinigus, todėl turiu teisę vėluoti, jeigu noriu.

Jis pasijuto geriau po to, kai pusiau įtikino save, jog Patricija gal net galės jam pasakyti, kur yra Sonė.

– Manau, tu nori pasakyti už *mūsų*.

– Ką sakei?

Jo akys žvelgė į kelią priešais; mintyse buvo Sonė.

– Tu ką tik pasakei, kad pobūvis surengtas už tavo pinigus, – priminė ji jam. – Tai – ne tavo pinigai, mielasis; tai – mūsų pinigai.

Pusiau atsigręžęs jis netikėdamas spoksojo į ją ištisą įtemptą minutę. Paskui tyčia savo dėmesį vėl nukreipė į kelią priešais. Ji mokėjo jį pažeisti, toji kalė.

Suvokusi, kad jį suerzino, Silija išsigando.

– Atleisk, – gerinosi ji. – Neturėjau taip sakyti.

– Tai – teisybė, – nenorom pripažino Tonis. Kaip jis jos nekentė!

– Vis tiek, neturėjau taip sakyti.

– Dėl Dievo, liaukis!

Jos balsas buvo monotoniškas, o jam reikėjo aiškios galvos. Jam reikėjo galvoti apie Sonę. Apie tai, kaip bus, kai jis suras ją. Jie mylėsis visokiausiais būdais, kiekviena proga. Pagaliau jie pasidarys vaiką, ir per tą vaiką jis atsikratys moters, sėdinčios šalia jo. Su Sone greta gyvenimas bus geresnis. Jis bus turtingas žmogus, nuo nieko nepriklausomas, ir niekas nelaikys užveržęs jo pinigų kapšo.

Sonės geismas jau tapo jam tikra manija. Kai ji išvažiavo, jis supyko. Paskui susirūpino. Savaitėms virtus mėnesiais, ėmė įsivaizduoti visokiausius siaubus.

Ar jis jai įkyrėjo?

Ar ji pamanė, jog jis niekada dėl jos nepaliks Silijos?

Žinoma, ji turėjo visas teises nerimauti. Gal jis perne-

lyg užsižaidė su ja, ir ji ėmė abejoti. Jis jos nesmerkė. Sonė buvo ryžtinga moteris.

Ar ji sielojosi, kaip ir jis, kad negali pastoti?

Sonė žinojo, kaip labai Tonis trokšta vaiko. Ji taip pat jo norėjo, tačiau dėl kitokių priežasčių – dėl meilės ir saugios ateities, kurią jis žadėjo.

Jis vis dar norėjo vaiko, bet norėjo ir jo motinos. Ir ketino gauti abu.

Bet ar Sonė iš tikrųjų dirba užsienyje? O gal išvyko išsilaižyti žaizdų ir pradėti naują gyvenimą su kuo nors kitu? Tokia mintis jam buvo nepakeliama. Įsivaizduoti ją kieno nors kito glėbyje jam buvo baisiausias siaubas. Toji mintis kėlė jam norą žudyti.

Jeigu jis tik galėtų ją rasti. Jeigu galėtų pasakyti, kaip gailisi ir kaip jos geidžia. Jeigu tik, jeigu tik. Jis kraustėsi iš proto. Privalėjo ją surasti!

O, bet jis suras. Jis juk nepasiduoda.

Niekada nepasiduotų.

Pobūvis jau buvo įpusėjęs, kai į jį atvyko Patricija. Jai einant per kiemą, keturių jaunų vyrų grupė stebėjo ją iš kavinės, kurioje vyko pobūvis.

Džokas visą laiką krėtė juokus. Keltuvo vairuotojas, jis taip pat buvo ir pusiau komediantas. Mokėjo stovėti ant galvos ir verstis kūliais taip, kad visi žiopčiodavo. Sykį šoko žemyn nuo tramplino ir prieš nusileisdamas ant medžio šakų apsivertė keturiolika kartų. Gaisrininkų brigada vargo ištisą valandą, kol jį nukėlė.

Lonis buvo darbų vykdytojas. Po ilgų ir sunkių mokymosi metų jis iškilo ir dabar namų statybos pramonėje buvo patyręs labiau už patį Tonį Bridžmeną. Įžūlus ir kerintis, lieknas, vidutinio ūgio, jis buvo visų mėgiamas ir gerbiamas. Dėl šviesių plaukų kupetos ir šlakų ant veido

atrodė jaunesnis negu trisdešimt dvejų metų, tačiau dėl jo sugebėjimų ar profesinės nuovokos niekam nekildavo jokių abejonių.

Lonio širdis buvo pilna romantikos, ir jis mokėjo elgtis su merginomis taip, jog visi karštakraujai vyrų giminės atstovai sprogdavo iš pavydo. Kalbant jo akys blizgėdavo, o plati giedra šypsena galėjo nušviesti visą kambarį. Kai savo linksmu balsu užtraukdavo dainą, darbininkės merginos imdavo svajoti apie riterius ant baltų žirgų, ilgus švelnius bučinius ir amžiną meilę. Kiekviena jų dėl Lonio būtų ėjusi per ugnį. Bet jis matė tiktai vieną merginą, ir toji mergina buvo Patricija Berton.

Kiti du vyrai buvo nenuolatiniai darbininkai, kviečiami, kai būdavo daug darbo, ir atleidžiami, kai baigdavosi karštymetis. Jie lengvai bendravo, džiaugdamiesi vienas kito draugija ir juokdamiesi iš nelabai vykusių vienas antro pokštų. Baigiantis dienai, kiekvienas nueidavo savais keliais ir gyvendavo savo gyvenimą.

Priėjusi arčiau, Patricija juos pastebėjo. Su nauju siauru sijonu, smailiakulniais bateliais ir raudona palaidine žinojo atrodanti gerai.

– Išverstakiai nenaudėliai! – sukikeno ji, kraipydama užpakaliuką ir sukeldama laukinį švilpimą. – Spoksoti jie gali, tačiau negali paliesti.

Į priekį išėjo Lonis su šypsena veide ir gėrimu rankoje.

– Tik pažiūrėkit! – žioptelėjo jis, linguodamas galva ir kraipydamas pasturgalį. – Galėtum pamanyti, kad eini į pobūvį.

Patricija priėmė žaidimo taisykles:

– Ar kvieti mane?

Jis sulenkė ranką.

– Būk mano viešnia, – pasakė nusilenkdamas. – Štai prakišk čia savo dailius pirštelius, ir aš tave palydėsiu į vidų.

Kitiems vyrams besijuokiant, o merginoms pavydžiai į juos žvelgiant Lonis su Patricija už parankės įžengė į vidų. Už nugaros jis padarė nešvankų mostą.

– Nusirauk sau plaukus nuo galvos, – pakuždėjo Džokui, įžūliai į jį žvilgtelėdamas.

Džokas mirktelėjo ir sukikeno pritardamas, o Lonis vėl atsigręžė į gražiausią merginą kambaryje.

– Esi tokia graži, kad galėčiau tave suvalgyti, – pakuždėjo jai į ausį.

– Ir pats ne taip jau blogai atrodai, – atsakė ji, nužvelgdama jį nuo galvos ligi kojų. Ji niekada nesuprasdavo, ar jis kalba rimtai. – Bet tik nieko neprisigalvok, – perspėjo. – Aš – dora mergina. – Slapčia tikėjosi, jog jis prisigalvos daugiau dalykų, negu ji pajėgs susidoroti.

Tuo metu ėmė griežti muzika, ir jie spontaniškai pasuko į šokių aikštelę, kur sukosi ir kratėsi tol, kol vos bepastovėjo ant kojų.

– Tu velnioniškai gerai šoki, – pagyrė susižavėjęs Lonis.

Patricija jam padėkojo.

– Gal džentelmenas pasiūlys damai išgerti? – paklausė ji.

Jis mostelėjo ranka improvizuoto baro link.

– Prašom čia, – iškilmingai pakvietė.

Jie nusigavo ligi baro, sėdėjo ten, šnekėjosi, juokėsi ir maloniai išgėrė vieną ar dvi taures, o gal ir daugiau, gero gėrimo.

– Tu visada man patikai, – pasakė jis pertraukoje tarp žagsulių.

– Aš taip pat tau neabejinga, kvaištelėjęs nenaudėli, – prisipažino ji.

Lauke pradėjo snigti.

– Verčiau ilgai neužsibūkim, – pasakė Silija, kai automobilis sustojo. – Juk nenorim įstrigti per tokį bjaurų orą.

Tonis išlipo savo pusėje ir apėjo automobilį. Suvokdamas, kad kas nors gali juos stebėti, atidarė jai dureles.

– Galiu tave parvežti dabar, jeigu nerimauji, – pasakė viltingai.

Iškėlusi laukan savo ilgas kojas, ji grakščiai išlipo iš „Jaguaro“.

– Ar tu lieki? – pabrėžtinai paklausė.

– Privalau, – atsakė jis, gūžteldamas pečiais ir pavargusiai atsidusdamas. – Neturiu pasirinkimo.

– Tada ir aš neturiu, – atsakė ji meiliai pakštelėdama jam į skruostą.

– Žinoma, turi, – spyrėsi jis, žiūrėdamas į apsiniaukusį dangų. – Dėl oro tu tikriausiai neapsirinki. Gali snigti.

Jai žvelgiant aukštyn į jo veidą, apšviestų langų atšvaitai blykstelėjo mėlynose jos akyse. Jos buvo kupinos susižavėjimo.

– Tegu sninga, – sumurmėjo ji. – Mano vieta – šalia vyro.

– Kaip nori, – niūriai atsakė jis, įleisdamas ją vidun. – Bet nesakyk, kad tavęs neįspėjau.

Jis buvo taip įsiutęs netekęs galimybės praleisti kelias valandas be jos, su Patricija Berton, jog stumte įstūmė ją per slenkstį ir suvaidino išgąstį, kai ji įkrito į jau paruoštą Džoko glėbį.

Pobūvis buvo pačiame įkarštyje, muzika grojo garsiai ir smagiai. Tarp nedaugelio nešokančiųjų buvo barmenai ir dvi moteriškės, dusyk per savaitę ateidavusios valyti tualetų ir jau tiek prisišokusios, jog krito nuo kojų.

– Turiu saugoti savo išsiplėtusias venas, – sakė viena antrai, trindama blauzdą ir dejuodama. – Bet, ak, jeigu būčiau dvidešimčia metų jaunesnė!

Sandėlio vedėjas drybsojo ant kėdės kieta atkalte, buvo giliai įmigęs ir savo knarkimu stelbė muziką. Dvi jaunos merginos, šiek tiek įsilinksminusios nuo kokteilio, kikendamos ir rodydamos pirštais stovėjo prie durų.

– Atrodo, čia visi smagiai leidžia laiką, – pareiškė Silija, palankiu žvilgsniu apvesdama patalpą.

– Hm! – Tonis intensyviai žvalgėsi Patricijos.

– Atnešk man išgerti, mielasis. Bakardžio su koka-kola.

Tarp šokančiųjų Tonis pastebėjo Patriciją. Beveik nedirstelėjęs į žmoną, patvirtino:

– Bakardžio su koka-kola. – Ir paliko ją. – Prisijunk ir tu, – paragino pusiau atsigręždamas, tačiau nežiūrėdamas į ją. – Linksminkis. Pasistengsiu kuo greičiau grįžti.

Braudamasis per salę, jis nenuleido akių nuo Patricijos, džiugiai pastebėdamas, kad ji jau gerokai įkaušusi. Ji per ilgai užgaišo prie baro ir dabar jau gana netvirtai laikėsi ant kojų. Dėmesingajam Loniui vedant ją prie kėdės, ji juokėsi ir kikeno, o kai jis dusyk kilstelėjo ją nuo grindų, žaismingai stūmė jį šalin.

Silija stebėjo vyrą, einantį priešinga kryptimi nuo baro.

– Vėl įsivėlė į kokius nors reikalus, – nusiminusi sumurmėjo ji. – Nesulauksiu savo bakardžio su koka-kola!

Ryškiai tariami Džoko žodžiai nepaliko jokių abejonių.

– Leiskit *man* atnešti jums gėrimą, – pasakė jis. – Juk tai mano didelės kojos privertė jus kristi.

Silija staigiai atsisuko, ir jai atlėgo, pamačius, jog tai žmogus, išgelbėjęs ją nuo bjauraus pargriuvimo.

– Tai buvo ne jūsų kaltė, – užtikrino jinai. – Aš buvau tokia nevėkšla.

Džokas turėjo talentą atsidurti reikiamoje vietoje reikiamu laiku. Augalotas neišvaizdus vaikinas stropiai sušukuotais plaukais, baltai nušveistais dantimis ir švelnių manierų, jis pastebėdavo moteris ir užuosdavo įdomias situacijas. Jeigu jis neklydo, o paprastai jis neklysdavo, viršininko žmona nesulaukė tinkamo dėmesio. Tuo labiau, jeigu, kaip sklido gandai, ji kokčiai turtinga.

– Vis tiek leiskit man atnešti jums išgerti, – prašė jis. Metęs žvilgsnį į tą pusę, kur nuėjo Tonis Bridžmenas, jis

diplomatiškai pridūrė: – Atrodo, ponas Bridžmenas iškviestas.

– Dabar aš jo nematysiu valandų valandas, – suvaitojo ji.

– Jaučiatės apleista, a?

– Lyg ir.

Įsidrąsinęs jis pagalvojo, kad gėrimas gali palaukti:

– ... gal mes pašoksim?

Silija papurtė galvą.

– Nemanau. Dar neturiu nuotaikos šokti.

Iš tiesų mielai būtų šokusi. Bet tik su Toniu. Su niekuo kitu.

Jis išsišiepė.

– Kaip norit, ponia Bridžmen.

Visi žinojo, jog ji garbina net žemę, kuria jos vyras vaikšto.

Turėdamas tai omeny, o kartu instinktyviai jausdamas, kad galbūt santuokoje atsirado labai mažas plyšelis, jis elgėsi įžvalgiai.

– Vadinasi, bakardžio su koka?

– Taip, jei nesunku.

„Jis pakankamai nepavojingas“, – pagalvojo ji, plačiai jam nusišypsodama, – „be to, Tonis pats būtų kaltas, jeigu aš šokčiau su kitu vyriškiu“.

Tiesą sakant, vienintelė priežastis, dėl kurios Tonis Bridžmenas galėtų būti nepatenkintas, jog jo žmona šoka su kitu, buvo toji nedidelė galimybė, kad kas nors gali pavilioti ją, o kartu ir jos pinigus.

Tačiau tą akimirką jis buvo pernelyg užsiėmęs, jog rūpintųsi savo erzinančia žmona. Be to, jis buvo pasipūtėliškai tikras absoliučia jos ištikimybe jam.

Atrėmusi galvą į kėdės atkaltę, su palaiminga šypsena veide, Patricija Berton buvo visai praradusi nuovoką.

– Dėl Dievo, žmogau! – Tonis kaltinamu žvilgsniu įsi-

stebeilijo į nusiminusį Lonį, matydamas, kad visas vakaras ir jo geriausia proga nuėjo vėjais. – Ką jai padarėt – pakišot alkoholio su migdomaisiais?

– Matyt, jau buvo išmetusi taurelę kitą prieš ateidama į pobūvį, – nusiminęs aiškino Lonis. – Negaliu patikėti, kad ji nusitašė nuo dviejų taurių džino su toniku. – Jis atrodė susigėdęs. – Aš pats išgėriau tik porą alaus. Jei jūs malonėtumėt porą minučių ją pasaugoti, aš iškviesčiau taksi ir parvežčiau ją namo.

Tonis greitai sumetė. Dabar, kai tikslas buvo taip arti, jis negalėjo praleisti progos.

– Aš pasirūpinsiu panele Berton, – gyvai pažadėjo jis. – Jums nėra jokio reikalo sukti iš kelio.

Lonis nustebęs atsakė:

– Man nereikės sukti iš kelio. Ar nežinojot? Mes kaimynai.

Dabar atėjo Tonio Bridžmeno eilė nustebti. Ir užsiusti.

– Jūs pats nesat tinkamos būklės, – melavo jis. – Be to, mano pareiga – saugiai pargabenti namo savo tarnautoją. – Jis padrąsinamai nusišypsojo Loniui. – Padarėt visa, ką galėjot. Ačiū.

Pamačiusi keblią situaciją, jiems besikalbant atskubėjo Silija.

– Važiuosiu drauge, – pasisiūlė.

Lonis buvo tokios pačios nuomonės:

– Aš ją nugirdžiau, – apgailestaudamas pasakė jis. – Man ir derėtų pargabenti ją namo.

Be to, jis negalėjo to tiksliai pasakyti, ir nuo gėrimo jam truputį svaigo galva, bet kažkas čia buvo ne taip.

– Nė vienam iš jūsų nėra reikalo išvažiuoti iš pobūvio, – ryžtingai pareiškė Tonis. Tam, ką jis planavo, žiūrovai buvo mažiausiai pageidautini. – Man tereikia adreso ir pagalbos įsodinant ją į automobilį, o tada abudu galit likti čia ir maloniai praleisti likusį laiką. Kai tik ją saugiai pristatysiu namo, sugrįšiu.

Atkaklusis Džokas skubiai nusivedė Siliją į šokių aikštelę, o abu vyrai pastatė Patriciją ant kojų. Kikendama ji žvelgė tai į vieną, tai į kitą.

– Ar mes šokam? – paklausė, o jos kojos linko.

– Jums nuo gėrimo truputį bloga, – maloniu balsu pasakė Tonis. – Aš parvešiu jus namo.

Abu vyrai išvedė ją laukan į šaltą, blaivinantį orą.

– Ar esat tikras, kad dabar susitvarkysit? – neatlyžo Lonis. – Man visai nesunku važiuoti drauge. Tiesą sakant, norėčiau.

– Būtų daug geriau, jeigu paglobotumėt mano žmoną, kol manęs nebus, – pasigirdo atsakymas.

– Būtinai.

Nekantraudamas likti vienas su Patricija, Tonis Bridžmenas pasitikrino jos adresą, įkišo ją į keleivio vietą ir pasiteiravo, ar jai patogu.

Atmerkusi akis, ji pamatė Lonį.

– Noriu namo, – sudejavo.

Ji jautėsi pavargusi, ją pykino, o galva tvinkčiojo, tarsi per ją būtų perėjusi visa kaimenė dramblių.

Pamatęs artėjant antrąjį vyriškį, Tonis Bridžmenas pasilenkė automobilyje. Tamsoje ji negalėjo jo pažinti.

– Jūs važiuojat namo, – tyliai pasakė jai.

– Tu man patinki, Loni, – kikeno Patricija. – Ir žinau, kad esi man neabejingas, bet aš – ne iš pastoviųjų moterų.

Jai ėmus dainuoti, Tonis skubiai uždarė dureles.

– Ji visai gerai jaučiasi, – pareiškė jis, stengdamasis neprileisti artyn Lonio. – Galit grįžti į vidų. Aš ją tuojau parvešiu namo.

Atsidūręs viduje, Tonis užrakino visas dureles ir skubiai nuvažiavo, palikęs Lonį, kuris atrodė susigraužęs ir susigėdęs, nesuprantantis, kodėl negalėjo važiuoti kartu.

Tuo metu, kai Tonis privažiavo prie Patricijos namų, jau smarkiai snigo.

– Kur muzika? – Toniui beveik nešte nešant ją šaligatviu, paklausė Patricija, virpėdama nuo šalto oro.

– Nekvaršink savo gražios galvutės, – atsakė jai Tonis. – Mudviem reikia truputį pasikalbėti.

Ji prisiglaudė prie jo.

– Apglėbk mane, Loni, – nusijuokė. – Čia pasiutiškai šalta!

Jo sumanymui tiko leisti jai laikyti jį Loniu. Bent šiuo metu.

Jiems įėjus į butą, ji nusvirduliavo į miegamąjį, krito ant lovos ir išsyk užmigo.

– O ne, tik ne tai, – tyliai murmėjo jis. – Kol nepasakei to, ką noriu žinoti.

Suradęs vonios kambarį, jis po čiaupu sušlapino flanelės skepetaitę ir išgręžė. Kai uždėjo ją Patricijai ant kaktos, ji sukrutėjo.

– Ne dabar, Loni. Ką pagalvos kaimynai? – Ji prapliupo juoktis, paskui persivertė ir alkūne prisidengė veidą. – Blogai jaučiuosi.

– Jeigu sergi, galiu atvežti tavo draugę Sonę, kad paslaugytų. – Jis glostė jai kaktą. – Ar norėtum? Ar norėtum, kad ją atvežčiau?

Akimirką stojo tyla, paskui gergždžiančiu pavargusiu balsu ji atsakė:

– Sonės čia nebėra.

– Tai kurgi ji? Pasakyk man, ir aš ją atvešiu.

– Ne. – Surietusi kojas, ji rankomis užsidengė galvą. Susijuokė prislopintu balsu. – Tu – nenaudėlis, Loni.

– Sonė – gera draugė, ar ne?

Tyla.

– Patricija! – Jo kantrybė jau baigė išsekti. – Sonė – pati geriausia tavo draugė, ar ne?

Ji ėmė knarkti.

Dabar jis jau nebebuvo toks švelnus.

– Kur ji?

Čiupęs ją už alkūnės, apvertė. Užuot pažiūrėjusi į jį, ji neatmerkdama akių patogiai susirangė.

– Sonė išvažiavo, – sušnibždėjo ji. – Ir nebegrįš.

– Ar nori, kad grįžtų?

– Man jos trūksta.

– Tada pasakyk man, kur ji, ir aš ją parvešiu.

– Negaliu sakyti.

– Bet tu žinai! – Jis pagyvėjo. – Žinai, kur ji?

– Ššš!

Pamiršęs būtinybę elgtis apdairiai, ėmė ją purtyti.

– Pasakyk, kur ji. Man reikia ją pamatyti.

– Negaliu sakyti.

– Ar ji netoli?

– Negaliu sakyti...

Ją pagavo juoko priepuolis. Gulėdama aukštielninka, prisidėjo pirštą sau prie lūpų.

– Paslaptis!

– Kale! – Jo pykčiui nebuvo ribų. Griebęs ją už pečių, purtė kiek galėdamas. – Kur ji, po velnių? – Kai stūmė ją nuo savęs, jos galva stuktelėjo į medinį lovos galą. Drebančiu balsu pratisai suvaitojusi, ji suglebo ir nuslydo per pagalvę.

Išsigandęs jis ją apžiūrėjo. Žaizdų galvoje nebuvo. Nebuvo kraujo ir jokio ženklo, kad smūgis būtų ją sužalojęs. Bet susišnekėti su ja jau buvo nebeįmanoma.

– Kvaila karvė! – šaukė jis ant jos.

Jis stovėjo prie jos, kaip jam rodėsi, vos ne ištisą amžinybę, svarstydamas, ar mušimu galėtų išgauti iš jos tiesą. Nusprendė to nedaryti. Kol kas ji manė, jog namo ją parvežė Lonis. Laimei, ji nesugebėjo suvokti, kas vyko, ir geriausia buvo visa taip ir palikti.

– Tačiau vieną dalyką tu man vis dėlto pasakei, – tarė jis balsu. Jo šypsena buvo bloga lemianti. – Kaip aš ir įtariau – tu žinai, kur ji.

Jam dingtelėjo mintis. „Ji tikriausiai turi knygelę su adresais... laišką... ką nors, kas nuvestų mane pas Sonę“.

Jis čiupo nuo grindų Patricijos rankinę ir jau ketino raustis, kai atsivėrė miegamojo durys ir įėjo Lonis.

– Palikot praviras buto duris, – pasakė jis; susirūpinęs jo žvilgsnis nukrypo į rankinę.

– Jinai numetė ją, mums einant į vidų! – sušuko Tonis. Padėjęs rankinę ant tualetinio stalelio, nerūpestingai pasakė:

– Dabar, kadangi jūs čia, grįšiu į pobūvį.

Lonis linktelėjo:

– Jūsų žmona nerimauja.

Dar nespėjus užsidaryti buto durims ir nutilti žingsniams, Lonis ėmė rūpintis Patricija. Paguldė patogiau ant lovos ir nušluostė kaktą vėl sudrėkinta skepetaite.

– Ak tu, kvaila maža nedorėle, – meiliai tarė jis. – Jei būtum pasakiusi, kad nesi pratusi gerti, niekada nebūčiau tau davęs to džino. O juk dar prieš tai jau buvai kažko išgėrusi, todėl nenuostabu, kad išvirtai iš koto.

Sujudėjusi Patricija ištiesė rankas.

– Man regis, galėčiau tave mylėti.

Jis nusijuokė.

– Ir aš galėčiau, bet nesu iš tų vyrų, kurie pasinaudoja moterimi, kai ji girta.

Vis dėlto jo nepaliko mintis įlipti į lovą ir atsigulti greta. Jis net paglostė jos kaklo duobelę.

– Gėda, – subarė pats save. – Toji vargšė mergelė guli visai bejėgė.

Nustūmęs mintį ją išrengti, apklojo antklode. Pabučiavo į kaktą, atsegė palaidinės apykaklę ir garsiai nusijuokė, kai ji šėrė jam per ranką.

– Nedrįsk pasinaudoti manimi, nedoras ištvirkėli! – perspėjo ji. O paskui nuvirto atgal ir ėmė knarkti taip, kad būtų prikėlusi ir numirėlį.

– Jėzau! Nesu girdėjęs moters šitaip knarkiant, – kikeno jis išeidamas. – Prieš vesdamas vyras turėtų gerokai pasvarstyti.

Pobūvis pasibaigė. Silija buvo rūškana.

– Tu nelabai bendravai su manimi, – priekaištavo ji Toniui, kai jie važiavo namo.

– Atleisk.

Tyla buvo nepakeliama.

– Toni?

– Kas dabar?

– Ar yra kas nors, ką turėtum man pasakyti?

Jokio atsakymo.

– Ta jauna moteris... Patricija Berton?

– O kas dėl jos?

– Tikiuosi, neketini *jos* panaudoti, kad pagimdytų mums vaiką?

– Nebūk kvaila!

– Gaila, kad Sonė Ferhem mums nepagimdė kūdikio. Bent būtų buvę galima tikėtis, jog vaikas turės galvą ir šiek tiek žavesio – Sonė Ferhem buvo labai protinga, nuovoki moteris.

– Ar mums reikia apie tai kalbėtis?

– Prieš savo sveiką protą sutikau dėl jos. Bet nežinau, ar noriu, kad tu tą darytum su kokia nors kita.

– Tu vis dar taip smarkiai nori vaiko kaip ir aš?

– Žinai, jog noriu. Visada graužiausi, kad negaliu tau duoti sūnaus, kurio tu trokšti. Tai vienintelė priežastis, dėl kurios sutikau su tavo sumanymu. – Pasilenkusi pabučiavo jam veidą. – Sunku, bet privalau tavimi pasitikėti.

– Teisingai. Pasitikėk manimi. Aš tavęs neapvilsiu.

– Žinau.

Tonis nusišypsojo sau. Ji *nieko* nežinojo!

Nežinojo, kad Sonė buvo vienintelė moteris, kurios jis troško. Nežinojo, kad jis parvežė Patriciją Berton namo, norėdamas gauti Sonės adresą. Taip pat nežinojo, jog vos tiktai jam gavus tą adresą – o jis jautė, kad tai bus netrukus – Silija visam laikui dings iš jo gyvenimo.

AŠTUNTAS SKYRIUS

– Argi ji – ne gražuolė? – Slaugė padavė kūdikį Sonei. – Ir nebuvo verta viso to vargo?

Slaugė Armstrong buvo miela šviesiaplaukė būtybė, tvirtesnė, negu atrodė, ir visų mylima.

– Taip, ji graži, – sutiko Sonė, atsagstydama savo naktinių marškinių viršų. Jos dukra buvo mažytė ir stipri, su papurusių auksinių plaukų kuokštu ir didelėmis apvaliomis mėlynomis akimis. Ji atkeliavo į pasaulį spardydamasi ir klykdama po ilgo ir sunkaus gimdymo, lydimo karštligiško skubėjimo į operacinę, kur buvo priimta po Cezario pjūvio. – Taip, ji buvo verta viso to vargo... nors aš niekada nemaniau, jog man darys Cezario pjūvį, kad ji čia atkeliautų. – Praskleidusi naktinius marškinius, Sonė apnuogino spenelį ir stumtelėjo prie jo žindančią burnytę. – Turi gerą apetitą, tai aišku.

– O kaip jos motina? – Slaugė Armstrong priekaištingai pagrasė pirštu. – Vakar vakare – be vakarienės, o šįryt – vėl be pusryčių. Jeigu taip bus ir toliau, mes jūsų neišleisim.

– Neišdrįsit! – Sonė taip laukė grįžimo namo.

– O, aš neišdrįsiu?

– Šiandien Kūčios, ir daktaras žadėjo išleisti šiandien.

Slaugė Armstrong prie lovos pristūmė stalelį su ratukais.

– Matot? – parodė ji nepaliestą pusryčių padėklą. – Jeigu čia nieko nebebus, kai aš po pusvalandžio grįšiu, padėsiu jums apsirengti kelionei į namus. Bet jeigu kas nors bus likę, eisiu pas daktarą ir apskųsiu.

– Tai – šmeižtas. – Sonė išsigando, kad ji gali taip ir padaryti.

– Vadinkit, kaip norit, aš grįšiu po pusvalandžio. Ir nebandykit gudrauti, kadangi aš patikrinsiu jūsų šiukšliamaišį, taip pat ir kaimynių. – Dirstelėjusi į moteriškes abipus Sonės lovos, pasakė joms su šypsenėle: – Neužmirškit, aš žinau, kokios klastingos jūs mokat būti.

– Lyg būtume vaikų daržely, – šiepdamasi atsiliepė pirmoji moteriškė.

Antroji prajuokino visas:

– Greičiau koncentracijos stovykloje.

– Nepamirškit! – įspėjo slaugė, eidama atlikti savo darbų, – pusė valandos.

Sonė pažiūrėjo į keptus kiaušinius, į susirietusius kiaulienos gabaliukus, ir jos skrandis apsivertė.

– Negaliu valgyti, – suvaitojo jinai. – Viskas riebu.

– Apsaugos nuo peršalimo, – pasakė viena kaimynė.

– Ant krūtinės ims želti plaukai, – pridūrė antroji.

Smagūs pasiūlymai lėkė sparčiai.

– Paslėpk po antklode, kol ji išeis, – patarė viena moteriškė. – Paskui galėsim išmesti į šiukšliamaišį. Nesvarbu, kad paklodės išsiriebaluos, vis tiek jos bus skalbiamos mums išvažiavus.

– Sugramdyk viską į savo pagalvės užvalkalą, – patarė kita. – Esu anksčiau mačiusi šitaip darant.

Sonę nuo tos minties jau ėmė pykinti, kai įsiterpė pažįstamas valdingas balsas.

– Ir *aš esu* anksčiau mačiusi taip darant. – Slaugė Armstrong klausėsi už širmos. – Aš taip pat esu mačiusi, kaip

maistas metamas pro langą, ir žinau, jog viena motina viską susikišo į naktinių marškinių užantį. Kartais durininkas už kelis šilingus padaro tokią paslaugą... jau ir seniau dar *nesuvalgyta* karšta vakarienė yra patekusi į basoną.

Nuoširdžiai įsilinksminusi ji garsiai nusikvatojo.

– Matot, aš perprantu visas jūsų mažas gudrybes.

– Jūs juk nesat buvusi armijoje, ar ne? – paklausė pirmoji moteriškė.

– O gal ji kartais vaidino Palė teatre? – spėjo kita.

Vis dar kvatodama slaugė Armstrong pirštu bakstelėjo sau į nosies galiuką.

– Dvidešimt minučių, – perspėjo ji. – Šitaip tik gaišinate mane. Viskas turi būti ištuštinta, kai aš sugrįšiu.

– O ką daryti, jeigu aš negaliu suvalgyti? – pasiteiravo Sonė. Ji tikrai negalėjo. Net kad išgelbėtų savo gyvybę.

– Aš neverčiu, – žvaliai atsakė slaugė Armstrong. – Bet jeigu man grįžus bus kas nors nesuvalgyta, namo nevažiuosit, pažadu, – ir šitaip tarusi išžingsniavo iš palatos.

– Po šimts velnių, mergele! – riktelėjo pirmoji moteriškė. – Atrodo, kad tau teks viską sužiaumoti.

Sonė įsistebeilijo į jovalą lėkštėje. Dabar kiauliena buvo įgavusi keistą geltoną atspalvį, o kiaušinių kraštai jau rietėsi.

– Dieve šventas, negaliu, – pasakė ji.

– Kokia to vertė? – paklausė viena kaimynė, pasilenkdama prie Sonės lovos ir mirksėdama jai kaip sąmokslininkė.

– Ko tokio? – sutrikusi susiraukdama paklausė Sonė.

– Štai šito, – moteriškė parodė į nepatraukliai atrodančius pusryčius. – Ką gausiu, jeigu *aš* suvalgysiu?

Sonė apstulbo.

– Ar tu rimtai?

– Matyt, ji visiškai kvaištelėjo! – sušuko kita kaimynė,

iš pasišlykštėjimo suraukdama nosį. – Greičiau valgyčiau katės išėdas.

– Eik sau. Ką gausiu?

– Ko nori?

– Man patinka tas gėlėtas tualetinis krepšelis, kurį atnešė tavo draugė.

– Nieko neišeis. – Sonė buvo nepalenkiama. – Tai dovana. Ką nors kita?

– Turi gražų sidabrinį šepetį plaukams.

– Atleisk. Tai tetos Martos dovana.

– Pasiutiškai daug dovanų turi, – pastebėjo antroji moteriškė. – Aš negaunu dovanų kiaurus metus.

– Užsičiaupk, – paliepė pirmoji. – Mes kalbamės apie reikalą.

– Tam tikrą reikalą, sakyčiau!

– Sakiau, užsičiaupk. – Atsisukusi į Sonę, ji tęsė toliau: – O ką turi, kas *nėra* dovana?

– O muilinė?

Atkreipdama moteriškės dėmesį į prie lovos stovinčios spintelės viršų, Sonė parodė muilinę. Tai buvo dailus mažas kriauklelės formos daikčiukas su gėlėtu pakraščiu ir išvagotas ties viduriu. – Pirkau iš moteriškės, čia vežiojančios prekes vežimėliu, – priminė jai Sonė. – Pusę kronos mokėjau.

Moteriškei muilinė nepadarė jokio įspūdžio.

– Man ji nereikalinga, – pasakė ji, purtydama galvą. – Nesu muilo ir vandens mėgėja. Prausiuosi tik būdama ligoninėje ir tik todėl, jog neturiu kitos išeities!

– Nenuostabu, kad dvoki, – nusijuokė antroji moteriškė. – Kai tave atvežė, iš už mylios užuodžiau.

– Sakiau – užsičiaupk! – Atsigręždama į Sonę, ji tiesiai paklausė: – Juk turi pinigų, ar ne?

Sonė vos susilaikė nepratrūkusi juoktis. Tokioje situa-

cijoje ji dar niekada nebuvo atsidūrusi, ir tai ją be galo juokino.

– Kiek nori? – paklausė be užuolankų.

– Dviejų svarų.

– Per daug. – Už du svarus ji galėtų nupirkti daug daiktų vaikučiui.

– Tada vienas svaras?

– Čia – atviras šantažas! – antroji moteriškė pasibaisėjusi spoksojo į Sonę. – Kertu lažybų, ji šitaip užsidirba sau duoną.

Nekreipdama į ją dėmesio, pirmoji moteriškė derėjosi toliau.

– Tada dešimt šilingų?

Sonė pajuto, kad vaikutis jos rankose suglebo. Švelniai atitraukė jį nuo krūties, popierine nosinaite nušluostė burnytę ir ėmė vystyti.

– Ir tu tikrai suvalgysi mano pusryčius? – netikėdama paklausė Sonė. – Skrebutį, kiaušinius, kiaulieną, viską?

– Neliks nė kąsnelio.

– Ir arbatą, – pridūrė antroji moteriškė. – Teks tau ir visą arbatą išgerti.

– Visą, – pažadėjo toji. – Su visais tirščiais. Kai slaugė sugrįš, galės visur ieškoti, nieko neberas!

Pasilenkusi Sonė pasiėmė rankinę ir ištraukė vieno svaro banknotą. Paduodama moteriškei tarė:

– Jei gali tą padaryti ir ištraukti mane iš čia, tai – verta svaro.

Čiupusi banknotą, moteriškė įsikišo jį užantin.

– Tik pažiūrėk, – pasakė ji išdidžiai.

Tuo metu kiauliena jau buvo visai sustingusi ir atšalusi, o kiaušiniai virto dviem kietais luitais. Skrebutis buvo lyg puspadis, o arbata – šalta kaip ledas. Bet ji godžiai viską sušlemštė, tarsi pusryčiautų Savojos viešbutyje.

– Dieve Visagalis! – sumurmėjo antroji moteriškė, susigriebusi už gerklės. – Mane nuo jos pykina.

Ir Sonę nuo jos pykino. Tačiau nebuvo kur nusukti akių.

Nė kiek nesutrikusi moteriškė sudorojo pirmiausia kiaušinius, paskui kiaulieną, taip garsiai žiaumodama, kad Sonė pabūgo, jog slaugė išgirs ir sugrįš atgal. Po to atėjo skrebučio eilė. Tai buvo sunkiausia – kad būtų įmanoma suvalgyti, galų gale jai teko sutrinti jį tarp delnų.

Arbata viską nuplovė, ir moteriškė atrodė labai patenkinta savimi.

– Uždirbau svarą, – pareiškė išpūtusi krūtinę. – Negali būti blogai.

Po akimirkos ji keistai pažaliavo, o paskui puolė į tualetą ir ten viską išvėmė.

– Taip jai ir reikia, – juokėsi antroji moteriškė.

Sonė pagalvojo, kad situacija pernelyg liūdna juoktis. Bet ir ji neištvėrė nesijuokusi, nors siūlė pilve pragariškai skaudėjo. Skaudėjo, kai juokėsi ir kai judėjo. Skaudėjo ir dabar, kai ji pasilenkė paguldyti kūdikį į lovelę ir pakeisti vystyklą.

Grįžo slaugė pasveikinti Sonės.

– Tai įstengėt suvalgyti savo pusryčius? – suokė ji, pažiūrėjusi į tuščią lėkštę. – Daktaras vizituoja vienuoliktą valandą. Po to turėtumėt pasiruošti išvykti.

– Aš jau ir dabar pasiruošusi, – pasakė jai Sonė. Iš tiesų jau buvo pasiruošusi ir vakar, ir užvakar.

– Kūdikis pamaitintas?

Įgudusios slaugės Armstrong akys įsmigo į lovelę.

– Jei gaus dar, sprogs.

Sočiau pamaitinus kūdikį visada būdavo lengviau, kadangi tada Sonei taip nebeveržsaid krūtų ir ji dažniausiai galėdavo maloniai snūstelėti. Bet ne šiandien, galvojo ji džiūgaudama. Šiandien ji važiuos namo.

Žvilgtelėjusi į savo atvirkščiai uždėtą laikroduką, slaugė Armstrong sutvarkė lovą.

– O varge! – sušuko ji, pažiūrėjusi į tuščią lovą šalia durų. – Kur ji dabar dingo?

– Ją truputį pykina, – atsakė antroji moteris, slopindama kikenimą. – Matyt, suvalgė kažką, kas jai netiko.

– Išėjo ieškoti ponios, vežiojančios prekes vežimėliu, – skiedė Sonė. – Ji miegojo, kai atvažiavo vežimėlis, ir jie užmiršo palikti jai žurnalą.

Ji nenorėjo, kad slaugė užkluptų jos kaimynę bloguojančią tualete, nes galėtų suprasti, kodėl taip atsitiko.

Suirzusi slaugė išskubėjo, tyliai murmėdama:

– Ji puikiausiai žino, jog visos palatos turi būti paruoštos daktaro vizitacijai.

Jai už nugaros Sonė ir jos kaimynė kvatojo.

– Grįžusi namo nebeturėsi nė pusės tokių linksmybių, – pasakė moteriškė.

– Ir nesitikiu, – atsakė Sonė pro juoko ašaras.

Mintis, kad važiuos namo su naujagime dukryte, Sonei širdyje skambėjo nelyginant daina.

– Dar pora valandų, – sukuždėjo ji, – ir mes jau būsim kelyje.

Keista, jog Blekberną ji ėmė laikyti savo namais. Bet gal tai ir nėra taip keista, svarstė ji, kadangi šioje vietovėje ji rado naują gyvenimą ir šiek tiek ramybės.

– Kaip nusprendei pavadinti mergytę? – paklausė pasilikusioji kaimynė.

– Luize, – atsakė Sonė. – Tai – mano tetos antras vardas, ir man jis visada patiko.

– Hm! – Paėmusi žiupsnį uostomojo tabako iš mažos skardinėlės, moteriškė įtraukė į nosį ir garsiai nusičiaudėjo. – Luize, a? Nepasakyčiau, kad man šis vardas patiktų. Man labiau patinka senieji įprastiniai vardai... Ada... Lotė... – ji sukikeno. – Kažkada turėjau tetą Lotę. Mes ją va-

dindavom Lotė-idiotė, kadangi buvo visiška avigalvė – kaminą valydavo plunksnine šluotele. Sykį pienininkui ant galvos išliejo pilną naktipuodį. Po to pieno butelį jis jai palikdavo prie vartelių gatvėje. Paukščiai prakirsdavo dangtelį ir išgerdavo grietinėlę. Kai jie baigdavo, ateidavo gatvės vaikų eilė, ir tuo metu, kai Lotė pasiimdavo butelį, pieno vargiai būdavo likę arbatai užbalinti. – Ji suprunkštė prisiminusi. – Dievaži, tai buvo lyg iš filmo „Kystouno policininkai".

Sonė taip juokėsi, kad ją net surėmė skausmai.

Pirmoji moteriškė grįžo iš tualeto ir griuvo į lovą.

– Dar man niekada neteko taip sunkiai uždirbti vieną svarą, – suvaitojo ji.

Užsiklojusi apsivertė ir netrukus kietai įmigo.

Pusryčių padėklai buvo nunešti, ir netrukus visos snaudė.

Sonė dar kurį laiką pasėdėjo, žvalgydamasi po palatą, nekantriai laukdama, kad atėjęs daktaras ją išrašytų. Sužavėta pirštu apėmė mažyliukę miegančio savo kūdikio rankytę. Palietė veidelį ir padėkojo gerajam Dievui už tokią brangią dovaną, o jos širdis buvo sklidina džiaugsmo.

Neišvengiamai pagalvojo apie kūdikio tėvą. Prisiminimas apie jį persmelkė šalčiu ligi pat kaulų smegenų.

– Jis tavęs nesuras, – pažadėjo ji snaudžiančiam kūdikiui. – Nė vienos iš mudviejų nesuras.

Baimė, jog jis kaip nors gali jas susekti, kėlė jai didžiausią nerimą. Ji dairėsi po palatą, tarsi bijodama, kad jis gali staiga pasirodyti. Iš visų jėgų stengėsi neužmigti, tačiau nuovargis ją įveikė. Atsilošusi ant pagalvės, užmerkė akis.

– Liko mažiau nei dvi valandos, – vėl guodė ji pati save, – o tada važiuosiu namo.

Sonė buvo giliai įmigusi, kai netrukus buvo atsargiai pažadinta.

– Pas jus viešnia, – sušnibždėjo slaugė Armstrong. – Neįprasta įleisti lankytojus prieš pat daktaro vizitaciją, bet šiuo atveju padarysiu išimtį. – Liepdama laikytis tylos pridėjusi prie lūpų pirštą, ji įvedė lankytoją. – Penkios minutės, – griežtai nurodė. – Paskui turėsit išeiti.

Prieš užmigdama galvojusi apie Tonį Bridžmeną ir dar ne visai pabudusi, Sonė staigiai atsisėdo, įsitikinusi, kad jis bus radęs ją ir jos kūdikį. Ačiū Dievui, tai buvo ne Tonis Bridžmenas, tačiau kai kas taip pat nelaukiamas.

Keitė Sefton atrodė stulbinančiai. Jos liekną figūrą dengė nepaprastai elegantiškas platus mėlynas paltas. Ant galvos buvo užsidėjusi labai koketišką mažytę skrybėlaitę, o smulkias rankas apmovusi minkštutėlės odos pirštinėmis.

– Aš jiems pripaisčiau esanti seniai dingusi giminaitė ir turinti keliauti atgal į kitą pasaulio kraštą, – arogantiškai pareiškė ji. – Žinau, tai atrodo gana drastiška, tačiau aš išvažiuoju Kalėdoms ir turėjau prieš tai pasikalbėti su jumis.

– Nežinau, apie ką mes galėtume kalbėtis, – Sonė neįstengė paslėpti savo priešiškumo.

– Pirmiausia – apie Deividą Lengdeną.

Kažkas jos tone įžeidė Sonę.

– Ką apie jį?

– Maniau, galbūt *jūs man* pasakysit. – Keitė pažiūrėjo į lovelę ir juokingai sučiulpsėjo. – A, ji miega. Girdėjau, jums gimė mergytė. Aš tai norėčiau pirmiausia sūnaus. – Jos balsas tapo atšiaurus. – Priešingai negu jūs, kai gims mano kūdikis, norėčiau būti ištekėjusi. – Įsistebeilijusi į bežiedį Sonės bevardį pirštą, ji šiurkščiai kalbėjo toliau: – Nors gal aš ir klystu. Gal jūs ir ištekėjusi, tik palikot jį.

– Manau, jums geriau būtų išeiti. – Sonė mielai būtų jai užtvojusi. Jau nekalbant apie pyktį, ji pasijautė esanti dar paniekos objektas, be to, dar nebuvo pamiršusi, kaip negailestingai ši žiauri jauna moteriškė elgėsi su savo tėvu.

– O, varge! Dabar jūs susijaudinot, o aš juk atėjau čia ne tam, kad jus jaudinčiau.

Nepaisant visko, Sonei buvo smalsu.

– Tai ko čia atėjot?

Staiga šypsena išblėso, ir pasirodė tikrasis Keitės veidas.

– Jūs ir Deividas, – pasakė ji be užuolankų. – Ar tarp jūsų kas nors yra?

– O kas, jeigu yra?

Supykusi dėl tokio brovimosi į jos asmeninį gyvenimą, Sonė nenorėjo nei paneigti, nei patvirtinti.

– Nenorėčiau, kad bandytumėt susukti jam galvą.

– Ar man tai turėtų rūpėti? – Sonė nebuvo linkusi susukti galvą nei Deividui, nei kam nors kitam, tačiau neketino to prisipažinti Keitei Sefton.

– Aš atvykau jūsų perspėti, štai ir viskas. – Šypsena grįžo į Keitės veidą – lėta sarkastiška šypsena, nuo kurios Sonei visas kūnas nuėjo pagaugais. – Nelįskit prie jo.

– O jeigu lįsiu?

– Laikas parodys.

– Ką tai turėtų reikšti?

– Tai reiškia, kad jūs gailėsitės atvykusi į šitą kraštą.

– Grasinat, a? – Atsitiesusi Sonė ėmė lenktis į priekį, kol abi atsidūrė akis į akį viena priešais kitą. – Jumis dėta, aš dabar išeičiau!

Nusprendusi ignoruoti Sonę, Keitė Sefton žvilgtelėjo į kūdikį.

– Turiu pripažinti, jog man buvo kilę įtarimų... dėl vaiko. Bet aš matau, kad čia visiškai išsivystęs padarėlis ir,

šiaip ar taip, laiko apskaičiavimai neatitinka. Tačiau, jeigu ji būtų tamsiaplaukė ir mėlynakė, man kiltų pagunda patikėti, jog Deividas sukūrė dar vieną bamblį, įsiterpiantį tarp mūsų.

Sonė netikėdama papurtė galvą.

– Ką jūs! – Staigiu, Keitei visai netikėtu judesiu Sonė čiupo ją už riešo. Laikydama geležiniais gniaužtais, pritraukė ją artyn ir kimiai sušnibždėjo: – Turėčiau nusukti tau sprandą, bet tada nusileisčiau ligi tavo lygio. Bet aš tik sakau tau vieną sykį visiems laikams... niekada nesiartink prie manęs ar prie mano kūdikio. *Niekada!* – Spausdama ploną Keitės riešą, kol toji suriko iš skausmo, Sonė, dėdamasi mandagi, pasiūlė: – O dabar aš iš tiesų manau, kad jums derėtų išeiti... kol aš dar neužmiršau esanti dama.

O paskui taip staigiai paleido Keitės ranką, jog toji bloškėsi atbula, praradusi lygsvarą plasnodama rankomis.

Trindama riešą ir inkšdama iš skausmo, ji įspėdama kreipėsi į Sonę:

– Jis – mano, – pareiškė ji grėsmingu balsu. – Verčiau nepamirškit. Be kovos aš jo neatiduosiu.

– Man regis, prašiau jus išeiti.

– Aš kalbu rimtai. – Pikta lemiantys jos žodžiai nekėlė abejonių. – Greičiau pamatysiu jus po žeme, negu leisiu atimti jį iš manęs.

– Išeikit!

Matydama, kad per ilgai užtruko, ir pasakiusi tą, ką pasakyti buvo atėjusi, Keitė Sefton išskubėjo lauk, iš tarpdurio dar pažiūrėjusi į Sonę neapykanta degančiomis akimis.

– Oho! Įsigijot piktą priešą. Moteriškė gretimoje lovoje viską girdėjo ir matė: – Jumis dėta aš nuo tos nenaudėlės nenuleisčiau akių. Ji iš tiesų pavojinga!

– Čia tiktai kalbos, – atsakė Sonė vis dar drebėdama. – Nėra ko jaudintis.

Ir vis dėto ji *jaudinosi*. Net jeigu ir būtų paaiškinusi, kad tarp jos ir Deivido nieko nėra, Keitė Sefton nebūtų patikėjusi. Be abejonės, ji buvo nusprendusi pasiimti savo velionės sesers vyrą. Ir taip tvirtai nusprendusi, jog Sonei, kaip ir Elei, kilo pagunda patikėti, kad visa Deivido šeima vis dėlto buvo nužudyta. Bet ne! Kaip žmogus galėtų taip siaubingai pasielgti?

Kaip ir visada mintyse jai iškilo Tonis Bridžmenas, primindamas, jog pasaulyje yra tokių nedorų žmonių – žmonių, nesustojančių prieš nieką, kad gautų tai, ko nori.

Keitė Sefton Sonei buvo pirmoji staigmena tą dieną.

Kol baigėsi rytas, jai teko dar porą kartų nustebti.

Dešimt po vienuoliktos daktaras Manas išrašė ją iš ligoninės.

– Tik nepamirškit, kad vieną ar dvi savaites turit nepervargti, – griežtai įspėjo jis. – Duokit pilvo raumenims galimybę sugyti.

Sonė pažadėjo.

– Bet aš nesu ligonė, – priminė ji jam. – Ir turiu kūdikį, kuriuo reikia rūpintis.

– Taip pat turit ir ilgą gilų randą skersai pilvo, o po juo – pažeistų audinių ir raumenų sluoksnį. Taigi elkitės taip, kaip jums pasakyta, antraip teks grįžti čia remontuotis. – Jis žavėjosi jos tvirtumu, tačiau primygtinai reikalavo, kad jo žodis būtų paskutinis. – Gerai?

– Gerai, – atsakė ji. – Darysiu, kaip liepta.

Vos tik jam išėjus, Sonė paklausė slaugės, ar galėtų telefonu išsikviesti taksi.

– Gal jūs kartais žinot patikimą firmą? – pasiteiravo viltingai.

Pati ji retai naudodavosi vietiniais taksi ir todėl neturėjo po ranka pavadinimų.

– Palikit tai man, – atsakė slaugė Armstrong. – Yra viena firma, kurią mes visada kviečiamės. – Ji paliko Sonę apsirengti. – Nesirūpinkit, pranešiu, kai tik jis atvažiuos, – pažadėjo. – Lauke žvarboka, todėl dabar šiltai apsirenkit.

Elė jau buvo atnešusi visą krūvą šiltų viršutinių drabužių, tarp jų ilgą Sonės paltą ir beretę. Savo šiltus batus Sonė turėjo su savimi, taip pat ir šiltą skraistę kūdikiui.

– Nenoriu, kad peršaltum, – kalbėjo ji mažylei ją rengdama. – Tu pernelyg brangi.

Jos nuotaika susidrumstė, kai prisiminė Keitės Sefton žodžius: „Jeigu ji būtų tamsiaplaukė ir mėlynakė“. Ji priėjo prie vaikučio ir švelniai paglostė kaktytę.

– Ačiū Dievui, nesi panaši į savo tėvą, – sušnibždėjo.

Po dvidešimties minučių ji jau buvo visiškai apsirengusi, krepšys sukrautas, beliko tik šiltai ir saugiai apmūturiuoti vaikutį savo skraiste.

– Apmūturiuota nuo galvutės ligi kojyčių, – pasakė Sonė, meiliai ją spūstelėdama.

Iš už atitrauktos širmos pasirodė slaugė Armstrong.

– Pasiruošusios, ar ne?

– Visiškai.

– Gerai, kadangi jūsų taksi jau laukia.

Atėjęs durininkas paėmė Sonės krepšį, o slaugė Armstrong perėmė iš Sonės mažytį ryšulėlį.

– Prisiminkit, ką sakė daktaras, – perspėjo ji. – Be reikalo nieko nekilnokit, jokių šokių per kiaurą naktį... bent tol, kol randas neužgijęs.

– Šokių per kiaurą naktį? – sukikeno Sonė. – Turėčiau būti tokia laiminga.

Tiesą sakant, ji nebeprisiminė, kada šoko paskutinį

kartą. O taip, prisiminė! Tai buvo pernai per Kalėdų pobūvį. Dangau, nejau tai buvo taip seniai? Kai ji buvo įsimylėjusi ir taip lengvai suvedžiota. Ne, daugiau niekada, dabar ji jau pažinojo gyvenimą.

Slaugė Armstrong nusišypsojo drauge su ja.

– Ir aš taip pat, – pasakė. – Taip seniai bešokau, jog net užmiršau, kaip tai daroma.

Iš už širmos, atitveriančios vieną lovą nuo kitos, pasigirdo balsas, privertęs jas balsu nusijuokti:

– Dedi vieną koją priešais kitą. Ir jeigu nepataikysi keliu jam į slėpsnas, jis galbūt nusives tave į savo namus ir praleis su tavimi tokią naktį, kokios tu niekada nepamirši!

Sonė visiems palinkėjo linksmų Kalėdų ir nuėjo įkandin slaugės per palatą.

– Palaukit raštinėj, – pasakė slaugė Armstrong. – Pasakysiu tam žmogui, kad jūs jau pasiruošusios. – Ir išskubėjo pakviesti taksi vairuotoją.

Sonei jis buvo antroji staigmena tą rytą.

Ji stovėjo prie lango žvelgdama į šaltą pilką dangų ir spėliodama, ar vėl ims snigti. Atveriamų durų garsas privertė ją atsigręžti. Jos širdis sekundę stabtelėjo.

– *Deividai!* Ką jūs čia veikiat?

Šiltai apsirengęs rudu storų siūlų nertiniu ir apsimovęs mėlynas šiurkščios medvilnės kelnes, jis atrodė berniokiškai gražus. Vėjo sutaršytos tamsios jo garbanos buvo užkritusios ant kaktos, mėlynos akys spindėjo.

– Jūsų paslaugoms, – pasakė šypsodamasis.

Sonė nežinojo, ką ir begalvoti.

– Aš užsisakiau taksi, – pasakė ji, džiugiai sujaudinta, kad jis čia, bet taip pat ir išsigandusi.

– Aš – jūsų taksi, – pasakė jis, keldamas nuo grindų jos krepšį ir lenkdamasis žvilgtelėti į kūdikį jos glėbyje. – Tai čia toji žavioji Luizė? – Jis piršto galu pakuteno kūdikio

smakriuką. – Panaši į jus. – Vaikutis tebemiegojo. – Ar jos akys tokios pat žalios kaip ir jūsų?

Nuostabios Sonės akys buvo pirmas dalykas, patraukęs jo dėmesį, kai ji atėjo į daržinę. Jos buvo ne tik stulbinančiai gražios, bet ir šiltos, užjaučiančios. Kartais, naktį būdamas vienas savo kambaryje, jis galvodavo apie tas akis ir pasijausdavo toks beviltiškai vienišas, jog gyvenimas tapdavo beveik nebepakeliamas.

– Ne, – atsakė Sonė. – Jos akys mėlynos kaip rugiagėlės. Bet slaugė Armstrong sako, kad kūdikių akys visą laiką mainosi. Ji įrodinėja, jog Luizės akys jau turi labai nežymų žalsvą atspalvį. – Juokdamasi pridūrė: – O su slauge Armstrong niekas nesiginčija.

Jie nuėjo paskui durininką ligi laiptų pradžios.

– Paprastai būdavo galima nusileisti liftu, – aiškino augalotas vyrukas, – bet jis vėl ožiuojasi. Bet čia visai nedaug tereikia nulipti, ir mes galim neskubėti.

– Aš paimsiu kūdikį, – pasisiūlė Deividas, krepšį atiduodamas durininkui. – Kaip jis sako – galit neskubėti.

– Laikykit tvirtai, – pasakė jam Sonė, nenorėdama paleisti vaikučio.

– Pasitikėkit manim. Jo tamsios akys meldė, ir truputį priblokšta ji jose pastebėjo skausmą.

– Atleiskit, – sumurmėjo ji. Jai iš tiesų buvo gaila.

Durininkas ėjo priekyje, Deividas sekė iš paskos. Laikydamas kūdikį ant sulenktos savo tvirtos rankos, jis antrosios rankos plaštaka rėmė Sonės alkūnę.

– Dabar atsargiai.

Ji ėjo iš lėto. Instinktas ją ragino skubėti, tačiau kūnas draudė. Kiekvienas žingsnis tempė jai pilvą.

– Jaučiuosi tarsi senė, – sukikeno jinai.

Apačioje Deividas, prieš eidamas privairuoti savo automobilį, įsitikino, kad jai patogu.

– Likit čia, – paliepė jai. – Tučtuojau sugrįšiu.

Kol jo nebuvo, laiptais atbėgo uždususi ir atsiprašinėjanti slaugė.

– Atlesikit, ėmė ji teisintis dar neatgavusi kvapo. – Ketinau drauge su jumis nulipti žemyn, bet poniai Byl baisiausiai prireikė basono, o visos kitos slaugės buvo užimtos.

Toliau ji papasakojo, kad Elė viską suorganizavo savo apsilankymo išvakarėse metu.

– Turėjau paskambinti jai šįryt ir pranešti, ar jus išleidžia namo. Paskui, kai jūs užsisakėt taksi, teko ją informuoti, kad esat pasiruošusi.

– Būdinga jai.

Iš tikrųjų Sonė jau buvo viską supratusi.

Slaugė Armstrong kikeno.

– Man atrodo, tai tikrai romantiška. Tiesą sakant, aš neprieštaraučiau, jeigu toks gražus vyriškis atvažiuotų pasiimti *manęs*. Kai pagalvoju, neprieštaraučiau, jei bet koks vyriškis atvažiuotų pasiimti.

Sonė nusišypsojo.

– Tik nesakykit, kad jums trūksta vaikinų – tokiai gražiai būtybei?

– Aš per ilgai dirbu, štai kur visa bėda. Kai grįžtu namo, esu jau tokia pavargusi, kad jei ir turėčiau vaikiną, neturėčiau jam laiko. – Ji dirstelėjo į Deividą, kuris žingsniavo pagrindinio įėjimo link. – Žinokit, jei turėčiau tokį vaikiną kaip jis, ypatingai pasistengčiau!

Sonė pagalvojo, jog jau metas jai paaiškinti.

– Deividas Lengdenas nėra mano vaikinas, – pasakė ji tyliai, kad jis neišgirstų. – Jis – mano darbdavys. Nieko daugiau.

Ji stengėsi priversti savo širdį likti abejinga, tačiau pamažu ją užliejo šiltas jausmas.

– Ooo! – Slaugė Armstrong buvo smarkiai priblokšta. – O aš maniau... – Nerasdama žodžių, ji parodė į kūdikį Sonės glėbyje. – Atleiskit. Aš turiu omeny... aš tik maniau...

Sonės šypsena ją nuramino.

– Ką gi, suklydot.

– Žinoma. Turėjau suprasti, kadangi, kiek žinau, jis nė sykio jūsų neaplankė.

– Dėl to, jog neturėjo pagrindo lankyti.

Iš tikrųjų Sonė buvo truputėlį nusivylusi, kad Deividas jos neaplankė. Bet kodėl gi būtų turėjęs? Ir kodėl ji turėtų norėti šito? Keista, galvojo ji susidomėjusi, – du kartus per keletą valandų Deividas buvo faktiškai apkaltintas esąs jos kūdikio tėvas. Ir taip pat keista, kad šita šmėkštelėjusi mintis vieną akimirką ją užliejo šiluma.

Po kelių akimirkų mažas pulkelis patraukė prie automobilio.

Šį kartą Deividas nešė krepšį, o slaugė Armstrong – kūdikį.

– Tikiuosi, teisingai pasielgiau? – paklausė ji Sonės, vogčia dirstelėjusi į Deividą, kai tas suko aplink automobilį. – Jūsų draugė Elė šitaip sumanė.

– Viskas gerai.

– Iš tikrųjų?

– Iš tikrųjų.

Sonei atsisėdus į užpakalinę sėdynę, slaugė jai padavė kūdikį.

– Gerai, kad nesat iš žmonių, nemėgstančių staigmenų.

Matydama, jog ji vis dar susirūpinusi, Sonė išblaškė jos nerimą.

– Ponia Keni apsigimusi piršlė, o aš nesu iš žmonių, nemėgstančių staigmenų. Gal dar ir dėl to, kad nuo tada, kai šįryt prabudau, jau patyriau dvi staigmenas.

Bet dabar ji jau važiavo namo. Pagaliau buvo pakeliui į namus!

– Pasakykit poniai Keni, kad ji man papiršliautų! – Slaugė Armstrong dar sykį susižavėjusi vogčia dirstelėjo į Deividą, kai tas sėdo į vairuotojo vietą. – Toks puikiai tiktų.

Sonė nusijuokė.

– Ak, begėde! Grįžkit prie savo basonų.

Jos apsikabino.

– Saugokit save, – pasakė jai slaugė Armstrong. Sonė pažadėjo ir automobiliui pajudėjus mojo jai tol, kol įskaudo ranka.

Deividas buvo tylus, atrodė paskendęs mintyse, kurios buvo pernelyg gilios, kad su kuo nors pasidalintų. Sonė gerbė jo poreikį tylėti, kadangi jai taip pat reikėjo kai ką apsvarstyti. Ji taip pat jautėsi pakerėta kūdikio savo glėbyje, mažos nuostabios būtybės, kuri negalėjo žinoti savo gimimo aplinkybių ir, jeigu Sonei pavyks, niekada nesužinos.

Kol Sonė švelniai burkavo kūdikiui, Deividas klausėsi, o jo širdį jaudino meilė Sonės balse. Prisiminimai apie jo paties dukrytę skaudino jį. Ir, kaip visada, skausme glūdėjo pyktis. Pyktis, galintis suplėšyti žmogaus sielą.

Bėgo minutės ir trumpėjo kelias, o atmosfera automobilyje buvo keistai jauki – lyg du seni draugai būtų išsikalbėję, o dabar ilsėtųsi vienas kito kompanijoje.

Tyla buvo pertraukta, kai Sonė suprato važiuojanti ne į savo namus, o pas Elę.

– Kur mes važiuojam? – Pasikėlusi ant sėdynės krašto, ji žvilgtelėjo pro langą. – Juk čia – ne kelias į parduotuvę.

– Mes ir nevažiuojam į parduotuvę. – Tamsiai mėlynos jo akys šypsojosi jai veidrodėlyje. – Važiuojam į Elės namus.

– Ne, – užprotestavo ji. – Jūs ne taip supratot. Elė norėjo, jog aš pabūčiau su ja gal kokią savaitę – ji manė, kad aš būsiu per silpna pasirūpinti savimi ir Luize. Bet mes suradom kompromisą. Ji su vaikais atvažiuos pas mane per Kalėdas. Tokiu būdu aš galėsiu būti savo namuose, o Elė galės mane šantažuoti. – Ji nieko negalėjo suprasti. – Juk ji negalėjo užmiršti mūsų susitarimo. Mes apie tai kalbėjomės tik užvakar.

– Atleiskit.

Tamsios akys vėl šypsojosi.

– Ką jūs sugalvojot?

– Aš nieko nesugalvojau, – nekaltai pasakė jis. – Man buvo liepta vežti jus tiesiai į Elės namus, tą aš ir darau. Kai nuvažiuosim, judvi galėsit dėl to ginčytis. Po to, jeigu jūs vis dar norėsit, kad parvežčiau jus namo, parvešiu.

– Gerai! – Sonei nepatiko, jog ji verčiama jaustis tokia bejėgė. – Aš ją be galo myliu, – sumurmėjo ji, – ir žinau, jos norai geri, bet šitaip ji negali daryti! Mes viską aptarėm, ir ji sutiko. O aš taip laukiau, kada galėsiu parvažiuoti namo su Luize... prie mūsų židinio. Ir miegoti savo lovoje. Kokia palaima.

Jis stebėjo ją veidrodyje, galvodamas, kokia ji žavi.

– Elė neturi teisės tvarkyti jūsų gyvenimą, – griežtai pasakė jis, nors akyse blyksėjo žiburiukai. – Jums tik reikės jai tai pasakyti.

– Ir pasakysiu! – atšovė Sonė. – Pasakysiu!

Tačiau nepasakė. Ir turėjo tam rimtą priežastį.

Kai jie pasuko už kampo ir įvažiavo į Elės gatvę, Sonė palinko prie Deivido.

– Nenoriu jos nuliūdinti, – pasakė ji susigraudinusi. – Elė – mano geriausia draugė, ir aš jai dėkinga už viską. Tačiau aš taip noriu grįžti namo.

– Žinoma, norit.

Kažkas jo elgesyje kėlė jai nerimą. Kažkas dėl to, jog jis taip lengvai stojo su ja prieš Elę. Tai neatrodė teisinga.

Jie privažiavo prie namo, ir jis padėjo jai išlipti iš automobilio.

– Ar palauksit manęs? – paprašė ji. – Po to, kai pasikalbėsiu su Ele, būčiau dėkinga, jei parvežtumėt mane namo. – Ir konfidencialiai pridūrė: – Kai supras savo klaidą, Elė su vaikais taip pat važiuos. Ar sutalpinsit visus?

– Žinoma, sutalpinsiu. – Deividas paėmė iš jos kūdikį ir užtrenkė automobilio dureles. – Eikit atsargiai, – perspėjo. – Žemė dar slidi.

Rodydamas į pagrindines duris, kurias atvėrusi stovėjo švytinti Elė, jis padėjo Sonei.

– Dabar jokių ginčų, – sušnibždėjo jis. – Ir jokių peštynių.

– Nekvailiokit, – nustebusi ji pažvelgė į jį.

Nesugebėdamas paslėpti jo akyse švytinčio džiaugsmo, jis vengė klausiančio jos žvilgsnio.

– Aš tik nenusiteikęs būti teisėju, – paaiškino. – Be to, turiu važiuoti į pobūvį ir nenoriu atvykti visas išsikruvinęs ir susivėlęs.

– Jūs šaipotės iš manęs, ar ne?

– Galbūt. Tik truputėlį.

Ji bandė užgniaužti savo juoką, bet jis kunkuliavo viduje ir prasiveržė laukan.

– Gerai, – atsakė ji pro juoką. – Supratau. Prieš ką nors sakydama suskaičiuosiu ligi dešimt.

– Pažadat?

– Pažadu.

Elė buvo tarsi višta perekšlė.

– Skubėkit! Greitai eikit vidun! Tiesiai iš ligoninės, o čia abu... gaištat gatvėje, lyg turėtumėt begalę laiko!

Viduje, svetainėje, maža laukiančiųjų grupelė krizeno iš Elės valdingumo.

– Ššš! – Mikas papurtė seserį. – Mama liepė netriukšmauti, antraip mums gyviems nulups kailį.

– Bet aš noriu pamatyti vaikutį.

– Na, tau teks palaukti.

Ketlyna vogčia dirstelėjo į dvi viešnias, pasiruošusias apstulbinti Sonę.

– Kiek jos čia bus? – sušnibždėjo ji.

– Spėju, tiek, kiek mama norės.

– Ar manai, kad Sonė džiaugsis jas matydama? – Nuo tada, kai vakar ankstų rytą atvyko Marta ir Patricija, Ketlyna galvojo apie tai, ką pasakys Sonė, ir priėjo išvadą. Dabar ji Mikui pasakė: – Manau, ji džiaugsis dėl tos, kuri vardu Patricija, kadangi ji – jos draugė. Bet nemanau, jog džiaugsis pamačiusi tą, kuri vardu Marta, kadangi ji – jos tetulė.

– Štai kaip? – Mikas jau buvo išaugęs iš visų tų žaidimų.

– Štai taip! – Ji įsirėmė kumštukais į šonus ir pažvelgė į jį vienu iš labiausiai smerkiančių savo žvilgsnių. – Berniukai tokie kvaili, – pareiškė. – Ar nežinai, kad tetulės gali būti valdingesnės net už mūsų mamą?

– Iš kur tu žinai? – nekantriai paklausė jis. – Mes gi neturim tetulių. – Jis norėjo turėti. Ir dėdžių. Ir tėtį. O, kaip jis norėjo turėti tėtį.

– Pegė Edvards iš Brauno gatvės sakė man, o ji turėtų žinoti, nes turi keturias tetules!

Abu jie žiūrėjo į viešnias, nežinodami, ką su jomis veikti. Jiems iš karto patiko Patricija, tačiau kiek daugiau laiko prireikė Martai, kuriai, kaip atrodė, su vaikais buvo nesmagu.

Dabar ji stovėjo prie židinio, kur ją buvo pastačiusi Elė.

Patricija glaudėsi prie sienos, o jos veidas švytėjo iš susijaudinimo.

Visi buvo pasirengę staigiai pripulti tą akimirką, kai pasirodys Sonė.

– Ji tave iš karto pamatys, – pasakė Ketlyna broliui. – Verčiau atsitrauk.

– Nusiramink!

– Nesiginčykit, – sudraudė Patricija.

– Ar norit sugadinti staigmeną? – griežtas Martos kuždesys visus juos numaldė.

– Žinoma, ne, – pasigirdo atsakymas vienu balsu.

– Tada visi tylėkit!

Atrodė, prabėgo ištisa amžinybė, kol Sonė ir kiti koridoriumi atėjo ligi svetainės. Pirmiausia Deividas paėmė Sonės paltą ir jį pakabino. Ji mažumėlę protestavo, sakydama netrukus važiuosianti namo.

Elė subarė Deividą, kad tas nenusivelka palto.

– Visi pagalvos, jog tu niekaip negali sulaukti, kada iš čia išeisi! – sušuko ji ir sukėlė tokį triukšmą, kad Deividui teko duoti jai palaikyti kūdikį, kol jis nusivilko paltą ir pakabino greta Sonės.

Patenkinta Elė perėmė kūdikį, myluodama ir burkuodama tuo metu, kai vedė juos koridoriumi.

– Kodėl liepei Deividui atvežti mane čia? – paklausė Sonė. – Manau, buvom sutarę... kad tu ir vaikai švęsite Kalėdas pas mane, o paskui aš atvažiuosiu čia kelioms dienoms.

– Dieve pasigailėk! Visiškai užmiršau, – melavo Elė. Dar daugiau, ji puolė įrodinėti, kad nebuvę pasiruošta užkurti ugnį ir kad butas būsiąs šaltas ir drėgnas. – Taigi užeik ir išgerk su manimi puodelį arbatos. Po valandėlės Deividas galės nuvažiuoti į butą ir pakūrenti. Laiko marios. Eikš, mano gražuole... eikš vidun.

Ji mirktelėjo Deividui, kuris tučtuojau jai atsakė tuo pačiu, tada patrynė savo veidą į vaikučio veiduką ir paskendo jausmų jūroje. Didžiausia Elės silpnybė buvo kūdikiai. Paaugę jie išmokdavo atsikalbinėti ir ginčytis. O mažyčiai, tokie kaip Sonės naujagimė Luizė, buvo rausvučiai, burbuliuodavo sau ir būdavo visai bejėgiai.

Staiga Sonė pajuto namuose tvyrant tylą.

– Kur vaikai? – paklausė ji, nusivylusi, kad jų nėra pasižiūrėti vaikučio.

Akimirką Elė suglumo.

– O! Ėė... jie nuėjo į miestą nupirkti ko nors mažytei, – vapėjo ji. – Tučtuojau sugrįš.

Sonė nežinojo kodėl, bet jai buvo nesmagu. Negalėdama suprasti, kas tai, jautė, jog dedasi keisti dalykai. Nesuprantamas Deivido elgesys automobilyje, o dabar Elė, nesugebanti nieko paaiškinti. Viskas buvo labai keista.

Tada Elė paliepė:

– Užmerk akis.

Sonė įsistebeilijo į ją, paskui į Deividą. Nė vienas neišsidavė. Deividas švilpiniavo žiūrėdamas į lubas. Elė plačiai šypsojo.

Nesmagi Sonės nuotaika išsisklaidė. Visa įtampa buvo dėl to, kad Elė jai tikriausiai nupirko staigmeną.

– Ak, Ele! – Tariamai apimta sielvarto ji užvertė akis. – Tu leidai pinigus, kurių neturi. Juk sakiau, kad mudvi su mažyte turim viską, ko mums reikia.

– Užsimerk, sakau tau! – Sonė klusniai užmerkė akis. – Ir nedirsčiok, kol pasakysiu.

– Nedirsčiosiu. – Sonė pasijuto stumiama tolyn. – Trokštu atsigerti. – Ji jau ištisus amžius negėrė geros arbatos puodelio. – Ligoninės personalas stengiasi, bet jų arbatos skonis – kaip pamazgų. Garbės žodis, Ele, aš taip noriu gerti, kad man liežuvis prie gomurio limpa.

– Tokiu atveju neturėtum tiek daug kalbėti.

Elė vedė ją tolyn, kol jos atsidūrė svetainėje. Ji tylomis mostelėjo visiems pasiruošti.

Vos tik visi susibūrė aplinkui, ji tarė Sonei:

– Na, gerai. Gali atsimerkti.

Šypsodamasi Sonė žvilgtelėjo viena akimi. Ji beveik tikėjosi pamatyti naują antklodėlę kūdikiui ar porą kailinių šlepečių jai – tokių, kokių ji nepakentė. Tačiau vietoj jų išvydo pažįstamus mielus veidus – visi šypsojo jai ir šaukė:

– Sveika parvykusi namo!

Sonės širdis šoktelėjo iš džiaugsmo.

– Netikiu! – Ji juokėsi ir verkė tuo pat metu, o paskui iš eilės visus apkabino, glėbesčiavo ir juokėsi, juokėsi ir glėbesčiavo. – Ak, teta Marta! – šaukė. – Ir Patricija! Ak, kokia Kalėdų dovana! – Ji turėjo tiek klausimų. – Kaip čia atsiradot? Kada? Kodėl nepranešėt man, kad atvažiuojat? Ak, Ele! Tu sena klastūne, nė vienu žodžiu neprasitarei!

Ji žiūrėjo į seną Martos veidą ir matė meilę jame. Žiūrėjo į savo draugę ir matė kažką panašaus į kaltę. Ji to nesuprato. Ignoravo tai. Jos buvo čia, ir tik tai buvo svarbu.

– Jos liks Kalėdoms, – išdidžiai pareiškė Elė. – Taip pat ir tu, mano gražuole. Viskas paruošta. Tavo viešnios miegos tuščiame kambaryje viršuje... ten yra dvi viengulės lovos ir drabužių spinta, užteks joms abiem. Tu miegosi čia apačioje. Paklojau tau lovą, rasi užkurtą židinį, kad sušiltų kambarys. – Ji stabtelėjo atsikvėpti, bet nepakankamai ilgai, kad Sonė spėtų įsiterpti. – Dabar negali sakyti „ne“, kadangi tai bus nuostabios Kalėdos... tokios, kokių niekada neužmiršim.

Ji kikeno ir dainavo, ir trypė kojomis airiško džigo ritmu, Deividas garsiai kvatojo, o vaikai pešėsi, kol Elė nusuko jiems ausis.

Sonė pagalvojo, jog čia nuostabiausias sugrįžimas namo, kokį tik ji galėjo įsivaizduoti, ir nežinojo, kam dėkoti pirmiausia.

Susijaudinusi ji užmiršo norėjusi, kad jos senasis gyvenimas nesusiliestų su naujuoju. Užmiršo Tonį Bridžmeną ir priežastį, dėl kurios pabėgo. Tik žinojo, kad jos kūdikis čia, su ja, šiuo momentu saugus, o aplinkui visa jos šeima.

Netrukus užvirė virdulys, arbata buvo užplikyta ir išpilstyta. Ir veikiai visi susibūrė prie jaukios ugnies, kalbėjosi, juokėsi ir gaudė naujienų nuotrupas. Tačiau Deividas liko prie durų – suglumęs, priblokštas moterų ir jų čiauškėjimo ir tikriausiai visų pamirštas, – išskyrus Sonę, kuri kartkartėmis žvilgtelėdavo į jį ir nusišypsodavo, pripildydama jo širdį slaptos meilės.

Sėdėdama nugara į Deividą ir todėl nematydama tarp jo ir Sonės sklandžiusių žvilgsnių, Marta papasakojo, kaip vikaras atleido vargonininkę, kuri po įnirtingiausio vaido su savo vyru pritrenkė tikinčiųjų bendruomenę vestuvių metu vargonais pagrodama „Sudužusių širdžių viešbutį“. Nuotaka raudodama išbėgo, o jaunikis staiga dingo.

– Kai kas sakė, kad jis jau buvo pradėjęs abejoti, todėl sąmyšis buvo gera proga pabėgti.

– Bailus nevidonas! – pasipiktino Elė.

Patricija buvo griežtesnė.

– Jeigu jis abejojo, toji vargšė avelė bus laimingesnė be jo.

Sonė užjautė tą porą ir slapčia vylėsi, kad jie vėl bus kartu.

Kūdikis sulaukė labai daug dėmesio.

– Ji – tikra gražuolė, – pareiškė Marta; Patricija mažumėlę pavydėjo; ir visiems patiko Sonės išrinktas vardas.

– Luizė – toks mielas vardas, – pasakė Elė, tirpte tirpdama dėl vaiko.

Martai taip pat patiko vardas.

– Jis puikiai jai tinka.

Kaip ir visada Elė ėmėsi vadovauti.

– Leiskim tam mažam padarėliui dabar pamiegoti, – pareiškė ji, atsargiai dėdama pundelį į sofos kampą. – Sakyčiau, ji greitai užsigeis savo spenelio.

Sonė negalėjo atsistebėti.

– Kaip judvi visa tai suorganizavot? – paklausė, kreipdamasi į Elę ir Martą.

Elei ji nebuvo sakiusi apie savo tetą, ir nors Marta žinojo, kokia gera jai Elė, Sonė sąmoningai stengėsi judviejų nesuvesti – kad tik apsaugotų savo naująjį gyvenimą nuo praeities.

Elė pagrasė pirštu.

– Turėtum klausti, – papriekaištavo ji. – Jeigu tavo teta nebūtų parašiusi man norinti Kalėdoms padaryti tau staigmeną, nemanau, kad būčiau sužinojusi, jog turi tetą. Gal gėdiniesi manęs, ar ką?

Sonė pasijautė įžeista.

– Žinoma, nesigėdinu.

– Tai kodėl man nepasakei?

– Yra priežasčių. – Staiga viskas vėl ją užplūdo. Nuotaika subjuro. – Kada nors pasakysiu, – tarė ji, priverstinai nusišypsodama.

Elė susigėdo.

– Ar patikėsit! Aš ir vėl šitaip pasielgiau, – kvailokai teisinosi ji. – Kada išmoksiu? Ak, klausyk, mano gražuole, atleisk man. Jeigu aš vėl kada nors būsiu pernelyg smalsi, tik pasakyk, kad nekiščiau nosies, kur nereikia, ir aš nė trupučio nesupyksiu.

Kūdikio verksmas privertė Sonę tučtuojau pašokti ant kojų. Eidama pro Elę, pabučiavo ją ir nusišypsojo, tuo pasakydama, jog viskas atleista. Nuraminta Elė pas-

kubomis palietė jai ranką, ir jų tarpusavio meilė buvo akivaizdi visiems.

Deividas taip pat matė šį gestą, ir jis paguodė jo širdį. Jo gyvenimas buvo vienišas ir be meilės, ir, nors pačios to gal nesuvokė, tos dvi moterys jam tapo nepaprastai svarbios.

Jis išbuvo pakankamai ilgai ir matė, kaip Sonė švelniai ima į glėbį Luizę. Stebėjo, kaip eina prie krėslo ir atsargiai atsisagsto palaidinę. Pamatė kūdikį prisiglaudžiant prie krūties, ir jo akys prisipildė švelnumo. Didžiausias jo troškimas tą akimirką buvo rūpintis jom abiem. Labiausiai apgailestavo neturįs teisės tą daryti.

Sonė staiga pajuto jo žvilgsnį. Pažiūrėjusi aukštyn, pamatė besišypsančias jo akis žvelgiant tiesiai į jos akis. Ji pajuto, kaip užkaito jos veidas ir kaklas, ir skubiai nuleido žvilgsnį, droviai pasigręždama taip, jog jis nematytų kūdikio prie jos krūties.

Kai ji pakėlė akis, jo nebebuvo. Ir ji pasijautė neįtikėtinai vieniša.

Pusę vienuoliktos vaikai jau miegojo savo lovose.

– Juos visa tai per daug sujaudino, – pareiškė Marta, patogiai atsisėdusi į patį jaukiausią krėslą.

Vidurnaktį visos dovanos buvo atneštos iš slėptuvių ir padėtos po eglute. Apglėbusi Sonę per pečius, Elė atsitraukė kiek tolėliau, kad galėtų dar sykį pasigėrėti.

– Deividas už tą eglutę neėmė nė penso, – pasakė ji jau kažin kelintą kartą. – Jis net padėjo man ir vaikams ją papuošti. Graži, ar ne?

– Man ji labai graži, – atsakė Sonė.

Ir iš tiesų ji buvo žavi – užėmė visą kampą greta lango, žaisliukai ir žvakutės žibėjo, o gražios girliandos karojo nuo viršūnės ligi pat apačios.

– Neprisimenu, jog mes būtume namie turėję Kalėdų eglutę, – tarė Patricija. – Tačiau tai nestebina... turint omeny...

– Turint omeny ką? – Elė buvo smalsi.

Patricija delsė.

– Mūsų namuose šeimos švenčių beveik nebuvo, – prisipažino ji. – Visa bėda, kad mano motina labiau mylėjo butelį negu savo šeimą.

Prieš tai Patricija linksmai žaidė su eglutės papuošalais. Tačiau dabar pasitraukė į šalį, prislėgta ir susimąsčiusi. Suprasdama palietusi skaudžią vietą, Elė ėmė gniaužyti sau rankas.

– Na va, aš padariau tai dar kartą! – vaitojo ji. – Matau, sugadinau jums nuotaiką.

Patricija kreivai šyptelėjo.

– Ne, nesugadinot, – pasakė ji. – Tai buvo labai seniai. Beveik užmiršta.

Marta pasišaukė ją, ir abi ėmė šnekučiuotis. Sonė stebėjo jas ir galvojo, kad kiekviena iš jų susirado sau draugę, nors jos ir labai skirtingos.

Elė vis dar gėrėjosi eglute, tuo tarpu Sonė nuskubėjo patikrinti vaikučio gretimame kambaryje.

Vos tik ji uždarė duris, Marta kreipėsi į Elę.

– Tas jaunas vyrukas – ar jis neabejingas mano Sonei?

– Nesu tikra, – atsakė Elė, dirsčiodama į duris, ar negrįžta Sonė.

– Eisiu pažiūrėti, ar viskas gerai, – pasisiūlė Patricija. Tiesą sakant, ji norėjo pasprukti nuo Elės, kuri, nors ir miela būtybė, truputį per daug mėgo klausinėti.

– Papasakokit, – paragino Marta, išėjus Patricijai. – Sakėt, jog nesat tikra, ar... Deividas, taip?.. neabejingas mano Sonei?

Elė labai trumpai papasakojo jai, kaip Deivido žmona ir vaikas kartu su jo uošve tragiškai žuvo.

– Tai buvo prieš ketverius metus, tačiau jis dar su tuo nesusitaikė.

Marta kurį laiką mąstė apie tai, kaip gyvenimas kartais atima egzistencijos prasmę.

– Kas jis per žmogus? – paklausė ji. – Žinau, koks dosnus jis buvo Sonei – davė jai darbą ir namus. Bet turiu pripažinti, aš pamaniau, jog gal jis nori už tai visokiausių paslaugų, jei suprantat, ką turiu omeny?

Dabar atėjo jos eilė vogčia dirstelėti į duris.

– O, dėl Dievo, ne, – Elės veidas viską pasakė. – Deividas – verslo žmogus, ir jis paiso savo verslo interesų. Jis – talentingas drožėjas. Be to, daro gražius baldus. Kažkas jam pasiūlė imtis šito rimtai, todėl jis nusipirko parduotuvę ir jai tvarkyti pasamdė patį tinkamiausią žmogų. Sonės dėka jis gali viskuo didžiuotis. Ji taip greitai viską parduoda, kad jis vos spėja tiekti. – Elė patenkinta sukikeno. – Jūsų dukterėčia turi gerą galvą ant pečių. Stebiuosi, kodėl ji neužima kokios nors aukštos vietos didelėje firmoje.

Martos veido išraiška privertė ją nustebti.

– A! Ji turėjo gerą darbą, ar ne?

– Taip, turėjo. Bet nesakykit, kad aš jums prasitariau.

– Kažkas negera privertė ją pabėgti, ar ne?

– Jūs, mieloji, labai supratinga.

– Ji niekada to nesakė.

– Štai kodėl ir prašau jus neprasitarti apie mūsų pokalbį, ypač Sonei. Esu tikra, ateis metas, kai ji pati tai pasakys. Kaip minėjot, ji – labai tvirto charakterio žmogus ir nedėkotų man už kišimąsi.

– Mano burna užrakinta, – Elė suspaudė lūpas ir mirktelėjo.

– Pasitikiu jumis, ponia Keni.

– Ir teisingai darot pasitikėdama, – užtikrino Elė. – Bet aš nesu „ponia“. Aš – kvaila moteriškė be vyro, ir dėl mano aikštingo elgesio vaikai neturi tėvo.

– Jie atrodo gana laimingi.

– Taip atrodo tik iš paviršiaus. Viduje viskas kitaip. Ypač berniukui. Jis nedaug tepasako ir yra labai prisirišęs prie Deivido, tačiau širdies gilumoje jam be galo trūksta tėvo.

– Kaip gaila. – Jai iš tiesų buvo labai gaila.

– Man taip pat gaila. – Elė pagalvojo apie Arnį ir nuliūdo. Atrodė, jog tam nelemta įvykti.

– Ar jūsų gyvenime visai nėra jokio vyriškio?

Marta labai trumpai ją pažinojo, bet dėl Elės malonaus, atviro būdo pajautė galinti šito paklausti.

– Dievaži buvo vienas žmogus, su kuriuo prieš daugelį metų būčiau galėjusi pradėti bendrą gyvenimą, bet jis išvyko kaip tik tada, kai man jo reikėjo.

– Norit pasakyti, kai buvot nėščia?

– Dabar *jūs* labai supratinga. – Vaikai buvo apkamšyti lovose, bet Elė vis tiek pritildė balsą. – To vyruko vardas – Arnis, ir jis Miko tėvas.

Ji vos neišplepėjo dar vienos paslapties, tačiau spėjo susilaikyti.

– Ar jis žino, kad jis – Miko tėvas?

– Ne. Niekada neturėjau progos jam tai pasakyti. – Elės akys nušvito. – Tačiau jis grįžo... našlys ir vienišas. Nelabai tepasikeitė – kiek prapliko, nebe toks aukštas ir vyriškas, kokį prisimenu, tačiau man jis tebėra tas pats Arnis.

– Ar pasakysit jam, jog jis turi sūnų?

Žiburėliai Elės akyse išblėso.

– A, žinoma, buvau pasiryžusi tam nenaudėliui viską

pasakyti, bet jis ir vėl mane apgavo. Susitarėm susitikti, bet taip ir nepasirodė... Nuo to laiko nemačiau jo ir nieko apie jį negirdėjau.

Ji gūžtelėjo pečiais, dėdamasi, kad visa tai jai nė motais, tačiau buvo akivaizdu, jog be galo svarbu.

– Kai kurie vyrai jau tokie. Šiandien jie čia, o rytoj jų nė kvapo nelikę.

Akimirką Elė nugrimzdo į mintis apie Arnį, apie tai, kas buvo tarp jų. Liūdesio kupinoje širdyje ji jautė, kad tie laikai dingę amžiams.

– Dabar aš jau per sena jaudintis dėl jo, – ramiai pasakė ji. – Žinoma, galų gale žmogus gali elgtis, kaip tinkamas.

Marta jau galvojo apie kitą vyriškį.

– Sakėt, Deividas Lengdenas – medžio drožėjas?

– Išdrožia miško žvėris ir kitokius gamtos padarus. – Elė buvo nustebusi. – Turi tikrą talentą.

– Jis ir baldus daro?

– Puikiausius. – Elė suprato, kur taiko antroji moteriškė, todėl išvadavo ją nuo pastangų uždavinėti dar daugiau klausimų. – Jam taip pat priklauso keli namai ir parduotuvė; priklauso didelis žemės plotas ir gražiausias namelis, kokį jūs kada nors esat mačiusi. Jam netrūksta pinigų, jeigu jums tai rūpi sužinoti.

– Hm! – Martai patiko tai, ką ji išgirdo. – Ir, sakot, tarp jo ir Sonės nieko nėra?

– Norėčiau, kad būtų.

– O! Ar jūs ką nors žinot? – Marta atrodė nustebinta.

Elė paaiškino:

– Deividas – šaunus vaikinas, iš tiesų. Būdamas dar visai jaunas jis patyrė tokią tragediją, o dabar gyvena vienas, tik savo kiemsargio šuns draugijoje. – Ji papurtė galvą ir atsiduso. – Toks gyvenimas – ne tokiam vyrui. Jam

reikia šeimos... vaikų... žmonos, kurią mylėtų ir kuria rūpintųsi. Tuo tarpu jis baisiausiai vienišas.

Ji tebežiūrėjo Martai į akis.

– Sonė ir Deividas sukurti vienas kitam. Be to, mačiau, kaip jie žvilgčioja vienas į kitą, kai mano, jog niekas nemato. – Ji sukikeno. – Sakau jums... tarp jų abiejų yra kibirkštėlė, o jie patys šito nežino.

Elė turėjo ypatingą dingstį norėti, kad toji „kibirkštėlė" įsiliepsnotų. Bet tuo metu tai tebebuvo jos mažytė paslaptis.

Kitame kambaryje Patricija pasakojosi Sonei.

– Buvau visiškai nukaušusi, – dejavo ji. – Lonis turėjo parvežti mane namo... – Ji sukikeno. – Bent aš manau, ten buvo Lonis.

– O kas kitas galėjo ten būti?

– Ne, tai buvo Lonis. Esu tikra. – Abejonė šmėkštelėjo jos veide. – Bet, atrodo, jis labai daug mane kamantinėjo, kiek prisimenu.

– O ko klausė?

– Apie tave... man regis.

Sonė sutramdė išgąstį.

– Ką tu kalbi? Kodėl Lonis turėtų kamantinėti apie mane? – Išgąstis taip sustiprėjo, kad ji beveik nebegalėjo kvėpuoti. – Patricija! Ar tu tikra, jog ten nebuvo kas nors kitas? Pagalvok, – ragino ji. – Gerai pagalvok. Ar tu tikra, kad ne Tonis Bridžmenas parvežė tave namo? Ar tu tikra, kad ne jis tave kamantinėjo?

– Ne, ne jis, esu įsitikinusi, – atsakė Patricija. – Būčiau supratusi. Nebuvau *tiek* nusitašiusi, dievaži.

– Bet kodėl Loniui turėtų rūpėti sužinoti apie mane? Gal Tonis jį papirko, kaip manai? – Sonė griebėsi šiaudo. – Gal pasiūlė jam pinigų, kad iš tavęs iškvostų mano

adresą. – Nuo šitos minties jai stingo kraujas. – Ar Lonis prašė mano adreso?

– Ne! Ne, neklausinėjo. – Delnais spausdama smilkinius, Patricija nunėrė akis ir atrodė labai susisielojusi. – Tu pažįsti Lonį ne blogiau už mane. Jis niekada neimtų kyšio.

Šįsyk Sonė kalbėjo švelniau.

– Patricija, prašau tavęs. Man reikia žinoti, ar jis manęs ieško.

– Žinau, kad reikia.

– Ir tu nemanai, kad ieško?

– Iš kur man žinoti?

Sonė pažiūrėjo jai į akis.

– Tu žinotum. – Ji laikė Patricijos rankas savo delnuose. – Ir jei tu sužinotum, jog jis bando mane surasti... tikiuosi, kaip draugė mane įspėtum?

– Žinai, kad įspėčiau. Iš tiesų laikau įtempusi ausis, kaip ir žadėjau.

– Atleisk. Man nederėjo abejoti tavimi. – Ji privalėjo tikėti. Privalėjo pasitikėti.

– Ne, tu neturėtum abejoti manimi. Namo mane tikrai parvežė Lonis. Tikrai Lonis manęs klausinėjo, bet tik dėl to, jog žinojo, kad man tavęs trūksta.

– Tu jam nieko nepasakei?

– Aš niekam nesakiau. – Krizė praėjo. Ji atgavo Sonės pasitikėjimą, nors jo ir nenusipelnė. – Aš tavęs neišduosiu, – nuoširdžiai pažadėjo ji. – Veikiau nusikirsčiau dešinę ranką, negu pasakyčiau, kur esi ar kad turi Tonio kūdikį. – Jos akys buvo pilnos ašarų. – Turėtum tą žinoti.

Sonė ją apkabino.

– Žinau, – atsakė. – Atleisk man. – Ir vis dėlto jai buvo be galo baisu.

– Tu drebi.

Sonės juokas buvo tik nervingas aiktelėjimas.

– Išgąsdinai mane, ir tiek.

– Dabar jau nebebijai?

Sonė papurtė galvą.

– Dabar jau nebe, – pamelavo. Ji priėjo prie savo kūdikio lovelės. – Štai kas svarbiausia. Mano kūdikis, mano žavioji dukrytė. – Ji pusiau atsigręžė. – Kaip ji tau patinka?

– Džiaugiuosi, kad ji nepanaši į... *jį*.

– Tai buvo pirmas dalykas, kurį aš pastebėjau. Negaliu tau apsakyti, kaip man palengvėjo pamačius jos veidelį – jis visai nepanašus į jo veidą.

– Sone?

– Taip?

– O jeigu jis atvažiuos, ieškodamas tavęs?

Mintis buvo tokia bauginanti, jog Sonė minutę visai negalėjo kalbėti.

Patricija įtarė, kad Tonis jau bando sužinoti, kur Sonė, bet ji buvo pernelyg didelė bailė tai pasakyti.

– Ką tu darytum?

– Jei manyčiau, jog jis gali mane čia rasti, turėčiau pabėgti.

– O kodėl tu ir šiaip nebėgi?

– Nesąmonė. Kodėl turėčiau bėgti?

– Taip, tu teisi.

Patricija širdies gilumoje žinojo, kad ne Lonis parvežė ją namo. Tačiau jis tvirtino, jog ji nežinia ką įsivaizduojanti. Sakė, kad *jis* ją saugiai parvežė namo. „Kas kitas, jeigu ne aš, būtų paguldęs tave į lovą, bet nenurengęs visų drabužių ir neatsigulęs šalia?“ – paklausė jis vaiiūkiškai. Jai neliko nieko kita, kaip juo patikėti. Nebent prispirtų Tonį Bridžmeną, o jai net tokia mintis buvo nemaloni.

Sonei buvo bloga vien nuo minties, kad jos ieškoda-

mas gali atvykti Tonis. Ji ryžtingai nustūmė jį į sąmonės gelmes ir paklausė:

– Ar tarp tavęs ir Lonio kas nors rimta?

– Ne daugiau nei visada.

– Žinai, jog jis tave vestų nors ir rytoj?

– Aš nepasiruošusi tokiam įsipareigojimui.

– Dėl savo tėvų pavyzdžio?

– Galbūt.

– Vedybos – ne visada mūšio laukas, Patricija.

– Atrodo, tu čia susikūrei gerą gyvenimą.

– Tikiuosi.

– Ar tu laiminga?

Sonė svarstė.

– Lyg ir, – atsakė susimąsčiusi.

Klausimas privertė ją pasverti, ką ji čia turi.

– Tai – ne atsakymas.

– Noriu pasakyti... turiu savo kūdikį, darbą ir kur gyventi. Ir turiu du labai gerus draugus – Elę ir Deividą.

Patricija sukikeno.

– Ar jis... tiktai draugas?

– Tiktai.

Sonės balsas nieko neišdavė.

– Mačiau, kaip jis žiūrėjo į tave, ir mačiau, kaip tu jam šypsojaisi... – Niūktelėjusi Sonę, paklausė su reikšminga šypsenėle: – Ar gali sąžiningai atsakyti, kad tu nejauti jam simpatijos?

– Kaip jau sakiau, jis – labai geras draugas. – Priėjusi prie durų, rankos mostu pakvietė Patriciją išeiti. – Verčiau eikim, antraip jos atsiųs visą kavaleriją.

– Tema baigta, a?

– Nebėra daugiau ką pasakyti... – Patricijai išėjus iš kambario, Sonė pasiūlė: – Rytoj, jeigu nori, parodysiu tau parduotuvę ir butą.

Patricijai toji mintis patiko, taip pat ir Martai, kai ji buvo paklausta.

Po valandos, išsikalbėjusios ir pavargusios, nuėjo kiekviena į savo lovą. Elė atsigulė į savąją, Marta ir Patricija buvo nuvestos į laisvą kambarį; Sonė – pasiųsta į namo priekyje esantį kambarį, į patogią siaurą lovą šalia lovelės, pastatytos jos kūdikiui.

Bet kol ji užmigo, prabėgo dar daug laiko. Gulėjo spoksodama į žerplėjančias žarijas nedideliame židinyje ir spėliodama, kodėl staiga pasijautė tokia nesaugi.

Galų gale juk Patricija užtikrino, kad nėra ko rūpintis. Tonis net nesiteiravęs apie ją. Jis toks užimtas, jog beveik ir nebūdavęs kontoroje.

Ir vis dėlto Sonė negalėjo užmigti. Mintyse matė jį. Ir jautėsi persekiojama.

Kalėdų rytą Sonė pabudo staigiai. Diena jau buvo prasidėjusi. Skaistus žiemos dangus pro užuolaidas apšvietė kambarį, o džiaugsmingi savo dovanas išvyniojančių vaikų šūkavimai pranešė jai, kad ji gerokai pramigo. Siaubas pagavo ją. „Kūdikis!“ Skubiai, kiek leido skaudamas pilvas, ji pripuolė prie lovelės ir pažvelgė į ją.

Kai pora mėlynų akių pažiūrėjo aukštyn į ją, ji balsu nusijuokė ir jai neapsakomai palengvėjo.

– Išgąsdinai mane, – sumurmėjo. – Kiaurą naktį nė garso... arba aš tavęs neišgirdau. Ne, – būčiau girdėjusi, – nusprendė ji. – Visos motinos miega vieną akį atmerkusios.

Prieš nusinešdama vaikutį į gretimą kambarį, ji skubiai apsivilko chalatą ir apsiavė šlepetes.

Atidarė duris, o jie visi jau buvo ten. Marta ir Elė kraustė nuo stalo pusryčių indus, o Patricija klūpėjo su vaikais.

– Labą rytą, – pasveikino Elė, pamačiusi Sonę ir kūdikį. – Gerai išsimiegojot, ar ne?

– Kodėl nepažadinot manęs? – Įėjusi į kambarį, Sonė pabučiavo Martą. – Taip toli važiavot, kad su manimi praleistumėt Kalėdas, o aš tįsau lovoje.

Marta paėmė Luizę, tuo tarpu Elė nuskubėjo atnešti Sonei puodelio arbatos iš arbatinuko.

– Dar karšta, – pasakė ji. – Niekas nenorėjo pusryčių, bet aš paruošiu tau riekę skrebučių, jei nori.

Sonė nenorėjo apie tai net girdėti.

– Ačiū, bet aš, Ele, neatvažiavau čia, kad būčiau aptarnaujama. Šiaip ar taip, man reikia pasirūpinti kūdikiu.

Mikas ir Ketlyna pripuolė prie Sonės ir išbučiavo ją, dėkodami už dovanas, kurias Elė buvo supakavusi, kol Sonė gulėjo ligoninėje. Marta Mikui buvo atvežusi žiūronus, o Ketlynai žavų mažytį rankinuką su pinigine, kurioje gulėjo penki šilingai. Apsikrovę spalvotais popieriais šeimos Kalėdų ryto netvarkoje, vaikai laimingi kalbėjosi ir juokėsi.

Patricija šūktelėjo: „Labas rytas!“ ir toliau žaidė su vaikais. Ji neatsistojo. Ji iš tiesų tebesijautė kalta dėl vakarykščio pokalbio su Sone. Grįžusi atgal ji ketino dar kartą pasišnekėti su Loniu.

Kai vaikutis buvo pamaitintas, nupraustas ir aprengtas, o Sonė pasiruošusi susitikti su pasauliu, dovanas gavo ir suaugusieji.

– Vaikai nebegalėjo laukti, – atsiduso Elė. – Bet savo dovanų mes nelietėm, laukėm tavęs.

Sonė buvo pritrenkta, kai Elė paėmė dvi dovanas iš po eglutės ir padavė jas Martai ir Patricijai.

– Ak tu, klastūne! – ji linksmai žiūrėjo į Elę. – Sakei, kad jau išsiuntei mano dovanas tetai Martai ir Patricijai.

– Ak, liaukis, – mirktelėdama atsakė Elė. – Žinoma, kodėl turėjau siųsti dovanas toms mieloms moterims, jei žinojau, jog jos šiaip ar taip čia atvažiuos.

Buvo pasikeista dovanomis ir labai pasidžiaugta. Elė gavo gražią skarą, reprodukciją su gėlėmis pakabinti ant sienos ir naują dėžutę uostomajam tabakui nuo Miko – ją ir nudžiuginusią, ir tuo pat metu sugluminusią dovaną. Marta gavo sidabrinę drugelio formos sagę iš Sonės, mažą porcelianinį kačiuką iš Patricijos ir porą kailinių šlepečių iš Elės. Sonė dėkojo likimui, kad šlepetės skirtos ne jai, nes jos buvo klaikios. Nuo vaikų Marta gavo dėžę šokoladinių saldainių, kuriuos ji priėmė entuziastingai, nuslėpdama tą faktą, kad ji negali valgyti kietų šokoladinių saldainių, nes jie prilimpa prie jos dantų protezų.

Sonė gavo vieną bendrą dovaną nuo visų. Kai išvyniojusi paketą, pamatė mėlyno šilko chalatą, iš džiaugsmo net aiktelėjo.

– Jis toks gražus! – gėrėjosi ji, iš eilės visus glėbesčiuodama. – Tikriausiai žinojot, kad mano senasis tinka tik į skudurų maišą.

Visi labai džiaugėsi savo dovanomis, bet dabar prasidėjo darbas – surinkti popierius, išsiurbti ir išblizginti grindis, suplauti indus ir paruošti valgį. Visi padėjo. Visiems buvo labai smagu. O Sonei nuostabesnių Kalėdų ir būti negalėjo.

Nuo pat aušros name sklido kepamo kalakuto kvapas. Elė paprastai atsikeldavo anksti ir leisdavo kalakutui iš lėto kepti savose sultyse. Pyragėliai su džiovintais vaisiais buvo iškepti išvakarėse ir dabar šildomi ant grotelių.

Sonė nuskuto kalną bulvių.

– Jaučiuosi, lyg ruoščiau valgyti miško kirtėjams, – juokavo ji, mesdama į puodą dar vieną bulvę. Marta pa-

ruošė Briuselio kopūstus. Patricija prižiūrėjo vaikus ir linksmino juos. Elė rūpinosi viskuo kitu.

Vidurdienį pietūs buvo gatavi. Buvo padengtas stalas, ir vaikai dalyvavo jį dengiant – nešiojo, dėliojo ir šiaip prisidėjo savo paslaugomis, – nors Elė truputį užsirūstino, kai jie ėmė garsiai ginčytis, kurioje lėkštės pusėje reikia padėti Kalėdų petardas.

– Sėskit abudu, – paliepė ji. – Kalėdų pietūs paruošti.

Vos tik ji spėjo ištarti šiuos žodžius, pasigirdo beldimas į duris. Mikas nubėgo prie durų ir vėl grįžo.

– Tai Deividas! – sušuko susijaudinęs. – Ir dar kažkas.

Tas „kažkas" buvo Arnis.

– Kai aš privažiavau, jis jau buvo benueinąs, – paaiškino Deividas. – Sakė ištisą amžinybę beldęs, bet niekas neišgirdęs.

Elė įtarė, jog jis net nebeldė, o pritrūkęs drąsos norėjo skubiai pasprukti.

– Sėskitės, – paliepė ji.

Tą jie ir padarė. Kiekvienas gavo po petardą, kurią turės traukti, o ant galvų – juokingas kepures: Arnis buvo policininkas, o Deividas – jūreivis.

Visi valgė nuostabius pietus – minkštai iškeptą kalakutą, puikiai išvirtas daržoves, keptas bulves, kurios iš išorės buvo rudos ir traškios, o viduje minkštos it sviestas, padažą, kurio skonis, likęs burnoje, žmogui visą savaitę teikia jėgų, tirpte tirpstančius pyragėlius su džiovintais vaisiais, apipiltus kremu iš pieno ir kiaušinių ir pagardintus brendžio šlakeliu.

Pietaujant vaikai čiauškėjo, o Patricija juos juokino. Marta kirto skanius pietus, tuo pat metu akylai, o kartu ir atsargiai stebėdama jauną vyriškį, kuris, kaip Elė sakė, buvo sukurtas Sonei. Sykį, kai ji buvo prisikimšusi pilną

burną kalakutienos, Deividas jai nusišypsojo, ir nors akimirką ji sutriko, pati nesunkiai būtų jį įsimylėjusi.

Elė nenuleido akių nuo Arnio, o jis visą laiką atsiprašinėjo. Bet buvo nesvarbu, kad jis dar sykį ją apgavo. Nesvarbu, kad jis turėjo avantiūristo ir vėjavaikio bruožų. Netgi buvo nesvarbu, kad paliko ją vieną pačią auginti jo vaiką. Tai buvo meilės vargas. Dabar jis grįžo, sėdi prie jos stalo, valgo jos pagamintą valgį ir šypsosi, žiūrėdamas jai į akis, tarytum jie būtų du drovūs kvaili padarai, dar tik pradedantys vienas kitą pažinti.

Susijaudinusi ir patenkinta, Elė vėl atgaivino jausmus, kirbėjusius jos širdyje, kai juodu su Arniu buvo pirmąsyk įsimylėję. Dabar, po stalu jam palietus jos koją, ji taip smarkiai išraudo, kad vaikai manė ją paspringus Briuselio kopūstu.

Sonė, savo ruožtu, nežinojo, kur jai dėti akis. Ypatingą sugebėjimą piršliauti turinti Elė pasodino Sonę ir Deividą vieną tiesiai priešais kitą, todėl jų žvilgsniai nuolatos susidurdavo skersai stalo. Aiškiai matydamas Sonės sutrikimą, Deividas kalbino visus, išskyrus ją. Sonė sukiojo galvą į abi puses, šnekėjosi su visais, kiek galėdama vengė Deivido, bet visada galiausiai įbesdavo žvilgsnį tiesiai į susimąsčiusias mėlynas jo akis. Kai tai įvykdavo, sustodavo akimirka – vienai širdžiai siekiant kitos, bijant susiliesti, be galo bijant susižeisti.

Pietums pasibaigus, vaikai išsitempė vargšą Arnį į lauką lipdyti senį besmegenį. Patricija pasisavino Deividą, o Elė triūsė virtuvėje.

Sonė, nuėjusi į kambarį namo priešakinėje pusėje, maitino kūdikį ir šnekučiavosi su teta Marta.

– Ar manai, kad kada nors grįši namo?

– Nežinau, ką slepia ateitis, – kiek pagalvojusi atsakė Sonė. – Bet nebeleisiu mums vėl taip ilgai nepasimatyti.

– Tai gali būti sunku, mano miela, – perspėjo Marta. – Nežinau, ar pajėgsiu vėl leistis į tokią kelionę. Atvirai kalbant, man tai buvo tikra kankynė.

– Tada mudviem su Luize teks važiuoti pas tave. – Sonė paėmė senosios moteriškės ranką. – Man tavęs labai trūksta.

– Ir man tavęs, – tyliai atsakė Marta. – Ir aš sujaudinta, kad kūdikį nusprendei pavadinti mano vardu. – Ji delsė tai pasakyti, bet žinojo, jog turi. – O dėl atvykimo pas mane, nemanau, mieloji, kad tai saugu. Bent jau dabar.

Sonė nuo seno pažinojo savo tetą. Jos balsas buvo kimus.

– Jis buvo užsukęs į namelį, ar ne?

Į klausimą Marta atsakė tyla.

– Teta Marta, prašau. Aš privalau žinoti.

– Jis atvežė šiek tiek pinigų ir sakė esąs tau juos skolingas. – Martos veidas tapo griežtas. – Bet iš tiesų jis norėjo sužinoti, kur tu. – Sonei dar nespėjus užduoti klausimo, Marta ją nuramino. – Nesirūpink, brangioji. Jis nieko iš manęs neišgavo.

– Ar manai, kad jis grįš?

– Ne. – Marta papurtė galvą. – Aš jam aiškiai parodžiau, jog mano namuose jis nelaukiamas. Taip pat aiškiai pasakiau, kad tu ilgesnį laiką dirbsi kažkur toli ir neskubi grįžti namo. – Ji išpūtė krūtinę. – Nors sakau tai pati, tačiau viską puikiai atlikau. Jis nesugrįš, gali nusiraminti.

– Jis labai suktas.

– Ne daugiau už mane, brangioji.

Sonė norėjo būti tokia pat įsitikinusi kaip ir Marta. Bet tai nebuvo lengva. Ji pažinojo jį. Marta – ne.

– Man derėjo pasilikti, – pasakė ji senajai moteriškei.– Neteisinga, kad tau reikia susidurti su tokiais kaip jis.

Marta kantriai nusišypsojo.

– Ar norėtum, jog jis ją paimtų? – tyliai paklausė, o jos senos geros akys pažvelgė į kūdikį.

Sonė instinktyviai prispaudė Luizę prie savęs.

– Ne, sergėk Dieve!

– Tokiu atveju, tu neturėjai pasirinkimo.

Sonė pažiūrėjo į mažytį savo kūdikio veiduką ir suprato, kad Marta teisi. Jeigu ji būtų likusi, Tonis Bridžmenas dantimis ir nagais būtų kovęsis dėl savo vaiko, o priešintis būtų buvę bergždžia. Ji galėjo pasielgti tik taip, kaip pasielgė.

Kaip perkūnas iš giedro dangaus, Marta uždavė klausimą, privertusį Sonę būti budria.

– Ar gali taip atsitikti, jog judu su Deividu Lengdenu sueisit į krūvą?

– Absoliučiai ne.

– Dėl Tonio Bridžmeno?

– Galbūt.

– Tačiau tam, kas įvyko, tu neturėtum leisti atimti iš tavęs galimybę būti laiminga su kuo nors kitu.

– Aš nepasiruošusi tokiems ryšiams. Tu tą žinai.

– Žinau, mieloji, ir suprantu. Bet Deividas Lengdenas, atrodo, neabejingas tau, ir iš to, ką sako Elė, supratau, kad jis – puikus vyras ir galėtų tau ir kūdikiui užtikrinti gerą gyvenimą.

– Man iš tiesų labai patinka Deividas, ir aš niekada neįstengsiu atsilyginti jam už jo gerumą. Bet nenoriu nieko daugiau negu draugystės. Jis jaučia tą patį, esu tikra. Be to, jis vis dar liūdi savo šeimos. – Ji įsižiūrėjo į Martos veidą. – Ar tau Elė tą sakė? – Jos neviltį išdavė ir balsas, ir akys.

– Aš turbūt nusišnekėjau. Atleisk man, brangioji.

Iš Sonės pusės tema buvo baigta. Ji apsidžiaugė, pasigirdus beldimuisi į duris ir Patricijai įkišus galvą vidun.

– Sakei, kad parodysi mums butą ir parduotuvę, – priminė ji Sonei. – Ar nepersigalvojai?

– Duok man kelias minutes.

Prieš uždarydama duris, Patricija tarė:

– Užsiminiau apie tai Deividui, ir jis pasakė, jog džiaugsis galėdamas mus nuvežti.

Paskui nubėgo aukštyn persirengti.

Marta atsiprašė.

– Eisiu nusiprausti, – pasakė, sekdama paskui Patriciją laiptais į viršų, po vieną pakopą. – Mano lakstymai jau pasibaigė, – pastebėjo ji kreivai šyptelėdama.

Likusi viena Sonė susimąstė apie tai, ką pasakė Marta.

– Ji miela, gera būtybė, – kalbėjo ji Luizei, – bet aš norėčiau, kad žmonės liautųsi bandę mane supiršti su Deividu Lengdenu. – Jos žalios akys tapo liūdnos ir susimąsčiusios. – Jeigu tik tai būtų įmanoma Deividui ir man. Jeigu praeitis būtų buvusi mums geresnė. – Liūdna šypsena palietė jos lūpų kampučius. – Viskas galėjo būti kitaip, – sumurmėjo ji. – Mes būtume galėję svajoti netrukdomi.

Po valandėlės, kai Luizė patenkinta miegojo savo lovelėje, Sonė ištipeno iš kambario.

– Miegok saldžiai, – sušnibždėjo ji. – Aš tučtuojau sugrįšiu.

Eidama į svetainę, ji išgirdo Deividą ir Elę tyliai kalbantis.

– Žinau, kad tu nori gero, – sakė jis, – aš labai simpatizuoju Sonei, bet tik kaip draugei.

– Na, tada iš tiesų gaila, – pasigirdo atsakymas. – Kadangi judu būtumėt puiki pora. – Elė pritildė balsą. – Ar nemanai, jog ji – pati žaviausia būtybė?

– Aš negaliu to paneigti.

– Ar ji – ne paties geriausio būdo?

– Tu tikriausiai nematei kitos jos pusės.

– O? Kokia gi ta pusė?

– Ta, kuri prekiauja mano drožiniais. Ta, kuri moka atkakliai derėtis su labiausiai nesukalbamais klientais ir, atrodo, visada laimi.

– Ji turi puikių verslo sugebėjimų, – nusijuokė Elė. – Matai, koks puikus laimikis ji būtų.

Jo balsas buvo švelnus.

– Tau ji labai patinka, ar ne, Ele?

– Aš ją pamilau, – atsakė Elė. – Žinau, kad tavo širdies gelmėje taip pat yra truputis meilės, – kalbėjo ji toliau, – kad tik tu išleistum ją į paviršių. Ak, mano mielas, pažiūrėk... mergina vieniša, ir tu taip pat vienišas. Širdimi jaučiu, jūs tiktumėt vienas antram.

Tada sekė tyla, tarytum jis mintyse svertų jos žodžius. Netrukus atsakė:

– Tu, Ele, teisi, aš *esu* vienišas, ir jeigu ieškočiau ko nors bendram gyvenimui, neįsivaizduoju nieko, ką pasirinkčiau mieliau už Sonę.

Kai Elė jau buvo kažką besakanti, jis pakėlė ranką ir tęsė toliau:

– Ir tu teisi, ji tikrai atrodo vieniša... ir liūdna... ir galbūt aš norėčiau kuo nors jai padėti. Bet tai ne mano reikalas; dar daugiau, aš nemanau, kad ji būtų man dėkinga už kišimąsi. Taigi, Ele, tu teisi. Mudu su Sone – vieniši žmonės. Bet iš to neseka, jog man reikia jos, kad gyvenimas taptų pilnavertis, o jai reikia manęs. Gyvenimas žiaurus, turėtum tą žinoti. Mes visi patiriam išbandymų ir susidorojam su jais, kaip sugebam. – Jo akys prašė ją suprasti. – Tu, Ele, gera moteriškė, – tyliai kalbėjo jis. – Tačiau veltui švaistai dėl manęs savo piršlybų talentą. Ir, drįstu sakyti, dėl Sonės taip pat.

Jo atsakymas nuliūdino Elę.

– Žinau, tu man nedėkosi už tai, ką tau pasakysiu, bet aš vis tiek pasakysiu. – Ji giliai įkvėpė. – Žinau, kad kai netekai savo šeimos, tavo pasaulis sugriuvo, bet juk negali amžinai liūdėti.

– Aš tą žinau.

– Tai kodėl gi tau nepagalvojus apie ateitį? Tau vienam laikas prailgs, ir jausies vienišas.

– Ir tą žinau, ir tikiuosi, kad vieną dieną mano mintys pakryps į vedybas ir šeimą, bet dar ne dabar. Dabar dar daug kas mane slegia. Per daug reikia nuveikti. Per daug dalykų sutvarkyti.

Elė jautė po jo žodžiais slypinčią kančią.

– Turi omeny Keitę Sefton, ar ne?

– Galbūt.

– Niekada negalėsi būti tikras dėl jos vaidmens.

– Gal ir ne.

– Kerštas – blogas dalykas. Gali tave sunaikinti.

Pro staiga atsivėrusias duris iš kiemo įpuolė vaikai ir plūstelėjo šalto oro gūsis.

– Sniego senis griūva! – sušuko jie iš virtuvės.

– Ne jis vienas, – pasiskundė Arnis, eidamas į šilumą. – Mano rankos sustingo nuo šalčio, o nosis, atrodo, nukrito jau prieš dešimt minučių.

Hole prisispaudusi prie sienos stovėjo Sonė, nekęsdama savęs už tai, kad klausėsi, bet norėdama sužinoti, ką Deividas apie ją galvoja. Tačiau dabar jos jausmai keistai susipainiojo.

Jai atlėgo, kai Deividas pasakė Elei tai, ką ji jau buvo pasakiusi Martai – kad tarp jų negali nieko būti. Tačiau ji pajuto gilų skausmingą apgailestavimą dėl to, jog jiedu su Deividu nėra vienas kitam skirti. Jis buvo geras vyras, iš tų vyrų, kurių moteris galėtų laukti visą savo gyvenimą.

„Tai nesuderinama“, pagalvojo ji, ruošdamasi įeiti vidun su džiugia šypsena. „Tau jo nereikia, o jam nereikia tavęs. Štai ir viskas“.

Kai ji įėjo į svetainę, Deividas atsistojo jos pasitikti.

– Kiek suprantu, norėtumėt nuvažiuoti į butą?

– Ketinau išsikviesti taksi.

Dar jam nespėjus atsakyti, atlėkė Patricija, lydima lėčiau einančios Martos.

– Nekvieskit taksi, – pasakė Deividas Sonei. – Aš jus nuvešiu. Jokio vargo.

Visa, ko jis norėjo – tik pabūti šalia jos nors kiek ilgėliau.

– Ar jūs tikras?

– Kodėl ne? – atsakė jis spindinčiomis akimis. – Daugiau neturiu ką veikti.

Elė užsispyrė likti namie prižiūrėti vaikučio, o Arnis pasinaudojo proga pabūti su ja. Vaikai žūt būt norėjo atstatyti senį besmegenį ir nulėkė prie jo vos tiktai Deividas spėjo uždaryti automobilio dureles.

Patricija įsikūrė priekyje greta Deivido, tuo tarpu Sonė atsisėdo užpakalyje šalia Martos.

– Ji taikosi prie to vyruko, – Marta nepritariančiai pasakė Sonei.

– Neuždrausi, – atsakė Sonė, nors pati širdyje šiek tiek širdo.

Jiems nuvažiavus į parduotuvę, Patricija pastoviniavo lauke, spoksodama į arkinius langus ir mažas persikreipusias duris.

– Čia kažkas iš viduramžių, – pastebėjo ji paniekinančiai.

– Todėl man ir tinka, – nežymiai šyptelėjęs atsakė Deividas.

– Ir man, – pridūrė Sonė. – Klientai ne parduotuvę perka, – paaiškino ji, – jie perka tai, kas lentynose. – Pasukusi raktą spynoje, paragino Patriciją ir Martą įeiti ir pasižiūrėti.

– Gal jūsų draugė ir teisi, – pasakė Deividas, žiūrėdamas į parduotuvės fasadą. – Gal ir reikėtų pagražinti fasadą.

Sonė nieko neatsakė. Kai ji įvedė pulkelį į parduotuvę, padvelkė baisus šaltis.

– Jėzau! Klaikiai šalta! – sušuko Patricija. – Ar nėra jokio šildymo?

Sonė nusijuokė.

– Štai, – parodė į žibalu kūrenamą krosnelę, pastatytą židinyje. – Gerai šildo, bet kai parduotuvė uždaryta, šildom labai mažai, tik kad vamzdžiai neužšaltų.

– Tai įjunk tą bjaurybę! – sušuko Patricija. – Antraip ne tik vamzdžiai užšals.

Apglėbusi save rankomis ji teatrališkai drebėjo.

Marta ją subarė.

– Senatvėje būsi visai ištižusi, – pasakė ji, iškeldama galvą ir pasitempdama. – Jei praleistum žiemą mano namelyje, užsigrūdintum.

– Aš nedelsdama jį parduočiau, – atšovė Patricija. Atsigręžusi į Sonę, ėmė prašyti: – Įjunk krosnelę, gerai? Juk žinai, kokia aš šalčmirė.

Sonė įjungė krosnelę, paskui ėmė vedžioti jas po parduotuvę. Parodė nuostabius Deivido drožinius.

– O! Jie tokie gražūs! – aikčiojo Patricija, susižavėjusi žiūrėdama į sceną miške su voveraitėmis, pelėnais ir ant šakos tupinčia raudongurkle. – Kaip vyras gali išdrožti tokius mažyčius grakščius daiktelius? Juk vyrų tokios didelės rankos, ar ne?

Sonė paglostė raudongurklę ir tyliai tarė:

– Ne rankos juos išdrožia, o širdis.

Martai patiko baldai su ryškiais išdrožinėtais papuošimais.

– Norėčiau šitą turėti savo namelyje, – pasakė ji, išsirinkusi naujausią Deivido darbą – keturių stalčių lakuotos pušies komodą su tvirtomis išlenktomis kojomis, didelėmis apskritomis rankenomis ir iškilių saulučių girlianda, išgraviruota viršutiniame apvade. – Tu teisi, – pasakė ji Sonei. – Deividas labai talentingas.

Įėjo Deividas ir, išgirdęs savo vardą, sutriko. Ištraukęs raktus iš spynos, kur juos buvo palikusi Sonė, užlipo aukštyn į butą.

Ten jis parinko laikraščių, o iš anglių dėžės – balanų ir keletą nedidelių anglies gabalėlių. Paėmęs nuo židinio lentynėlės degtukus, atsiklaupė ant kilimėlio ir ėmė kurti ugnį. Kol Sonė gulėjo ligoninėje prižiūrėjęs butą, jis žinojo viską.

Tuo metu, kai jos atėjo, ugnis jau gražiai liepsnojo, ir keturi puodeliai buvo pripilti arbatos.

– Atleiskit, visi sausainiai pasibaigė, – juokavo jis, joms įėjus.

Tada jis pamatė Sonę, kuri, išblyškusi kaip drobė, laikėsi įsitvėrusi durų rankenos, ir juokas dingo iš jo veido.

– Elė buvo teisi, – švelniai subarė, vesdamas ją prie kėdės. – Jums nederėjo čia važiuoti. Butas nėra pakankamai išvėdintas, o jūs – ką tik iš ligoninės.

– Aš jaučiuosi gerai, – nepasidavė Sonė. – Man tik dieglys įlindo, ir tiek. – Ji narsiai sėdėjo išsitiesusi, nors jai daug labiau norėjosi pavirsti ant šono.

Marta taip pat buvo susirūpinusi.

– Tu nesijauti gerai, – pareiškė ji. – Esi kaip visada

užsispyrusi. Per anksti stengiesi viską daryti. – Ji padavė Sonei arbatą. – Išgerk, paskui mes tuojau pat važiuosim atgal.

– Aš nesu ligonė.

– Ar dar žadi prieštarauti man?

– Ne. – Ji neturėjo jėgų prieštarauti. Iš tiesų turėjo pripažinti, kad galiausiai Elė buvo teisi, o dabar Marta buvo teisi. Kaip gydytojas ir perspėjo, jos kūnas pats nustatė sveikimo tempą, ir ji maža ką galėjo padaryti pati.

Patricija pažiūrėjo į Sonę, į Martą ir vėl į Sonę.

– Atrodai velnioniškai klaikiai, – pastebėjo ji, išgąsdinta Sonės sukritusio ir papilkėjusio veido. – Tavo teta teisi. Man regis, turėtume tuojau pat grįžti.

Sonė nusijuokė.

– Gal galiu pirmiau išgerti savo arbatą?

Tai davė laiko kitoms apžiūrėti jos mažą butelį. Marta ir Patricija susižavėjo tuo, kaip Sonė apsistatė savo namus.

– Tokios gražios užuolaidėlės, – džiūgavo Marta.

Patricijai patiko spalvų deriniai ir baldų parinkimas, ir ji pasakė, kad Sonė laiminga, darbą ir butą turėdama vienoje vietoje.

Prieš apžiūrėdamas parduotuvę, Deividas pasirūpino židinio saugumu ir aplink jį uždėjo apsauginį skydą.

– Ateisiu vėliau ir patikrinsiu, ar ugnis užgesusi, – pažadėjo jis.

Netrukus visi jau važiavo atgal pas Elę.

– Jeigu jums rytoj manęs prireiks, kad nuvežčiau į stotį, paskambinkit man į namus, – pasakė Deividas Martai. – Nereikia mokėti už taksi, kai aš galiu tai atlikti veltui.

Ir Marta, ir Sonė pagalvojo, jog jis ir taip pakankamai jomis rūpinosi, tačiau Patricija pareiškė, kad jis esąs labai malonus ir jos džiaugsis, jei jas nuveš.

– Traukinys išvyksta vidurdienį, – pranešė jinai nusukdama akis, kai Marta rūsčiai ir nepritariamai į ją pažvelgė.

Visą trumpą kelionę Sonė tylėjo. Ji nenorėjo, kad teta taip greitai išvažiuotų, ir jai dar daug ką reikėjo pasakyti Patricijai. Ji jautėsi blogai, jai buvo šalta ir apmaudu ant savęs, jog nėra stipri ir turi pasikliauti kitais. To ji labiausiai nemėgo – būtinybės pasikliauti kitais.

Ji impulsyviai įkišo savo ranką į Martos delną.

– Man labai trūksta tavęs, – sušnibždėjo, spausdama senus gumbuotus pirštus.

– Žinau... žinau. – Tą patį kalbėjo ir ašarų sklidinos Martos akys. – Bet juk tai bus neamžinai. Esu tikra, viskas susitvarkys. Mums tiktai reikia pasitikėti geruoju Dievu.

Vėliau, tą patį vakarą, kai jau manė visus sumigus, Sonė sėdėjo prie lovelės žiūrėdama į savo kūdikį ir galvodama apie savo gyvenimo vingius ir posūkius.

– Patricija teisi, – sumurmėjo ji. – Nors aš ir praradau vienintelius namus, kuriuos laikiau savais, ir esu be galo toli nuo visko, kas buvo man pažįstama, jaučiuosi laiminga atsistojusi ant šitos žemės.

Ji glostė savo miegančio kūdikio galvutę ir džiaugėsi pirštų galais jausdama minkštučius jos plaukelius.

– Aš laiminga, turėdama tave, – mąstė jinai. – Ir turiu čia draugę. Ir Deividą taip pat. Nežinau, ką be jo būčiau dariusi.

Bet kai jau atrodė, jog jis bus užvaldęs visas jos mintis ir besibraunąs į jos širdį, jinai jį išstūmė.

– Labanakt, brangiausioji, – sušnibždėjo Luizei. – Rytoj Marta ir Patricija bus išvažiavusios, ir liksim tik mudvi ir mūsų naujai įgyti draugai. – Jos akyse sublizgo ašaros. –

Marta sako, kad ji galbūt nebegalės dar kartą atkeliauti į šiaurę. Negi tai reiškia, jog mes daugiau niekada jos nebepamatysim?

Tačiau toji mintis jai buvo nepakeliama, todėl netrukus nuvijo ją šalin.

Po valandėlės ji jau gulėjo lovoje, uždegusi tik prie lovos esančią lempą tamsiems kambario kampams apšviesti. Jautėsi pernelyg susijaudinusi, kad užmigtų. Išlipo iš lovos, nuėjo prie lango ir įsižiūrėjo į tamsią naktį. Šis vaizdas labai skyrėsi nuo vaizdo iš jos miegamojo Martos namelyje. Ten buvo tamsūs laukai, medžių siluetai ir retkarčiais šmėkštelėdavo medžiojantys nakties gyvūnai. Čia, iš Elės namo, buvo matyti atšlaitėje stovintys namai, žibintų stulpai, besipjaunančios katės, o retkarčiais praeidavo koks linksmas girtuoklis, kuris, kiek per daug išmetęs, iš visos širdies traukdavo dainą.

– Čia dabar mūsų namai, – sumurmėjo Sonė, grįždama prie kūdikio. – Čia mus atvedė likimas. – Šito ji nesigailėjo. Gailėjosi tik to, kad ateitis tokia neaiški. – Kažin, ar mums lemta čia baigti savo dienas?

Ji užmerkė akis, papurtė galvą; valandėlę pamąsčiusi apie tokią perspektyvą, perėjo per kambarį ir jau buvo belipanti į lovą, kai ją išgąsdino beldimas į duris.

– Kas ten?

– Aš. Patricija. Ar galiu įeiti?

– Įeik. Neužrakinta.

Šiuose namuose nebuvo, ko saugotis.

– Negaliu užmigti. – Patricija patogiai įsitaisė pintame krėsle. – Sąžinė neleidžia.

Numanydama, jog pokalbis užtruks, ir nenorėdama, kad būtų trukdoma kūdikiui, Sonė apsivilko savo naująjį chalatą.

– Gal norėtum puodelio „Ovaltino“? Greičiau užmigtum.

– Eik pirma. – Patricija jau vėl buvo atsistojusi ir nusekė paskui Sonę į virtuvę.

Kai „Ovaltinas“ buvo paruoštas ir abi susėdo svetainėje, Patricija – Elės mėgiamiausiame krėsle, o Sonė – priešais ją, stojo trumpa tyla, kurios metu jos atidžiai stebėjo viena kitą.

Sonė vos nepradėjo juoktis:

– Iš kur gavai tą chalatą?

Tai buvo purpuro spalvos frotinis chalatas su didelėmis ryškiomis saulėgrąžomis ir stačia apykakle.

Patricija sukikeno:

– Nori pasakyti, jis tau nepatinka? O aš maniau, kad norėsi jį pasilikti mano viešnagei prisiminti.

– Pati turiu naują, ačiū tau, – priminė jai Sonė. – Aš ir be to prisiminsiu tavo viešnagę, todėl gali vežti jį ten, iš kur gavai.

– Negaliu. Jau treji metai jį turiu ir tik dabar išdrįsau apsivilkti.

Jos dar kiek pasijuokė, paskui sėdėjo tylėdamos ir gurkšnojo savo „Ovaltiną“, ir Sonė pasinaudojo proga apžiūrėti savo draugę. Jai pasirodė, kad Patricija sudirgusi.

– Sakei, negali miegoti, – priminė jai, – kad sąžinė tau neleidžia.

Patricijos veidas ištįso.

– Turiu tavęs atsiprašyti.

Sonė tučtuojau pagalvojo blogiausia.

– Juk tu nemelavai dėl Tonio... to, ką sakei?

Jos širdis daužėsi kaip pašėlusi.

– Tai ne dėl Tonio Bridžmeno.

– Tai dėl ko gi?

– Dėl mano elgesio atvažiavus čia. Dėl to, jog pavydėjau tau gyvenimo, kurį susikūrei... tavo draugų... kūdikio... tavo darbo ir buto.

Sonė suprato, kad buvo daug daugiau.

– Dėl Deivido, ar ne?

Patricija nudelbė akis į kilimą.

– Ar jūs?..

Prabėgo valandėlė, kol jai pavyko tai pasakyti. Net ir tada klausimas įstrigo jai gerklėje, ir Sonei teko pabaigti.

– Jeigu tu klausi, ar mes – meilužiai, atsakau – ne, mes nesam meilužiai.

Iš Patricijos veido buvo matyti, kaip jai atlėgo; jos veide atsirado šypsenėlė.

– Turėjau suprasti. Ypač po to, ką anas tau padarė. – Ji kvailai išsišiepė. – Žinau, esu kvaila avis, bet aš pavydėjau.

– Nėra ko pavydėti.

– Ir tu atleisi man, kad elgiausi kaip išpaikinta mergiūkštė?

– Tu šitaip elgeisi? Aš maniau, jog tai tik prasta nuotaika, atsiradusi tris valandas išsėdėjus traukinyje šalia tetos Martos.

Sonė neištvėrė nekikenusi.

– Liaukis erzinusi.

– Gerai. Jeigu liausies atsiprašinėti.

– Jokio priešiškumo?

– Tikiuosi – ne.

– Vadinasi, geriausios draugės?

Sonė pakėlė savo puodelį su „Ovaltinu“:

– Geriausios draugės.

Jos išgėrė už draugystę ir dar kurį laiką pasišnekučiavo. Po to, kai debesys tarp jų išsisklaidė ir jos kiek geriau

suprato viena kitą, nuėjo kiekviena sau: Sonė – į savo kambarį, o Patricija – laiptais į viršų.

Netrukus namas nutilo, jo gyventojai miegojo. Bėgo valandos, ir nakties danguje ėmė brėkšti aušra. Netrukus prasidės nauja diena. Įsimintina diena, kai bus atsisveikinama, apgailestaujama, o gal net ir išlieta šiek tiek ašarų.

Pasirengęs dirbti, Deividas plačiai atvėrė arklidės duris. Buvo pats jo mėgstamiausias dienos metas, kai pasaulis dar tik bunda.

Arklys pažino jo žingsnius. Žmogus ir gyvulys pasisveikino kaip seni draugai.

– Lauki pusryčių, a?

Avižas ir šieną Deividas laikė netoliese. Sumaišė reikalingą jų kiekį, pripylė kibirą vandens ir jau ketino imtis darbo, kai duryse šmėkštelėjo šešėlis. Jam prie šalies ėmė urgzti šuo. Jis jį nuramino:

– Tyliau, drauguži.

Lankytojas buvo Keitė Sefton. Vilkėdama ilgą juodą paltą, su ilgais, ligi pat kelių siekiančiais batais, vėjo plaikstomais ilgais kaštoniniais plaukais, ji atrodė stulbinančiai graži.

– Ir aš nubudau anksti, – pasakė, glaudžiau įsisupdama į paltą. – Mačiau, kaip ėjai per lauką, ir pagalvojau, kad galėtume pasikalbėti.

Jo akys užsiliepsnojo pykčiu.

– Ar tu galų gale pasiruošusi kalbėti apie tai, kas įvyko?

Ji piktai nusišypsojo.

– Pats žinai, kas įvyko.

Jis papurtė galvą.

– Žinau tiktai tavo versiją.

– Ko iš manęs nori?

Dviem šuoliais jis atsidūrė priešais ją – daug už ją aukštesnis, akmeniniu veidu ir iškankintomis akimis, smelkte besismelkiančiomis į jos akis.

– Noriu, jog pasakytum teisybę – kad *tu* tą dieną vairavai automobilį, kad tyčia jį apvertei, kad išsigelbėjai pati, o jas nužudei. Pasakyk tai, Keite! Tu nužudei mano dukrą ir savo motiną, ir seserį. *Pasakyk!*

Ji žengė į priekį, veidas pakeltas, akys – klastingos.

– Kodėl turėčiau daryti tokį baisų dalyką?

Čiupęs ją už pečių, atstūmė nuo savęs.

– Dėl pinigų ir dėl turto. Dėl žemės, ant kurios mes stovim. – Neapykanta kaitino jam kraują. Balsas virto kimiu kuždesiu. – Nužudei, kad galėtum pasisavinti savo sesers vyrą!

– Tu – beprotis!

Jos akyse pasirodė išgąstis.

– Taip, aš – beprotis. Pakankamai beprotis, jog sulaužyčiau tavo sprandą, kaip tu sulaužei jos.

– Ne, – ji purtė galvą. – Tau reikia manęs, kaip ir man tavęs.

Jį užplūdo pasibjaurėjimas.

– Išeik!

Stumdamas ją tolyn, jis nusigręžė.

Juokdamasi ji provokavo jį:

– Tau teks mane išmesti!

Staigiai atsisukęs jis apstulbo, pamatęs, kad nusimetusi paltą ji stovi nuoga ir gundanti.

– Mylėk mane, – murmėjo ji. – Ką jos dabar reiškia? Jos nebegyvos. Bet mes gyvi – šilti ir gyvi. Mylėk mane, Deividai. Prašau, mylėk mane!

Surikęs iš pykčio, jis pakėlė ją nuo žemės ir sviedė į šaltą rytmetį.

– Ateis tokia diena... – suriaumojo jis, mesdamas jai įkandin jos paltą, – ateis tokia diena, kai aš pamatysiu, kaip tu gauni tai, ko nusipelnei!

Pykčio pritvinkusia širdimi Keitė žiūrėjo, kaip jis lydimas šuns nužingsniavo tolyn.

– Jei aš negaliu tavęs turėti, neturės ir jinai, – sušnypštė. – Nužudžiau anksčiau, galiu nužudyti ir vėl.

TREČIA DALIS
1957
VILTIS

DEVINTAS SKYRIUS

– Ką reiškia, negalit jos rasti? – Tonis Bridžmenas, nertėdamas iš pykčio, trenkė kumščiu į stalą. – Turit visą informaciją. Aš gerai moku, ar ne? – Apėjęs aplinkui stalą prikišo savo veidą prie pat kito vyriškio veido. – O gal manot, kad aš per mažai moku? Gal dėl to? Atsakykit, velniai jus griebtų!

Privatus seklys žiūrėjo į Bridžmeną rūsčiomis akimis. Ne tokie vyrai yra jam grasinę. Šitas, nepaisant jo kalbų ir elgesio, jo neišgąsdino. Lėtai, apgalvodamas žodžius, jis atsakė:

– Ėjau visais pėdsakais, tačiau kiekvienąsyk patekdavau į akligatvį. Man regis, jūs klystat dėl Patricijos Berton. Manau, ji nežino, kur Sonė Ferhem. O kai dėl Martos Mūn, ji – gudrus senas paukštis. Nieko mums nepasakys.

– Ar apieškojot jos namelį? Ar mėginot ją pagąsdinti?

– Jeigu šito norit, ne į tą detektyvų agentūrą kreipėtės. Aš turiu švarią reputaciją ir ketinu ją tokią išsaugoti.

– Jei bus taip, kaip aš noriu, neišsaugosit.

– Nieko negalit man padaryti. – Privatus detektyvas galėjo būti toks pat nepalenkiamas, kaip ir Tonis Bridžmenas, kai iškildavo grėsmė jo pragyvenimo šaltiniui. – Pamėginkit man kenkti, ir jums bus tik blogiau.

– Vadinasi, dabar jūs man grasinat?

– Ne, aš tik įspėju. Noriu pasakyt, jūs – žymus žmogus... turint omeny jūsų padėtį miesto taryboje, jeigu mano informacija tiksli. Jūs – stambus statybos verslo tiekėjas ir smarkiai lobstat, pardavinėdamas nekilnojamą turtą. Be viso to, dar esat vedęs labai turtingą moterį, kuri, kiek aš galėjau suprasti, ir yra asmuo, leidęs jums pradėti savo verslą ir ligi šiol finansuojantis visus projektus, kokių tik jūs imatės.

Tonis Bridžmenas buvo išblyškęs kaip drobė.

– Tęskit, – paragino.

Privatus seklys tą ir padarė:

– O, drįstu tvirtinti, jog nebetoli ta diena, kai būsit visai savarankiškas labai turtingas žmogus ir, jeigu ponia Bridžmen jus nustums šalin, jūs galbūt gausit labai gražią kompensaciją. Bet šito nebus gana, ar ne? Tik ne tokiam vyrui kaip jūs. Manau, kad norit ja nusikratyti. Manau, kad norit savo rankose laikyti visus pinigus, nevaržomas jums per petį žvilgčiojančios moters. Jokiam vyrui nepatinka būti priklausomam nuo moters. Tai žemina, ar ne? Ar taip jūs jaučiatės, pone Bridžmenai – žeminamas? – Jis pamatė, jog Tonis jau prarijo kabliuką, ir dar pasuko peilį žaizdoje. – Ta kita moteris, Sonė Ferhem... gražus kąsnelis, ar ne? – Jis apsilaižė lūpas. – Gera lovoje? Matyt, ji labai jums įkrito į akį, antraip jums šitaip nerūpėtų ją surasti. – Jis dirbtinai šypsojosi Toniui. – Na, ką gi, įdomu, ką apie tai pasakytų jūsų žmona.

Kietas kumštis, trenkęs jam tiesiai į veidą, nuvertė jį nuo kėdės. Iš burnos plūstant kraujui, jis beviltiškai mėgino stotis, tačiau Tonis buvo greitesnis. Du žiaurūs spyriai pataikė sekliui tiesiai į veidą. Paskui, apsivertęs, seklys pajuto, kaip Tonis pagriebė jį už pakarpos ir šiurkščiai sviedė atgal į kėdę.

Tonis palinko prie jo, balsas buvo tylus ir skvarbus.

– O varge! Kaip lengvai žmogus pargriūva, užkliuvęs už savo paties kojų! Bet juk jūsų ne tik kojos per didelės, ar ne? Didelė ir jūsų burna. – Dabar jo balsas grėsmingai gergždė. – Dar sykį prasižiokit, ir man teks amžiams jus užčiaupti. Ar girdit, ką sakau?

Net jeigu seklys ir norėjo kalbėti, jis negalėjo. Lūpos sutino, aptekėjo krauju, o akis jau baigė užbrinkti. Pykinamas jis tiktai linktelėjo.

– Gerai.

Išeidamas Tonis Bridžmenas dar sykį perspėjo:

– O, ir jeigu ketinat mane šantažuoti, tikrai nepatarčiau to daryti. Kiti yra padarę tokią klaidą, pakankamai manęs neįvertindami, ir buvo priversti gailėtis. – Tai taręs, Tonis išėjo, trindamas užgautą savo kumštį ir krūptelėdamas iš skausmo.

Kontoros duris arogantiškai paliko plačiai atvertas. Už savęs paliko žmogų, kunkuliuojantį skausmu ir įniršiu.

Važiuodamas atgal į savo kontorą, Tonis svarstė, ką daryti toliau.

– Kuo sunkiau tave sučiupti, Sone, mano meile, tuo labiau aš pasiryžęs tave surasti, – murmėjo jis. – Tačiau mums teks tai daryti kitaip. Ligi šiol tavo mažoji draugė Patricija buvo man daugiau negu nenaudinga. Bet priėjus prie reikalo, ji elgsis taip, kaip ir kitos moterys, o patirtis man sako, kad visas moteris galima pirkti. Aš tik dar neviliojau jos tinkama kaina. – Jis išsišiepė. – Manau, jau metas ją pakelti.

Važiuodamas jis ir toliau rezgė savo planą ir kaip beprotis kalbėjo pats su savimi:

– Turiu pašalinti iš kelio Lonį. Atleisti jo negaliu, nes iš to būtų daugiau bėdos negu naudos. Bet tas nenaudėlis

visą laiką pinasi po kojomis. O prie Patricijos prieiti man reikalingas švarus laukas.

Jis įvažiavo į degalinę ir valandėlę pasėdėjo, svarstydamas, kaip galėtų kuriam laikui pašalinti iš kelio Lonį. Buvo įvairių būdų, tačiau reikėjo pasirinkti geriausią. Jis nenorėjo sukelti įtarimų.

– Kiek jums, drauguži? – Kombinezoną vilkintis jaunas darbuotojas nusišypsojo prie langelio. – Užsisvajojot, a? Negaliu smerkti jūsų, kai sėdit tokiam automobily. – Pavydžiai nužvelgė baltą „Jaguarą" ir atsiduso. – Tik laimėjęs loterijoje įstengčiau nusipirkti tokią grožybę. Arba reiktų vesti turtingą našlę. – Jis nusijuokė išpūsdamas akis.

Bridžmenas nepažinojo šito vaikino ir niekada anksčiau nesilankė šitoje užmiesčio degalinėje, todėl nusprendė, kad pastaba nebuvo skirta jam asmeniškai. Ir vis tiek įsižeidė. Staigiai atidaręs dureles taip, jog jos skaudžiai trenkė vaikinui per ranką, užriaumojo:

– Pripilk! Ir neužlašink benzino ant kėbulo!

Netrukus vėl važiavo. Pasijuto geriau. Kai kas klostėsi neblogai. Vos tiktai prieš dvi dienas jis atsiėmė naują „Jaguarą", o dabar tikėjosi išsisuksiąs nuo numatytos kelionės su Silija. Jo galvoje jau baigė susilipdyti planas. Jis buvo visiškai tikras, kad viskas susiklostys taip, kaip jis nori.

– Žinau, turėjau daugiau rūpintis tavimi, Sone, mano meile, – murmėjo jis. – Bet pažadu, netrukus mes vėl būsim drauge. O tada aš tau už viską atlyginsiu.

Džiūgaudamas jis nuspaudė akceleratorių ir susijaudinęs lėkė pirmyn. Į darbą. Pas Patriciją. Griebtis mažos gudrybės.

Tonis neskubėdamas įėjo į sandėlį. Pirmas jį pamatė Lonis.

– Atsargiai. – Jis mirktelėjo Džokui, kuris buvo užsiėmęs čiaupų siuntos iškrovimu. – Verčiau viską paslėpk, ir kuo greičiau, antraip jis privers tave dirbti neapmokamus viršvalandžius.

– Hm! – Džokas ligi paryčių prabuvo su moterimi ir nelabai norėjo bendrauti. – Jam pasiseks, jeigu būdamas toks pagiringas aš ištversiu dar valandą ligi darbo pabaigos, jau nekalbant apie viršvalandžius.

Vis dėlto jis perjungė žemesnę keltuvo pavarą ir nudūmė.

Patricija visa tai matė.

– Tu – nenaudėlis, – pasakė ji augalotam airiui. – Jis šiaip ar taip užsimanys sužinoti, kodėl tu vis dar čia. Jau visą valandą esi čia.

– Todėl, kad negaliu surasti vonios kambario komplektų Bedfordų namams.

– Nelabai ir stengeisi, ar ne?

– Pakankamai.

– Liaukis. Jei žengtum du žingsnius atgal ir apsisuktum, tuoj pat juos rastum.

Jis apsisuko vietoje ir šėrė sau delnu per burną tariamai išsigandęs.

– Ak tu, nedorėle! – sušuko. – Tu visą laiką žinojai, kur jie.

– Ir tu žinojai, – šypsodamasi atšovė ji. – Kadangi aš tau pasakiau vos tik tu įėjai.

– Na, gerai, manau, verčiau sukrausiu juos į furgoną. – Pasilenkęs prie jos ir viena akimi stebėdamas artėjantį viršininką, pasakė:

– Žinai ką? Galėčiau tam tipui nusukti sprandą.

– Kodėl?

– Todėl, kad jis įsigijo bjaurų įprotį žvilgčioti į mano būsimą nuotaką.

– Nesu tavo būsima nuotaka.

– Gal dar ir nesi. Bet aš – atkaklus vyrukas.

Kaip ir visada, jis ją prajuokino.

– Tu – dar ir įžūlus vyrukas, – pasakė ji. – O dabar dink iš čia!

Tonis Bridžmenas priėjo prie Lonio anksčiau, negu Lonis – prie vonios komplektų.

– Ar neturėtum būti Bedfordo statyboje? – suirzęs paklausė jis. – Moku tau ne už šlaistymąsi po sandėlį.

– Aš tik dirbu savo darbą, – nesiteisindamas atsakė Lonis. – Nerasit kito žmogaus, galinčio tą padaryti geriau.

Jis didžiavosi savo pasiekimais ir neketino leistis Bridžmeno žeminamas, nesvarbu, ar jis jo viršininkas, ar ne, – tuo labiau Patricijos akivaizdoje.

Patricija jautė, kad įsiliepsnos vaidas, ir žinojo, jog Loniui tai gali kainuoti jo darbo vietą.

– Jis atvyko vonios kambario komplektų, – įsiterpė ji. – Juos ką tik atvežė.

Tonis linktelėjo, kruopščiai svarstydamas, kaip geriausia pasielgti šioje situacijoje. Žinojo, ko vertas jo darbų vykdytojas ir kad jis sako tiesą. Jis dirbo gerai. Trys jo pirmtakai buvo tingūs sukti nenaudėliai, kuriuos teko išvyti. Į šią vietą atėjus Loniui darbas ėjo kaip gerai sutepta laikrodžio mechanizmas.

Tonis palengva nužirgliojo ligi vonios kambario komplektų.

– Šitie, ar ne?

Lonis nieko neatsakė. Patricija smarkiai niūktelėjo jam į pašonę, vogčiomis ragindama įsiteikti šefui. Kai jis vis dar tylėjo, ji tarė:

– Kaip jau sakiau, juos ką tiktai atvežė.

Tonis žiūrėjo į juos ir suprato, kad jie meluoja. Bet pagal jo planą dabar dar nebuvo galima atsikratyti nė vienu iš jų.

– Gal verčiau paimtum juos ir važiuotum? – pasiūlė Loniui.

– Tą aš ir ketinau daryti, – atsakė Lonis.

Jis labiausiai būtų norėjęs nušluostyti tą saldžią šypseną nuo to pašlemėko veido ir uždėti vieną vonią jam ant galvos.

Pašalinęs Lonį, Tonis liko kalbėtis su Patricija.

– Jis – geras vyras.

– Geriausias, koks gali būti.

– Nenorėčiau, kad manytum, jog aš jo nevertinu. – Jis apsižvalgė aplinkui. „Čia galėtų būti tvarkingiau“ – pagalvojo jis; daugybė prekyraščių gulėjo sumaišyti su važtaraščiais. Patricija apsileido. Netrukus ateis metas, kai teks ja atsikratyti, tačiau dar ne dabar. Dar ne, kol jis iš jos sužinos, kur Sonė.

– Aš ir tave vertinu, – melavo jis. – Tu gerai dirbi kaip dispečerė, bet čia tavo sugebėjimai eikvojami veltui.

– O! Ar tai reiškia, kad žadate mane atleisti?

– Priešingai. Tai reiškia, jog aš tau siūlau geresnę vietą su didesne alga.

Patricija akivaizdžiai nustebo.

– Kokią geresnę vietą?

– Žinai, kad mes ką tik baigėm pavyzdinį namą naujoje statybos aikštelėje Vouberne?

– Turėčiau žinoti. Ką tik pasiunčiau ten paskutinį lempos gaubtą.

– Tai patys geriausi namai, kokius ligi šiol esam statę, ir patys brangiausi. Jau kurį laiką galvoju, kad mums tame pavyzdiniame name reikėtų turėti savo atstovę. Nieko

sunkaus. Reikia tik asmens, sugebėsiančio pavedžioti klientus. Senuosius pavaišinti puodeliu arbatos... būti mandagiai ir draugiškai. Įteikti brošiūras ir panašiai.

– Juk nenorėsit, kad aš užsiimčiau pardavimu? Tokių dalykų nesugebu.

Priešingai nei Sonei, jai nepatiko prekyba.

– Ne. Aikštelėje bus agentas, ir jis užsiims pardavimu ir rimtaisiais reikalais. Bet aš pagalvojau, jog mums reiktų turėti ten ir savo žmogų. Patrauklų ir elegantišką, kaip tu. – Jis nemelavo, kadangi Patricija iš tiesų turėjo tam tikro savaime patrauklaus naivumo, nors jos išvaizda jo skoniui buvo kiek per vulgari. – Be abejo, turėsi savo stalą ir uniformą.

Pasiūlymas buvo gundantis, tačiau...

– Kokia iš to nauda?

– Jokios naudos. Tai – paprasčiausias verslo pasiūlymas.

– Manau, nesitikit šitaip iš manęs nupirkti Sonės adresą? – Ją apėmė siaubas. – Veltui gaištumėt laiką, kadangi visai nenutuokiu, kur jinai.

– Manęs nedomina Sonės Ferhem adresas, – įtikinamai melavo jis. – Visa tai – jau praėję dalykai. – Nutraukdamas tą temą, tarsi ji nieko jam nereikštų, nekantriai klausinėjo toliau: – Na, tu nori to darbo ar ne?

– O kas bus su mano darbu čia?

– Vienu metu negali būti dviejose vietose, bet tavo darbas čia lauks tavęs, kol tu jo panorėsi. Mes priimsim ką nors laikinai.

– O kai visi namai bus parduoti ir aš norėsiu grįžti, ar išliks mano naujoji alga?

– Manau, galėsim tai sutvarkyti.

– Gerai. Taip, norėčiau dirbti naujoje statybos aikštelėje.

Deja, Loniui nepavyko pamatyti, kaip Patricija imasi naujųjų pareigų.

Tą patį vakarą, prieš pat pradedant temti, Tonis išvažiavo iš savo kontoros ir, užuot pasukęs į namus, patraukė į statybos aikštelę Bedforde. Žinojo Lonio įpročius darbe ir paskaičiavo, kad tuo metu, kai nuvažiuos, jau bus beveik sutemę ir Lonis bus vienintelis žmogus, likęs aikštelėje. Lonis griežtai laikėsi tvarkos – aplankydavo kiekvieną namą, norėdamas įsitikinti, kad pastatai saugūs ir medžiagos deramai užrakintos.

Tą vakarą Lonis turėjo nepageidaujamą nematomą svečią.

Kai Lonis pradėjo savo apžiūrą, Tonis statė automobilį nepastebimoje vietoje. Atėjęs į pagrindinę aikštelę, pamatė Lonį įeinant į vieną iš namų. Netrukus sutems ir įsižiebs automatinės apsaugos šviesos. Kol tai dar neįvyko, Tonis norėjo likti nematomas.

Skubiai ir tyliai nužingsniavo pro nebaigtų statyti namų eilę, kol priėjo namą, tinkantį jo tikslui.

Baigtas buvo tiktai pirmasis namo aukštas, kopėčiomis buvo lipama į antrąjį aukštą, atvirą visoms gamtos stichijoms. Atremta į kaminą, čia pat priešais kopėčias stovėjo keturkampė medinė platforma. Ant jos buvo dailiai sukrauta mūrininkų laukiančių plytų krūva.

Tonis užsiropštė kopėčiomis į viršų. Pasislėpęs už didelės statinės, naudojamos maišyti, ėmė laukti. Netrukus išgirdo Lonį pirmame aukšte. Dar labiau susigūžė, visu kūnu prisispausdamas prie statinės, sulaikęs kvapą. Šitaip išbuvo, kaip jam atrodė, ištisą amžinybę, tuo tarpu Lonis užlipo aukštyn ir atsistojęs ant kopėčių viršaus ėmė dairytis aplinkui, norėdamas įsitikinti, kad viskas taip, kaip ir turi būti. Pamatęs kabelio galą, gulintį netoli krašto, patyliukais nusikeikė:

– Teks ryte pasakyti keletą žodelių! Koks nors vargšelis užklius už jo ir nuriedės apačion stačia galva. – Pasilenkęs sutvarkyti kabelio, jis nuspyrė žemyn mažą skaldos krūvelę ir persisvėrė į priekį, žiūrėdamas, kaip skalda byra ant statybinio laužo apačioje.

– Nerūpestingi šunsnukiai, štai kas jie!

Vieną įtemptą akimirką jį stebintis vyriškis vos nesusigundė išlįsti ir lygiai taip pat nustumti Lonį. Tačiau persigalvojo. Visų pirma, gal tai nesužalotų jo tiek, kiek Tonis tikėjosi, o antra – Lonis galėtų jį pastebėti ar pajusti stumiamas iš už nugaros. Įvykis turėjo atrodyti kaip nelaimingas atsitikimas. Jis norėjo, kad Lonis taip sunkiai susižeistų, jog kurį laiką niekur negalėtų kištis; jam netgi būtų visai nesvarbu, jei jis žūtų. Tiesą sakant, tai net pageidautina.

Kad ir kaip pasibaigtų nedidelė šio vakaro išdaiga, Tonis nenorėjo rizikuoti būti pastebėtas. Todėl laikėsi savo pradinio plano ir kantriai laukė prisiplojęs prie statinės.

Buvo viena nerami akimirka, kai Lonis atsirėmė į statinę, norėdamas kažką užsirašyti. Bet paskui pasisuko ir nuėjo atgal prie kopėčių.

Lonis jau buvo pradėjęs leistis žemyn, kai pajudėjo Tonis. Tarsi katinas naktį jis vogčia prisėlino prie kopėčių viršaus. Dirstelėjęs žemyn, pamatė, kad Lonis jau pusiau nulipęs. Tada jis skubiai visomis jėgomis pastūmė platformą su plytomis, ir jos nudardėjo žemyn.

Vieną akimirką Lonis pažvelgė aukštyn siaubo sklidinomis akimis į ant jo griūvančią laviną. Pasigirdo riksmas „Jėzau!“, o paskui stojo nyki tyla.

Tonis atsargiai dirstelėjo pro kraštą žemyn. Visa, kas buvo matyti po plytų kalnu, buvo viena lūžusi atmesta ranka ir kruvinas veidas.

Plytoms užvertus kopėčių apačią, Toniui buvo sunku

pasiekti žemę. Jis nedvejodamas lipo per sulaužytą Lonio kūną, kad pasiektų duris.

Atsidūręs lauke, nusivalė dulkes ir nubėgo prie automobilio. Po kelių minučių jau spruko iš ten patenkintas, jog niekas jo nematė, ir tikėdamasis, kad, atvykus pagalbai, Lonis jau bus nebegyvas.

Ilga alėja tarp degančių lempų važiuodamas į savo namus, pamatė prie lango Siliją.

– Ji visą laiką stebi! – suvaitojo, griešdamas dantimis.– Stebi ir laukia lyg didelis voras.

Kai jinai jam pamojavo, jis atsakė jai tuo pačiu, šypsodamasis, vaidindamas mylinčio vyro vaidmenį. Rakindamas garažo duris, pats save pasveikino: „Vieno nebėra, vienas liko. Reikia tik laukti progos".

Silija jo laukė. Jis nusiprausė po dušu. Jie pasimylėjo. Vėliau jis valgė troškintą žuvį su žirneliais ir šviežiomis bulvėmis, paskui avietinius ledus ir išgėrė šampano.

– Moki rūpintis vyriškiu, – pagyrė ją.

– Ir ketinu rūpintis tavimi mūsų kelionės į Džersį metu, – pasakė ji, tempdama jį ant kilimo priešais židinį. – Mes važiuosim, ar ne? – Ji niekada negalėjo būti tikra. Jis pažadėdavo, tačiau savo pažadų beveik niekada netesėdavo. Bet tai atsitikdavo dėl darbo reikalų, ir jai tekdavo su tuo taikstytis. Tačiau šįsyk ji neabejojo, kad jis ketina ją išsivežti.

– Žinoma, važiuosim, – melavo Tonis, prisimerkęs nuo židinio kaitros. – Aš pats negaliu sulaukti, kada mes būsime visai vieni.

Jis įkando jai į kaklą ir privertė cyptelėti iš pasitenkinimo.

Kai kiek palūkėjus ji nuėjo į virtuvę dar atnešti atšaldyto šampano, jis riktelėjo jai įkandin:

– Galėsiu su tavimi nedorai elgtis du kartus per dieną ir kiaurą naktį!

– Negaliu sulaukti, – sušnibždėjo jinai.

Jis tyliai sušnypštė:

– Bijau, jog teks palaukti, širdele. Matai, įvyko baisi nelaimė, ir aš nebegaliu išvažiuoti. – Jis ėmė tyliai juoktis. Netrukus jau kvatojo garsiai.

– Kas taip juokinga?

Ji žaismingai pagąsdino apliesianti jį šampanu.

– Šiaip pagalvojau.

– Apie ką?

Jam teko greitai sumesti. Juk negalėjo pasakyti, jog juokiasi dėl to, kad rytoj rytą bus surastas Lonis, ir jis, pasinaudojęs ta dingstimi, išsiųs ją vieną.

– Pagalvojau apie pinigus, – atsakė jis. – Apie visus tuos mūsų uždirbamus pinigus.

– Tu teisus, – pasakė ji. – Manau, mums derėtų atšvęsti.

Jis pripylė taures.

– Už pinigus, – pasakė.

Susižavėjusi žvelgdama į jį, ji pakėlė savo taurę.

– O čia už tą nuostabų laiką, kurį mes praleisime Džersyje, – sušnibždėjo.

Kai jis vėl nusijuokė, ji juokėsi drauge su juo.

Buvo antra valanda nakties, kai pasigirdo beldimas į duris.

– Atleiskit, kad prikėliau jus iš miego, – atsiprašė policininkas ir, įėjęs į svetainę, nusiėmė šalmą, – tačiau įvyko didelė nelaimė... – Pamatęs Siliją su chalatu, sutrikusią ir susirūpinusią, jis tyliai pasakė Toniui: – Iš tiesų, pone, jūsų žmonai nėra jokio reikalo būti čia.

– Ačiū, pareigūne. – Atsisukęs į Siliją, Tonis pasiūlė: – Gal verčiau grįžtum į lovą? – Sulaikęs alsavimą, jis vylėsi, jog ji užsispirs likti. Norėjo, kad ji būtų greta. Norėjo, kad viską girdėtų. Žinojo, kodėl policininkas atėjo, nors ir negalėjo suprasti, kaip jie taip greitai surado Lonį.

– Aš liksiu su tavimi, – pasakė Silija prisiglausdama: – Noriu žinoti, kas nutiko.

Kai buvo pranešta, kad senas valkata, kuriam tas nebaigtas statyti namas buvęs prieglobstis, atrado Lonį, ir jis skubiausiai buvo nuvežtas į ligoninę, Tonis kaip įmanydamas stengėsi atrodyti pasibaisėjęs.

– Dieve mano! – Jis pažvelgė į Siliją ir priglaudė ją smarkiau. – Ar jis sunkiai sužeistas? – paklausė jis policininką. – Ar pasveiks?

– Man sakė, kad vaikino būklė sunki, bet jūs turit apie tai pasikalbėti su daktaru.

– Privalau važiuoti pas jį, – Tonis atrodė priblokštas ir suglumęs. – Negaliu suprasti. Jis visada toks atsargus.

– Palydėsiu jus į ligoninę, – pasakė policininkas. – Aišku, bus keletas klausimų. Be to, mes turim būti tikri dėl aikštelės saugumo.

Išblyškusi kaip drobė Silija pasisiūlė važiuoti į ligoninę kartu su vyru. Toniui prireikė valandėlės, kol ją atkalbėjo.

– Man labiau patiktų, jei tu nevažiuotum, – pasakė jis. – Tau čia bus geriau.

Neilgai trukus, kai Silija, įsitaisiusi virtuvėje, gurkšnojo karštą gėrimą ir atrodė jau labiau nusiraminusi, Tonis jai pasakė:

– Paskambinsiu tau tą pačią minutę, kai tik sužinosiu, kas dedasi. Ir nesirūpink. Jis stiprus ir sveikas jaunas vyras. Jam nieko nenutiks. Neabejoju.

Tuo blogiau, pagalvojo su kartėliu. Tačiau bent jau pašalino jį iš kelio.

Per pirmąsias dvidešimt keturias valandas, kai Lonis buvo be sąmonės, Patricija beveik nesitraukė nuo jo lovos. Dabar jis jau pabudo, ir ji vis dar sėdėjo prie jo ir, laikydama jo ranką, švelniai priekaištavo:

– Tu visiškas kvailys. Ko nepasitraukei? Ir, visų pirma, kodėl nepatikrinai, ar plytos tvirtai stovi?

Pasukdamas galvą ir gūždamasis iš skausmo, Lonis sugergždė:

– Liaukis graužusis, moterie. – Jo ranka spūstelėjo jos ranką, ir juodu tapo daug artimesni vienas antram, negu buvo anksčiau. – Galėčiau sunaikinti ką nors geriamo.

– Paklausiu daktaro.

Jis skausmingai šyptelėjo.

– Tegu galas tą daktarą, tegu pats geria.

Nusijuokusi jinai jam pasakė:

– Tu pakvaišęs kaip visada.

Įėjo slaugė. Paskui daktaras.

– Galit ko nors atsigerti, – leido apžiūrėjęs Lonį. – Tik ne kavos. Gal stiklinę pieno arba skiestų sulčių.

Jis taip pat pasakė Loniui, kad jam veikiausiai teksią išbūti ligoninėje kelias savaites – jam lūžę du šonkauliai ir ranka, o dešinė koja skilusi dviejose vietose.

– O tas skeliantis galvos skausmas? – paklausė Lonis. Jis užmerkė akis. – Jėzau! Blogiau negu per pagirias.

– Ta jūsų galvos pusė atlaikė smūgius, – paaiškino daktaras. – Mums teks padaryti dar daugiau tyrimų; netrukus jums padarys rentgeno nuotrauką. Džiaukitės, jog likot gyvas.

– Ar galėsit mane sulopyti, daktare?

Lonis labiausiai bijojo, kad nebegalės dirbti. Darbas, Patricija ir geras bokalas buvo visa, dėl ko jis gyveno.

– Tai – mano pareiga, – atsakė daktaras. – O jūs darykit taip, kaip jums liepta.

Atrodė susirūpinęs, tačiau tai pastebėjo tik slaugė.

Kai daktaras ir slaugė paliko juos vienus, Patricija paklausė Lonį:

– Ar tikrai nenori, kad aš kam nors praneščiau?

– Ne.

– O tavo motina? Tikriausiai tu turi šeimą, kuri norėtų žinoti, jog tu ligoninėje?

– Aš jau prieš daugelį metų nutraukiau ryšius su jais. Jeigu rytoj numirčiau, niekam nerūpėtų. – Jis atitraukė savo ranką. – Nieko nėra, taigi tebūna taip, kaip yra, gerai?

– Leisk man paskambinti jiems, Loni. Esu tikra, kad jie norėtų žinoti.

– Kodėl, po galais, kišies ne į savo reikalus? – Užmerkęs akis, jis pasuko galvą. – Aš pavargau, – sumurmėjo. – Verčiau dabar išeik.

Jis niekada anksčiau su ja šitaip nekalbėjo, ir ji akimirką pasijuto priblokšta. Kietai sučiaupusi lūpas, atsistojo ir valandėlę į jį spoksojo.

– Ar tikrai nori, kad išeičiau?

Jis nieko neatsakė, todėl ji išskubėjo, truputį supykusi ir daugiau negu truputį įskaudinta.

– Velniop! – burbėjo jinai, kai, atsigręžusi prie durų, pamatė, jog jis vis dar nusisukęs. – Jeigu tu šitaip nori, eik velniop!

Atmerkęs vieną akį jis pamatė Patriciją išlekiant lauk.

– Ak, Loni! Tas tavo staigus būdas, – atsiduso jis. – Taip ir neišmokai elgtis su moterimis. Taip tau ir reikės, jeigu ji nebesugrįš.

Jis būtų galėjęs pasimokyti iš Tonio Bridžmeno, kuris buvo tikras „elgesio“ su moterimis meistras.

Po varginančios susitikimų su vietos taryba dienos jis grįžo namo ir žengė tiesiai prie baro.

– Prakeikti biurokratai! – niršdamas pareiškė savo žmonai. – Visą dieną kiurksojau toje sušvinkusioje įstaigoje, jiems varinėjant kvailas kalbas... nenorim šito, nenorim ano. Dieve Visagalis! Man tereikia leidimo tam butų blokui statyti. Tris kartus peržiūrėjau planus, o jie nė krust iš vietos. – Kaip sužeistas katinas jis žingsniavo po kambarį. – Tas pats, kas galva pramušti mūro sieną. Kodėl jie neklauso sveiko proto?

– Paklausys, – Silijos balsas kaip visada buvo saldus. – Aš neabejoju, kad tu įkalbėsi juos tau pritarti.

– Neguosk manęs. Tai tik dar labiau mane siutina.

Dėbtelėjęs piktu žvilgsniu praėjo pro ją į svetainę.

Iš užpakalio prisiartinusi prie jo kėdės, ji ėmė švelniai masažuoti jam smilkinius.

– Ar buvai jo aplankyti?

Suirzęs jis atsistojo.

– Apie ką mes dabar kalbam?

– Apie darbų vykdytoją... tą, kuris užvakar naktį buvo skubiai nugabentas į ligoninę. Aš tik pasidomėjau, ar tu šiandien buvai jo aplankyti?

Su trenksmu pastatęs taurę ant stalelio, Tonis nusikvatojo.

– Apkurtai, ar ką? – paklausė jis. – Ar aš ką tik nesakiau, jog visą tą nelemtą dieną gaišau su tais prakeiktais dykaduoniais? – Dviem šuoliais perėjęs per kambarį, jis įsmeigė į jos akis pykčiu liepsnojantį žvilgsnį. – Gal tu manęs nepaklausei, a?

– Jei klausi, ar nebuvau ligoninėje, – ne, nebuvau.

Jos veide atsispindėjo kaltė.

– Bet man derėjo. Tu jo darbdavys, o aš tavo žmona. Man reikia jį aplankyti.

Ji tikėjosi, jog jis jos daugiau nebetardys, tačiau žinojo, kad darys tai. Ji neklydo.

Akimirką jis įtariai stebėjo ją ir palengva ėmė suprasti.

– Tegu galas tas tavo akis, tu juk vėl buvai toje mokykloje, ar ne?

Mažumėlę išsigandusi ji nusigręžė.

Griebęs ją už pečių, staigiai apsuko.

– Atsakyk man, kale! Vėl ją stebėjai, ar ne? Slapsteisi už kampų, sekei įkandin po to, kai pažadėjai niekada artyn nebeprieiti.

Pabiro ašaros.

– Ji – mano duktė. Toni... mano kūnas ir kraujas.

Įsiutęs jis taip smarkiai ją papurtė, kad ji susverdėjo atbula, nugara atsitrenkė į sieną su tokia jėga, jog krito į priekį tiesiai ant jo. Sulaikęs ją, jis pritildė savo balsą.

– Toji mergaitė – jau nebe tavo duktė. Ar girdi? Tau buvo keturiolika metų, kai ją įsidukrino. Neturėjai teisės jos ieškoti. Dieve Visagalis! Juk ji net nepažįsta tavęs. Jūs viena kitai svetimos. Ar tu girdi, ką aš tau sakau? Pažiūrėjusi į tave, toji mergaitė pamatytų svetimą moterį.

– Liaukis, Toni. Prašau, liaukis!

Jo lūpos įsitempė ir virto plona griežta linija; neapykanta apniaukė jo akis.

– Ne! *Tu* liaukis. Nežaisk su manimi. Nesislapstyk nuo manęs. Ir svarbiausia – nelaikyk manęs nelemtu kvailiu.

– Aš to nepadaryčiau.

– O? Dabar jau klastingai jis tęsė toliau. – Tai neapkvailinai manęs parašydama testamentą, pagal kurį viskas, net tavoji verslo pusė, būtų palikta šitai svetimai mergaitei?

– Mano dukrai. Prieš daugelį metų aš ją apleidau ir esu jai skolinga. Negaliu jai suteikti motinos meilės, bet galiu užtikrinti, kad ji visada turėtų visa, kas geriausia.

– Ak, suprantu. Jei tai svetimajai gerai, vyras tau visai nerūpi.

Jos šypsena atskleidė daugiau, negu ji suvokė. Ji žinojo, už kokio vyriškio buvo ištekėjusi, bet taip mylėjo jį, kad buvo pasiruošusi dėl jo padaryti beveik bet ką.

– Tikiuosi, mudu drauge sulauksim gilios senatvės, – sušnibždėjo ji. – Tada, jei aš numirsiu, tu būsi toks turtingas, jog visai nebeturės reikšmės tai, kad visas *mano* turtas atiteks tai mergaitei.

Jo elgesys pasikeitė – tapo švelnesnis, klastingesnis.

– Žinoma, mudu kartu pasensime, – pažadėjo jis. – Tačiau aš būčiau daug laimingesnis, jeigu tu pasitikėtum manimi.

– Bet aš juk tavimi pasitikiu.

– Tokiu atveju įrodyk. Pakeisk savo testamentą. Jeigu, Dieve gink, tave kas nors ištiktų, prisiekiu pasirūpinti ta mergaite.

Jinai jį pabučiavo.

– Tu labai mielas, – pasakė. – Bet mes esam visa tai aptarę, ne vieną kartą. – Naršydama pirštais jo plaukus, tęsė toliau: – Jeigu būtų pavykę su Sone Ferhem, jei mes turėtume vaiką, kurį galėtume pavadinti savu, viskas būtų buvę kitaip, tu tai žinai. O, teisybė, aš vis dėlto norėčiau būti tikra, kad mano dukra bus pasirūpinta, jeigu mane kas ištiktų, nes beveik viskas, ką aš turiu, atitektų *mūsų* vaikui.

Jam patiko tai, ką jis girdėjo. Dar labiau jam patiko toji mintis, jog jinai viską užrašytų jų vaikui. Jo vaikui. Sonės vaikui. Tai turi įvykti. Jeigu bus taip, kaip jis nori, tai vis dėlto įvyks.

Tarytum skaitydama jo mintis, ji padėjo galvą jam ant krūtinės ir apgailestaudama atsiduso.

– Man gaila, Toni, kad nepavyko. Žinau, kaip labai tu norėjai savo vaiko.

– Niekas nepasikeitė, – atsakė jis.

Planas liko toks pat. Sonė pagimdys jo vaiką, o Silija jam perleis savo turtus. Pagaliau viskas bus jo rankose. Jis turės Sonę, savo vaiką ir beveik viską, kas priklausė Silijai. Kaip jis galėtų išleisti iš akių tokį tikslą? Niekada. Niekada to nepadarys.

– Aš niekada nenorėjau, kad tu mylėtumeis su kita moterimi. – Juodas pavydas skambėjo Silijos balse. – Džiaugiuosi, jog jos nebėra. Aš tikrai galvojau, kad tu jau visai ją beįsimylįs.

– Dėl testamento... dėl mergaitės. Noriu, jog tu apsigalvotum.

Kai ji minutėlę abejojo, jis iš tikrųjų pamanė ją nugalėjęs ir kad ji pakeis testamentą jo naudai. Jam reikės tiktai palaukti kelis mėnesius, o tada galės ja atsikratyti. Tai būtų taip lengva, ir niekas to neišsiaiškintų. Jis pabandė imtis kitokios taktikos.

– Kaip jaustumeisi, jeigu aš viską palikčiau kam nors, ko tu net nepažįsti?

– Niekada apie tai nepagalvojau.

– Na, matai. Ar nori, kad drauge su tavimi apsilankyčiau pas notarą?

Jos atsakymas buvo galutinis, nepajudinamas.

– Toni, prašau tave, aš nepersigalvosiu. Jeigu tu ir Sonė Ferhem būtumėt pradėję kūdikį, tavo kūdikį būčiau mylėjusi kaip savo, bet viskas pasisuko kitaip, negu buvom planavę. Dabar likom tik tu ir aš. Aš tau padėjau pradėti verslą, leidau naudotis savo banko sąskaita. Dabar ėmei viską daryti pats, ir aš labai didžiuojuosi tavim. Tikiuosi, netrukus tau nebereikės mano pagalbos. – Ir tada ją užvaldė aistra, nuožmi ir išdidi aistra, kurios jam ne-

buvo tekę matyti anksčiau. – Bet mano dukrai reikia pagalbos. Ir prašau tave, nesakyk, kad ji nėra mano duktė, nes ji visada bus. Ji atsirado dėl mano tėvo piktnaudžiavimo manimi. Kadangi aš buvau tokia jauna, o mano motina – tokia apakusi iš neapykantos, tas nekaltas vaikutis keturis metus praleido prieglaudoje.

Jos balsas drebėjo.

– Dėl to, ką mano tėvas man padarė, aš niekada negalėsiu tau duoti vaikų, kurių tu taip trokšti. Tai mano didžiausias sielvartas.

– Ir mano.

Jis labai stengėsi jos nesmerkti, tačiau tai buvo sunku. Jis net negalėjo jos mylėti. Jis niekada negalėjo jos mylėti.

– Mes turim tiek daug, – pasakė Silija. – O ji – taip mažai. Kai ji buvo įdukrinta, maniau galėsianti ją pamiršti. Klydau. Ak, nesijaudink, žinau, kad ji pakankamai laiminga, ir aš nesibrausiu į jos gyvenimą. Nesukelsiu jai dar daugiau skausmo. Tačiau noriu atlyginti jai už nuoskaudas.

Jos balsas drebėjo iš susijaudinimo.

Jis nekentė jos, tačiau teko žaisti toliau.

– Suprask, aš neatsisakau vilties sulaukti savo vaiko... mūsų vaiko.

– Aš šito bijojau.

– Bet aš myliu tave.

– Ir aš tave myliu. – Jos akys buvo pilnos skausmo. – Be tavęs aš nenorėčiau gyventi.

– Ir aš nieko neįsisūnysiu, tu tai žinai, ar ne? Vyras nori būti savo vaiko tėvas.

– Taip.

– Sonė Ferhem buvo ta, kurią mes pasirinkom, kad pagimdytų mums vaiką.

– Bet jos nebėra.

– O jeigu ji sugrįš?

– Ar tu to nori?

– Ar nori, kad likčiau su tavimi?

Ji papurtė galvą, plačiai išplėtusi akis šnabždėdama:

– Aš tau neleisiu mane palikti.

– Taigi, jeigu ji sugrįžtų, ar galėtų viskas būti taip, kaip buvę? – Jis pabučiavo ją į lūpas. – Kol ji pastos, o vėliau ji nebebus mums reikalinga.

Stojo ilga tyla, kurios metu ji tai svarstė, o jis mirtinai bijojo, kad jos pavydas gali būti stipresnis už jos meilę jam. Jis be reikalo nerimavo. Nors, kai ji atsakė, jos akys buvo grėsmingos.

– Jeigu šito reikia tau išlaikyti.

Visas jo kūnas atsipalaidavo. Viršum jos galvos jis pakėlė akis į lubas, šypsodamasis, žinodamas, jog ji tebėra prie jo prisirišusi.

– Tu verti mane susigėsti, – sumurmėjo. – Nenuostabu, kad myliu tave.

– O Sonė tau nieko nereiškia?

– Tik tiek, kad pagimdytų mums vaiką, kurio norim.

– Tikiu tavimi.

– Turėtum tikėti.

– Ar tikrai manai, jog ji sugrįš?

– Kas žino?

Jo atsakymas buvo nerūpestingas, bet Sonės paveikslas degte degė jo sąmonėje, kai jis prisiekė susigrąžinti ją, net jeigu turėtų apieškoti visą pasaulį nuo vieno krašto ligi kito.

– Jeigu ji sugrįš, – taip, viskas bus, kaip buvę, kadangi aš noriu mūsų vaiko taip pat kaip ir tu.

Tačiau jinai, kaip ir jis, turėjo savo slaptų minčių, ir kai

pakėlusi akis žvelgė į dievinamą veidą, iš visos širdies meldėsi, kad jie daugiau niekada nebepamatytų Sonės.

Patenkintas, jog ji tokia pat naivi kaip visada, jis linksmai pareiškė:

– Eisiu nusiprausti. Mirštu iš alkio. – Pabučiavo ją į lūpas. – Ir yra kai kas labai svarbaus, ką man turėsi atlikti po vakarienės.

– Kas tai?

– Visų pirma vakarienė, o paskui pamatysim.

Po vakarienės jie sėdėjo prie smarkiai įsiliepsnojusio židinio ir mėgavosi puikaus vyno taure.

– Tu pakankamai ilgai vertei mane laukti, – pasiskundė Silija. – Ką turėčiau tau atlikti?

Tonis pažvelgė į ją susižavėjusiomis akimis.

– Tu labai graži, – sumurmėjo jis, gudriai ruošdamas ją būsimam smūgiui, – nors tai buvo teisybė, ji tikrai atrodė patraukliai kreminės spalvos kelnėmis ir juodu veliūro nertiniu, su perlų vėriniu ant kaklo. Šviesūs plaukai buvo naujai sušukuoti kirpykloje, ir ji buvo labai rūpestingai pasidažiusi. – Tikiuosi, kad tu man atstovausi Lamanšo salose. Pagrindinis darbas jau atliktas. Liko tik formalumai. Jie ruošia planus, nuotraukas, kainų analizę ir taip toliau. Jie žino, ko man reikia, ir viskas bus paruošta. Aš su jais pasikalbėsiu telefonu. Sutiks tave išskėstomis rankomis.

Akies mirksniu ji pašoko ant kojų, vos neverkdama.

– Ne! Be tavęs aš nevažiuosiu. Tu nori statyti viešbutį Džersyje, o aš noriu pamatyti salą. Tai turėjo būti pusiau atostogos, pusiau reikalai. Mes turėtume šiek tiek laiko sau. Tai buvo esmė, dėl to mes susitarėm.

Jis apglėbė ją.

– Neapvilk manęs, – prašė. – Aš, kaip ir tu, noriu, kad mes pabūtume drauge. Bet dabar, kai mano darbų vykdytojas ligoninėje, aš negaliu išvažiuoti. Aš įstrigęs su ta nauja statyba Vouberne. Tai pats brangiausias projektas iš visų, kurių mes ėmėmės, ir jeigu viskas klostysis sėkmingai, turėtume gauti šimtus tūkstančių gryno pelno. Suprask, būtų kvaila, jeigu aš dabar eikvočiau laiką kam kitam!

– Man nerūpi pinigai.

– Žinoma, rūpi, – atsakė jis, prisiglaudęs prie jos ir nosimi kutendamas jai ausį. – Tu žinai, jog aš galvoju tik apie tave. Juk tu į šį projektą įdėjai tiek savo kapitalo – būčiau niekam vertas, jeigu nepaisyčiau tavo interesų, ar ne?

Per daug įsimylėjusi, kad matytų, koks jis nesąžiningas, Silija maldaudama pažvelgė į jį.

– Kai tu darbe, man visą dieną tavęs trūksta, o grįžęs namo tu užsirakini kabinete tvarkyti popierių. Neįsivaizduoji, kaip aš laukiau to laiko, kai galėsiu viena tave turėti.

– Žinau, brangioji. – Meiliai šypsodamas jis pažvelgė į ją žemyn. – Ir mes išvažiuosim, patikėk. Bet dabar važiuoti aš negaliu. – Jis taip norėjo, kad ji jam netrukdytų, jog net neįstengė normaliai galvoti. – Tau tereikės dalyvauti įvairiuose susirinkimuose, klausytis, kas sakoma, ir viską man pranešti. Tikrasis darbas dar net neprasidėjo, bet aš privalau žinoti, kas kalbama... kas už ir kas prieš. Šnekas prieš tai ir po to... pavardes tų, kuriuos galima papirkti. Ak, klausyk, mieloji, negi tu nesupranti? Man tu reikalinga tenai. Tu vienintelė, kuo galiu pasitikėti, kad man tai atliktų.

– Gerai, – Silija niekada nesugebėdavo jam atsispirti. –

Važiuosiu, bet man nerūpi, ar bus prarasti pinigai. Važiuosiu, kadangi manau, jog bus negerai, jeigu tu išvyksi Loniui gulint ligoninėje.

– Žinojau, kad tu manęs neapvilsi.

Buvo taip lengva ja manipuliuoti.

Jam buvo koktu, kai ji, neišpasakytai trokšdama meilės, ėmė jį glamonėti. O kai jie nuogi raičiojosi ant kilimo, jo mintyse buvo tik Sonė. Sonė, kurios liekną šiltą kūną jis glostė. Sonė, kaitinusi jam kraują. Ir Sonė, užvaldžiusi jo svajones, kai jis po to gulėjo lovoje.

– Privalau tave surasti, – murmėjo jis.

Pasivertęs ant šono, žiūrėjo į savo žmoną, nusikaltusią tik tuo, kad jį mylėjo. Tyliai juokdamasis išlipo iš lovos ir ėmė spoksoti pro langą.

– Tu esi kažkur ten, – šnibždėjo jis. – Bet ne per toli. Dabar jau ne.

Su ta mintimi jis grįžo į lovą ir užmigo kūdikio miegu.

Kitą rytą jis paskambino į Džersį.

– Mano darbų vykdytojas sunkiai sužeistas, – pranešė. – Negaliu iš čia išvažiuoti. Dabar esu ligoninėje. Bet mano partnerė jau važiuoja. Ne, ji tiktai stebėtoja, bet aš siunčiu kai kuriuos planus ir tvarkaraščius. Jie turėtų būti pateikti susirinkimui ir, reikia tikėtis, sustiprins mano prašymą. Be abejonės, per paskutiniuosius etapus pats būsiu ten. O dabar man tiktai reikia sužinoti tarybos nuotaikas... Kas už mane, kas prieš. Esu tikras, žinot, ką turiu omeny.

Po valandos jis nuvežė Siliją į aerouostą.

– Dabar prisimink, – perspėjo, – stebėk ir klausykis. Pateik planus tokius, kokie paruošti, bet nesiduok įtraukiama į jokius ginčus. Tu ten būsi mano atstovė, kad stebėtum ir atvežtum man informaciją, štai ir viskas.

– Suprantu.

– Šaunuolė. Toliau – iš viso bus keturi susirinkimai per tris dienas. Po to likusią savaitės dalį būsi laisva. Gali tyrinėti salą... gėrėtis gamta, išsinuomoti automobilį, neskubėdama vaikštinėti pajūriu. Eik, kur tik užsigeisi, ir neskubėk namo.

Kai per garsiakalbį buvo paskelbta jos pavardė, jis paragino ją lipti į lėktuvą.

– Juk mes nenorim, kad jie išskristų be tavęs.

Silija buvo akivaizdžiai nusiminusi.

– Nenoriu vykti be tavęs.

– Kokia nesąmonė! Klausyk, brangute, mudu su tavimi netrukus galėsim išvykti dviem savaitėms. Grįšim į Džersį. Galėsi man parodyti, kur geriausia pavalgyti, ir mes kiaurą naktį mylėsimės. – Jis ją ilgai ir stipriai bučiavo, o paskui pastūmėjo prie bilietų registravimo stalo. – Prisimink, ką sakiau. Iš tavęs nelaukiama jokių komentarų. O kai baigsis susirinkimai, tiesiog maloniai praleisk laiką.

Ji vis dar siuntė jam bučinius, kol dingo jam iš akių.

Patricija padėjo ragelį.

– Visi nori, kad viskas jiems būtų buvę pristatyta jau vakar, – suvaitojo jinai.

– Tau šiandien penktadienis, – eidamas pro šalį sukikeno vienas iš sandėlininkų.

– Negi aš nežinau, – atsiduso ji.

Penktadienis buvo toji diena, kai turėdavo būti užregistruoti visi važtaraščiai, siuntos ateidavo ir būdavo išsiunčiamos, o aplinkui augdavo raštų krūvos. Siuntas reikdavo patikrinti, o paskui rūpestingai surūšiuoti. Be to, bet koks daiktas, nereikalingas statybos aikštelėje, buvo grąžinamas į sandėlį ir turėdavo būti vėl užregist-

ruotas. Tai buvo metas, kai Patricija turėdavo daugiausia darbo.

Vakare ji jau buvo visai išsekusi.

– Pavargai, a?

Pakėlusi akis, ji pamatė Džoką, atsirėmusį į stalą.

– Veikiau nusivariau kaip arklys, – atsakė, padėdama rašiklį.

– Suprantu, ką turi omeny, – nusijuokė jis. – Ilgos dienos būta. – Džokas taip pat buvo nusiplūkęs. – Einu į aludę išgerti alaus, o paskui – aplankyti savo seno draugo Lonio.

– Tikiuosi, rasi jį geriau nusiteikusį negu tada, kai aš jį palikau, – atšovė ji.

– Meilužių kivirčas, a?

– Mes nesam meilužiai.

– Tai tik dėl to, kad jis nenori pabandyti, bent man taip atrodo.

– Labanakt, Džokai.

– Ir tu neabejinga jam, kodėl neprisipažįsti? Girdėjau, kaip telefonu užsakei gėlių nusiųsti jam, ir žinau, jog šiandien tu mažiausiai dusyk skambinai, norėdama patikrinti, kaip jis jaučiasi.

– Dėmesys kaimynui, ir tiek.

– O kaip šefas?

– O ką jis?

– Du kartus lankė Lonį, kiek suprantu. Nori įsitikinti, kad tas turi visa, ko jam reikia, bent šitaip Lonis sakė. Atrodo, jis ne toks jau blogas.

– Manai?

– Taip. Matyt, mes visą laiką klydom dėl jo. Noriu pasakyti, nelengva valdyti imperiją, kuri dar tik randasi, net jeigu jis lošia savo žmonos pinigais. Bet aš manau, šitaip veikdamas jis jai užkals jų dvigubai daugiau.

– Pakeitei savo dainelę. Dar ne taip seniai dejavai, kad jis – vergų varovas.

– Tai buvo anksčiau, kai aš dar nemačiau jo gerosios pusės. Tačiau, garbės žodis, nemanau, jog jis toks bjaurus, kokie būna viršininkai. Moka padorias algas ir... tik pažiūrėk į save... gauni geresnį darbą su geresniu atlyginimu ir galimybe parodyti, ką gali.

– Tai dėl to, kad jis manyje įžvelgia talentą. – Juokdamasi ji kažką įrašė registracijos knygoje. – Šiaip ar taip, dink iš čia, trukdai man dirbti.

– Ar nepagalvojai, jog galbūt yra kita priežastis, dėl kurios jis tave paaukština?

Ji padėjo rašiklį ir kvailai šiepdamasi paragino:

– Na tai klok, gudragalvi šikniau. Be jokios abejonės, tau knieti man tai pasakyti.

– Gal jis tau neabejingas.

– O gal kiaulės skraido.

Slapčia ji jautėsi paglostyta. Greta Sonės ji buvo antrarūšė prekė, bet, atrodė, Sonė bus atsistojusi ant kojų – ir, kad ir kiek ji tai neigtų, nuostabusis Deividas be jokios abejonės buvo ja labai susižavėjęs. Ir vis dėlto dabar Sonė buvo baisiai vieniša. Bet vieniša buvo ir Patricija. Ji taip pat buvo šiek tiek įžeista tokio Lonio elgesio su ja. Gal šioks toks šefo dėmesys būtų ir visai maloniai sutiktas.

– Jeigu tas raguotas nevidonas įsižiūrėjo tave, verčiau abu pasisaugokit.

– O, kodėl?

– Kadangi jo žmona nelinkusi atiduoti, kas jai priklauso. Greičiau akis tau išdraskys. Ir kadangi, kiek aš pažįstu Lonį, jis jį pasmaugs vien už tai, kad tas į tave žvilgtelės.

– Lonis nėra mano sargas.

– O! – Džokas nustebęs pakėlė antakius. – Man atrodo, tu nepasakytum ne, jeigu šefas pamotų tau mažuoju piršteliu.

– Ką aš sakyčiau ir ko nesakyčiau, yra tik mano reikalas.

Ji pati save nustebino imdama svarstyti, ką darytų, jeigu Tonis Bridžmenas pamotų jai mažuoju piršteliu.

Džokas taip pat mąstė.

– Atleisk, – atsiprašė jis. – Kartais kalbu nepagalvojęs. Tu teisi. Turėdamas tokią žmoną, kaip kad jo, kodėl jis turėtų žiūrėti į kitą moterį? – Jis ketino toliau dirbti. – Bet aš vis dėlto manau, jog mes klaidingai apie jį galvojom. Sprendžiant iš to, kaip jis rūpinasi Loniu, atrodo, tikrai nėra iš blogųjų tarpo.

– Labanakt, Džokai.

– Ar tikrai nenori eiti su manimi? Trumpam užsuksim į aludę, o paskui trauksim į ligoninę.

– *Labanakt, Džokai!*

Jis išėjo lankstydamasis, brūžindamas kojom ir priversdamas ją šypsotis. Jam išėjus, ji galvojo apie tai, ką jis pasakė. Kažin, ar Tonis Bridžmenas jaučia man simpatiją? O jei taip, kodėl gi man tuo nepasinaudojus? – mąstė jinai. Gal galėčiau išpešti iš jo naują drabužių spintą... arba ilgas egzotiškas atostogas. Ji sukikeno. Tai būtų juoko. Ji prisiminė Sonę, ir jos veidas ištįso.

– Metas tau eiti namo, kvaila telyčia! – pasakė balsu, čiupdama raktus. – Ar užmiršai, ką jis padarė Sonei? Ar užmiršai, kaip grasino ją nužudyti, jeigu ji neatiduosianti jam kūdikio?

Vidury laiptų ji stabtelėjo. Ačiū Dievui, jis nežino, kad Sonė turi jo vaiką. Patricija užgniaužė atodūsį, prisiminusi, kodėl Sonė pabėgo iš savo namų ir nuo savo draugų.

– Jis niekada neturi šito sužinoti, – sušnibždėjo ji. – Tonis Bridžmenas niekada neturi sužinoti, jog jis – Sonės vaiko tėvas. O svarbiausia, negalima leisti, kad jis ją rastų. – Ji garsiai nusijuokė. Štai kas, tu kvaila kumele! Tu jam nėmaž nerūpi. Jam rūpi informacija, kurią gali iš tavęs išpešti. Ką gi, tegu dar pasuka sau galvą, sukčius neraliuotas!

Įpykusi ji puolė rakinti durų. Vis tiek aš žinau, kas jis per žmogus, o Sonė nežinojo. Gal galėčiau susitarti su juo. Be to, kaip atrodo, manimi niekas daugiau nesidomi, o Lonis jau parodė tikrąjį savo veidą. „Ko kišies ne į savo reikalus“, pasakė jis. Gerai, galiu ir nesikišti. Tas šmikis gaus, ką nusipelnė, jeigu aš galiausiai įsivelsiu į meilės nuotykį. Kaip jis su manimi kalbėjo! Su malonumu įmurkdyčiau jo nosį į purvyną.

Ji užrakino duris ir išėjo. Nuvažiuodama savo raudonu automobiliuku, vis dar putojo iš pykčio.

Patricijai visada būdavo sunku atleisti.

Po ilgos varginančios posėdžių dienos Tonis Bridžmenas buvo pavargęs ir irzlus.

– Tavo darbas dar nebaigtas, – pasakė pats sau, nusimesdamas drabužius ir lįsdamas į karštą raminantį vandenį. – Dar daug reikia nuveikti.

Kurį laiką jis lepinosi vonioje, galvodamas apie Sonę – apie tai, ką darys ir sakys, kai vėl susitiks ją akis į akį. Spėliojo, ar bus labai sunku ją įkalbėti sugrįžti. Ligi šiol jis net nebuvo svarstęs tos minties, jog ji gali nepanorėti grįžti.

– Ji privalės grįžti! – pareiškė, užmerkdamas akis ir iššaukdamas mintyse jos paveikslą, kad pats save pakankintų. – Ak, Sone! Sone! Mano planas nieko vertas, jei tu nebūsi jo dalimi.

Bet ji bus! Jis viską sugalvojo.

Kadangi Silija pašalinta iš kelio, o Lonis sužalotas guli ligoninėje, pačios sunkiausios kliūtys jau įveiktos. Dabar iš senos Sonės draugės gauti tai, ko jam reikia, buvo tas pats, kas iš mažo vaiko atimti saldainį.

Po valandos jis buvo išsimaudęs, persirengęs ir atrodė atsipalaidavęs dėvėdamas šviesias kelnes bei kasdienius marškinius.

– Dovana už dovaną, – kikeno, kišdamas šampano butelį į kibirėlį su ledu. – Žinau, tu mėgsti išgerti, mano gražuole, todėl tau nupirkau vieną iš pačių geriausiųjų.

Šaldytuve buvo daugiau gėrimų, o maisto tiek, kad būtų užtekę visai armijai.

– Nėra tokios moters, kuriai nepatinka būti pavaišinta vynu ir gardumynais... ir pamylėta, – nusijuokė jis. – O kai moteris vulgari ir tuščiagalvė, tai dar lengviau.

Jis pažvelgė į laikrodį. Pusė devynių.

– Ji turėtų būti namie, – sumurmėjo, atsargiai keldamas telefono ragelį. – Abejoju, ar ji bus ligoninėje po to, ką Lonis man papasakojo. – Jis garsiai nusikvatojo. Niekas negalėjo jo išgirsti. Nebuvo nieko, kas paklaustų, kodėl jis toks patenkintas savimi.

– Pasakė jam eit velniop, a? – Jis vėl nusikvatojo, džiaugdamasis tarp tų dviejų atsiradusia nesantaika. – Tikėkimės, visų mūsų labui, kad ji nepasakys ir man to paties.

Ta blaivinanti mintis nuvijo šypseną nuo jo veido. Palengva, atidžiai surinko numerį.

– Na, pakelk! Pakelk!

Atrodė, jog telefonas skamba ištisą amžinybę, tačiau niekas neatsiliepė.

Patricija miegojo. Skubiai nusipraususi, persirengusi ir suvalgiusi sumuštinį su sūriu, ji patogiai atsisėdo klau-

sytis radijo. Diena buvo karštligiška, ir vos tik atsidūrusi krėsle, ji užsnūdo ir ėmė taip garsiai knarkti, kad net nustelbė žinias skaitančio diktoriaus balsą.

Telefonas atkakliai skambėjo. Ji tebeknarkė. Ir tik tada, kai žinios užleido vietą pop muzikos grupei, staiga krūptelėjusi nubudo.

– Po perkūnų! Be penkiolikos devynios.

Telefono skambutis buvo nutilęs, bet dabar vėl pradėjo skambėti.

– Kas, po galais, skambina tokiu metu? – sumurmėjo ji.

Mirtinai nuvargusi ir vos laikydamasi ant kojų, ji nuskubėjo per kambarį. Gal tai Lonis! – svarstė suglostydama sau plaukus, tarytum skambinantysis galėtų ją matyti. Tikiuosi, jis pasirengęs atsiprašyti, nes man nepatinka, kai mes susipykę.

Griebusi ragelį atsargiai paklausė:

– Loni? Ar čia tu?

Ji neįsivaizdavo, kas kitas galėtų ten būti. Ji gyveno vieniša. Pernelyg velnioniškai vieniša.

– Čia aš, Tonis Bridžmenas. Klausyk, žinau, kad jau vėlus vakaras, bet aš norėčiau pasišnekėti.

– Ponas Bridžmenas! – Ji sustingo. – Pasišnekėti? – Vieną klaikią akimirką ji pagalvojo padariusi kažką blogai arba pamiršusi padaryti tai, ką privalėjo. Išguidama nuovargį iš galvos, ji kaip įmanydama stengėsi susikaupti. – Apie ką?

Jis buvo kaip visada žavus.

– Tau nėra ko rūpintis, – užtikrino ją. – Tik mums reikia aptarti tavo naująsias pareigas pavyzdiniame name. Būčiau šiandien užsukęs pas tave, bet nusivariau nuo kojų. Visas mano savaitgalis užimtas, o tu pradedi dirbti naujame poste nuo pirmadienio ryto, todėl reikia šį vakarą viską aptarti.

– Nežinau. Buvau numačiusi anksti atsigulti. – Patricijai nesinorėjo jo nuvilti. Šiaip ar taip, jis jos viršininkas. – O jeigu aš pirmadienio rytą į pavyzdinį namą nuvažiuosiu truputį ankstėliau? Galėtume viską aptarti, kol dar niekas nebus atvažiavęs.

Sekundę jis sulaikė kvapą, pabūgęs, kad jo planas žlugs. Jis drąsiai atmetė jos pasiūlymą.

– Atleisk. Kažkas atėjo. Greičiausiai vyrukas iš nekilnojamojo turto agentūros. Jie turėtų ką nors atsiųsti. Štai kodėl noriu, kad būtum čia. Turiu eiti. Klausyk, atsiųsiu taksi tavęs atvežti.

– Pone Bridž...

– Būk pasiruošusi!

Ir skubiai, jai nespėjus paprieštarauti, padėjo ragelį, o paskui jį nukėlė, jeigu ji kartais bandytų jam skambinti.

Po pusvalandžio atvažiavo Patricija, susijaudinusi ir nervinga.

– Kur nekilnojamojo turto agentas? – paklausė žvalgydamasi, kai jis įvedė ją į ištaigingą svetainę.

– Turėtų netrukus pasirodyti, – melavo jis.

– Bet aš maniau... kai kalbėjom telefonu, sakėt...

Jis papurtė galvą.

– Tai buvo visai ne jis. Šiaip jaunas žmogus, ketinantis pradėti savarankišką verslą ir reikalingas patarimo. – Jo šypsena buvo nuginkluojanti. – Padedu, kur galiu.

Pasijutusi laisviau, ji prisiminė ankstesnį tos dienos pokalbį.

– Džokas man sakė, kad buvote labai malonus Loniui.

– Lonis – geras vyras.

– Ir aš taip manau.

Jis nusijuokė:

– O? Girdėjau, jog pasiuntei jį velniop!

Ji kiek sutrikusi atsiduso, tačiau ryžtingai pasakė:

– Jis to nusipelnė.

– Tai truputį šiurkštu, ar ne? Kai tas vargšas guli visai bejėgis.

Jis pajuto, kaip ji tapo jam šiltesnė. O jo pasitikėjimas savimi augo pašėlusiu greičiu.

– Lonis ne toks jau visai bejėgis, – atsakė ji. – Jis įstengia pakelti telefono ragelį. Kai jam užteks padorumo atsiprašyti, mielu noru susitaikysiu.

– Tu – kieta moteris. – Imdamas jos paltą, pritariamai pažvelgė į ją. – Lonis tave labai vertina, ir aš tikrai suprantu, kodėl. – Jis įžūliai jai pataikavo, tačiau ji tikrai atrodė gražiai su juodu klostytu sijonu ir žalsva palaidine, nors, jo nuomone, kiek per daug pasidažiusi. – Galėtume jaukiai pasėdėti, laukdami nekilnojamojo turto agento. – Vyriškis, neprilygstamas savo sugebėjimu žavėti moteris, didžiavosi dar ir mokėjimu puikiai meluoti. – Ar neišgertum?

– Prašom kavos.

– Galėtume ir ko nors geriau? – Jis žinojo jos silpnybę ir naudojosi ja. – Turiu nuostabaus šampano šaldytuve.

Ji abejojo. Alkoholis ją visada veikdavo blogai.

– Verčiau išgersiu kavos.

– Bet aš nenoriu gerti vienas.

– Tada tik šlakelį.

Sklidinai pripylęs dvi taures, jis atėjo ir atsisėdo greta jos ant minkštasuolio. Paduodamas jai vieną taurę, pasiūlė tostą.

– Čia – už tavo naująsias pareigas, – šypsodamas pasakė jis. – Užsitarnavai jas.

Ji gurkštelėjo.

Glotnus kaip šilkas gėrimas nubėgo jos gerkle žemyn. Išlaikyk blaivią galvą, paliepė pati sau. Jis – suktas velnias.

– O čia – už greitą Lonio išgijimą.

Jis vėl pakėlė taurę.

Ji dar sykį gurkštelėjo.

– Jis – labai laimingas žmogus, – sumurmėjo Tonis. – Gal jam ilgai teks gulėti, bet jis turi tave, pas kurią sugrįš.

– Mes nei susižadėję, nei ką.

– Bet jūs sutariat?

Jis plepėjo, smelkdamasis į jos sąmonę, versdamas ją pasitikėti juo. O visa, ką matė, žiūrėdamas į ją, buvo Sonė. Jis nekantravo, tačiau turėjo prisiversti eiti tolyn tik po vieną žingsnelį. Jeigu jam reikia iškvosti tai, ką ji žino, privalo būti labai atsargus ir jos neišgąsdinti.

Pakilęs nuo minkštasuolio, žvilgtelėjo pro langą.

– Dievaži, kurgi jis? Jau prieš valandą turėjo čia būti!

– Negaliu ilgai užsibūti. – Patricija, sėdėdama ant prašmatnaus minkštasuolio, dairėsi, pritrenkta aplinkui esančios prabangos. – Ketinau anksti atsigulti.

Jo šypsena buvo apgaulinga.

– Ar lauki, kada galėsi pradėti dirbti naujoje vietoje? – susidomėjęs pasiteiravo jis.

– Laukiu. – Ji iš tiesų buvo suintriguota. – Negaliu patikėti, kad gavau tą darbą... pareigas rūpintis visais tais žmonėmis. Turtuoliais, įstengiančiais nusipirkti vieną iš jūsų gražiųjų namų. – Atsiliepdama į jo šypseną, ji tyliai tarė: – Žinot, tikrai atrodo, jog Džokas teisus. Ne toks jau jūs blogas.

– Už tai ir išgersim, – pasiūlė jis, susidauždamas su ja taurėmis.

Ji siurbtelėjo daugiau. Skanu. Taip skanu, kad ji išdrąsėjo.

– O čia už tai, kad kiekvienas iš tų namų būtų parduotas per rekordinį laiką, – krizeno, išgerdama didelį gurkšnį to stipraus gėrimo.

Su slapta piktdžiuga jis negaišo ir vėl pripylė jai taurę. Ir vėl.

– Turiu čia tavo uniformą, – pasakė jai. – Atvežiau šiandien. Gal norėtum pasimatuoti?

– Ak jūs, gašlus nenaudėli, – nusijuokė jinai. – Tiktai ir norit pamatyti mane nuogą. – Ji žagtelėjo. – Oi, atleiskit, – atsiprašė delnu prisidengdama burną. – Tai nuo alkoholio. Visada šitaip mane veikia.

Jis dar sykį pripylė jos taurę.

– Bet aš maniau, kad tau tas gėrimas patinka.

– Čia ir visa bėda. Per daug patinka, – susigėdusi prisipažino ji. Paskui dar mauktelėjo vieną didelį gurkšnį. – Čia – brangus gėrimas.

– Labai brangus. – Jis jau beveik turėjo ją savo rankose. Netrukus žengs pirmą žingsnį. – Bet tu esi ypatinga dama, o čia – ypatinga proga.

– Jūs – melagis, pone Bridžmenai. – Atsilošdama į pagalves, ji garsiai nusikvatojo. – Nekilnojamojo turto agentas neateis, ar ne? Jūs čia mane atsiviliojot savo nedoriems kėslams patenkinti.

Jis su palengvėjimu atsiduso. Akimirką pagalvojo, jog ji atspėjo tikrąją priežastį, dėl kurios jis ją pasikvietęs.

– Neneigsiu, – sumurmėjo jis, – kad man dingtelėjo tokia mintis. Jau esu sakęs, tu – labai patraukli dama.

– Aš – girtuoklė!

– Ne! Nieko bloga išmesti burnelę. Visi mes tą darom. – Paėmęs taurę iš jos rankos, pridėjo jai prie burnos. Sekundę jos lūpos buvo kietai sučiauptos, o paskui – jam net atlėgo – ji gurkštelėjo dar vieną, kiek mažesnį, gurkšnį.

– Jūs – nenaudėlis! – juokėsi ji. – Norit nugirdyti mane, kad galėtumėt įlįsti man tarp kojų. Prisipažinkit. Manot, jog aš pasileidusi, ar ne?

– Ar prieštarautum, jeigu manyčiau?

Ji pažiūrėjo į jį pro alkoholio miglas.

– O gal aš jums visai nerūpiu? – paklausė ji liūdnai atsidūsėjusi. – Gal jums vis dar rūpi Sonė?

– Užmiršk ją, – pasakė jis, tariamai nekantraudamas. – Verčiau pakalbėkim apie tave.

– O ką čia kalbėti? – Jis buvo per arti, o ji – pernelyg vieniša.

Jis stipriai pabučiavo ją į lūpas, priversdamas apsvaigti.

– O jei pasakyčiau, kad tu man labai patraukli? Kad aš negaliu sutramdyti noro nusitempti tave į lovą?

Ji vos nenualpo iš palengvėjimo, kai suskambo telefonas ir jam teko ją paleisti.

– Nepabėk, – pasakė jis. – Mes dar daug ką turim aptarti.

Apkvaitusia galva ji stebėjo, kaip jis kalba telefonu. Tai buvo jo žmona.

– Taip, brangioji, jaučiuosi puikiai, – atsakė jis. – Kaip visada daug dirbu. Parsinešiau namo krūvą popierių, kuriuos reikia sutvarkyti.

Kol Silija kalbėjo, jis pasisuko, norėdamas įsitikinti, jog jo viešnia nepabėgo. Jai pakėlus akis, jis intymiai mirktelėjo, tuo pat metu pridėdamas pirštus prie lūpų, perspėdamas ją nekalbėti ir nekrepštelėti.

– Vadinasi, susitikimas praėjo puikiai? – pasakė jis į ragelį. – Puiku, brangioji. Taip, myliu tave. – Verčiau eisiu dirbti toliau, antraip šiąnakt bluosto nesudėsiu. Gerai. Taip, žinoma, myliu tave. Paskambinsiu tau rytą. Labanakt, brangioji.

Grįžęs pas Patriciją, apglėbė ją per pečius.

– Klysti, manydama kad man rūpi Sonė, – pasakė jis. – Man ji niekada ir neegzistavo. – Jis gūžtelėjo pečiais, tarsi šis klausimas jį erzintų. – Aš net nežinau, kur jinai.

Patricija girtai sukrizeno.

– *Aš* žinau.

Jam tereikėjo pasistengti, kad jo balsas nuskambėtų abejingai.

– O? Iš tiesų?

– Sonė – mano draugė.

– Tai gerai.

Palinkusi į priekį, ji pašnibždomis pravebleno:

– Jeigu pasakysiu jums paslaptį, ar pažadėsit niekam jos neišduoti?

Toji mintis taip jį sujaudino, jog jis pamanė, kad jo širdis sustos. Pagaliau! Ji pasakys jam, kur yra Sonė.

– Nė žodelio, pažadu, – pasakė jis.

Priglaudusi prie lūpų pirštų galus ji apsidairė aplinkui, paskui prikišusi burną jam prie ausies prisipažino:

– Niekada niekam nesu šito sakiusi, tačiau aš buvau alkoholikė. Ištisus metus lankiau specialius susirinkimus. Tai žinojo tik Sonė. Ji privertė mane ten vaikščioti. Net eidavo drauge. Ak, toji Sonė! Ji – iš tiesų gera draugė. – Patricija pravirko. – Aš neverta tokios draugės.

Tonis pašėlo. Stumdamas ją šalin, griežtai paklausė:

– Ar čia viskas? Kad tu – alkoholikė? Ar čia – tavo „paslaptis“?

Ji pamatė jo įniršį ir minutę suglumo. Staiga viską suprato.

– Jūs – šunsnukis melagis! Juk jūs visai nenorėjot pasikalbėti apie mano naująjį darbą. Jūs tik norėjot sužinoti, kur Sonė. Štai kodėl jūs paaukštinot mane, ar ne? Saldainiukas mano liežuviui atrišti! Kyšis! O dabar, kai pasakiau jums apie savo gėrimą, pamanėt, kad duosiu jums Sonės adresą, ar ne? Štai kodėl nugirdėt mane! – Ji vargais negalais atsistojo, laikydamasi už minkštasuolio ranktūrio, ir girtomis akimis įsistebeilijo į Tonį. – Grįžtu namo, kol dar nepasakiau to, ką iš tiesų apie jus galvoju.

Ji buvo visai apkvaitusi. Norėjo verkti. Jis ją apkvailino, ir jinai nekentė jo už tai. Jos išdidumas buvo užgautas, ir ji norėjo jį užmušti.

Tada jis uždėjo ant jos savo rankas. Jau nebe švelniai, bet kietai spaudė, žeidė jos kūną.

– Atleisk, – murmėjo jis, bučiuodamas jai kaklą. – Viskas tvarkoj, tu tai žinai. Gali man pasakyti, kur jinai.

Stumdama jį šalin, ji vos nenugriuvo. Baisiausio pykčio apimta, ėmė klykti:

– Taip, nedorėli, žinau, kur ji! Visą laiką žinojau, kas tarp jūsų įvyko – kaip norėjot, kad ji nuo jūsų pastotų, o paskui būtumėt privertęs atiduoti kūdikį jums. Ką gi, visa tai jau baigta, ar girdit? Tą vakarą, kai paprašėt Sonę atvežti kažkokius dokumentus jums į namus, jinai išgirdo, ką jūs sakėt – kad jeigu ji pastos ir nenorės atiduoti kūdikio, nužudysit ją.

Žodžiai virste virto vienas po kito, jos nebevaldomi, sakydami jam dalykus, kurių jis niekada neturėjo sužinoti.

– Ką gi, jie dabar saugūs nuo jūsų. Jūs niekada jų nerasit.

Staiga jis ėmė šypsotis.

– „Jų“? – Jo akys susiaurėjo iš pasitenkinimo. – Vadinasi, ji nuo manęs pastojo. Ji turi kūdikį ir bijo, kad aš galiu jį atimti, ar ne taip?

Patricijai širdis apmirė.

– Aš ne tą turėjau omeny, – verkšleno ji. – Aš girta. Kai pasigeriu, pati nežinau, ką paistau.

– Kur ji? – griežtai paklausė Tonis. Jis jau nebesišypsojo.

– Sonė – pati geriausia draugė iš visų, kurias kada nors turėjau.

Urgzdamas Tonis vožė sugniaužtu kumščiu. Kraujas plūstelėjo Patricijai iš nosies.

– Aš jai nepadarysiu nieko bloga, – pasakė jis drebėdamas, – tačiau privalau ją surasti. Myliu ją, nejau nematai? Žinau, man nederėjo įsimylėti, bet aš įsimylėjau, o dabar negaliu miegoti, kadangi visą laiką apie ją galvoju. Aš kraustausi iš proto. – Jo juokas buvo tarsi bepročio. – Aš net nusamdžiau privatų seklį, kad ją surastų, bet pasitaikė kvailys. Žinojau, jog slepi tiesą nuo manęs, todėl nutariau tave paspausti. Net tavo vaikiną įkišau į ligoninę, kad netrukdytų. – Kai ji iš siaubo išplėtė akis, jis vėl nusijuokė. – Šito nežinojai, ar ne? Ir nežinojai, jog aš išsiunčiau Siliją, kad mudu turėtume tiek laiko, kiek prireiks. – Jis apsižvalgė, ir jo balsas virto klaikiu šnabždesiu. – Taigi, matai, mes vieni, tiktai mudu. Galėčiau tave užmušti – čia ir dabar. Galėčiau paslėpti tavo lavoną po vienu iš pastatų, ir niekas niekada nesužinotų.

Patricija ne drebėjo, o kratėsi. Dabar nebeliko nė menkiausios abejonės, kad Tonis Bridžmenas – beprotis.

– Prašau, nereikia, – maldavo ji. – Negaliu jums pasakyti, kur Sonė. Kodėl nepaliekat jos ramybėj? Ji pradėjo naują gyvenimą.

– *Kale!* – Jis už plaukų ją nutempė į virtuvę. Kuo labiau ji klykė, tuo labiau tąsė jai plaukus, kol beveik visai išrovė juos iš šaknų.

Virtuvėje pakišo jos galvą po karšto vandens čiaupu ir atsuko jį. Vanduo sruvo jai per sprandą, iš pradžių šiltas, paskui vis karštesnis, plikydamas jai sprandą.

– *Kur ji?* – šaukė jis.

Ji raudojo, praradusi žadą, bejėgė jo geležiniuose gniaužtuose. Staiga ji pamatė jo veidą, ir nuo jo žvilgsnio ją persmelkė nežemiškas siaubas. Jo kumščio ji nepamatė. Tik pajuto stiprų smūgį į smilkinį. Susvyravusi įsikibo į jį, maldaudama:

– Nebekankinkit manęs. *Prašau!* Nebekankinkit manęs!

Atsakymas buvo du stiprūs smūgiai – vienas į veidą, antras – į pilvą. Ji pargriuvo ant grindų, raitydamasi iš skausmo, o jis grėsmingai pakėlė koją, ir balsas rėžė ausis, kai vėl paklausė:

– *Kur jinai?*

Apkvaitusi, varstoma skausmų, kruvinu veidu ji žvelgė į jį. Akimirką negalėjo kalbėti. Jis laukė. Ji išsižiojo, o jis pasilenkė arčiau. Apdujusi sąmonė atgamino kažką, ką jis pasakė. Iš lėto ištarė žodį:

– Sef – ton – hauzas.

Stojo ilga skausminga pauzė, per kurią jis smarkiai bedė jai į šonkaulius.

– Seftonhauzas! – nekantriai pakartojo. – *Kur, po velnių? Kur?*

Ji pamatė jo kumštį, vėl pakeltą smūgiui.

– Ne! – išgirdo pati savo balsą, silpną ir plonytį. – Nebemuškit... manęs.

Parpuolęs ant kelių, jis griebė ją už pečių ir truktelėjo aukštyn. Paėmęs į glėbį, kaip moteris paimtų vaiką, tyliai pakartojo:

– Seftonhauzas. Kur tai?

Ašaros riedėjo jos veidu.

– Selm... – Ji duso, jai viską skaudėjo.

– Toliau, – švelniai ragino jis. – Selm?

– Selm-s-beris. – Ji smarkiai atsiduso. – Prašau, – suvapėjo trūkčiojančiu balsu, – neskriauskit jos.

– Klausyk, tu kale, – sumurmėjo Tonis. – Nebandyk jos įspėti. Ir nė žodžio policijai apie tai, kas čia nutiko, arba, prisiekiu, aš tave pribaigsiu. Žinai, kad nedelsdamas tą padaryčiau. – Jis sukikeno. – Bet juk tu nepasakysi, ar ne? Kadangi žinai, jog net jeigu jie įkištų mane už grotų,

išėjęs vis tiek tave surasiu. Jeigu reikės, visas pasaulio šalis apieškosiu.

Patenkintas tuo, kad ji išgirdo kiekvieną jo žodį, bloškė ją ant grindų, čiupo paltą, piniginę ir išbėgo iš namų.

– Seftonhauzas, Selmsberis, – užrašė ant popieriaus skiautės, kurią rado pirštinių skyrelyje. Tyliai pergalingai kikendamas, įjungė motorą ir nuburzgė.

– Į šiaurę, – paliepė automobiliui. – Mes vykstam į šiaurę.

Patricija girdėjo, kaip trinktelėjo laukujės durys. Suprato, jog jis išvyko, bet vis dar tebegulėjo, palaužta, surakinta skausmo, tarpais atgaudama sąmonę ir vėl ją prarasdama.

Maždaug po keturių valandų ją pabudino didelio senovinio laikrodžio dūžiai. *Vienas... du... trys.* Beveik tuo pat metu ėmė skambėti telefonas. Atkakliai, beveik piktai. Vėl ir vėl. Ji pasivertė ant šono, pabandė keltis, bet vėl pargriuvo.

Valandėlę ji nesuvokė, kur esanti, tik suprato, kad yra smarkiai sužalota ir kad dėl jos kaltės Sonei iškilo didžiausias pavojus.

Palengva, kankinančiai jos sąmonėje viskas ėmė stotis į vietas. Paskutinis Tonio grasinimas privertė ją drebėti. „Nebandyk jos įspėti... nė žodžio policijai, arba aš tave pribaigsiu“.

Kamuojančiai lėtai, įsitverdama virtuvės taburetės, ji atsistojo. Išsikamavusi apsižvalgė. Telefonas vis dar skambėjo. Stabtelėjo trumpai, paskui vėl pradėjo.

– Sonė. – Vardas išsprūdo jai pro sumuštas, kruvinas lūpas. – Ką aš padariau?

Ištisą amžinybę, kaip jai dingojosi, ji gulėjo užvirtusi ant taburetės, mėgindama atgauti jėgas, žinodama, jog privalo kaip nors perspėti Sonę.

Per sekančias kelias minutes ji rado jėgų nusigauti ligi kriauklės, kur atsistojo dvilinka, o kiekvieną jos šonkaulį gėlė taip, lyg jis būtų sutrupintas. Surikusi ji pasiekė čiaupą ir atsuko jį, prisimindama, kaip Tonis nuplikė jai sprandą, bijodama, kad jis gali vėl sugrįžti ir ją vėl kankinti.

Vėsiu vandeniu apšlakstė sau veidą ir galvą; vanduo buvo raudonas nuo kraujo. Ji leido jam tekėti tol, kol ėmė tekėti švarus.

Švininėmis kojomis ji nukėblino į svetainę. Pamačiusi savo kraują ant kilimo, nenorom susigūžė. Akimirkai atsirėmė į sieną, kad atsitokėtų, paskui nuėjo toliau. Jos rankinukas gulėjo ant minkštasuolio. Paėmusi jį, nuėjo į holą. Čia turėjo pailsėti atsisėdusi ant kėdės prie telefono, kuris vėl ėmė skambėti, ją išgąsdindamas. Ji nežinojo, ar jai kelti ragelį. Ar tai galėtų būti jis? Gal jis tikrino, ar ji dar čia? Greičiausiai tai – jo žmona.

Ji ištiesė ranką pakelti ragelio. Jei tai Silija, reiktų jai pasakyti, ką padarė jos vyras. Prisidėjo ragelį prie ausies. Moters balsas kitame gale sukėlė jai siaubą. Tarsi nudegusi ranką, numetė ragelį ir paliko tabaluoti po stalu. Moters balsas šaukė: „Toni! Toni!“

Patricija jau siekė vėl paimti ragelį, bet sustojo. „Jei reikės, visas pasaulio šalis apieškosiu“. Jo žodžiai liko išdeginti jai smegenyse. Jis ją nužudys. Suras ir nužudys. Jis – visiškas beprotis.

Vargais negalais mėgindama atsistoti, ji pamatė save holo veidrodyje: „O Dieve!“ Veidas buvo sutinęs, beveik neatpažįstamas. Nuo šlapių plaukų varvėjo vanduo, drabužiai sudraskyti. „O Dieve!“ O tai tebuvo tik įžanga to, ką jis jai padarytų, jeigu ji praneštų... jeigu mėgintų perspėti Sonę. Palengva, žingsnis po žingsnio, ji grįžo į svetainę, ten susirado Tonio ant kėdės užmestą paltą. Apsi-

vilko ir išėjo iš namo. Prie įvažiavimo ji atsirėmė į tvorą ir išsivėmė. Paskui nusverdėjo į gatvę.

Buvo aklinai tamsu. Jai reikėjo nusigauti namo. Reikėjo galvoti.

Taksistas nusijuokė.

– Pasilinksminot? – paklausė mirktelėjęs. – Pavyko.

Per trumpą kelionę namo ji nesišnekėjo.

Taksistas manė, kad ji girta, ir paliko ją ramybėje.

Kai išlipusi ji vos nepargriuvo, jis nusijuokė.

– Tai štai kas turima omeny, kai sakoma „išvirto iš koto", ar ne? – kikeno jis. – Gal, ponia, norit, kad padėčiau įeiti vidun?

Ji papurtė galvą, o jis nuvažiavo vis dar kikendamas. Apsisuko gatvėje ir dingo iš akių.

Patricijai prireikė visų jėgų iš gatvės nusigauti į viršų iki savo buto ir patekti į svetainę. Atsidūrus ten, jai pasirodė, kad viskas griūva ant jos. Ji stengėsi žūt būt neprarasti sąmonės. Sėdėdama ant kėdės prie telefono, mintyse atgamino išgyventą naktį. Skausmas buvo jau atlėgęs, liko tik baisus sustingimas.

Palengva jis apėmė ją visą, kol galiausiai ji net nebepajėgė galvoti. Drebančiais pirštais pakėlė ragelį ir surinko Martos numerį. Atrodė, jog kol ji atsiliepė, prabėgo ištisa amžinybė.

– Padėkit man, – meldė Patricija. – Prašau, Marta... padėkit man.

– Patricija, čia tu? – Marta vos atpažino silpną graudų balselį. – Ar sergi? – Sekė bauginama tyla. – Patricija, ar tu sergi? – Ir vėl tyla. O tada: – Aš tučtuojau atvažiuoju.

* * *

Po dvidešimties minučių Marta išlipo iš taksi ir nuėjo tiesiai į Patricijos butą. Durys buvo praviros, todėl ji kyštelėjo galvą vidun ir sušuko:

– Patricija!

Nesulaukusi atsakymo, įėjo į vidų ir pamatė Patriciją gulint greta tabaluojančio telefono ragelio; sutinęs jos veidas žvelgė aukštyn į lubas, o kūnas buvo sustingęs kaip lavono.

– Dieve brangus! – Marta paėmė Patriciją į glėbį. – Patricija! Čia Marta. Kas tai padarė?

Atrodė, tarsi ji laikytų lavoną. Atsargiai vėl paguldė.

Nenuleisdama žvilgsnio nuo sudaužyto veido, Marta iškvietė greitąją pagalbą.

– Paskubėkit! – šaukė ji. – Jos būklė sunki.

Prabėgo vos kelios minutės, ir atvyko greitoji pagalba, o dar po kelių minučių ji jau lėkė į ligoninę.

Kūdikis nesiliovė verkęs.

– Pasiilgai mamytės, ar ne? – Laikydama glėbyje Luizę, Elė vaikštinėjo po miegamąjį pirmyn atgal. – Jėzau, Marija, Juozapai šventas! – Mieguistomis akimis dirstelėjusi į laikrodį šalia lovos, ji suvaitojo. – Pratrypsiu kiaurai grindis bevaikštinėdama, užuot sau knarkusi iki valios.

Po kurio laiko kūdikis užmigo.

– Ačiū tau, gerasis Viešpatie. – Elė atsiduso, patogiai guldydama kūdikį į lovelę. – Dar minutėlė, ir kailialupys pasidžiaugtų mane gavęs.

Ji paglostė miegantį veidelį.

– Nors nekaltinu tavęs, kad pasiilgsti mamytės. Saulės spindulys lietingą rytą, štai kas tavo mamytė.

Ji pagalvojo apie Sonę, ir šypsena nuvilnijo putniu jos veidu.

– Argi nebūtų nuostabu, jeigu ji ir Deividas sueitų į krūvą, a? Nežinau, kas tikrasis tavo tėvas, ir tai – ne mano reikalas, bet sakau tau, mano gražuole... be jokios abejonės, tu niekada negautum geresnio tėčio už Deividą.

Atsidususi ji pažvelgė pro langą. Užuolaidos buvo atitrauktos, o danguje jau švito naujos dienos aušra.

– Žinau, jog tavo mamytė taip pat pasiilgo tavęs, – suokė Elė. – Žinoma! Juk aš velnioniškai vargau, kol įtikinau ją vieną naktį praleisti ne čia.

Ji sėdėjo šalia lovelės, švelniai ją sūpuodama ir balsu svajodama.

– Tik vieną naktį, tik tiek, – sumurmėjo, – kad tavo mamytė ir Deividas galėtų drauge išvykti, net jeigu ir tiktai su reikalais.

Iš visos širdies ji troško, kad būtų daugiau negu tik reikalai, tačiau žinojo priežastį ir žinojo, kad praeis daug laiko, kol Deividui reikės kitos moters.

– Tai ne tik Deividas, – kalbėjo ji miegančiam kūdikiui. – Tai ir tavo mamytė. Jų gyvenime yra dalykų, neleidžiančių jiems sueiti draugėn taip, kaip derėtų. – Ji panarino galvą ir valandėlę mąstė, paskui tylesniu balsu kūdikiui patikėjo savo paslaptį: – Ar tau kai ką pasakyti, gražuole mano? – Pakreipusi galvą, tarsi lauktų atsakymo, Elė tęsė toliau: – Man regis, tavo mamytė turėjo kažkokį labai nelaimingą ryšį, tokį nelaimingą, kad net negali prisiversti apie tai kalbėti.

Ji žiūrėjo į Luizę, ir jai suspaudė širdį visiškas kūdikio nekaltumas.

– Ak, kokia tu miela, – atsiduso ji. – Nenuostabu, kad tavo mamytei atrodo, jog iš tavo mažos subinytės šviečia saulė.

Ji pasilenkė ir švelniai pabučiavo vaikutį.

– Žinoma, iš to, kaip ji nervinosi, galėtum pamanyti, kad aš nesugebėčiau prižiūrėti kūdikio.

Mėgdžiodama Sonę, ji išbarškino visą nurodymų sąrašą:

– Neužmiršk jos pamaitinti... pakeisti vystyklą... pakelti ją šitaip, kad atsiraugėtų, ir sušukuoti jos garbanėles šitaip. – Ji bejėgiškai skėstelėjo rankomis. – Dieve brangus, aš turėjau savų vaikų, – pridūrė susierzinusi. – Bet tu – toks ypatingas angelėlis, juk taip?

Šypsodama ji žvelgė į miegantį veidelį ir galvojo, kaip su kiekviena diena vaikutis vis labiau panašėja į Sonę. Akys jau keitės iš mėlynų į žalias, o plonyčių plaukų sruogelės jau įgavo švelniai rusvą atspalvį.

– Judviem teks išmokti, kaip retkarčiais pabūti atsiskyrus vienai nuo kitos, – griežtai pasakė Elė. – Negerai, kai mamytė ir jos vaikas neatskiriami.

Vis dar nekantriai burbėdama, ji įlipo atgal į savo lovą.

– Pagal tai, kaip tavo mieloji mamytė laikosi tavęs įsitvėrusi, kiekvienas pagalvotų, jog tave ketina pavogti, iš tiesų!

Tonis Bridžmenas lėkė savo automobiliu. Paskubomis išvažiavęs iš namų, jis nežinojo, kaip maža benzino likę „Jaguare“. Ligi šiol visos degalinės pakelėje buvo uždarytos, bet dabar jis lengviau atsiduso pamatęs, kad vienoje dar tebedega šviesa.

– Būk atidaryta, bjaurybe! – burbtelėjo, savo automobiliu įvažiuodamas į kiemą. Automobilis kosėjo ir springo, pavažiuodavo, vėl stodavo, ir Tonis vis labiau irzo. Likus dviem jardams iki siurblių, automobilis sustojo. Išsiropštęs lauk, Tonis piktai spyrė į jį.

– Nereiktų taip daryti, bičiuli, – pasigirdo balsas Lan-

kasterio tarme. Aptarnaujantis vaikinas buvo kokių dvidešimt penkerių metų, stambaus apskrito veido, ant šviesių plaukų užsitupdęs plokščią kepurę. – Tai nieko negelbės.

Tonis nebuvo nusiteikęs pliaukšti niekus.

– Pristumk prie siurblio. – Jis žengė žingsnį atgal, laukdamas, kol vyrukas ims stengtis. – Ir paskubėk.

Vyriškis nužvelgė jį nuo galvos ligi kojų, akies mirksniu pajutęs antipatiją tam arogantiškam pietiečiui.

– Aš prekiauju benzinu. Nesu, po galais, jūsų liokajus!

Tonis jam į delną įkišo penkis svarus.

– Pristumk prie siurblių, – pakartojo, – ir pripilk. – Jis spoksojo į vyriškį piktomis nedraugiškomis akimis. – Paskui gal gausi dar penkinę, jei suteiksi man tam tikros informacijos.

– Gerai.

Tarnautojas uždarė vairuotojo dureles ir nuėjo prie automobilio užpakalio. Išskėtęs kojas ir atkraginęs pečius, ėmėsi darbo.

Tai nebuvo lengva. Iš pradžių „Jaguaras" nekrutėjo iš vietos. Vieną minutę vyrukas žiūrėjo į Tonį, tyliai svarstydamas, ar tas ketina jam padėti.

– Vieni dirba, kiti žiūri, – sumurmėjo keikdamasis sau panosėje, kai Tonis nužirgliojo prie siurblių, ragindamas:

– Pajudėk, žmogau. Aš turiu skubių reikalų.

Švokšdamas vyrukas galų gale pristūmė automobilį prie artimiausio siurblio. Jis pripildė baką ir ištiesė delną pinigų.

– Ji smarkiai ištroškusi, – pakomentavo, akimirką gėrėdamasis grakščiomis „Jaguaro" linijomis. – Kainuoja ne vieną šilingą.

– Ne tavo reikalas.

Įprastomis aplinkybėmis Tonis būtų ištirpęs nuo tokio pagyrimo. Bet ne šiandien. Kai buvo taip netoli nuo Sonės.

Priėjęs prie kasos mažytėje kontoroje, tarnautojas, atgavęs kvapą, jau linksmai švilpavo. „Prireiktų ne vieno tokio pasipūtusio šunsnukio mane įveikti“, galvojo jis.

Tonis nusekė į kontorą.

– Kaip pasiekti Selmsberį?

– Ar norit trumpiausiu, ar gražiausiu keliu? – Jis pasitaisė: – Kadangi dar neišaušę, tikriausiai nenorėsit gražiausio, ar ne?

– Na, sakyk greičiau!

– Į dešinę. – Jis atidavė Toniui grąžą, paskui vėl ėmė švilpauti. Kai Tonis padavė jam antrą penkių svarų banknotą, švilpavimas nutilo, o veidas nušvito iš pasitenkinimo. – Tiesiai šiuo keliu, – patarė. – Gale pasukit į kairę ir važiuokit maždaug šešias mylias. Nuves tiesiai į Selmsberį.

Tonis pakišo jam panosėn popieriaus skiautę.

– Ieškau šito adreso, – pasakė, rodydamas savo paties raštą. – Ar žinot?

– Seftonhauzas? – Tonį erzino tai, jog vyrukas galvodamas kramtė viršutinę lūpą.

– Na, greičiau, žmogau! – Tonis išsitraukė vieno svaro banknotą ir pakišo vyrukui panosėn.

Tai padėjo.

– Kai pervažiuosit kaimą, maždaug dvi mylias važiuokite tiesiai. Pasukit prie Raudonojo Liūto aludės ir, pavažiavęs keliuku apie tris mylias, dešinėje pamatysite Seftonhauzą. Tai – didelis namas už aukštų geležinių vartų.

Jis žiūrėjo pro kontoros langą, kaip Tonis nuriaumojo.

– Daugiau pinigų negu mandagumo, – sumurmėjo, rodydamas nešvankų gestą. Paskui klestelėjo į patogų krėslą, užsidegė cigaretę ir užkėlė kojas aukštyn. – Pirmąsyk neužsidariau visą naktį ir jau turiu vienuolika svarų pelno.

Tomas Seftonas iš prigimties buvo miegalius, bet nuo tada, kai neteko žmonos, retai kada išmiegodavo kiaurą naktį. Jam labai trūko šilto jos kūno šalia; jam trūko jos švelnaus knarkimo; jis nekentė rytų, kai nubudęs jos nerasdavo greta.

Tąnakt dėl kažkokios priežasties jis visai negalėjo miegoti. Matė, kaip tamsa tirštėja, o paskui sklaidosi, ir dabar stovėjo prie lango, stebėdamas brėkštantį rytą.

– Ar matai, mieloji? – paklausė, rodydamas į skaistų auksinį dangaus pakraštį. – Atrodo, bus viena iš tų žavių gaivių dienų, kurias tu taip mėgai. – Iš burnos jam išsiveržė tylus garsas, lyg ir rauda. – Toks gražus dangus, – sušnibždėjo jis. – Jei tik būtum čia ir gėrėtumeis drauge su manimi.

Jo akis užtvindė ašaros, ir paskui, mintims nukrypus į dukterį, jam ėmė be galo gelti širdį.

– Mes ją tokią nedorą užauginom, mano brangioji, – murmėjo jis, tarytum tęsdamas pokalbį su kažkuo labai artimu ir labai brangiu. – Kartais, atleisk man, Viešpatie, imu galvoti, jog tai ji atėmė tave iš manęs, o paskui vėl galvoju, jog tai taip baisu, kad negalėtų būti tiesa. – Nepakeliamas skausmas apniaukė jam akis. – Jeigu manyčiau... – Jis nurijo ašaras. – Bet ne! Nepatikėsiu, jog ji galėtų būti tokia bloga!

Jis dažnai verkdavo tamsoje, kai būdavo vienas ir kai niekas daugiau, išskyrus jo mylimiausiąją, negalėjo matyti.

Dabar, šitomis ankstyvomis naujos dienos valandomis, jis išsiverkė ir jau ketino apsirengti ir pradėti dieną, kai jo žvilgsnį patraukė automobilio šviesos ant keliuko. Sudomintas iškišo galvą pro langą.

– Kažkas atvyksta į namą, – nustebęs sumurmėjo jis. – Kas čia galėtų būti tokį ankstyvą rytą?

Kai automobilis sustojo, jis skubiai pasitraukė, kad jo nepamatytų.

– Nenustebčiau, jeigu čia vienas iš tų jos pliuškių meilužių.

Susigėdęs ir pasipiktinęs, jis jau seniai buvo numojęs ranka į savo niekinamą dukterį.

Išgąsdinta atkaklaus beldimo į duris, Keitė Sefton iššoko iš lovos. Jos niekada nepalikdavo baimė būti išaiškinta. Dėl to ji ilgai neužmigdavo, miegas būdavo pilnas košmarų, ir jos kaltė buvo tokia, kad net nuo kiekvieno neįprasto garso, kiekvieno nežinomo beldimo ją pagaudavo siaubas.

Ji pribėgo prie lango. Prie paradinių durų esančios lempos šviesoje jinai pamatė jį. Neatpažino, bet kai akys išvydo ilgą baltą automobilį, ji suprato, kad čia – ne valdžios atstovai.

Padrąsėjusi ji atvėrė langą.

– Ko jums reikia? – šūktelėjo.

Tonis Bridžmenas pakėlė akis.

– Atvykau susitikti su Sone Ferhem.

Jis nenorėjo išduoti savo reikalo svetimai moteriai, bet jautė neturįs pasirinkimo.

Suintriguota Keitė liepė jam palaukti, ji tučtuojau nusileisianti.

– Na, dabar! – Ji beveik neįstengė paslėpti savo džiaugsmo, kai skubiai tvarkėsi, norėdama deramai atrodyti. – Na, kas čia galėtų atvykti pas mūsų mažąją draugę? – Klastingas jos protas dirbo skubėdamas. – Gal jis vaiko tėvas, o gal vyras? – Ji meldėsi, jog tas vyriškis, kad ir kas jis būtų, išsivežtų jos varžovę iš šio krašto. – Tai Deividui duotų peno pamąstymams. Ir jeigu nusišypsotų laimė, gal ji visam laikui dingtų iš mūsų gyvenimo.

Kai Keitė atvėrė duris, atrodė, kad jos išvaizda apstulbino svečią. Keitė Sefton buvo triuškinančiai patraukli. Ji vilkėjo balto šilko negližė, o ilgi rausvi jos plaukai palaidi krito ant pečių.

– Atvykot ne ten, – pasakė ji. – Sonė Ferhem čia negyvena.

Jis grėsmingai žengė artyn prie jos.

– Ką tik mačiau kažką viršuje prie lango. Ar ten buvo ji? Ar liepė jums mane išsiųsti?

– Vaje, koks jūs įtarus velnias! Žmogus, kurį matėt prie lango, veikiausiai buvo mano tėvas... jis turi įprotį nemiegoti. – Ji vos įstengė neparodyti savo balse pasidygėjimo. – O mažiausiai aš noriu jus iš čia išsiųsti. – Ji plačiai atvėrė duris. – Įeikit. Viduje mes galėsim geriau pasikalbėti.

– Aš nevažiavau šimtus mylių tam, kad stovėčiau ir kalbėčiausi su jumis. – Jis dėbsojo į ją. – Kelionė buvo sunki. Aš nevalgęs ir esu baisiai sukrėstas. Tik pasakykit, kur ji, ir aš važiuosiu toliau.

– Ji išvykusi ir grįš tik šiandienos vakare, todėl jums nepavyks jos pamatyti. – Keitė nužvelgė jį nuo galvos ligi kojų ir tai, ką pamatė, jai patiko. – Išvirsiu jums puodelį stiprios kavos, o mano podėlis visada pilnas, – gundė ji. – Jūs atrodot taip, lyg jums praverstų atsipūsti.

– Sakot, išvykusi?

Jos šypsena buvo daug ką sakanti.

– Išvykusi vienai nakčiai... su savo draugužiu.

Intymiai jam mirktelėjusi, leido galvoti apie tai, kas blogiausia.

Užuomina jį įsiutino. Prasibrovęs pro ją, suriaumojo:

– Meluojat! Ji čia. Žinau, ji čia! – Jis nubėgo per holą, vienas po kitų atidarinėdamas visas duris ir žvilgtelėdamas į kiekvieną kambarį. – Neišvažiuosiu be jos.

Vis dar šypsodama Keitė uždarė laukujes duris.

– Jau sakiau, čia jos nerasit. – Pralinksminta ir netverianti džiaugsmu, matydama, kad jis akivaizdžiai apsėstas minties apie Sonę, ji ramiai pasitraukė į šalį, kol jis apėjo visus pirmojo aukšto kambarius.

Atplėšęs virtuvės duris, kaktomuša susidūrė su įpykusiu senyvu vyriškiu.

– Čia – mano virtuvė. – Tomas Seftonas užtvėrė kelią įsibrovėliui. – Ko jums reikia?

Vienu apmaudingu mostu Tonis nubloškė jį per virtuvę. Jam buvo nė motais, kad Tomas krisdamas trenkėsi galva į anglių dėžę.

Keitė Sefton girdėjo, kaip tėvas pasipriešino. Girdėjo ir dunkstelėjimą ir suprato, jog jis sužeistas. Priėjusi prie durų, dirstelėjo vidun. Tomas vargais negalais stojosi, jo galva smarkiai kraujavo, kojos linko.

– Taip tau ir reikia! – spjaute išspjovė ji. – Niekada nepasimokysi, ar ne? – Ji net nepabandė jam pagelbėti.

Jai už nugaros Tonis jau buvo nudūmęs laiptais aukštyn ir puldinėjo iš kambario į kambarį, šaukdamas Sonę vardu, sakydamas, kaip myli ją ir kaip nori rūpintis ja ir kūdikiu.

– Ką tu girdėjai tą vakarą name... tai niekai. *Ji* yra niekas! Aš noriu ja atsikratyti! Tai tavęs aš noriu... tavęs ir kūdikio. Kodėl nepasakei, kad esi nėščia? Neturėjai teisės slėpti nuo manęs! Tai *mano* vaikas! *Kodėl man nepasakei*?

Pagaliau supratęs, jog Sonės name nėra, nulipo laiptais – išvargęs kerštingas vyriškis su vienintele mintimi juodoje savo širdyje; ir ta mintis buvo surasti Sonę.

– Sakiau jums, kad jos čia nėra. – Keitė Sefton pasitiko jį laiptų papėdėje, savo rudas akis įsmeigusi į jo akis. – Gal dabar patikėsit?

Apsukęs jos plaukų sruogą sau aplink kumštį, jis prisitraukė ją artyn ir, nenuleisdamas nuo jos akių, kimiai sušvokštė:

– Tas draugelis, su kuriuo ji. Kas jis? Kur jie?

Skausmas ją jaudino. Ir jis ją jaudino. Bet tai buvo vienas dalykas, o Sonė Ferhem buvo kitas.

– Paklauskit senio, – pasakė ji, nykščiu rodydama į virtuvę.

Tonis taip stipriai ją pastūmė, jog ji vos nepargriuvo. Kai jis tekinas nubėgo į virtuvę, įkandin nubėgo ir ji.

Tomas Seftonas tą girdėjo ir laukė.

– Aš nieko nežinau, – pareiškė jis, jiems įėjus. – O jei ir žinočiau, nepasakyčiau.

Tonis smogė jam dar smarkiau, tačiau senis atkakliai tvirtino nieko nežinąs.

– Palikit jį man. – Keitė taip arti prisispaudė prie tėvo veido, kad kraujas iš jo žaizdų nudažė jos odą. – Žinau, jog jis prašė tave prižiūrėti jo arklius, kol sugrįš šį vakarą. Bet nežinau, kur jis ir toji, – jos veidą iškreipė neapykanta, – moteriškė išvyko.

– Aš nežinau, kur jie išvyko. Jis man nesakė.

– Netikėjau, kai sakei man tą anksčiau, – atšovė ji. – Netikiu ir dabar.

Tonis čiupo Tomą už pakarpos.

– Nežinau, kas vyksta tarp tavęs ir jos, – jis dirstelėjo per petį į Keitę, – ir man tai nė motais. Aš tik noriu, kad pasakytum man, kur Sonė ir tas vyras, ir aš dingsiu iš čia.

Tomas spjovė jam į veidą.

Įsiutintas Tonis čiupo rankomis suvytusį Tomo kaklą ir ėmė smaugti.

– Ne! – Keitė Sefton puolė į priekį. – Ne! Jūs nužudysit jį.

Jis nusijuokė.

– Nebūčiau pamanęs, jog tai jums rūpi.

– Nerūpi, – atsakė ji. – Tik jis nieko jums nebegalės pasakyti, jeigu numirs, o aš nenoriu, kad čia atvyktų valdžios atstovai. – Ją vėl apėmė ta pati stingdanti baimė, tačiau ji įstengė susitvardyti. – Beje, tai nesvarbu. Šį vakarą ji sugrįš, ir tada aš nuvešiu jus pas ją. Tuo tarpu galit čia pavalgyti, atsigerti ir pailsėti.

Jis valandėlę svarstė. Buvo peralkęs. Viskio gurkšnis taip pat būtų ne pro šalį. Ir buvo tiek išvargęs, jog net neįstengė blaiviai galvoti.

– Gal ir jūsų teisybė, – atsakė, paleidęs senį, kuris be sąmonės krito žemėn. – Nenoriu, kad Sonė pamatytų mane tokį... pavargusį ir nesiskutusį. – Jis palietė kraujo dėmę ant savo švarko. – Ar galit šitą išvalyti?

– Nesirūpinkit, – atsakė jam Keitė. – Išvalysiu. – Ji nuvilko jam švarką ir užmetė ant kėdės atkaltės. – Sėskitės, kol dar nenugriuvot. Atnešiu ko nors karšto užkąsti. – Ji atidarė bufetą. Ten buvo du apytuščiai buteliai: vienas – džino, o antras – viskio. – Aš prie jų net neprisiliečiu, – paaiškino. Jos žvilgsnis nukrypo į Tomą Seftoną, aukštielninką gulintį ant akmeninių plytelių. – Bet jis mėgsta kartkartėmis išgerti lašelį.

– Viskio. – Tonis klestelėjo į didelį pušinį krėslą. – Ir nepašykštėkit.

Keitė pildama plepėjo:

– Štai kaip! Jūs – jos kūdikio tėvas? Aš spėliojau... maniau, gal ji pabėgo nuo nelaimingos santuokos. – Ji nužvelgė jį nuo kojų ligi galvos. – Ar jūs *vedę*, jūs ir jinai? – Ji padavė jam viskį ir stebėjo, kaip jis susivertė jį sau į gerklę. Įpylė dar vieną, bet jis atsisakė.

– Sakėt, duosit užkąsti ko nors karšto.

Jam reikėjo blaivios galvos tam momentui, kai susitiks su Sone akis į akį.

Keitė nusijuokė:

– Esat iš stiprių ir mažakalbių tarpo, ar ne?

Tonis užmerkė akis ir nepaisė jos, kol ji kepė jam didžiulį omletą su kiauliena. Priskrudino kalną duonos, ir kai visa buvo gatava, padėjo priešais jį ant stalo. Jis sušlemštė viską, jausdamas, kad ji visą laiką nenuleidžia nuo jo akių.

Baigęs nusišluostė burną atbula ranka ir, atsilošęs kėdėje, kreipėsi į ją pikta greitakalbe.

– Švarkas. Išvalykit dabar.

Kol ji stovėjo prie kriauklės, trindama dėmę ant jo švarko, jis paklausė:

– Ką žinot apie tą vyrą, kuris su ja?

Patenkinta, jog pavyko iš švarko pašalinti dėmę, pakabino jį priešais viryklę.

– Šiluma palengva išdžiovins, – pažadėjo ji.

– Aš jums uždaviau klausimą.

Keitė dirstelėjo į tėvą. Veido spalva jau palengva grįžo.

– Vos jo nepribaigėt, – pasakė ji piktai nusijuokdama. – Bet aš tai padarysiu savo būdu.

Jos būdas buvo subtilesnis; ji nualins tėvą, privers bodėtis gyvenimu, taip bodėtis, kad galiausiai jis pats jį pabaigs.

Jausdama, kad svečias ima vis labiau nekantrauti, ji priėjo artyn ir atsisėdo priešais.

– Jis – Deividas Lengdenas.

Tonis palinko į priekį.

– Noriu viską apie jį žinoti, – pareiškė jis. – Ir apie ją. Noriu žinoti, kas dedasi.

DEŠIMTAS SKYRIUS

Sonė švytėjo. Ji puikiai išsimiegojo, atsigaivino po dušu ir apsivilko savo mėgstamiausius drabužius. Mėlyna spalva jai labiausiai tiko, – išryškino jos akių jūros žalumą ir auksinius atšvaitus ruduose plaukuose. Labai daug drabužių ji neturėjo – didžiumą savo uždarbio ji išleisdavo butui gražinti ir mažytės Luizės reikmėms. Kostiumėlis tiesiu sijonu buvo naujas indėlis į jos drabužių spintą. Kai Deividas paprašė ją lydėti jį į dailės parodą Skarbore, kur turėjo būti eksponuojamos jo skulptūros, ji tuoj pat nuvažiavo ir nusipirko šitą kostiumėlį. Jis buvo pakankamai elegantiškas reikšmingai Deivido progai ir pakankamai moteriškas, kad jai įėjus į pusryčių salę, visi atsigręžtų.

– Nuostabiai atrodot, – jai atsisėdus pasakė Deividas. – Tačiau, – pridūrė apgailestaudamas, – nemanau, jog jums reiktų eiti į parodą.

Sonė buvo labai nusivylusi.

– Bet aš maniau, kad dėl to mane ir pakvietėt, – nesutiko ji. – Tikėjausi pamatyti jūsų kūrinius eksponuojamus. Tai daug reiškia jums, žinau, bet ir man daug reiškia. O dabar staiga manęs ten nepageidaujat. Kodėl?

Mėlynos jo akys žybtelėjo.

– Kadangi visi žiūrės į jus, o tuo tarpu turėtų žiūrėti į mano drožinius!

Ji nusišypsojo, pajutusi atlėgį.

– Jūs labai nedorai elgiatės.

Bet jai tai patiko. Jo šypsena buvo nuostabi, ir už tos griežtos uždaros išorės slėpėsi jautri ir mylinti širdis. Ji tai matė, kai jis kalbėdavo su Ele ir vaikais, o retkarčiais tą pajausdavo jam žiūrint į ją.

Padavėja liko prie durų, leisdama Sonei nuspręsti, ko ji nori.

– Ji gerai atrodo, turiu tą pripažinti, – pastebėjo ji savo bendradarbei, liesai mergaitei liūdnomis akimis ir vešlia plaukų kupeta.

– Ir ji dosni, – pasakė liesoji. – Kai portjė nunešė jos daiktus į kambarį, ji davė jam penkis svarus. – Paprastai tai būna šilingas, o gerą dieną – pusė kronos. – Bet ji nesipuikavo, nieko panašaus. Ji net stabtelėjo draugiškai pasišnekučiuoti su juo... papasakojo, kad ji ir tas jaunas vyras atvažiavę parduoti jo drožinių dailės parodoje Centre. – Ji papūtė lūpas ir sužavėtu žvilgsniu įsistebeilijo į Sonę. – Ar manai, jog ji pirmą kartą atsidūrė tokiame prašmatniame viešbutyje kaip šis?

Antroji padavėja taip pat žiūrėjo į Sonę, tačiau dėl kitokios priežasties.

– Nežinau, – atsakė. – Bet sakau tau – aš įsitikinusi, kad jai teko patirti vargo.

– Niekada! – Dabar liesoji ėmė įdėmiau apžiūrinėti Sonę, stebėdama jos gražaus kostiumėlio fasoną ir tai, kaip ji vilkėjo jį, tarsi mokėtų tai daryti. – Patyrusi vargo? – atsiliepė aidu. – Nesuprantu, iš ko nusprendei, Doryna. Tik pažiūrėk į ją. Už šitą kostiumėlį ji turėjo nemažus pinigus pakloti. Žiūrėk, kaip ji šypsosi – lyg šiame pasaulyje neturėtų jokių rūpesčių.

Doryna buvo nusiteikusi filosofiškai.

– Drabužiai nesukuria žmogaus, – pasakė ji. – Nei moters. Reikia pažiūrėti jai į akis. Po tuo šypsniu jos akys

liūdnos... lyg ji būtų persekiojama, jei supranti, ką turiu omeny.

Liesoji kumštelėjo jai į pašonę.

– Tavo eilė, – paragino. – Eik ir priimk užsakymą, antraip tas vyrukas ateis tavęs ieškoti.

Doryna sukikeno tarsi mokinukė:

– Neprieštaraučiau. – Ji mirktelėjo. – Tokio gražaus vyriškio čia daugelį metų nėra buvę. Sakai, medžio drožėjas? Na, sakau tau, jeigu manyčiau, jog jis palies mane ranka už tai, kad nepriėmiau jo užsakymo, juodu galėtų sėdėti ir laukti ligi Paskutiniojo teismo dienos.

Vis dėlto ji priėmė užsakymą, nes jai reikėjo išsaugoti savo tarnybą ir apmokėti sąskaitas, o toks tipas kaip šis nekreips dėmesio į tokią kaip ji, kai priešais sėdi tokia gražuolė. Tačiau keista, galvojo ji, rašydama užsakymą į savo mažą baltą bloknotėlį, jie nėra meilužiai, kadangi jeigu vienas svečias įslenka į kito svečio kambarį vidury nakties, visų pirma sužino kambarinės, tada – padavėjos. Tiedu praleido naktį kiekvienas savo lovoje. Gaila. Baisiausiai gaila.

– Dvi arbatos, – patvirtino ji, žvilgčiodama nuo vieno į kitą. – Ponui visus pusryčius. – Ji nusišypsojo jam pačia maloniausia savo šypsena, o kai jis jai atsakė tuo pačiu, jai pakirto kelius. – Kiaušinienė poniai. O pakepinta duona – abiem. – Ji parodė į bufetą. – Prašom vaišinkitės sultimis ir javainiais, – pridūrė ir nuskubėjo vykdyti užsakymo.

Per pusryčius Deividas nupasakojo savo ateities kontūrus.

– Tikiuosi, ateis metas, kai visa mano energija bus skirta arkliams auginti, – prisipažino jis. – Turiu dvi jaunas kumelaites ir dar vienos laukiu. Arkliai ir žemė visada man labiausiai rūpėjo, visada buvo pagrindinis mano pa-

jamų šaltinis. Drožinėti pradėjau laisvalaikiu, kad išsiblaškyčiau... – Jis nudelbė akis, nebenorėdamas tęsti toliau. – Atleiskit, – atsiprašė suglumęs. – Esu tikras, jog nenorit viso to girdėti.

Sonei pasirodė, kad jam norisi kalbėti, tačiau jis nežino, kaip pradėti.

– Jūs – labai talentingas žmogus, – pasakė ji. – Jūsų baldai turi didžiulę paklausą, o drožiniai gražūs. Būtų be galo gaila, jei visa tai mestumėt. Žinot, Deividai, aš jums pavydžiu.

– O? – Sukryžiavęs rankas, jis žiūrėjo į ją skersai stalo. – Ir kodėl gi?

– Turit visa, kas geriausia, dviejose sferose, tuo tarpu kai kurie iš mūsų dar tik grumiasi, kad prasiskintų sau kelią. Jūsų pirštų galai stebuklingi. Galit paimti sausą šaką ir ją atgavinti, sukurdamas scenelę tiesiai iš gamtos... triušį, spoksantį didžiulėmis akimis... paukščius ir drugelius. – Ji niekada gyvenime nebuvo mačiusi ko nors gražesnio už jo drožinius. – Be to, turit žemę, kuria galit vaikštinėti kiek tinkamas – po kojomis žemė, o viršum galvos – dangus. Kumelė atsiveda kumeliuką, jūs auginat jį, rūpinatės, mylit, kol jis tampa nuostabiu žirgu, ir tada dar nenorit paleisti jo iš rankų, kol nepatikrinat žmonių, norinčių jį pirkti, kad įsitikintumėt, jog jie jį taip pat mylės.

Ji pagalvojo apie vyrą, nuo kurio pabėgo. Pagalvojo apie jo egoizmą, apie tai, kaip kalbėjo nužudysiąs ją. Jis buvo blogio žmogus. Deividas buvo doros ir gėrio žmogus, ir nors netikėdama, kad kada nors iš to kas nors išeis, mylėjo jį visa širdimi.

Nuliūdinta minties, jog jis gali nepanaudoti savo talentų, kuriais buvo apdovanotas, bandė jį įtikinti.

– Suprantu, kad jūs jaučiat, jog gali ateiti toks metas,

kai teks rinktis tarp savo meno ir žemės, tačiau – nejau nematot – tai tas pats. Žemė, žirgai ir drožiniai yra to paties tobulo paveikslo dalys.

Gerą valandėlę jis vis dar žiūrėjo į ją, ligi sielos gelmių sukrėstas įsitikinimo ir aistros jos balse. Ji užgavo stygą jo viduje, ir dabar jis pagaliau suprato niekada negalėsiąs jos atsižadėti.

Tylutėliai sukuždėjo:

– Ačiū už tai. Taip, jūs teisi. Turėčiau būti dėkingas.

– Vadinasi, nepadarysit jokių skubotų sprendimų?

Jo šypsnys apgaubė ją.

– Nedrįsčiau.

Po valandos, baigę pusryčiauti, jie nuvažiavo į netoli esantį Parodų centrą. Jie ėjo į salę, kurioje buvo išdėlioti Deivido drožiniai.

– Nežinau, kaip jūs sugebėjot viską suorganizuoti, – pasakė Deividas, kai jie įžengė į ilgą didingą salę, – bet, man regis, neturėčiau per daug stebėtis. Išmokau gerbti jūsų verslo nuojautą.

Sonė nusijuokė.

– Norit pasakyti, kad atleidot man už tai, jog keldavau kainas, užrašytas ant etikečių? – Atvežęs drožinį į parduotuvę, Deividas užrašydavo jo kainą. Kai tik jis nusisukdavo, ji pakeisdavo ją aukštesne. Drožinius nupirkdavo, ir jis visada stebėdavosi, kad kažkas gali taip brangiai mokėti už jo darbus.

– Pagalvosiu apie tai, – atsakė. Bet atleisti nebuvo už ką. Buvo kitų žmonių, kuriems jis niekada negalėtų atleisti, kadangi jie sugriovė jo tikėjimą žmoniškumu. Sonė buvo kitokia. Jeigu tik ji būtų atėjusi į jo gyvenimą prieš daugelį metų, galbūt jis būtų pažinęs tokią laimę, apie kurią galėjo tik svajoti.

Tarnautojas pasakė, kad susidomėjimas paroda didelis ir kad pagal parduotų bilietų skaičių tikimasi daugybės lankytojų.

– Ponas Vilsonas, organizatorius, netrukus turėtų būti čia, – pasakė jis. – Bet, kaip matot, mes jau visai pasiruošę.

Sienos buvo uždengtos pastelinėmis drapiruotėmis. Įvairių aukščių apskritos platformos ir kolonų formos pjedestalai, išradingai sustatyti salėje, sudarė puikias sąlygas darbams eksponuoti. Greta Deivido drožinių dar buvo dviejų vietinių dailininkų aliejiniais dažais tapyti paveikslai; nepaisant tematikos ir išraiškos priemonių skirtingumo, visi darbai buvo itin aukšto lygio.

– Mes atėjome per anksti, – tarė Sonė, dairydamasi telefono. – Turėčiau paskambinti Elei.

– Nebus jums už tai dėkinga, – perspėjo Deividas. – Jau du sykius skambinot važiuodama čia, kol aš pyliausi benziną, o vakar vakare dar kartą. Ji pagalvos, kad nepasitikit jos sugebėjimu prižiūrėti kūdikį.

Žinoma, jis buvo teisus. Bet:

– Tik dar vieną sykį, o paskui aš paliksiu ją ramybėje, kol parvažiuosim namo, – pažadėjo Sonė.

Eidama prie telefono, ji galvojo apie savo dabartinį gyvenimą, apie pradedantį į jį grįžti juoką, apie naujus savo interesus ir, daugiausia, apie savo mažytę žavią dukrytę. Keista, galvojo ji, jog šešėliai rodės nuslenką jai nuo širdies. Ir taip pat keista, kad praeitis ima nuo jos tolti. Tonis Bridžmenas vis dar vaidenosi sapnuose, tačiau laikui bėgant vis rečiau ir rečiau. Malonesniuose sapnuose. Uždraustuose sapnuose.

Keturis kartus bandė surinkti Elės numerį, tačiau kiekvieną kartą jis būdavo užimtas.

– Tikriausiai bara mėsininką, – nusijuokė ji. – Per daug riebalų ant kiaulienos pjausnių ar dešrelės perskilo keptuvėje, ar kokia panaši katastrofa. – Vyko karas tarp Elės ir mėsininko... ir pienininko... ir laikraščių išnešiotojo, kuris, kišdamas laikraštį į pašto dėžutę, visada suplėšydavo puslapius. – Pabandysiu dar sykį vėliau, kai ji bus baigusi bylinėtis su visu pasauliu.

Sonė negalėjo žinoti, kad iš tiesų Elė kalbėjosi su Marta ir kad tai buvo nerimą keliantis pokalbis.

Susierzinusi ji grįžo į parodos salę. Deividas susidomėjęs kalbėjosi su ponu Vilsonu. Netrukdydama jiems, Sonė apžiūrėjo salę. Tai buvo šviesi ir erdvi patalpa aukštais langais ir blyškiai žaliomis lubomis – pati tinkamiausia aplinka tokiai parodai. Jai ji išrinko aštuonis didesnius Deivido drožinius – keturis iš parduotuvės ir keturis iš jo studijos. Tai buvo dangaus ir žemės padarai. Patys gražiausi darbai iš visų jo sukurtų. Širdyje Sonė žinojo juos parinkusi gerai.

Jos mintis pertraukė Deivido balsas.

– Štai, šita jauna ponia viską suorganizavo, – pasakė jis ponui Vilsonui. – Jei ji ką nors nusprendžia, būna labai ryžtinga.

– Malonu pagaliau su jumis susipažinti. – Ponas Vilsonas buvo mažas žmogutis maža galva ir maža šypsenėle. Jo balselis buvo mažas ir maža rankutė, kurią jis ištiesė Sonei. – Mes kelis kartus kalbėjomės telefonu, – prisiminė jis, – bet visada malonu balsą papildyti veidu.

Kai pusę dešimtos pro duris ėmė eiti lankytojai, žmogutis sveikino kiekvieną tais pačiais linksmais žodžiais:

– Šiandien truputį šilčiau, ar ne? – Netrukus salė prisigrūdo žmonių, ir jo žodžiai pasirodė labai taiklūs – salėje darėsi vis šilčiau ir šilčiau, kol pagaliau jam teko atida-

ryti vieną iš ventiliacijos angų lubose. – Jiems patinka jūsų drožiniai, – pašnibždėjo jis Deividui, o jo šypsena dar paplatėjo, kai pridūrė: – Jūs, žinoma, suprantat, kad man tenka dešimt procentų nuo gautos sumos?

– Ar mes negalim iš čia išeiti? – paklausė Deividas Sonę, jausdamasis ne savo vietoje. – Vilsonas vis veda žmones supažindinti su manimi, – pasiskundė jis. – Tai nemalonu.

– Jūs – įžymybė, – valiūkiškai šypsodamasi pasakė jam Sonė. – Sakiau, jog jiems patiks jūsų darbai.

Jiems taip patiko, kad jie viską išpirko. Vienas senukas užmokėjo penkiasdešimt svarų už დručkių šunyčių, žaidžiančių aplink nukritusį rąstą, vadą. Strazdas, maitinantis jauniklius, buvo parduotas už septyniasdešimt svarų. Vienas vyriškis užmokėjo stulbinančiai daug – šimtą svarų – už moterį, sėdinčią ant suolo su kačiuku ant peties ir mažyte raudongurkle ant delno. Moteris buvo apskritaveidė ir apkūni.

– Ji man primena mano motiną, – pasakė vyriškis.

Dienai baigiantis ponas Vilsonas džiūgavo. Paveikslai taip pat buvo gerai perkami – liko tik du.

– Buvo gera diena, – pareiškė jis, išpūtęs savo mažytę krūtinę. – Išties – labai gera diena.

Kol Deividas šnekučiavosi su dviem tapytojais, Sonė tarėsi su ponu Vilsonu.

– Ponas Lengdenas lauks čekio, – priminė jinai žmogučiui.

– O aš lauksiu kitos parodos.

Ketvirtą valandą Deividas ir Sonė jau paliko Skarborą ir pasuko į Murso pusę.

– Vilsonas minėjo, kad ten yra nuostabi senoviška aludė, – pasakė jai Deividas. – Manau, galėtume atšvęsti, ar ne?

– Jei ten yra telefonas, pabandysiu dar sykį paskambinti Elei.

Deividas, matyt, jos neišgirdo. Jis žvelgė į besikeičiantį peizažą, ir jo galva buvo sklidina dienos įvykių; jis mąstė apie Sonę. Labai jos geidė. Tačiau jautė, jog negalėtų jai to pasakyti.

Sonę labai sujaudino viržiais apaugusios dykynės grožis.

– Ak, pažiūrėkit! – sušuko ji. – Prašom sustoti!

Kai jis sustabdė automobilį, ji išlipo ir atsistojo ant žemo pylimo palei kelią. Jie buvo taip aukštai, jog jautėsi tarsi kitame pasaulyje.

– Žiūrėkit! – šūktelėjo ji, jam einant artyn prie jos. – Ten – Šiaurės jūra.

Reginys buvo didingas. Iš ten, kur jie stovėjo, šlaitas leidosi žemyn į slėnį. Tolumoje juodavo miškų juosta. Tarp slėnio ir miškų plytėjo plati įlanka su sidabriniu smėliu ir pliuškenančiu vandeniu. O anapus – paties blyškiausio žydrumo dangus.

– Kaip gražu!

Sonė buvo pakerėta. Aplinkui – nė gyvos dvasios. Vėjelis buvo nepaprastai švelnus, galėjai net girdėti, kaip apačioje miškuose ošia medžiai.

– Tarytum mes būtume vieninteliai žmonės visame pasaulyje, – sukuždėjo ji.

Sonė buvo užburta grožio aplinkui juos, o Deividas – pakerėtas jos grožio – kaip vėjelis kedeno vešlius rudus jos plaukus, kaip spindėjo gražios žalios jos akys, kaip ji stovėjo, ištiesusi savo laibas rankas, veidu tarsi vaiko per Kalėdas. Nuo gimdymo buvo prabėgę nemaža mėnesių, ir ji dėl to atrodė dar labiau atsigavusi.

– Ak, Deividai, – atsiduso ji. – Ar esat kada matęs ką nors gražesnio?

Kai jis neatsakė, ji atsigręžė ir tučtuojau pateko į jo glėbį; buvo taip stipriai apkabinta, kad net kvapą prarado. Šnabždėdamas jai į ausį švelnius žodžius, sakė mylįs ją, pamilęs nuo pat tos akimirkos, kai ją pamatė. Jis atbula plaštaka glostė jai veidą – švelniai, meiliai. Ji užuodė jo palto vilnos kvapą. Tai iššaukė prisiminimus apie tamsią lietingą naktį, kai ji buvo paklydusi ir vieniša, ir jis atvažiavo jai padėti.

Po kurio laiko jis paleido ją ir pažvelgė žemyn į nustebusį jos veidą.

– Aš labai stengiausi, kad tai neįvyktų, – suvaitojo jis.– Stengiausi jūsų nepamilti, neįsileisti į savo širdį. Dievas mato, neturiu tam teisės, bet aš jus myliu, Sone... myliu taip labai, jog nebegaliu blaiviai galvoti.

Jai dar nespėjus nieko atsakyti, jis uždarė jai burną bučiniu, nustelbusiu viską aplinkui ir sujaudinusiu jai širdį. Ji pasijuto traukiama žemyn, kol atsigulė žolėtoje įduboje, o jis – šalia. Tamsiai mėlynos jo akys šypsodamos žvelgė į jos akis, ir jau nebebuvo kelio atgal.

Čia pat, saugioje lomelėje, kur neužpūtė vėjas, saulei šviečiant ant jų, tarp aplinkui plytinčių viržynų, jie mylėjosi. Tai buvo meilė, kokios Sonei nebuvo tekę pažinti – šiltas ir švelnus kūnų ir širdies susiliejimas duodant ir imant, jungtis, sujungusi juos visiems laikams. Tai buvo nuostabi, didinga meilė.

Tačiau tai baigėsi pernelyg greitai.

Pakeliui į namus Deividas tylėjo. Prašneko tik vieną sykį, atsiprašydamas.

– Daugiau tai nebepasikartos, – sumurmėjo jis. – Nepradėkit manęs nekęsti.

– Nejaučiu jums jokios neapykantos, – tyliai atsakė Sonė.

Ji norėjo pasakyti dar daugiau, tačiau nerado tinkamų žodžių. Kaip jis galėjo pamanyti, kad ji jo nekenčia. Dabar, Dieve padėk jai, ji mylėjo jį dar labiau.

Iš pradžių ji galvojo niekada nebegalėsianti pamilti kitą vyriškį, bet dabar suprato, kaip klydo. Norėjo jam tai pasakyti, pasakyti teisybę, dėl ko atvyko į Blekberną. Norėjo papasakoti apie Tonį Bridžmeną, apie tai, kokia akla ir kvaila ji buvo, ir apie tai, kaip pabėgo, išsigandusi dėl savo ir savo kūdikio gyvybės.

Jai reikėjo pasikalbėti su juo, reikėjo, jog jis pasitikėtų ja, pasakytų priežastį, dėl kurios pats negalėjo sau leisti jos mylėti. Ji norėjo pasakyti visus šiuos dalykus, jai *reikėjo* juos pasakyti. Bet ji nežinojo, kaip tai padaryti.

Jie nesustojo prie nuostabios senos smuklės, kurią buvo minėjęs ponas Vilsonas, ir tiktai vieną kartą stabtelėjo įsipilti benzino. Sonė norėjo paskambinti, bet telefono nebuvo. Likusią kelionės dalį ženklino automobilių eilės ir blogai veikiantys šviesoforai. Jie šliaužė paskui sunkvežimį aštuonias mylias kaimo keliu, o kai pasiekė Blekberno pakraščius, jau buvo devynios ir visiškai sutemę.

– Aš jus tuojau parvešiu namo, – pasakė jai Deividas, net neužsimindamas apie tą nuostabų epizodą viržynuose.

– Džiaugiuosi, kad pardavėt visus savo darbus, – pasakė jam Sonė; ji stengėsi atrodyti kiek įmanoma abejingesnė. – Tai tik įrodo tai, ką aš sakiau... jie labai nepaprasti.

„Ir tu taip pat“, pagalvojo jis. „Tu taip pat“.

Jam rūpėjo jai pasakyti, jog ji yra tokia, kokia jam reikia, kad moteris būtų. Norėjo pasakyti, kaip myli ją, kaip be galo trokšta turėti ją savo žmona. Bet jis taip pat dar nebuvo tikras ir vis dar bijojo to, kas gali laukti ateityje.

Elei jau pritrūko kantrybės.

– Juk sakiau, ji dar negrįžo.

Trečią kartą Keitė Sefton beldėsi į jos duris, ir trečią kartą Elė leido jai suprasti, kad šiuose namuose ji yra nepageidaujama.

– Atleiskit, bet tai svarbu. – Keitė Sefton taip pat jau pritrūko kantrybės, bet žinodama, kaip Elė jos nemėgsta, prisivertė atsakyti maloniai: – Sakėt, jog ji grįš pavakary. – Iš holo sklindančioje šviesoje ji dirstelėjo į laikroduką. – Jau beveik pusė dešimtos.

– Sonė – suaugusi moteris, – atšovė Elė. – Be jokios abejonės, ne mano reikalas jai nurodinėti, kada ji turėtų grįžti. Tai – ir ne jūsų reikalas. – Už jos nugaros pravirko kūdikis. – Na, matot, ką padarėt, – piktai pasakė Elė. – Dinkit iš čia! Prisiekiu, jei dar sykį pabelsit į šias duris, aš jums ant galvos užversiu airiško troškinio puodą, dievaži taip padarysiu!

Lipdama laiptais ji sušuko:

– Gerai, gerai, mano gražuolyte! Elė jau ateina. – O sau panosėje sumurmėjo: – Tikiuosi, nereikės jai ant galvos užversti troškinio puodo, nes tai būtų baisiausias gero maisto gadinimas.

Lauke Keitė Sefton įsėdo atgal į automobilį.

– Ji ilgai nebetruks, – pasakė ji viltingai. – Tik turim būti kantrūs.

– Pakankamai ilgai buvau kantrus, – suurzgė Tonis. – Kodėl aš negaliu įeiti vidun ir ten palaukti Sonės?

Jis buvo pavojingai suirzęs ir netvėrė savo kailyje, norėdamas ką nors įskaudinti.

– Elė Keni – sena keistuolė. Ji net *manęs* neįsileis per slenkstį, nekalbant jau apie jus.

– Ar tikrai? – sukrizeno Tonis, ir Keitei tai sukėlė nerimą.

– Prievarta nėra atsakymas, – pasakė ji. – Tik laikyki-

tės plano. Kai jie išlips iš automobilio, leiskit jam nuvažiuoti, o tada jūs galėsit eiti prie Sonės.

– Aš dar nenusprendžiau, ar noriu, kad jis nuvažiuotų.

– Nežaiskit su manim. Jau sakiau jums, nieko tarp jų nėra. Tik išsivežkit iš čia ją ir tą vaikiūkštį, o man palikit Deividą.

– Jis pasiutusiai jums rūpi, ar ne?

– Ne jūsų reikalas.

– Verčiau man nemeluokit, kad tarp jo ir Sonės nieko nėra.

– Kodėl turėčiau meluoti?

Nors jeigu tai padėtų ištraukti Deividą iš viso to, ji per akis meluotų. Ne dėl to, kad nemanė, jog jis nusipelnė bausmės, o dėl to, jog jautė lengviau pasieksianti tikslą, jeigu Sonė tuojau pat išvažiuos, ir ji po to galės vėl viską atstatyti į vietas.

Be to, jeigu Deividas žinotų, kad Tonis atvažiavo pasiimti Sonės ir jos dukters, jis mėgintų ją ginti. Todėl bus geriau, jeigu jis nieko nesužinos tol, kol Sonė išvažiuos. Mažiausiai Keitė nenorėjo, kad Deividas atkalbinėtų Sonę visam laikui išvykti iš šio krašto.

– Kai išlipsit iš automobilio sekti jai iš paskos, aš pasistengsiu dingti, – pažadėjo Keitė. – Niekam neužsiminkit apie mane.

– Kodėl dabar neišvažiuojat?

– Kadangi noriu įsitikinti, kad viskas vyks sklandžiai.

Jis bjaurus, klastingas šunsnukis, pagalvojo Keitė. Sonei Ferhem tokio ir reikia.

– Apsidžiaugsiu pamatęs jūsų nugarą, – suurzgė Tonis.

– Aš taip pat, – atkirto Keitė; jos šiurkštus elgesys atitiko jo elgesį. – Ir tikiuosi daugiau akyse neregėti nei jūsų, nei jos.

Šitaip jie tylėdami laukė. Kiekvienas deginamas aistros tam, kurio niekada negalės turėti.

Deividas įvažiavo iš gatvelės galo. Tonis automobilį buvo pasistatęs šešėlyje gatvelės pradžioje. Nei Sonė, nei Deividas nepastebėjo „Jaguaro".

Ir Elė nepamatė jų atvažiuojant, kadangi buvo viršuje. Kūdikio verksmas sutrikdė kitus du vaikus, kurie suėjo į Elės kambarį. Čia jie sėdėjo ir kalbėjosi, Ketlyna supo vaikutį, o Mikas klausinėjo mamytę, ar Deividas atsisakytų savo žemės ir arklių.

– Tikiuosi, ne, – kalbėjo susimąstęs. – Mat aš ketinau jį prašyti, kad išmokytų mane išjodinėti arkius, kai baigsiu mokyklą.

– Tu labai prisirišęs prie Deivido, ar ne? – tyliai paklausė Elė.

Mikas linktelėjo.

– Jei turėčiau brolį, norėčiau, kad būtų toks kaip Deividas.

– Žinau, – sumurmėjo ji, taršydama jam plaukus. – Ir dar kai ką žinau. – Kai jis pažvelgė į ją klausiančiomis akimis, ji patylino balsą. – Žinau, kad tau trūksta tėvo ir kad dėl to aš niekuo negaliu tau padėti.

– Viskas gerai, – atsakė jis, stengdamasis neparodyti savo tikrų jausmų. – Juk turiu tave, ar ne?

Nors būtų taip nuostabu turėti tėvą. Ką nors, su kuo galėtų kalbėtis apie vyriškus dalykus. Ką nors, į ką galėtum lygiuotis. Ką nors kaip Deividas.

– Tu – geras vaikinas, – sumurmėjo Elė; jos akyse švytėjo meilė jam, – bet mamytės tau negana. – Ypač, – pridūrė ji su klastinga šypsenėle, – kai jau daraisi jaunas vyras.

Prietemoje ji tyliai apžiūrinėjo savo sūnų, ir jos širdyje kilo nuožmus išdidumas. Jis jau virto dailiu vaikinu, stip-

riomis galūnėmis, ryškių bruožų ir mėlynomis akimis, kurios jai priminė jo tėvelį – priminė ir supykdė. „Tas nenaudėlis – bastūnas“, pagalvojo ji su smagia kibirkštėle, „ir jam pririšti prireiks narsesnės moters už mane“.

– Ką sakė Marta Mūn?

Elė nustebo.

– Ar tu, vaikine, slapta klausaisi mano pokalbių telefonu?

– Ne, bet nugirdau tave kalbant su ja, – paaiškino Mikas. – Nuo to laiko tu susirūpinusi.

Jis nieko nesakė prieš tai, kadangi ir pats buvo susirūpinęs.

– Nelabai susirūpinau, – sąžiningai atsakė Elė. – Marta norėjo pasikalbėti su Sone. Kai pasakiau, jog jiedu su Deividu išvažiavę į Skarborą ir jog aš tiksliai nežinau kur, Marta prašė, kad Sonė paskambintų jai tą pačią minutę, kai parvažiuos. Sakė, esą labai svarbu. – Elė susimąsčiusi pasikasė smakrą. – Kažkas vyksta, bet aš nežinau, kas. Tikiuosi, viskas gerai.

– Manau, jai trūksta Sonės.

– Ir aš manau.

– Mama? – Migdydama Luizę, Ketlyna įdėmiai klausėsi pokalbio tarp motinos ir sūnaus. Dabar ji žiūrėjo į Elę smalsiu žvilgsniu.

– Kas nutiko?

Elė buvo pavargusi. Kiaurą dieną ji buvo ant kojų, ir jeigu vaikai jai leistų, ji nuvirstų ant lovos ir bematant užmigtų, tikrai užmigtų.

– Daugybė vaikų neturi tėčių, ar ne?

– Taip, jie neturi, ir labai gaila.

– Jie ir mamų neturi, ar ne?

– Taip, dievaži, neturi. – Elė nesuprato, kaip įdėmiai mergaitė sekė jos pokalbį su Miku. – Bet judu *turit* mamą. Kol aš gyva.

– Mažytė Luizė turi mamą.

– Taip. Ji turi mamą, mylinčią ją taip, kaip aš myliu jus abu.

– Tačiau tėčio ji neturi.

Elė akimirkai nustėro. Iš vaikų lūpų, pagalvojo ji, tiesa ir nekaltybė.

– O, tėtį ji turi, – atsakė Elė ir priėjusi prie lovelės paglostė kūdikio galvutę. – Kaip ir tu turi. Tik kartais tėtis nuklysta kažkur toli ir gali praeiti daug metų, kol jis sugrįš.

Ji suprato, kad tai nėra tinkamas paaiškinimas, bet tą akimirką nieko geriau nesugalvojo. Jai buvo pernelyg gėda prisipažinti, kaip ji pirmąsyk pastojo nuo to nepagaunamojo Arnio, kuris buvo Miko tėvas, o paskui nuo to prekeivio jūrininko, kuris buvo Ketlynos tėvas. Ir ji gerai nežinojo apie Sonės aplinkybes, kad imtų ką nors teigti.

Elė būtų buvusi priblokšta, jei žinotų, jog Luizės tėvas sėdi lauke savo grakščiame „Jaguare" ir yra prisiekęs neišvykti iš Blekberno, jeigu Sonė ir Luizė nevažiuos drauge.

Keitė Sefton nerimavo, kad jis gali žengti klaidingą žingsnį ir sugadinti jos planus.

– Palauk! – sušnypštė ji. – Pirmiausia leisk jam nuvažiuoti. – Ji įsikibo į Tonio švarko rankogalį. – Bus lengviau, jeigu jis nesimaišys.

Tonis neatsakė. Jo akys buvo įbestos į iš automobilio išlipusią Sonę. „Mano vaiko motina", – galvojo jis kupinas susižavėjimo.

– Tik pažiūrėk į ją, – tarytum pats sau šnibždėjo jis.

Dieve! Jis buvo užmiršęs, kokia ji daili.

Dabar jis dar labiau jos geidė. Būdamas arogantiškas jis nė akimirką nepagalvojo, kad ji galėtų jį atstumti.

Nenorėdama matyti Deividą nuvažiuojant, Sonė neuždarė automobilio durelių akimirką ilgiau, negu būtina.

– Labanakt, Deividai, – tyliai pasakė ji.
– Sone?
– Taip?
Jis pasisuko savo vietoje.
– Tiek to. Tai gali palaukti.
Tačiau kaip ilgai? Jis troško ją apkabinti. Mylėjo ją. Dievino. Norėjo praleisti drauge su ja likusį gyvenimą. Tačiau kankino pats save. Ar ji taip pat jo troško? Taip! Taip! Antraip kodėl sutiko su juo mylėtis? Visą kelionę namo jį deginte degino galybė dalykų, kuriuos jis turėjo pasakyti. Galybė dalykų, kurių pasakyti negalėjo. Keikė save už tai, kad elgėsi kaip kvailys. Kodėl negalėjo prisiversti pasakyti jai teisybę?
Nujausdama jo dilemą, Sonė delsė. Gatvės žibinto šviesoje jis atrodė toks liūdnas.
– Jeigu jūs kremtatės dėl to... – Smarkiai išraudusi, ji dvejojo. – Noriu pasakyti, jeigu jūs kremtatės dėl to, kas... įvyko, prašau jus, nereikia, – prašė. – Mes abu kalti.
Ištiesęs ranką, jis paspaudė jai delną.
– Labanakt, Sone, – atsisveikino. – Verčiau eikit į vidų. Pasakykit Elei, jog aš dar šią savaitę ją aplankysiu.
Jam nuvažiuojant, ji liko stovėti ant šaligatvio, stebėdama jį, bandydama susikaupti, kad būtų rami, kai Elė ims ją klausinėti apie kelionę.
– Sunku bus nuslėpti nuo jos teisybę, – pasakė ji šyptelėjusi. – Atrodo, ji žino, ką aš galvoju, man pačiai dar nespėjus pagalvoti.
Kažkas – garsas ar nuojauta – privertė ją atsigręžti.
Kai pamatė jai besišypsantį Tonio Bridžmeno veidą, suakmenėjo iš siaubo.
– Privertei mane leistis į tikrą medžioklę, – pasakė jis niūriu balsu. – Pabėgai nepasakiusi man, kad aš netrukus būsiu tėvas. – Jis pačiulpsėjo lūpomis. – Gėda, Sone. Bet

dabar, kai tu jau prisismaginai ir esi pasiruošusi grįžti su manimi, manau, galėsiu tau atleisti.

Kai jis žengė žingsnį į priekį, ji atsitraukė iš siaubo pastėrusiomis akimis.

– Niekur aš su tavimi nevažiuosiu! – atsakė. – Dink iš čia. Palik mane ramybėje.

Jo veidas pajuodo iš pykčio.

– Neapsigauk. Jei tu atstumsi mane, sumaišysiu dangų su žeme, kad atimčiau iš tavęs kūdikį.

Šito ji ir bijojo. Dėl to ir pabėgo. Jis turėjo galios tą padaryti. Ir, sprendžiant iš jo akių žvilgsnio, nesusvyravęs nužudys ją, kad pasiimtų kūdikį.

Žūt būt norėdama nuvilioti jį nuo Elės namų, ji pasisuko ir leidosi bėgti. Aukšti kulnai ir stambūs grindinio akmenys vertė ją klupinėti. Nuspyrusi batelius, ji beviltiškai stengėsi pabėgti, bet jau po kelių akimirkų jis užgriuvo ją. Ji grūmėsi lyg laukinis žvėris, tačiau jėgos buvo nelygios.

– Dabar tu mane siutini. – Tonis purtė ją taip smarkiai, kad jos galva atsimušė į sieną. – Neversk manęs tave sužeisti. – Jis bandė ją bučiuoti, tačiau ji įkando jam ir privertė nusikeikti. – Nepadaryk klaidos, – įspėjo jis, delnu užspausdamas jai burną ir užgniauždamas jos riksmus, – dabar, kai suradau tave, noriu turėti ir tave, ir kūdikį.

Keitė Sefton viską stebėjo iš automobilio. Ji matė, kaip žūtbūtinai grūmėsi Sonė, kaip Tonis laikė delnu užčiaupęs jai burną, kad neleistų rėkti, ir džiūgavo. Dar minutėlę, ir aš verčiau pasišalinsiu, nusprendė Keitė. Bus geriausia, jeigu jie manęs nepamatys.

Staiga viskas įvyko tarytum vienu metu.

Vis dar nerimaudama dėl Martos skambučio, Elė dirstelėjo pro langą pasižiūrėti, ar nepasirodė Sonė. Pama-

čiusi ant šaligatvio besigrumiančias dvi figūras, ji nebuvo tikra... bet moteris atrodė pažįstama. Ji nuskubėjo laiptais žemyn.

Nusiminęs dėl to, kaip juodu su Sone išsiskyrė, Deividas grįžo atgal – pasakyti negalįs visko palikti taip, kaip yra, pasakyti, jog yra dalykų, kuriuos žinoti ji turi teisę.

Jis pamatė dvi besigrumiančias figūras beveik tuo pat metu, kai Elė atidarė duris.

Supratęs, kad viena iš jų Sonė, sustabdė automobilį ir iššoko. Akies mirksniu čiupo Tonį už pakarpos. Nieko neklausinėjo. Stipriu smūgiu į smakrą parbloškė Tonį ant žemės ir puolė padėti Sonei. Jai iš galvos sruvo kraujas, ji buvo apsvaiginta.

– Laikykitės už manęs, – pasakė jai. – Nunešiu jus į vidų.

Jis neklausinėjo. Ne metas buvo klausimams. Tačiau jie degte degė jo galvoje. Kas tas vyras? Kodėl jis puolė Sonę?

Atsakymą į kausimus gavo, kai prie jo pripuolė Keitė, mėgindama atskirti jį nuo Sonės. Įsikarščiavusi ir priversta griebtis desperatiškų priemonių, ji šaukė:

– Ji – kekšė! Tonis Bridžmenas vedęs. Tarp jų buvo romanas, ir ji turi jo vaiką.

Staiga pasigirdo įspėjantis Elės balas.

– Automobilis! *Deividai! Atsargiai!*

Apsvaigintas galingo Deivido kumščio, Tonis klūpojo, mėgindamas atsikvošėti. Kai Elė suriko, jis pakėlė akis ir pamatė tiesiai į jį važiuojantį automobilį. Pajuto smūgį į kūną, bet negalėjo suprasti, kas nutiko. Girdėjo Elę... automobilį, didinantį greitį... Suglumęs ir persmelktas skausmo, jis prietemoje bandė įžiūrėti. Automobilis vėl važiavo tiesiai į jį. Jos automobilis! *Silijos!* Jis sušuko jos vardą:

– Silija! *Ne! NE!*

Ji negirdėjo. Ji žinojo per daug. Tą akimirką, kai pamatė jį prievarta bučiuojant Sonę, jos meilė virto neapykanta. Dabar tiktai kerštas patenkins ją. Ji norėjo, kad jis būtų negyvas.

Norėjo, kad jie visi būtų negyvi.

Ji vėl ir vėl važiavo per besiraitantį Tonio kūną. Niekas negalėjo nieko padaryti. Keitė Sefton bėgo gatve, verkdama iš baimės. Kad sustabdytų Siliją, Deividas darė, ką galėjo, įsikibdamas į automobilio šoną ir žūt būt mėgindamas atplėšti vairuotojo dureles. Kelis kartus buvo nublokštas į šalį. Kiekvieną kartą vėl užsiropšdavo, rėkdamas jai, kumščiais daužydamas langą.

Bet ji buvo netekusi proto. Ji turėjo būti tikra, jog Tonis niekada daugiau jai nebemeluos ir jokia moteris nebeįsibraus tarp jos ir Tonio.

Kai visa buvo baigta, ji pasuko automobilį į Sonę.

Atsirėmusi į sieną, palenkta galva, kraujui srūvant per veidą, Sonė tebebuvo apsvaigusi ir suglumusi. Ji ne visai suvokė, kas dedasi. Nepajėgdama apsisaugoti, ji pakėlė akis ir ją apžlibino automobilio žibintai.

Supratęs, kad neįstengs sustabdyti automobilio, Deividas pripuolė prie Sonės. Čiupęs už liemens, šaukė, perrėkdamas motoro riaumojimą:

– Turiu įnešti tave vidun! Laikykis už manęs!

Jis nunešė ją prie durų, kur išskėstomis rankomis laukė Elė.

– Įvesk ją vidun! – paliepė jis. – Iškviesk policiją.

– Jie jau važiuoja, – pasakė jam Elė. Paskui įvedė vidun Sonę ir uždarė duris. – Niekam neatidarykit šitų durų, – įsakė iš siaubo pastėrusiems vaikams. – Net jeigu ateitų pats šventasis Petras.

Įsitikinusi, jog taps sekančia auka, Keitė Sefton bėgo kiek įkabindama. Jai už nugaros Deividas ragino:

– Bėk į alėją. Ten būsi saugi!

Tuo metu jau ir kiti gyventojai išėjo į gatvę.

– Neikit artyn! – paliepė jiems Deividas.

Smalsūs ir susijaudinę jie susitelkė į mažas grupeles. Kai kurie vyrai buvo ką tik grįžę iš aludės, kur prisikaupė netikros narsos, ir dabar Deividui beliko tiktai stabdyti juos, kad nebandytų pasirodyti didvyriai.

Išbėgusi iš gatvelės, Keitė nustebo pamačiusi tėvą, laukiantį savo seno sunkvežimio kabinoje ir ramiai rūkantį pypkę.

– Lipk vidun, – paliepė jai, staigiai atidarydamas dureles. – Parvešiu tave namo.

Kai ji įsiropštė vidun, didžiulis trenksmas sukrėtė sunkvežimį.

– Dieve visagalis! Kas čia? – Jos balsas drebėjo iš baimės. Dūmų ir liepsnos grybas iškilo aukštyn į orą virš Elės gatvelės. – Išvežk mane iš čia! – pareikalavo Keitė, užtrenkdama kabinos dureles.

– Laimė, kad aš buvau čia, – kikeno Tomas Seftonas. – Laimė, kad neišlipau iš šito seno sunkvežimio!

– Ko tu jo neparduodi kaip metalo laužo, kaip tau sakiau?

– Nes jis dar nėra metalo laužas.

Keitė įtariai dėbsojo į jį.

– Ką tu čia veikei?

Jis net nemanė atsakyti.

– Kaip ilgai čia buvai? – piktai klausinėjo ji. – Ar matei, kas nutiko?

– Beveik viską. – Jis įjungė sunkvežimio pavarą ir nuvažiavo, vis dar papsėdamas savo seną pypkę.

– Mane galėjo užmušti!

– Bet neužmušė.

– Ne tavo dėka. – Ji išplėšė pypkę jam iš burnos, iki kraujo pradrėksdama lūpų odą. – Žinai, jog nepakenčiu pypkės tabako smarvės, senas šunsnuki!

Apvažiuodamas kampą, jis nutvilkė ją žvilgsniu.

– Ar nepagalvojai, kad *jinai* galėjo žūti?

– Kas?

– Sonė Ferhem.

– Gaila, kad nežuvo.

– O Deividas? Ar nepagalvojai, kad ir jis galėjo būti sužeistas ar net užmuštas?

– Jis ten neturėjo būti. Tik jie – Tonis Bridžmenas ir Sonė Ferhem. – Ji lengviau atsiduso. – Jis nesužeistas. Tik jo išdidumas. Bet turėtų jaustis dėkingas. Sužinojo, kas ji per viena, pačiu laiku.

– Ir už tai turi dėkoti tau, ar ne? – Jis pažvairavo į ją. Tai ją truputį išgąsdino. – Girdėjau tave ir tą vyriškį kalbant. Tu viską suorganizavai, ar ne?

– O kas, jeigu aš? Ji niekada nebuvo tinkama Deividui. – Keitė patenkinta savimi šyptelėjo. – Dabar pats pamatys.

Nepatogiai pasirangiusi sėdynėje, nutraukė nuo jos seną skudurą ir sviedė ant grindų.

– Tavo kabina – lyg kiaulidė, – burbtelėjo piktai.

– Čia – mano kabina.

– Jau nebeilgai, – tyčiojosi ji. – Man jau įkyrėjo tavo buvimas mano namuose. Noriu, kad išsinešdintum... su savo sušvinkusia manta.

– O? Yra kokia nors ypatinga priežastis?

Jis atvėrė langelį ir nusispjovė pro jį, tarsi burnoje būtų jautęs bjaurų skonį.

– Ketinu ištekėti.

– Už Deivido?

– Taip. Už Deivido.

– Kodėl tu manai, kad jis tave ims?

– Kai jos nebebus, jis nebeturės pasirinkimo.

– Ar šitaip tu galvojai, kai jis prarado savo žmoną ir šeimą?

– Dabar jis jau įveikė tai. Jau ir anksčiau buvo beveik pasiruošęs, bet atvažiavo Sonė Ferhem ir viską sugadino. – Jos veidas buvo klastingumo įsikūnijimas. – Tačiau dabar jis jos nebenorės. Dabar jis žino, kokia ji paleistuvė. Netrukus galvos taip, kaip ir aš. Netrukus supras, kad aš – jam tinkamiausia moteris. Supras, kokia gera žmona jam būsiu, pamatysi.

– Tu, Keite, bet ką dėl jo padarytum? – Tėvo balse buvo keista užuojauta.

– *Bet ką!* – Ji tyliai nusijuokė. – Po to, ką padariau, jis priklauso man.

– Ką tu *padarei*, Keite?

– Blogų dalykų. – Pasėsdama kojas, ji susirangė kaip kačiukas.

Jis pristabdė sunkvežimį.

– Kai jis vedė tavo seserį, tu pavydėjai, ar ne?

– *Nekenčiau jos!*

– Ar tu nekentei ir vaikučio?

– Taip.

– Ir savo motinos?

– Ji visą laiką kalbėdavo apie juos. – Keitė pamėgdžiojo ploną savo motinos balsą: – „Deividas – toks puikus jaunas vyras“... „Kada tu, Keite, ištekėsi? Mudu su tėvu norėtume pamatyti tave sukūrusią šeimą, kaip kad tavo sesuo“. – Pykčio pagauta, ji spyrė į prietaisų skydą. – Ar ji

nematė, jog man reikia Deivido? – Ji spoksojo į tėvą iš neapykantos patamsėjusiomis akimis. – Nekenčiau jos už tai, kad ji per daug juos mylėjo, o tavęs – kad nepakankamai mylėjai mane.

Gerą valandėlę jis leido jai nertėti, paskui išgąstingai paklausė:

– Ar nekentei jos tiek, kad būtum galėjusi užmušti?

Ji garsiai nusijuokė:

– O kaip tu manai?

Jis koja šiek tiek spūstelėjo akceleratorių.

– Manau, tą dieną tu vairavai automobilį. Manau, tyčia jį apvertei. – Jis pusiau atsigręžė, norėdamas į ją pasižiūrėti. – Šiuos kelius tu pažįsti kaip savo penkis pirštus. Būtum galėjusi suvaldyti automobilį. Tikriausiai pasirinkai tinkamą vietą... suplanavai taip, jog turėtum neabejotiną galimybę likti gyva. – Jis nusišypsojo, o jo balse pasigirdo susižavėjimo gaidos. – Tu visada buvai gudruolė.

Jai patiko pagyrimas.

– Buvo taip lengva. – Ji kalbėjo pati su savimi, atkurdama atmintyje tą įvykį, iš pasididžiavimo nebetverdama kailyje. – Ir tu teisus, kad aš esu gudruolė. – Ji vėl tapo kandi. – Bet tu kvailas. Senas ir kvailas. Kadangi klysti dėl vieno dalyko.

– Vadinasi, tu jas užmušei? Savo motiną ir seserį? Ir tą nekaltą kūdikį?

Jis springo žodžiais, pagautas noro čia pat, tuojau pat padaryti jai galą.

Kažkas jo balse privertė ją atsisėsti tiesiai.

– Tu verti mane sakyti tai, ko aš neketinau, – ėmė protestuoti ji.

Jis stipriai nuspaudė akceleratorių, ties kelio vingiu staigiai pasukdamas sunkvežimį ir priversdamas ją netekti pusiausvyros.

– Užsičiaupk!

Apsimetinėjimas baigėsi.

– Čia juk – ne kelias į namus? – paklausė ji, spoksodama pro langą. – Kur mes važiuojam?

– Sakiau – užsičiaupk!

Ji ėmė klykti. Tačiau tik akimirką, kol jis trenkė jai per burną.

– Turėčiau užmušti tave, – sumurmėjo, – kaip tu užmušei visą mano šeimą. Tris kartas – o tu dar džiūgauji. – Jis nusišypsojo. Sunkvežimis cypdamas sustojo. – Dabar – mano eilė.

Ji mėgino išsiropšti iš sunkvežimio, bet jis buvo greitesnis. Pagriebęs ją už plaukų, parvertė ant sėdynės. Stingdama iš siaubo ji pamatė, jog rankose jis laiko medžioklinį šautuvą.

– Noriu, kad jiems pasakytum tą, ką man ką tik pasakei, – tarė jis, rodydamas į pastatą šalimais. Tai buvo policijos nuovada. – Jeigu yra teisybė pasaulyje, tu turėtum būti pakarta, – jo veidas buvo toks liūdnas, jog jis atrodė neįtikėtinai senas.

Keitė ėmė klykti. Bet kai jis ją įvedė vidun, nustojo klykti ir ėmė garsiai plūsti.

– Tu išėjai iš proto! – pasakė jam. – Pasigailėsi šios dienos.

Jos grasinimai jam buvo nė motais. Per visus tuos metus ji per daug jį skaudino.

– Ji turi jums kai ką pasakyti, – pareiškė jis policininkui, sėdinčiam už stalo.

Matydamas šautuvą, išgąsdintas policininkas pro langą ėmė ženklais kviestis du savo kolegas, besišnekučiavusius vidiniame kambaryje. Abu tyliai įėjo į išorinę patalpą.

– Nekvailiokit, – vienas jų, seržantas, sudraudė Tomą. – Padėkit šautuvą.

Tomas stovėjo nugara į sieną. Tuo metu jis jau buvo užlaužęs Keitei ranką už nugaros.

– Pasakyk jiems, – ragino, šautuvu baksnodamas jai į šoną.

– Nežinau, apie ką jis kalba! – rėkė ji. – Jis išėjo iš proto.

– Tu jas visas nužudei! – šaukė Tomas, tebelauždamas jai ranką, kol ji iš skausmo ėmė vaitoti. – Mano žmoną, mano dukrą ir mano dukraitę. – Ji jautė šautuvo galą, įremtą jai į pašonę. – Pasakyk jiems, kaip tai padarei, antraip prisiekiu tave susprogdinti pusiau.

Dabar ji raudojo, jos balsas užlūžo, kai ji užsipuolė Tomą.

– Tai – tavo kaltė! – šaukė ji. – Tavo ir jos. Nė vienam iš jūsų nebuvau reikalinga. Visą laiką tik Alisa ir Alisa. Niekada neturėjai tiek pat laiko man. Jeigu ne ji, Deividas būtų atitekęs man. Bet ji atėmė jį iš manęs, kaip atėmė ir visa kita. Ji niekada nebuvo angelas, kuriuo ją laikėt. Sakiau jums, bet jūs netikėjot. – Iš susijaudinimo jos balsas tapo šaižus. – Taip, aš jas nužudžiau ir džiaugiuosi tą padariusi. Tik gaila, jog Dievas nepanorėjo, kad tą dieną tu būtum drauge su jomis!

Negalėdami patikėti policininkai net aiktelėjo, tačiau nedrįso pajudėti, kol jis laikė šautuvą taip arti.

– Gavot, ko norėjot, – pasakė seržantas. – O dabar paleiskit ją. Mes ją iš čia paimsim.

Bet Tomas Seftonas dar nebuvo baigęs. Jis dar tvirčiau suspaudė Keitę.

– Sakei, kad aš klystu dėl vieno dalyko.

Ji nusišypsojo tiesiai jam į akis.

– Manei, kad aš vairavau automobilį. – Ji bandė pa-

purtyti galvą, tačiau jis laikė per stipriai, todėl buvo priversta surikti. – Alisa užsispyrė vairuoti. Aš buvau viską suplanavusi. Būčiau nuvairavusi automobilį prie pat Briuverso kalvos pašlaitės, tada, kai jau žinočiau, kad joms nelieka jokios galimybės išsigelbėti, būčiau iššokusi ir leidusi mašinai nusiristi nuo kalvos su jomis viduje. – Jos veidą iškreipė pasidygėjimas. – Tačiau į vairuotojo vietą sėdo ji. Man teko keisti planą. Kai užvažiavom į Briuverso kalvos viršūnę, griebiau vairą ir nuvairavau ją prie krašto. Ji klykė... visos klykė. – Ji iš skausmo užmerkė akis. Kai vėl atsimerkė, jos buvo kupinos įniršio. – Bijojau, jog kas nors gali išgirsti. Teko grumtis su ja... išplėšti vairą jai iš rankų. Kai automobilis pradėjo verstis, aš vos spėjau iššokti. – Jos veidas buvo pilnas siaubo. – Galėjau ir pati užsimušti!

Ji netgi nusileido į pakalnę, kad tai atrodytų įtikinama.

Įsiterpė seržantas, bandydamas įkalbėti Tomą.

– Dabar jau baigta, – pasakė Tomui. – Duokit man tą šautuvą.

Ištiesęs ranką, jis žengė žingsnį į priekį.

– Pasitraukit! – ašaros sruvo Tomo veidu. – Dar nebaigta, negi nesuprantat? Ji jas nužudė. Aš visada tai žinojau, bet nenorėjau tikėti.

– Ji užmokės už tai, ką padarė, – pažadėjo seržantas. – Darykit taip, kaip sakau. Dabar duokit man tą šautuvą.

Tomas neklausė. Jis kalbėjo savo dukteriai:

– Tu neturėjai taip baisiai pasielgti, – pasakė jis. – Tu taip klydai. Juk mes, tavo motina ir aš, tikrai tave mylėjom. Nerimavom dėl tavęs, nes jau gimei pikta. Kai dar buvai mažytė, nuplėšdavai varlėms kojas ir degindavai

plaukus seseriai. Visada buvai savanaudė... godi... norėjai visko, ką turėjo kas nors kitas. Mums reikėjo tavęs nekęsti, bet mes negalėjom. Matai, tu buvai mūsų kūnas ir kraujas. Privalėjom tave mylėti. Abu tave mylėjom. O dabar likom tik tu ir aš.

Jos akys nukrypo į jį, jo ašaros laistė jos veidą.

– Man taip gaila, – šnibždėjo jis, švelniai bučiuodamas jai kaktą. – Taip gaila.

Tą akimirką ji suprato, kad jis tikrai ją mylėjo. Tačiau buvo per vėlu.

Šūvio trenksmą prislopino jos minkštas kūnas. Antras šūvis, ir sumaištis jiems buvo baigta. Tuo tarpu aplinkui siautėjo tikras pragaras.

KETVIRTA DALIS
1957
MEILĖ

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Visą kraštą sukrėtė keturias gyvybes nusinešę įvykiai. Tonis Bridžmenas niekada nebuvo mėgstamas, tačiau verslo konkurentai jį gerbė. Statybų ir ūkio plėtros sferose jis buvo žinomas kaip agresyvus ir sėkmingai dirbantis vyras, sugebantis taikliai įžvelgti pagrindines galimybes ir nepasotinamai trokštantis valdžios. Vieni sakė, jog jis nusipelnė tokio smurtinio galo. Kiti nieko nesakė, kadangi žinojo, ką reiškia būti vedusiam ir tuo pat metu „kiek žvalgytis į šalį", ir tikėjosi, kad jų pačių mažos bjaurios paslaptys liks neatskleistos.

Dauguma žmonių užjautė Siliją.

– Tai jos pinigai leido jam pradėti savo verslą, – tyliai kalbėjo jie.

– Ji dievino žemę, kuria jis vaikščiojo, – sakė kai kurie.

Ir:

– Ji šito nenusipelnė.

Beprotiško pavydo stumiama ji užmušė savo mylimą vyrą. O paskui, graužiama kaltės ir sielvarto, tyčia trenkė savo automobilį į namo sieną. Ačiū Dievui, tuo metu name nieko nebuvo, tačiau nuo smūgio automobilis užsiliepsnojo, ir Silija Bribdžmen žuvo vietoje.

Liūdna Tomo Seftono istorija sujaudino visų širdis. Jau vien tai, jog jis tokiu žiauriu būdu prarado savo šeimą, buvo baisu, bet kad nuo to laiko duktė jį šitaip žemi-

no, buvo nedovanotina. „Nenuostabu, kad jis ją nužudė“, – kalbėjo visi. – „Nerastum nė vieno žmogaus, kuris nepadarytų to paties“. Taip pat buvo teisinga, kad jis ir pats sau atėmė gyvybę, – sutarė jie. „Jei būtų likęs gyvas, neturėtų nė akimirkos ramybės“.

Bridžmenai buvo parvežti į namus palaidoti. Ironiška, jog viską suorganizavo naujoji Bridžmeno sekretorė, toje įstaigoje pakeitusi Sonę. Bendrose laidotuvėse dalyvavo daug žmonių, tačiau gedėjo nedaugelis.

Per Keitės Sefton ir jos tėvo laidotuves bažnyčia buvo sausakimša. Žmonės nuoširdžiai verkė ir buvo kalbamos maldos, kad Visagalis suteiktų abiem „žudikams“ ramybę ir atleidimą. Tačiau kai tikinčiųjų bendruomenė palenkė galvas maldai, jų mintyse buvo tik Tomas Seftonas, dėl jo jiems skaudėjo širdis.

Buvo kalbų, jog Tomą reiktų laidoti už šventoriaus. Bet po ilgų pasitarimų ir svarstymų jo palaikai buvo paguldyti šalia žmonos, vyresniosios dukros ir dukraitės.

Toji, kuri juos ten paguldė, kurią valdė nesutramdomos aistros, buvo palaidota atskirai. Bet ne tiek toli, kad atėjęs žmogus vienu žvilgsniu neaprėptų abiejų kapų.

Sonė stovėjo parduotuvėje. Liūdnomis žaliomis akimis ji žvalgėsi aplinkui. Lentynos buvo apytuštės. Dar liko triušiai aukštoje žolėje ir dvi ūdros, žaidžiančios tarp nendrių. Buvo ir smulkesnių darbelių – lapė, pora raudongurklių ir dvi lauko pelytės. Prie galinės sienos stovėjo nedidelė komoda ir graži kėdė. Ir viskas. Nieko daugiau. Nieko nebuvo nuo to laiko, kai įvyko tos tragedijos.

– Ar uždaryta, brangute? – Senyva moteriškė kyštelėjo galvą pro duris, pažadindama Sonę iš susimąstymo.

Sonė jai šiltai nusišypsojo.

– Prašom užeiti.

Šito jai ir reikėjo. Su kuo nors pasikalbėti. Svetimo žmogaus. Ko nors, kas nelabai žino, ką ji iš tikrųjų jaučia.

Dėkinga, kad gali iš šalto lauko patekti vidun, moteriškė įėjo ir uždarė duris. Ji drebėjo, nors buvo apsivilkusi šiltą raudoną paltą ir užsidėjusi mažą skrybėlaitę.

– Brr! Šiandien vėjas košia kiaurai subinę, – pareiškė ji, nustebindama Sonę, maniusią, jog mažoji moteriškė gana gerų manierų.

Sonė nežinojo, ką atsakyti, todėl tik nusišypsojo, prieš dirstelėdama į vaikutį vežimėlyje. Mažoji Luizė miegojo. Ačiū Dievui, varpelis prie durų jos nepažadino.

Moteriškės akys nulydėjo Sonės žvilgsnį.

– O, kokia ji meilutė.

Sonė nenorom nusijuokė.

– Nebūtumėt šitaip maniusi, jei būtumėt čia atėjusi antrą nakties, – pasakė ji. – Vaikštinėjau ilgiau nei valandą ir niekaip negalėjau jos užmigdyti.

Staiga moteriškė pasijuto nesmagiai.

– Taip, žinoma, – pasakė ji, tarsi sena pelėda plačiai išpūtusi akis, – vaikai kažkokiu būdu nujaučia. Noriu pasakyti, kad kai šitiek visko nutiko, o jūs buvot pačiam įvykių sūkury, nenuostabu, jog ji nerami.

Sonės šypsena dingo.

– Visa tai – jau praeitis, – ramiai atsakė ji. – Neverta daugiau apie tai galvoti.

Moteriškė stebėdamasi purtė galvą.

– Baisus dalykas, – sumurmėjo ji. – Teisybė sakoma – nėra didesnės jėgos už žmonių jausmus. Kartais jie gali iš žmogaus atimti orumą.

– Gal ko nors pageidaujat? – Norėdama kuo greičiau ja nusikratyti, Sonė mostelėjo į pustuštes lentynas. – Kaip matot, ne kažin kas belikę.

Moteriškė vis dar tebegalvojo apie priežastį, dėl kurios visa tai įvyko.

– Taip, kai aistra įeina pro duris, sveikas protas ir nuovoka išlekia pro langą.

Akies mirksniu Sonei atsiskleidė šių žodžių tiesa, ir ji prisiminė žmones, dalyvavusius tos nakties įvykiuose. Tonį Bridžmeną, ėjusį iš proto dėl jos ir dėl kūdikio; Siliją, ėjusią iš proto dėl Tonio; Keitę Sefton, protu ir širdimi taip geidusią Deivido Lengdeno, jog tikėjo, kad nužudžiusi jo žmoną sulauks jo meilės.

Viskas, kas įvyko tą naktį, atrodė be sveiko proto, be nuovokos ir be jokio orumo.

Toji moteriškutė su savo ryškiai raudonu paltu, skrybėle ir senamadiška filosofija pasakė viską, ką buvo galima pasakyti.

Tapšnodama moteriškei plaštaką, Sonė paklausė:

– O ko jūs iš tikrųjų ieškot? Pas mus neseniai įvyko išpardavimas ir ne kažin kas beliko.

– O taip! – Ji pažvelgė aukštyn žvitriomis akimis. – Girdėjau, užsidarot, ir, be abejonės, suprantama, kad ponas Lengdenas nori išvažiuoti. Sklinda gandai, jog jis parduodąs didįjį namą ir visus pastatus viešbučių bendrovei. Spėju, kad jie pasiūlė jam gražią sumelę. Nors, atvirai kalbant, jis dirbo tą žemę ir taip ilgai gyveno toje gražioje arklidėje, kad, man regis, jam labai jos trūks. Bet nieko nepadarysi. Be jokios abejonės, ten per daug skaudžių prisiminimų.

Ji nelaukė atsakymo. Plepėjo sau, versdama Sonę galvoti, versdama ją apgailestauti.

– Be to, drįstu sakyti, jam labai trūksta senuko. Juodu su Tomu Seftonu ilgą laiką buvo geri draugai, ar ne? Šitas baisus įvykis visus sukrėtė.

Ji sukosėjo, ir kol ji giliai įkvėpė, Sonė pasinaudojo proga jai pasakyti:

– Jei norit ką nors nusipirkti, verčiau paskubėtumėt, nes aš jau ketinu užrakinti duris ir išeiti.

Suprasdama, jog per ilgai išnaudojo malonų sutikimą, moteris savo žvilgsnį nukreipė į lentynas. Ji nesąmoningai žioptelėjo.

– O! Tik pažiūrėkit! – Nuskubėjusi prie lentynos, paėmė mažą išdrožtą laputę. – Vaje! Ji tikra nenaudėlė. Akivaizdu. – Ji staigiai apsisuko ir vos nenuvertė raudongurklės. – Kiek už ją?

– Ponas Lengdenas nurodė man pačiai nuspręsti, kiek prašyti. – Sonė akimirką pagalvojo. – Lapė – ypatingai geras darbelis, – aiškino ji. – Normaliai paprašyčiau dvidešimt svarų.

– O! Tiek mokėti aš neįstengiu! – Moteriškė atrodė nusivylusi. Labai pagarbiai ji vėl padėjo skulptūrėlę ant lentynos. – Ji iš tikrųjų man labai patinka, – kalbėjo ji, glostydama glotnią lapės galvutę.

Lapė buvo viena iš Sonės mėgstamiausių. Norėjo, kad ji patektų į gerus namus, ne šiaip kam nors, kas turi pakankamai pinigų. Ši moteriškė, nors ir daug ką turėjo pasakyti apie pastaruosius įvykius, tikrai atrodė nuoširdi senutė ir, kas svarbiausia, be jokios abejonės, buvo sužavėta Deivido drožinių.

– Gerai, – maloniai pasakė Sonė. – O kiek jūs išgalit mokėti?

– Neišgaliu mokėti dvidešimt svarų, net ir pusės tos sumos.

– Tai kiek jūs išgalit?

– Gal daugiausia penkis svarus.

Sonė žinojo, jog moteriškė susižavėjo skulptūrėle. Priešingai verslo instinktui ji paklausė vidinio balso.

– Žinau, kad jūs ją prižiūrėsit, – nusprendė ji. – Neškitės namo su mano ir pono Lengdeno palaiminimu.

Moteriškė nustebusi, netikėdama žiūrėjo į ją.

– Ką! Ji man dovanojama?

Sonė pagalvojo, ką apie tai pasakytų Deividas. Galų gale skulptūrėlė buvo ne jos, kad galėtų atiduoti.

– Greitai pasiimkit, – patarė, – kol aš nepersigalvojau.

Ji pasijuto atlyginta, kai moteriškė pabučiavo ją į žandą.

– Aš ją saugosiu, – pasakė moteriškutė ir, blykstelėjus ašarai akyse, išėjo iš parduotuvės su lape rankinėje ir grąžintu tikėjimu gera žmogaus prigimtimi širdyje.

Sonė valandėlę stovėjo, žiūrėdama į ištuštėjusią parduotuvę.

– O kas dabar? – paklausė ji balsu. – Kur eisim toliau?

Luizė tebemiegojo savo vežimėlyje.

– Ramiai miegok, – paliepė Sonė, grūmodama pirštu. – Tavo vargšė motina per tave jaučiasi tarsi užpūstas žiburys. – Ji pakėlė akis į lubas ir šyptelėjo. – Na, eikš, – pasakė, iškeldama vaikutį iš vežimėlio. – Keliaujam aplankyti tavo tetos Elės.

Per kelias minutes vaikutis buvo aprengtas šiltu kombinezonu, paltuku, kurio kapišonas buvo užmaukšlintas, kad nesušaltų.

Sonė apsiavė savo juoduosius pusbačius, užsivilko ilgą paltą, o spindinčius rudus plaukus aprišo mėlyno šilko skarele.

– Gerai! – pasakė pati sau veidrodyje, o žaliose akyse įspindo vos pastebimas šypsnys. – Pažiūrėsim, ar senutė

buvo teisi. Pažiūrėsim, ar vėjas šiandien tikrai „kiaurai subinę košia".

Taip ir buvo. Ir ką tik pradėjo lyti.

– Juk ji nemelavo, ar ne? – paklausė Sonė mergytės, guldydama ją į krepšį ant užpakalinės sėdynės. Vaikutis pažiūrėjo aukštyn ir sugurguliavo. – Tau gerai, – pasakė jai Sonė. – Jokių rūpesčių neturi pasaulyje.

O ji turėjo, kadangi po dviejų savaičių ji liks be namų ir be darbo. Ji tebebuvo vieniša motina su visomis iš to plaukiančiomis problemomis, o dėl priežasčių, kurių pati negalėjo ar nenorėjo suprasti, ji iš tikrųjų nenorėjo palikti savo namų.

Po dvidešimties minučių eidama koridoriumi į Elės priekinį kambarį, ji visa tai papasakojo savo draugei.

– Išskyrus Patriciją ir tetą Martą nieko nėra, dėl ko turėčiau grįžti, – prisipažino. – Iš tiesų noriu likti šiame krašte. Jaučiu, kad čia – tikrai mano vieta.

– Taip ir yra, – pritarė Elė. – Dabar tu priklausai mūsų šeimai. Mano vaikus ištiktų priepuolis, jei išvažiuotum ir paliktum juos. – Ji nusivedė Sonę į virtuvę. – Galėsim netrukdomos pasikalbėti. Dar visą valandą vaikai negrįš iš mokyklos.

Netrukus užvirė virdulys, ir abi patogiai susėdo, pasiėmusios po puodelį karštos arbatos ir po riekę Elės duoninio pudingo.

– Deividas buvo čia prieš penkias minutes, – pasakė Elė. – Išvažiavo susitikti su tavimi, bet jam teks nusivilti, ar ne? – Ji taip pat jautėsi nusivylusi. Nepaisant visko, kas įvyko, o gal kaip tik dėl to, Elė tebeturėjo daug vilčių, kad Deividas ir Sonė sueis į krūvą.

Sonė nusiminė.

– Matyt, mudu būsim prasilenkę pakeliui. Gal žinai, kodėl jis norėjo su manimi pasimatyti?

Elė mirktelėjo:

– Gal žada pasipiršti?

Sonė išraudo ligi pat plaukų pašaknių.

– Tu – pikta moteriškė, Ele, – subarė ji.

– O dėl ko gi kito? – valiūkiškai paklausė Elė.

– Gal dėl parduotuvės? – Sonė gūžtelėjo pečiais. – O gal jam rūpi, kaip greitai aš išsikraustysiu iš to buto viršuje? Ar tikrai nesakė, dėl ko? Kaip manai, ar tai svarbu? – Ji dirstelėjo į telefoną ant spintelės. – Gal man paskambinti į parduotuvę? Pažiūrėti, ar jis ten?

– Gera mintis. Kodėl man nedingtelėjo?

Sekančias penkias minutes Sonė tris kartus bandė prisiskambinti. Leido telefonui skambėti ir skambėti, tačiau niekas neatsakė.

– Gal jau išvažiavo. – Elės veidas buvo liūdnas. – Nusivils tavęs nesusitikęs.

– Ką nori pasakyti: „Gal jau išvažiavo“? – Sonei pasidarė baisu, kad ji gali niekada jo nebepamatyti.

Kaip tik tada suskambo telefonas. Elė pripuolė atsiliepti.

– Kas ten? – Ji visada atsiliepdavo klausimu. – O! Tai tu. Mes ką tik bandėm tau prisiskambinti. Taip, ji čia. Jau penkiolika minučių, o gal ir daugiau. Mano, kad judu tikriausiai būsit prasilenkę pakeliui. – Ji plačiai šypsojosi. – Ką? Žinoma, gali. Gerai. Būk atsargus. Pasimatysim, kai grįši.

Ji pamojo, kviesdama Sonę.

– Nori su tavim pasikalbėti, – sušnibždėjo. – Nesvarbu, ką jis pasakys. Tu tik jam pasakyk, kaip jautiesi, tai svarbiausia.

Ji laikė delnu uždengusi ragelį, kad Deividas neišgirstų, ką ji sako Sonei.

Sonė žinojo, ką Elė turi omeny, bet negalėjo to pripažinti.

– Nežinau, apie ką tu kalbi, – pasakė ji. – Ar duosi man su juo pasišnekėti?

Elė padavė jai ragelį.

– Pasakyk jam, tą aš tau ir aiškinu, gražuole. Pasakyk tik, kaip jautiesi.

Kol Sonė klausėsi, ką Deividas norėjo jai pasakyti, Elė laukė su Luize, kuri savo krepšelyje patenkinta čiulpė nykštį.

– Mamytė tave badu marina, ar ne? Ką gi, duok jai valandėlę laiko, ir aš esu tikra, ji ras tau saldų spenelį pačiulpti.

Sonė atrodė suglumusi ir gerokai nusivylusi.

– Kaip ilgai būsit išvykęs?

Ji nedrįso parodyti savo jausmų. Negalėjo jam leisti atspėti, kaip labai troško likusį gyvenimą praleisti drauge su juo. Jei jis trokštų to paties, neišvažiuotų.

– Dieną. Savaitę. Tiksliai nežinau, – atsakė jis. – Negi tai svarbu? – O tikėjosi, kad svarbu.

– Ne, ne, – melavo ji. – Jūsų reikalas, ką jūs darot. – Ji vos nepasakė: – Myliu tave. Prašau, neišvažiuok.

Bet nuo tos dienos, kai jie mylėjosi viržynuose, jis niekada apie tai nebeužsiminė, neužsiminė ir ji. Atrodė, tarsi niekada ir nebuvo tos dienos. Tačiau tol, kol gyva, ji jos nepamirš.

– Ką veiksit, kol aš būsiu išvažiavęs? – paklausė jis, be galo bijodamas, kad jam sugrįžus jos nebebus.

– Nežinau, – atsakė ji, ir jai suspaudė širdį. – Turėsiu susirasti darbą ir kur gyventi.

Stojo tyla, tokia ilga, jog ji jau manė, kad jis nuėjo.

– Deividai?

Ji ištarė jo vardą, bet kurį laiką dar buvo tylu.

Paskui jis pasakė, tyliai, suvirpindamas jai širdį.

– Ar jausitės gerai?

Ji nusijuokė.

– Kodėl neturėčiau?

– Na, šiaip ar taip, aš išmečiau jus į gatvę.

– Jūs, Deividai, turit teisę parduoti savo turtą, ir šiomis aplinkybėmis man tai suprantama. Nesirūpinkit dėl manęs. Vis tiek aš neketinau amžinai gyventi viršum parduotuvės.

Ji gyventų ir palapinėje, jei tik jis būtų drauge.

– Ar galit vėl pakviesti Elę prie telefono?

– Sudie, Deividai.

Tyloje ji girdėjo jį alsuojant. Vieną brangią minutę ji jau pamanė, kad jis ketina pasakyti kažką intymaus. Bet jis tik dar kartą paprašė pakviesti Elę.

Sonė pašaukė Elę.

– Nori pasišnekėti su tavimi.

Elė prisidėjo ragelį prie ausies ir ėmė klausytis.

– Nesirūpink, – pasakė jam. – Aš tuo pasirūpinsiu. – Po vienos ar dviejų minučių padėjo ragelį ir nuėjo ten, kur Sonė maitino kūdikį.

Elė nustebo, pamačiusi Sonę maitinant iš buteliuko. Įvyniotas į frotinę medžiagą ir įkištas į krepšio dugną, dabar buteliukas buvo tinkamiausios temperatūros.

– Kuo gi neįtinka senamadiškas spenelis? – pasiteiravo Elė.

– Įtinka, – atsakė Sonė kantriai šypsodama. – Tik mano pieno jai nebeužtenka, todėl slaugė pasiūlė maitinti iš

buteliuko, be to, ir tu maitinai iš buteliuko, kai aš vienai nakčiai buvau išvykusi.

Elė stebėdamasi pliaukštelėjo liežuviu.

– Nemanyk, jog aš palaikau visas tas naujoviškas idėjas. – Elė dar sykį pliaukštelėjo. – Kol tu maitinsi vaikutį, aš mudviem paruošiu karšto gėrimo, kad nesušaltum, a?

Iš virtuvės tarpdurio ji stebėjo, kaip Sonė maitino ir vystė kūdikį. Stebėjo ją keičiant vystyklą ir pagalvojo, jog negali būti malonesnio reginio už motiną ir kūdikį drauge.

– Ar jau buvai Registracijos biure?

– Dar ne, – prisipažino Sonė. – Tai šis, tai tas trukdė, nespėjau rasti laiko. – Arba drąsos, pagalvojo pati sau susirūpinusi.

– Neapmausi manęs, Sone Ferhem, – liūdnai pasakė Elė. – Žinau, kad vengi to. Bet vaiką reikia užregistruoti. – Ji atsiduso, kurį laiką kramtė lūpą, stengdamasi sulaikyti žodžius, kad jie neišsprūstų. Bet juos sulaikyti buvo neįmanoma. – Tu, gražuole, taip pat gerai kaip ir aš žinai, jog jie nepaliks tavęs ramybėje, kol ji bus užregistruota. Persekios tave kaip alkanų vilkų ruja.

– Žinau ir padarysiu tai, pažadu. Kai rasiu laiko, nueisiu į miestą ir sutvarkysiu. – Ji bijojo. Bet, kaip teisingai nurodė Elė, pabėgti neįmanoma, net mažai nekaltai Luizei.

– Negaliu suprasti, kaip tu sugebėjai išsmukti iš ligoninės nesučiupta registratorės. – Nepaisant situacijos rimtumo, Elė neištvėrė nesukikenusi. – Juk Ketlynai atsiradus pasaulyje ta nenaudėlė vos po pusvalandžio jau buvo ten.

Sonė žaismingai šyptelėjo.

– Kai pamatydavau ją ateinant, pasislėpdavau tualete, kol ji išeidavo.

Rimtomis akimis pažvelgusi į Elę, Sonė tyliai prisipažino:

– Negaliu prisiversti, Ele. – Jos balsas sudrebėjo, kai pažvelgė žemyn į kūdikio veidelį. – Ką rašyti toje eilutėje, kur klausiama „Tėvas“?

Kai ji pakėlė akis, jos buvo drėgnos nuo ašarų.

– Pasaulis žiaurus, mano gražuole. – Elė užjautė Sonę dėl jos dilemos.

– Ir man iškyla žiaurus pasirinkimas... arba rašyti „Tėvas nežinomas“, arba *jo* vardą. – Sonė papurtė galvą. – Negaliu jai pasakyti, koks nedoras žmogus buvo jos tėvas. – Ji meldė Elės pagalbos, bet žinojo, jog ją patenkinančio atsakymo nėra.

– Suprantu, ką tu kalbi, – pareiškė Elė, – ir nesmerkiu tavęs, kad nežinai, kaip elgtis.

– Ką darytum manimi dėta?

Elė mielai būtų davusi gerą patarimą, bet jo nebuvo.

– Tą, mano gražuole, turi nuspręsti pati, – pripažino ji. – Ir aš nepavydžiu tau šito uždavinio.

Sonė buvo nusiminusi.

– Tikiuosi, Ele, tu nesupyksi, jeigu aš paklausiu, ką tu užrašei savo vaikų gimimo liudijimuose?

– Man, mergele, nebuvo taip sunku, kadangi, ačiū gerajam Dievui, abu maniškiai turi pakankamai dorus tėvus, nors vienas išsidangino į tolimas jūras ir niekas niekada nežinojo kur, o antrasis nenaudėlis išbūdavo vos vieną dieną. – Ji pagalvojo apie Arnį ir staiga pasijuto be galo vieniša. – Užrašiau jų pavardes. Jei ateis tokia diena, kai vaikai norės susirasti savo tėčius, tegul daro tai. – Ji

užvertė akis aukštyn į dangų. – Tikėkimės, kad tada aš jau seniai būsiu iškeliavusi.

Sonė susigėdo.

– Neturėjau teisės šito klausti. Atleisk.

– Neatsiprašinėk, – paprašė Elė. – Per tuos metus aš užsiauginau storą odą. Tau sunku apsispręsti, ir aš tau nepavydžiu. Tikrai norėčiau tau patarti, bet negaliu.

Niekas labiau už Elę neužjautė Sonės.

– Na, – pasakė ji. – Paduok man tą nešvarų vystyklą, įmesiu jį į kibirą su šiltu vandeniu ir išskalausiu.

Kai ji grįžo į svetainę, kūdikis vėl buvo savo krepšelyje ir patenkintas žaidė virtine mažyčių meškučių, suvertų ant skersinės virvelės.

– Tu jam nepasakei, ar ne? – padejavo Elė. Atsisėdusi priešais Sonę, pastatė ant židinio grotelių jos puodelį arbatos, o iš savojo atsigėrė didelį gurkšnį.

– Kam nepasakiau? – Sonė tegalvojo apie kūdikį.

– Deividui. Tu jam nepasakei.

– Ką nori, kad būčiau jam pasakius?

– Jog myli jį ir nenori, kad jis išvažiuotų.

– Negaliu pasakyti.

– O kodėl gi ne? Juk myli jį, ar ne?

– Taip, labai myliu.

– Na, po galais! – Elė supyko. – Kodėl negali pasakyti?

– Kadangi nenoriu pastatyti jo į keblią padėtį. Nenoriu priblokšti ar versti jaustis kaltu, ar jaustis įpareigotu ir man jausti tą patį.

Ji palenkė galvą, prisiminusi jo švelnumą tąsyk, kai jie mylėjosi viržynuose.

– Kalbi mįslėmis, iš tiesų, – pareiškė Elė, smarkiai purtydama galvą. – Kodėl turėtų jaustis kaltas?

– Kadangi mes mylėjomės ir kadangi aš tikra, jog jis šito gailisi.

– Ką! – Elė visiškai nebesitvardė. – Na dievaži! Ir tu niekad neprasitarei, tu klastinga maža nenaudėle! Kada tai įvyko?

– Pakeliui į namus iš dailės parodos. Mes stabtelėjom viržynuose. Jie buvo tokie gražūs... lyg žmogaus koja niekada nebūtų palietusi tos žemės.

– Po galais! – Elė norėjo žinoti. – Kaip tai įvyko?

Sonė ir pati nelabai žinojo, kaip tai įvyko.

– Mes išlipom pasižiūrėti gražaus reginio, ir jau kitą akimirką aš patekau į jo glėbį, ir mes atsidūrėm ant žolės. – Ji taip smarkiai išraudo, jog net pajuto, kaip karštis kyla aukštyn per sprandą. – Jis pasakė, kad myli mane, ir tai įvyko. Tai – visko pradžia ir pabaiga.

Bet taip nebuvo. Sonė mylėjo Deividą ir prieš tą dieną, o dabar mylėjo dar labiau.

– Tai kas negerai? – Elė buvo paprasta, nesudėtinga būtybė. – Kas nutiko, kad tu negali jam pasakyti, ką jauti?

– Nieko nenutiko, – atsakė Sonė. – Bet čia – visa esmė. Nuo tos dienos Deividas niekada apie tai neužsiminė, ir atrodo labiau nutolęs negu bet kada... kažkoks tylus ir užsiėmęs, tarytum norėtų, kad tai niekada ir nebūtų įvykę. Man atrodo, jis suglumęs ir jaučiasi kaltas. Štai tą aš ir turiu omeny, kai sakau, jog nenoriu, kad jaustųsi įpareigotas... kad aš įžvelgiau daugiau, negu jis iš tikro jautė.

– Bet minėjai, jog sakė, kad myli tave?

– Gal akimirkos įkarštyje. Tai buvo džiugi, sėkminga diena. – Jos balsas buvo pilnas kartėlio. – Gal jis šitaip norėjo viską užbaigti.

– Neneigsiu, kad yra vyrų, kurie sako vienaip, o galvo-

ja kitaip, – pripažino Elė. – Pažiūrėkim į tą nenaudėlį Arnį Leingą. Vieną minutę jis žada niekada manęs vėl nepalikti, o kitą, kai nusigręžiu, jau kiek įkabindamas skuodžia tolyn gatve. – Jos balsas truputį sudrebėjo, kai ji suprato, kad visos jos viltys, susietos su Arniu, nuėjo vėjais. Nuo Kalėdų ji tik vieną sykį tebuvo jį mačiusi ir net tada bijojo parodyti savo jausmus. Sunerimęs ir atstumtas, jis šiuo metu laikėsi atokiai. – Bet mano Deividas šitaip nesielgia, – tvirtino Elė. – Jei mano Deividas pasakė, kad myli tave, jis tikriausiai taip ir galvoja. – Ji turėjo dar ir kitą priežastį tuo tikėti. – Kitaip kam būtų prašęs manęs priimti tave ir kūdikį ir pagloboti abu?

Sonė nustebo.

– Tai štai ką jis kalbėjo su tavimi? – Ji nežinojo, ar džiaugtis, ar pykti. – Tai, Ele, turėtų tau kai ką sakyti.

– O?

– Kad aš teisi. Jis *jaučiasi* kaltas. Bijo, kad aš galiu galvoti, jog jis man kažką skolingas... kad galiu kažko iš jo reikalauti. Na, labiau klysti jis negali! Kas įvyko viržynuose, man reiškė ne daugiau nei jam. – Pyktis virto įniršiu. – Ir jam nereikia savo kaltės suversti tau, Ele, kadangi tuo metu, kai jis sugrįš, aš būsiu jau toli. Paliksiu jo patalpas švarias ir tvarkingas. Aš pasirūpinsiu, kad visa, kas užsiliko parduotuvėje, būtų saugiai padėta, o tada leisiuos į kelią. – Dabar ji jau buvo pašokusi ant kojų, žingsniavo po kambarį, kūrė planus, o jos kraujas virė. – Kokią teisę jis turi spręsti už mane?

Elė jau buvo bepriештaraujanti, bet ją privertė pašokti beldimas į duris.

– Kas čia, po velnių?

Tai buvo Arnis.

Ir pritrenkė Elę taip, kaip niekas gyvenime.

– Atėjau atsiprašyti už tai, kad vėl tave apvyliau, – pasakė jai. – Ir atėjau paklausti, ar tekėsi už manęs?

Žado netekusi Elė spoksojo į jį. Stovėdamas su vėjo šiaušiamais raudonais lyg morkos plaukais, liūdna apleisto žmogaus išraiška mielame veide, jis atrodė lyg išdykęs berniūkštis.

– Ar iš proto išsikraustei? – žioptelėjo Elė. – Ar tu tikrai mane prašai už tavęs tekėti?

– Žinau, nesu tavęs vertas, – pasakė jis teisindamasis. – Ir negaliu pažadėti, kad vėl nepradingsiu, tačiau aš jau kiek vyresnis ir truputį išmintingesnis, ir labai tave vertinu, Ele. Visada vertinau. Ir, taip, noriu tave vesti... jeigu eisi už manęs.

Elės veidas susiraukšlėjo, o akys prisimerkė ir skruostais ėmė riedėti ašaros.

– Tu – šunsnukis, Arni Leingai! – sušuko. O jis nežinojo, ar dėti į kojas, ar čiupti ją į glėbį.

Sonė visa tai girdėjo ir dabar, priėjusi iš užpakalio prie Elės, uždėjo rankas ant tų stambių drebančių pečių.

– Pasakyk „taip“, – ragino kuždomis. – Žinai pati, jog jo vieta čia, su tavimi ir vaikais.

Elė keistai pažiūrėjo į ją. Ji svarstė, kiek Sonė buvo atspėjusi.

– Tavo teisybė, – sumurmėjo ji, o paskui, atsigręždama į Arnį, tyliai jam pasakė: – Eik į vidų, tu senas kvaišas nenaudėli, kol dar mirtinai nepersišaldei.

Tuo metu, kai Arnis įžengė vidun, savo kūdikį krepšyje šiltai apkamšiusi Sonė išėjo iš namo. Nenuostabu, kad Elė buvo pernelyg užsiėmusi ir nepastebėjo, kaip Sonė paslapčiomis išsmuko.

Tą vakarą Sonė ilgai kalbėjosi telefonu su teta Marta.

– Jau metas grįžti namo, brangioji, – pasakė senoji moteriškė.

Ir, nepaisydama nuojautos, Sonė sutiko.

Ankstyvą sekančios dienos rytą ji paliko raštelį Deividui.

Brangusis Deividai,

ačiū jums už gerumą, bet aš manau, kad man jau metas išvykti.

Prašiau poną Bartremą, mėsininką, prižiūrėti namus, kol jūs grįšit, jeigu išvis kada nors grįšit.

Raktus paliksiu jam.

Tikiuosi, jums sekasi, ir parduoti pavyks taip, kaip jūs norit.

Dar sykį ačiū jums. Nemanau, kad mūsų keliai dar kada nors susikirs.

Su meile,

Sonė (ir Luizė).

Paskui parašė laišką Elei, apsakydama, kaip džiaugiasi, jog Arnis grįžo namo.

„Nepraraskit vėl vienas kito, – rašė ji. – Būčiau pa-

skambinusi telefonu, bet bijojau, kad priversi mane persigalvoti ir pasilikti". Ji paaiškino grįžtanti pas tetą Martą ir pažadėjo palaikyti ryšį. Paskui įkišo laišką į voką, užrašė adresą ir įsidėjo į rankinę, kad eidama pakeliui išsiųstų.

Dabar, jau apsisprendusi, ji ilgai netruko susikrauti krepšius – tik savo drabužius ir kūdikio daiktelius.

– Čia daugiau nieko nėra, ko man reiktų, – sumurmėjo, žvalgydamasi aplinkui. – Geriausia išsyk viskuo nusikratyti.

Dešimtą valandą ji paskutinį kartą pasuko raktą spynoje. Įsidėjusi į automobilį savo lagaminą ir vaikutį, nuvažiavo į mėsinę, kur atidavė raktą ir paliko laišką Deividui.

Po dešimties minučių ji vėl važiavo keliu į A5 greitkelį ir į pietus. Bevažiuojant jos akis užtvindė ašaros.

– Ak, Deividai! Tau tereikėjo manęs paklausti – sušnibždėjo ji, palikdama Blekberną. – Būčiau ėjusi paskui tave nors ligi pasaulio krašto.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Patricijos randai jau buvo užgiję, ir ji buvo pasiruošusi kovoti.

– Džiaugiuosi, kad Tonis Bridžmenas gavo tai, ko nusipelnė, – pasakė ji Martai ir Sonei. – Bet jo žmonos man gaila. Ji nenusipelnė tokios mirties.

– Ji nenusipelnė ir tokio vyro kaip Tonis, – pabrėžė Sonė.

Marta šiuo klausimu turėjo savo požiūrį.

– Silija Bridžmen beprotiškai mylėjo savo vyrą. Esu tikra, ji būtų verčiau mirusi, negu gyvenusi be jo. – Marta daug apie tai galvojo ir buvo įsitikinusi, jog tai – paties Likimo ranka. – Ne tu kalta, kad ji, negalėjusi jam prisiskambinti telefonu, parskrido iš Džersio.

– Gal ir ne. Bet kai ji pasirodė ligoninėje, man nereikėjo jai sakyti, kad jis išvykęs surasti Sonės ir kur išvykęs.

Patricija žiūrėjo į Sonę kaltomis akimis.

– Dieve mano, mergaite, per mane tu galėjai žūti!

– Na, nebesijaudink daugiau.

– Įsivaizduok – Silija Bridžmen turi dukterį! – sušuko Marta. – Aš nustebau, kai apie tai perskaičiau laikraščiuose.

– Hm! – Patricija truputį pavydėjo. – Atrodo, kad ji viską paveldės. Laimingas velniūkštis. Štai kodėl firma

parduodama ir štai kodėl mudu su Loniu nuo kitos savaitės liekam bedarbiai. – Ji atsigręžė į Sonę. – Žinai, iš tiesų juk kai kas iš palikimo priklauso ir Luizei. Tavimi dėta aš nagais ir dantimis kovočiau už tai.

Įsiterpė Marta.

– Mudvi su Sone jau apie tai kalbėjomės, ir ji nenori jokios dalies.

Patricija pasijuto įskaudinta.

– Tas mano ilgas liežuvis, – pasakė ji, kreipdamasi į Sonę. – Aš tavęs nesmerkiu. Geriausia bus, jeigu niekas nesužinos, kad Luizė – Bridžmeno duktė, ar ne?

Sonės balsas degė ryžtu.

– Niekada niekas nesužinos. Bent iš manęs ar tetos Martos.

Patricija įsistebeilijo į ją.

– Ne, ir iš manęs taip pat ne! – pareiškė ji. – Aš pažadėjau nesakyti nė žodžio, ar ne, ir niekada nepasakysiu, – toliau kalbėjo ji. – Net ir Loniui.

Sonei atlėgo.

– Ačiū tau už tai.

Tai buvo antras rytas po Sonės grįžimo į namelį, bet nors ji labai mylėjo savo tetą Martą, mintimis visą laiką buvo drauge su Ele ir Deividu... kad ir kur jis būtų.

Galvodama apie jį ir apie tai, kas galėjo būti, ji paklausė Patriciją:

– Ar judu su Loniu jau sutarėt dieną?

Trys moterys sėdėjo Martos namelyje, tvarkydamos pasaulį ir aptarinėdamos praeities įvykius. Patricija užvažiavo, norėdama pranešti, jog juodu su Loniu žada susituokti. Sonė džiaugėsi dėl savo draugės.

– Per daug neatidėliok – erzino ji Patriciją. – Dar ims ir persigalvos.

– Tegu tik pabando! – Patricija atsistojo, ketindama išeiti. – Dar nepaskyrėm datos, bet kažkodėl tikiuosi būsianti nuotaka birželį. – Ji garsiai nusijuokė. – Tuo metu jis gal jau pajėgs išvesti mane iš bažnyčios. – Jos veidu šmėkštelėjo šešėlis. – Nepamiršk, jei mudu abu būsim bedarbiai, mūsų kišenėse švilpaus vėjai ir mes negalėsim kelti vestuvių.

Sonė taip pat ketino ieškotis darbo. Marta pasisiūlė prižiūrėti mažytę Luizę, bet tai nebuvo ideali situacija. Vis dėlto dar buvo pakankamai laiko.

– O kaip su tuo darbu kooperatyve, kurio buvai nuėjusi teirautis? – paklausė ji Patriciją.

Patricija papurtė galvą.

– Nieko neišeina. Jiems reikia žmogaus kasoje, o tu žinai, kad aš netinku darbui su pinigais.

Kaip visada optimistė, Marta pasakė jai:

– Ką nors rasi, esu tikra.

Po dešimties laiškų ir galybės pokalbių Patricija nebuvo tokia įsitikinusi.

– Verčiau eisiu, – pasakė ji. – Lonis šiandien išlipa iš savo vežimėlio, ir aš noriu ten būti, kad galėčiau jį pralinksminti.

Patricijai nebetrukdant, Marta pasijuto galinti laisviau imtis kitos temos.

– Ar turi kokių žinių iš Deivido?

– Ne. – Sonė buvo užsiėmusi su Luize. – Nėra tam jokios priežasties.

– Vadinasi, ne jis skambino, kai aš kiek anksčiau buvau viršuje?

– Tai buvo Elė.

– Ar ji ką nors žino apie jį?

– Nesakė, o aš neklausiau.

Tačiau norėjo, ak, kaip norėjo paklausti.

Martos neįtikino Sonės rodomas nerūpestingas abejingumas.

– Žinau, ką jauti tam jaunam vyrui.

Sonė atsigręžusi pasižiūrėjo į ją.

– Manau, kad žinai, – atsakė šyptelėjusi. – Tu beveik viską pastebi, ar ne?

– Man taip gaila, brangioji.

Ji būtų dar daugiau pasakiusi, tačiau Sonė ją sulaikė.

– Prašau tave, teta Marta. Nenorėčiau apie tai kalbėti. Deividui manęs nereikia, todėl nėra prasmės kalbėti apie tai, ką aš jaučiu, – paaiškino ji. – Dabar, jeigu aš važiuoju į Registracijos biurą, verčiau paskubėsiu.

Marta priėjo prie jos.

– Ar jau nusprendei, ką įrašysi gimimo liudijime? – Ji žinojo, kokie prieštaringi jausmai plėšo Sonę šiuo subtiliu klausimu.

Sonei nereikėjo nieko sakyti. Ji tik lėtai pakratė galvą. Ligi pat paryčių ji mąstė ir mąstė, ir vis dar nebuvo nusprendusi. Bet kūdikį užregistruoti privalėjo, ir tą ji padarys.

– Niekas tau negali padėti, – pasakė Marta. – Spręsti privalai pati.

Sonė nusišypsojo.

– Ir Elė taip sakė.

Supratusi užuominą keisti temą, Marta paklausė:

– Ar Elė sakė, kaip sekasi jiedviem su Arniu? Kaip manai, ar jis pasiliks?

Sonė nesulaikė šypsenos.

– Jeigu nepasiliks, daugiau per slenkstį nebeperžengs. Bet, atrodo, jie gerai sutaria, o vaikai mano, kad jis nuostabus.

– Džiaugiuosi. – Martai patiko Elė, nepaisant šiurkš-
toko jos būdo. – Nors turiu pripažinti, jog nenorėčiau, kad toks vyriškis sujauktų man gyvenimą.

– Visi mes skirtingi, – pasakė Sonė.

Buvo tik vienas vyras, kurio jai kada nors reikės, ir tai buvo Deividas.

Sonė apkamšė Luizę krepšelyje, uždėjo jį ant rėmo su ratukais ir pristūmė prie durų. Ten nuo antros durų pusės nukabino savo paltą ir apsivilko.

– Turiu užeiti į agentūrą ir pasižiūrėti, ar jie turi išnuomojamų butų.

– Sakiau tau, gali gyventi čia tiek, kiek nori.

– Ačiū, tu labai miela, – Sonė grįžo bučiniu padėkoti savo tetai. – Bet mudviem abiem bus geriau, jeigu rasiu butą sau ir Luizei. – Ji nenorėjo klausytis jokių paaiškinimų. – Aš pripratusi, kad ji man neleidžia užmigti ligi vidurnakčio, bet nesąžininga trukdyti tau.

– Kaip nori, – atsakė Marta. – Tačiau čia tavo namai, tavo ir mergaitės – tol, kol tu nori.

Nors nuo tada, kai Sonė buvo išvykusi, Marta išmoko vertinti savo vienatvės ramybę ir tylą.

Atsegusi krepšį nuo rėmo, Sonė abu įkėlė į automobilį: rėmą – į bagažinę, krepšį – ant užpakalinės sėdynės.

– Iki pasimatymo.

– Dabar būk atsargi, – perspėjo Marta. – Ir saugokis važiuodama pro Hortono klebonįją. Atsisėdęs už automobilio vairo naujasis vikaras tampa tikru maniaku.

Dešimčiai minučių prabėgus po to, kai Sonė išsuko iš keliuko, į jį įsuko kitas automobilis.

Tai turėjo būti šventė jai, o ji šito net nežinojo.

Bedfordo miesto centras knibždėte knibždėjo. Prireikė penkių minučių nuo automobilių stovėjimo aikštelės

pasiekti butų nuomos agentūrą Midlendroude ir pusės valandos ten laukiančios eilės pradžią. Atrodė, kad kiekvienas žmogus ir dar jo dėdė, ieškojo buto išsinuomoti.

– Mes jums pranešim, – pasakė tarnautojas.

Sonė padėkojo.

Po dvidešimties minučių užėjusi į Registracijos biurą, Sonė jautėsi dar labiau prislėgta.

– Užpildykit šitą anketą, – suniurnėjo tarnautojas, žiūrėdamas į ją per savo akinių be rėmelių viršų. – Po minutės grįšiu.

Jis ištesėjo savo žodį, tačiau Sonė dar nebuvo baigusi pildyti. Iš tiesų net nebuvo pradėjusi.

– Ar kas nors neaišku? – nekantriai paklausė jis.

– Ne, viskas tvarkoj, ačiū.

– Gerai. Ką gi. – Jis dirstelėjo į savo laikrodį. – Duodu jums dar minutę, nes mes netrukus užsidarysim pietų, – burbtelėjo.

Kai jis grįžo po penkių minučių, Sonė padavė jam blanką drauge su septyniais šilingais ir šešiais pensais.

Stumdamas akinius per nosį aukštyn, jis atidžiai peržiūrėjo dokumentą.

– Negerai, – pasakė suirzęs. – Užmiršot įrašyti tėvą.

– Ar būtina? – naiviai paklausė Sonė.

Jis įsispoksojo į ją.

– Žinoma, būtina! Tai – teisinis reikalavimas. – Pakišdamas jai dokumentą, jis suvaitojo: – Tai visai paprasta. Užrašykit tėvo vardą ir pavardę, ir mes visi galėsim eiti pietų. – Jis dirstelėjo į įsitempusį Sonės veidą, paskui į vaikutį krepšyje. – Ar yra kokių nors problemų?

Sonė jau siekė paimti dokumentą.

Ji vos nesusidūrė su už jos stovinčiu vyriškiu.

– Atsargiai! – tyliai tarė pažįstamas balsas.

Jos širdis vos nesustojo. Ji pažvelgė aukštyn – tai buvo jis, tamsios jo akys atspindėjo jos pačios meilę.

– Užpildykit anketą, brangioji, – pasakė jis iš lėto, nerūpestingai nusišypsodamas, – tas žmogus nori eiti pietauti.

Iš jos lūpų išsprūdo jo vardas.

– Deividai.

Jis žvelgė žemyn į ją taip švelniai, kad jos širdis tirpte tirpo. Ji bandė užpildyti anketą, tačiau ranka per daug drebėjo.

Deividas paėmė anketą ir grafoje „Tėvas" ryžtingai įrašė „Deividas Džonas Lengdenas".

Jis padavė tarnautojui anketą, o vyriškis rūškanu žvilgsniu dirstelėjo į Sonę.

– Turėčiau apskųsti jus, kad taip pavėluotai registruojat šį vaiką, – pagrasino jis. – Bet nemanau, jog tai būtų kam nors naudinga.

Matydamas juos išeinant iš įstaigos, jis burbėjo ir vaitojo, ir vos nepargriuvo užkliuvęs už kilimėlio prie durų, skubėdamas jais nusikratyti.

– Paprastas dalykas. Tėvas, ir viskas.

Kai jie išėjo, jis užtrenkė duris, palikęs juos ant slenksčio drauge besijuokiančius.

Vėliau jie sėdėjo ant suolo mažame parkelyje netoli Midlendroudo, susiėmę už rankų, matydami tiktai vienas kitą.

– Tą dieną, kai žuvo mano žmona, ji jau ketino mane palikti, – prisipažino Deividas. – Aš seniai įtariau, kad ji susitikinėja su kažkuo kitu. Kai ją prirėmiau, ji prisipažino. Sakė, jog jos dukra esanti visai ne mano vaikas. Tai buvo žiauriausias smūgis. Aš jau seniai nebemylėjau Alisos, bet jaučiau, kad reikia išsaugoti santuoką dėl vaiko.

Ji nesutiko. Galų gale mes nusprendėme, jog bendros ateities mums nėra.

Sonei jo labai pagailo.

– Užjaučiu.

Jis paėmė jos rankas į savo delnus ir prisitraukė ją artyn prie savęs.

– Kartais Likimas gali būti žiaurus. Bet štai mes čia, jūs ir aš, taip įsimylėję vienas antrą ir pasiryžę drauge pradėti naują gyvenimą. – Jis ilgai ir įdėmiai žiūrėjo į ją. – Aš ką tik grįžau iš Londono. Jau buvau beparduodąs Seftonhauzą ir visa kita drauge su juo. Bet neįstengiau. Ak, žinau, ten pilna skaudžių prisiminimų, bet kadaise tai buvo graži, laiminga vieta, kur du žmonės, labai panašūs į jus ir mane, pradėjo įgyvendinti savo svajones ir sumanymus, ir ten buvo daug juoko ir džiaugsmo. Tomas Seftonas sėdėdavo daržinėje, man dirbant, ir prisimindavo, kaip tada buvo. – Jis susijaudino. – Sone, aš noriu, kad vėl taip būtų. Noriu, kad mudu grąžintumėm namui jo buvusį grožį, atvertume langus ir įleistume saulės šviesą. Ir vaikų... Luizė bus pirmoji iš šešių, o gal net septynių. Vaikų juokas dar sykį aidės tarp tų seno žavaus namo sienų. Ką pasakysi? Ar tekėsi už manęs, Sone? Ar tekėsi?

Jis klūpojo ant kelių, o ji tuo pat metu ir verkė, ir juokėsi.

– Stokis, – paragino ji. – Žmonės žiūri.

Ir tikrai žiūrėjo. Bet jai buvo nė motais. Ji matė tik Deivido veidą, dievinantį ir gražų. Taip, ji tekės už savo Deivido ir gimdys jo vaikus ir, jei Dievas leis, niekada nebeatsigręš atgal.

1957 m. birželio 4 dieną bažnyčia Blekberno centre buvo sausakimša.

– Trejos vestuvės! – atsiduso viena storulė, nukrypavusi į suolą. – Argi ne romantiška?

Pirmoji įėjo Sonė, apsivilkusi žavia dramblio kaulo spalvos suknia, nešina kuklia raudonų rožių puokšte. Ji drauge su Deividu prisiekė prieš Dievą, ir visi sakė niekada nematę laimingesnės ir gražesnės poros.

Po jų ėjo Elė su Arniu; apsivilkę savo geriausius drabužius, jie atrodė dešimčia metų jaunesni.

Patricija ir Lonis buvo paskutiniai, ir, taip, jis pajėgė išvesti ją iš bažnyčios į saulės šviesą, kur visi juokėsi ir šnekučiavosi, o du palydovai, Ketlyna su savo žydrąja suknele ir Mikas geriausia tamsia eilute, pozavo drauge su trimis nuotakomis ir jaunikiais ir buvo nufotografuoti ateinančioms kartoms. Paskui nusifotografavo kiekviena pora atskirai, ir tada atnaujintame Seftonhauze puota tęsėsi ligi paryčių.

Kitą dieną po vestuvių Elė išdavė paslaptį, o ji buvo štai kokia: Arnis buvo ne tiktai Miko, bet taip pat ir Deivido tikrasis tėvas. Mikas džiūgavo.

– Aš turiu tikrą tėtį, – šaukė jis, – ir brolį!

Buvo kelios įtemptos akimirkos, kol Elė aiškino, kaip jai teko atiduoti Deividą, kad jis turėtų geresnį gyvenimą. Bet niekas neužstelbė meilės švytėjimo, ir galiausiai viskas baigėsi gerai.

Metams bėgant, Sonė ir Deividas didžiavosi tapę aštuonių vaikų tėvais – šešių žvalių berniukų ir dviejų dailių gyvų mergaičių. Luizė užaugo, tikėdama, kad Deividas jos tėvas, ir tarp jų užsimezgė ypatingas ryšys.

Deividas ir Sonė dirbo žemę, augino arklius, o jų meilė stiprėjo su kiekviena diena. Deividas rasdavo laiko savo drožybai, bet didžiausias jo džiaugsmas buvo Sonė ir vaikai.

Patricija ir Lonis apsigyveno sargo namelyje. Lonis gavo darbą prižiūrėti arklius. Jie susilaukė dviejų vaikų, berniuko ir mergaitės, ir per visus tuos metus liko ištikimi Sonės ir Deivido draugai.

Mikas pasirodė turįs gabumų žirgų lenktynėse su kliūtimis ir laimėjo daug apdovanojimų visame pasaulyje.

Kai Ketlynai sukako aštuoniolika, ji pamilo savo mamytės gimtinę ir apsigyveno Kilkenyje. Po dvejų metų ji ištekėjo už airio smuikininko, ir jie susilaukė trijų raudonplaukių padaužų sūnų.

Elė turėjo savo Arnį, ir jis jau daugiau niekada nebeklajojo.

Marta daug sykių lankėsi Seftonhauze, ir kiekvieną kartą jos apsilankymai užtrukdavo vis ilgiau.

– Ji sulauks šimto metų, – juokavo Sonė, kai jos teta ėmė kalbėti, jog ji mokysis joti. Nors atsižadėjo tos minties, kai Elė jai pasakė:

– Kai tik du kartus apjosit aplinkui lauką, jūsų kojos taps kreivos lyg seno laukio.

Deividas ir Sonė jau buvo vedę dvylika metų, kai vieną dieną užlipo ant kalvos ir apžvelgė vaizdą apačioje. Švietė saulė, ir senasis namas išdidžiai stovėjo tarp su meile prižiūrimų sodų. Vėjelio atnešti pakalnėje žaidžiančių jų vaikų balsai privertė Sonę nusišypsoti.

– Ar mane pakankamai myli? – paklausė Sonė Deividą, stebintį ją ramiu žvilgsniu.

– Pakankamai kam? – paklausė jis.

– Kad leistum man laimėti, jei bėgtume lenkčių į pakalnę.

– O, nežinau, – erzino jis ją. – Vaikai žiūri. Be to, vyrai juk išdidūs.

Dar jam nebaigus kalbėti, ji jau dūmė žemyn nuo kalno, garsiai džiūgaujant vaikams.

– Tu moki! – šaukė mažasis Arnis, o visi šokinėjo iš džiaugsmo, kol jų tėvai ritosi į pakalnę.

Kai Deividas čiupo ją į glėbį, abu ėmė riedėti žemyn, o juokai ir klykavimai galėjo apkurtinti.

– Myliu tave! – šaukė Deividas, tvirtai laikydamas Sonę.

– Ne, nemyli! – riktelėjo ji. – Neleidai man laimėti!

Jiems nudardėjus į kalvos papėdę, vaikai užvirto ant jų, ir visi siautėjo kaip išmanydami, kol iš virtuvės tarpdurio Luizė ėmė šaukti, kad jau iškepę pyragėliai su džemu ir jeigu jie norį jų, privalo paskubėti.

Visi nurūko į namus, išskyrus Sonę su Deividu, kurie stovėjo šalia lovio arkliams girdyti, bučiuodamiesi su ta pačia meile ir susižavėjimu, kurie lydėjo juos visus praėjusius metus ir lydės dar daugel daugel ateinančių metų.

Galų gale senasis namas buvo pilnas džiaugsmo ir juoko.

– Ar tu laiminga? – paklausė Deividas glausdamas Sonę.

– Laimingesnė, negu kada nors galėjau svajoti.

Auksinėje saulės šviesoje žalios jos akys švytėjo džiaugsmu, o širdis buvo sklidina laimės.

– Parvesk mane namo, – sukuždėjo ji.

Jis taip ir padarė.

Cox, Josephine

Co–297 Velnio pinklėse: romanas/Josephine Cox; iš anglų kalbos vertė Lilija Vanagienė. – Vilnius: Alma littera, 1998. – 398 p.

ISBN 9986–02–600–8

Sonės Ferhem meilužis, – o ir darbdavys Tonis Bridžmenas – tikras visuomenės šulas, patrauklus ir turtingas žmogus, kuriam viskas sekasi, kuris niekada nepasiduoda ir visuomet gauna ko nori. Tik nepažįsta jokio gailesčio. Sonei ši jų meilė, žadėjusi laimingą ateitį, baigiasi klaikia baime. Vieną vėlų vakarą ji netyčia nugirsta Tonio ir jo žmonos Silijos pokalbį ir tik tada suvokia įkliuvusi į klastingas ir pavojingas pinkles.

UDK 820–3

Josephine Cox

VELNIO PINKLĖSE

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
Lilija Vanagienė

Redaktorė *Gintautė Lidžiuvienė*
Dailininkas *Edvardas Jazgevičius*
Korektorė *Rita Slabadienė*
Techninė redaktorė *Birutė Tolvaišienė*
Kompiuteriu maketavo *Zita Vasiliauskaitė*

SL 412. Užsakymas 1014
Išleido leidykla „Alma littera“, Šermukšnių g. 3, 2600 Vilnius
Puslapis Internete: http://www.aiva.lt/AlmaLittera
Spausdino SPAB spaustuvė „Spindulys“, Gedimino g. 10, 3000 Kaunas

Josephine Cox gyvenimo istorija tokia pat keista, kaip ir viskas jos romanuose. Gimė medvilnės verpėjo namuose Blekberne, Lankašyre, buvo viena iš dešimties vaikų. Gyvenimas buvo kupinas tragizmo bei vargų, nors netrūko meilės ir juoko. Būdama šešiolikos, J. Cox sutiko „rūpestingą ir nuostabų vyriškį“, ištekėjo, susilaukė dviejų sūnų. Kai berniukai pradėjo lankyti mokyklą, ji pati nusprendė mokytis koledže ir įstojo į Kembridžo universitetą, bet negalėjo studijuoti, nes būtų reikėję gyventi toli nuo namų. Ji ėmė mokytojauti ir pradėjo rašyti savo pirmąjį didelį romaną. J. Cox šeima slapta nusiuntė romaną į leidyklą ir ji laimėjo „Didžiosios Britanijos supermoters“ premiją. J. Cox atsisakė mokytojavimo, kad galėtų atsidėti rašymui, parašė vienuolika nuostabių romanų, kurie iškart tapo populiarūs ir verčiami į daugelį pasaulio kalbų. Leidykla „Alma littera“ numato supažindinti lietuvių skaitytojus su J. Cox kūryba: „Gimusi tarnauti“ (1996), „Velnio pinklėse“ (1998), „Mūsų laikas“ (1999).

ISBN 9986-02-600-8